

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra historie

Hana Červenková

**KOVOVÉ DEPOTY DOBY BRONZOVÉ
NA STŘEDNÍ MORAVĚ**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jaroslav Peška, Ph.D.

Olomouc 2016

Jméno a příjmení autora:	Hana Červenková
Název bakalářské práce:	Kovové depoty doby bronzové na střední Moravě
Název práce v angličtině:	Bronze Age Metal Hoards in the Region of Central Moravia
Vedoucí diplomové práce:	doc. PhDr. Jaroslav Peška, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Anotace

Práce se zabývá kovovými depoty doby bronzové z okresu Prostějov. Za vzor si bere práci M. Salaše (2005), pramennou základnu pro okres Prostějov doplňuje o nejnovější nálezy a další nepublikované depoty. Důraz je kladen na kresebnou dokumentaci dvou nepublikovaných depotů, analýzu některých vnějších a vnitřních kontextů nálezů a především na vztah lokálních koncentrací depotů k výšinným polohám. Tyto analýzy a pozorování slouží k interpretaci samotného ukládání depotů.

Annotation

This thesis concerns Bronze Age metal hoards located in the Prostějov district. It adds new findings to an already existing register of bronze hoards from given district. The main emphasis is placed on the documentation of two unpublished bronze hoards, the analysis of different contexts of each finding and especially on local accumulations of Bronze Age hoards on hills and hillsides. It aims to give an interpretation of bronze hoards and the reason behind their deposition.

Klíčová slova

Depot, doba bronzová, Prostějov, lokální koncentrace, hromadný nález

Keywords

Hoard, metal, Bronze Age, Prostějov, local accumulation, deposit

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci zpracovala samostatně s využitím uvedené literatury.

V Olomouci dne 22. srpna 2016

.....

vlastnoruční podpis autorky

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat všem lidem, kteří mi byli při psaní práce nápomocní. Velice děkuji doc. PhDr. Jaroslavu Peškovi, Ph.D., vedoucímu mé práce, za jeho rady, poznatky a trpělivost. Dále upřímně děkuji PhDr. Pavlovi Fojtíkovi za sdělení informací o nepublikovaných depotech, za rady, názory a nápomocnou ruku. Velmi děkuji Antonii Peškové za konzultaci při tvoření kresebné dokumentace. Děkuji také svému bratrovi za technickou podporu, bez které by byla cesta k dokončení práce trnitější. Konečně děkuji celé své rodině a přátelům za trpělivost a podporu.

Obsah

1	Úvod	7
1.1	Přírodní prostředí okresu Prostějov.....	10
1.2	Časové určení a kulturní kontext.....	12
2	Charakteristika depotů.....	15
2.1	Definice depotu.....	15
2.2	Rozdělení depotů	16
2.3	Monodepozita	18
2.4	Horizonty depotů.....	20
2.4.1	Starší doba bronzová.....	20
2.4.2	Střední doba bronzová	20
2.4.3	Mladší doba bronzová	21
2.4.4	Pozdní doba bronzová.....	22
3	Dějiny bádání kovových depotů na Prostějovsku	25
4	Katalog nálezů	29
4.1	Popis garnitury inventáře Slatinky 3.....	30
4.2	Popis inventáře garnitury Slatinky 4.....	32
5	Pramenná základna pro okres Prostějov.....	34
6	Vnější a vnitřní kontexty kovových depotů v okrese Prostějov	41
6.1	Nálezový kontext a nálezová situace.....	42
6.2	Fragmentace a její vývoj v době bronzové.....	46
6.3	Návaznost depotů na vodní toky	49
6.4	Vztah depotů k dopravním komunikacím	52
6.5	Vztah depotů k reliéfu okolní krajiny.....	56
7	Lokální koncentrace bronzových depotů.....	58
7.1	Nížinné lokality.....	58
7.2	Výšinné lokality.....	63
7.2.1	Kladky	63
7.2.2	Žárovice-Hamry „Brněnka“	67
7.2.3	Lokální koncentrace bronzových depotů na Moravě	70
8	Interpretační teorie.....	73
9	Závěr	82
10	Summary.....	88

11	Použitá literatura.....	90
12	Přílohy.....	96
12.1	Seznam použitých zkratk.....	96
12.2	Seznam příloh.....	96
12.2.1	Tabelární přílohy.....	96
12.2.2	Obrazové přílohy.....	96
12.3	Tabelární přílohy	100
12.4	Obrazové přílohy	118

1 Úvod

Jedním z výrazných fenoménů doby bronzové je bezesporu ukládání kovových depotů. Předkládaná bakalářská diplomová práce se zabývá především bronzovými, popř. měděnými depoty doby bronzové na území bývalého okresu Prostějov. Součástí práce je také zlatý depot z Čehovic, a to zvláště z toho důvodu, že se na tomto území zatím jedná o jediný nález kovového depozita ze střední doby bronzové. Tato práce neopomíjí ani keramické depoty, na jejichž výskyt je v případě relevantnosti poukázáno.

Jsem si vědoma, že vzhledem k logice osídlování krajiny by bylo příhodnější volit ohraničení zájmového území pomocí přírodních útvarů, avšak vzhledem k dostupnosti podkladů k této práci bylo dané území vymezeno na základě hranic prostějovského okresu. I přesto však práce bere v potaz některé sousední katastry okresu Olomouc, jako jsou Slatinice a Žerůvky (část obce Bystročice), které s osídlením Prostějovska bezpochyby souvisí. Nutné je také zmínit polohu depotů Žárovice-Hamry. Obě tyto části obce Plumlov sice leží v okresu Prostějov, nicméně samotné depoty byly nalezeny v prostoru dnešního vojenského újezdu Březina, a spadají tak pod okres Vyškov. V této oblasti východní části předhůří Dražanské vrchoviny se také nachází několik hradisek, jako jsou Stínava „Biskoupka“, Žárovice-Hamry „Brněnka“ a Myslejovice „Spálený kopec“.

Oblast Prostějovska jsem si vybrala zvláště z důvodu její krajinné rozmanitosti. Část okresu tvoří jak úrodné údolí Hané, tvořené říčními nivami přítoků Moravy, tak výrazné východní svahy Dražanské vrchoviny. Z ohledu archeologie se jedná o aktivně prozkoumávané území s obsáhlou pramennou základnou, jak také ukazují následující kapitoly této práce.

Základní metodikou výzkumu byla detailní rešerše dostupné literatury, která zaujímá roli hlavního zdroje informací této práce. V souvislosti s tématem kovových depotů na Moravě vyšla roku 2005 velmi precizní a detailní publikace *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku* (SALAŠ 2005), která vychází ze stavu pramenné základny ke konci roku 1999. Tato publikace se tak stala jakýmsi základním kamenem této bakalářské diplomové

práce, která na něm dál staví. Pramenná základna je doplněna o šest bronzových depotů datovaných do starší doby bronzové, jeden zlatý depot ze střední doby bronzové, šest depotů mladší doby bronzové a sedm depotů z pozdní doby bronzové. Sedm z těchto depotů dosud není podrobně publikováno (Olšany u Prostějova 3, Slatinice 2, Slatinky 3, Slatinky 4, Vícov, Žárovice-Hamry 13, Žerůvky). Následujícím způsobem získání požadovaných informací byly osobní konzultace s archeologickými pracovníky, jmenovitě zvláště s PhDr. Pavlem Fojtíkem, který byl ochoten mi ústně sdělit tolik ceněné informace o nově nalezených a zatím nepublikovaných depotech. Máme tak dostupných celkem 47 kovových depotů doby bronzové, z nichž ale 3 patří mezi neověřitelné celky (více viz str. 34). Pramenná základna této práce tedy obsahuje celkem 44 depotů (*tab. 14*).

Významným aspektem této práce je zpracování archeologického materiálu depotů Slatinky 3 a Slatinky 4. Tyto ještě nezpracované a dosud řádně nepublikované soubory mi byly zapůjčeny Archeologickým centrem v Olomouci pro potřeby této práce. Skladba těchto depotů byla popsána, datována a kresebně zdokumentována. Práce tak mimo již publikované nálezy obsahuje také vlastní katalog nálezů.

Největším úskalím této práce je v poslední době excesivní využívání detektorových přístrojů amatérskými „hledači pokladů“. Archeologie je tak uvržena do stavu trvalé nevědomosti, jelikož ne všichni z těchto hledačů jsou ochotni spolupracovat s profesionálními archeology. Bohužel je tomu i naopak, kdy se někteří archeologové (často oprávněně) staví negativně k používání detektorových přístrojů v archeologii. K vědomému vykrádání lokalit dochází mimo jiné jak na zemědělsky obdělávaných pozemcích, tak na svazích a temenech výšinných poloh. Právě takové polohy jsou často místem výskytu lokálních koncentrací depotů (více k takovému devastování lokalit např. NAVRÁTIL 2010; MILITKÝ 2013). Domnívám se, že alespoň částečným řešením této situace by bylo vybudování sítě lokálních spolupracovníků vlastních detektorové přístroje. Toto se už samozřejmě na mnoha místech děje, příkladem může být také projekt

Preventivní archeologie, jehož koordinátorem je Archeologické centrum v Olomouci.

Dalším takovým úskalím je nedostatek nálezových informací u mnoha starších nálezů. Tento jev můžeme pozorovat u necelé poloviny kovových depotů z okolí Prostějovska (43,2 %, n=44). Je tomu zvláště proto, že většina daných depotů byla nalezena nepovolnými osobami, a to hlavně při zemědělské, stavební či těžební činnosti. Velké množství těchto nálezů bylo navíc objeveno v 19. století, či na přelomu 19. a 20. století, což mělo mnohdy za následek, že nedošlo k řádnému zaznamenání nálezové situace.

Cílem této práce je vytvořit aktuální soupis kovových depotů nalezených na zkoumaném území, popsat jejich nálezové okolnosti a případně jejich další vnitřní a vnější kontexty. Práce se především zaměřuje na vztah výskytu depotů k dálkovým komunikacím a na lokální koncentrace kovových depotů. Cílem této práce není detailní popis skladby a typologie nálezů, jelikož se nejedná o tímto typický katalog nálezů. V případě požadavků na detailní popis tohoto aspektu kovových depotů odkazují čtenáře na již zmíněnou publikaci M. Salaše (2005), která obsahuje velké množství české i zahraniční literatury, popřípadě na další literaturu uvedenou v textu práce.

Práce sestává z několika hlavních kapitol, které jsou dále členěny na podkapitoly. V první části práce se věnuji časoprostorovému určení, obecnému nástinu charakteristiky, rozdělení a chronologii bronzových depotů na Moravě. Poté následuje shrnutí vývoje studia této problematiky. Dále se v práci nachází popis inventáře garnitur Slatinky 3 a Slatinky 4. Objemnou část této práce představuje analýza některých vnitřních a vnějších kontextů kovových depotů se zaměřením především na vztah depotů k dálkovým komunikacím a k reliéfu okolní krajiny. Na toto navazuje kapitola pojednávající o lokálních koncentracích depotů na Prostějovsku, která je doplněna o několik příkladů z celé Moravy. Po této analytické části následuje návrh interpretačních teorií důvodů ukládání depotů s důrazem zvláště na spojitost těchto nálezů a výšinných poloh. Kromě samotné kresebné dokumentace již zmíněných depotů je součástí práce také rozsáhlá obrazová příloha obsahující přejeté kresby většiny depotů, o kterých se práce

zmiňuje. Tato příloha slouží především pro lepší orientaci čtenáře, nejedná se však o souhrnný katalog nálezů jako takový.

1.1 Přírodní prostředí okresu Prostějov

Okres Prostějov se nachází v Olomouckém kraji, rozkládá se na ploše větší než 770 km² a čítá více než 110 tisíc obyvatel (FOJTÍK 2008, 7). Jedná se o velmi různorodou oblast, ve které se nachází jak úrodné roviny Hané, tak zvlněný terén Drahanské vrchoviny. Pro účel stručného shrnutí podoby krajiny zkoumaného území jsem zvolila studii P. ALBRECHTA (1998), který dělí okres Prostějov na několik celků, a to *nivy větších přítoků Moravy, Hanácká pahorkatina, městská krajina Prostějova, podhůří Drahanské vrchoviny, Velký Kosíř, východní svahy Drahanské vrchoviny, planiny Drahanské vrchoviny, Kladecko, jižní okraj Zábřežské vrchoviny a severní výběžky Litenčické pahorkatiny*. Pro účely této práce by byl podrobný popis některých částí (např. městské části Prostějova) nadbytečný, proto zůstanu u popisu pouze těch oblastí, kterých se výskyt depotů určitým způsobem dotýká.

Krajina niv větších přítoků Moravy je extrémně plochá, typická výšková členitost je menší než 10 m a nadmořská výška se pohybuje kolem 200–220 m n. m. Jedná se o větší říčky Blata, Valová, Český potok, Romže, Hloučela, Brodečka a Haná, které jsou součástí nížinné části okresu a jejichž výběžky niv (dlouhé asi 2 km) pronikají zvlněnou krajinou Hanácké pahorkatiny. Geologické podloží tvořené mladými uloženinami přítoků Moravy je nositelem půdy typu černice, pro nivu říčky Blaty jsou také typické organozemě typu slatin. Již zmíněná Hanácká pahorkatina se rozkládá v jihovýchodní části okresu v mírně zvlněném terénu. Oblý reliéf krajiny s mírnými svahy je tvořen vápenitými mořskými sedimenty a jednotlivými kopci kulmských hornin, které jsou téměř zcela kryty spraší. Výšková členitost dosahuje nejvýše 50 m, nadmořská výška je 210–250 m n. m.

Podhůří Drahanské vrchoviny na západě okresu vytváří přirozenou linii opakujících se stanovišť s charakteristickými společenstvy a geologické podloží je na rozdíl od vyšších poloh ještě částečně kryto spraší. Výrazně vyšší členitost činí

až 100–150 m, nezřídka se vyskytují prudší a sklonité svahy s vystupujícím podložím, často orientované k jihu. Nadmořská výška se pohybuje od 250 do 350 m n. m. Podhůří Dražanské vrchoviny v okrese sahá až po oblast Velkého Kosíře, což je velmi výrazný vrch, který dosahuje nadmořské výšky 442 m n. m. Tato přirozená dominanta okolí vybíhá z podhůří vrchoviny severně od Kostelce na Hané a je význačná svou geologickou odlišností a mimořádnými druhy organismů. Samotný kopec má protáhlý tvar s nápadným svahem s jižní orientací. V jihovýchodní části kopce na povrch vystupuje vápenec, nechybí zde ani jiné, pro Prostějovsko neobvyklé horniny (žula, fylity, rula). Převýšení kopce oproti okolní krajině je 220 m. V okrese Prostějov leží hlavní část kosířského masivu, jeho severní část vybíhá do okresu Olomouc.

V západní polovině okresu se v kontrastu s nížinami Hané zvedá již zmíněná Dražanská vrchovina, jejíž východní svahy dosahují nadmořské výšky mezi 350 a 550 m n. m. a jsou rozčleněny charakteristickými hlubokými a úzkými údolními, které nesou místní název „žleby“. Členitost terénu je velmi vysoká, místy až 200 m. Nejvyšší polohy zastupují planiny Dražanské vrchoviny, kterými probíhá rozvodnice povodí pravých přítoků Moravy, jako je Romže, Hloučela, Brodečka a Velká Haná. Tyto planiny přesahují až do sousedního okresu Blansko, kde Dražanská vrchovina prudce spadá do úvalu Malé Hané. Podloží je pro vodu málo propustné, samotné hnědozemě jsou minerálně chudé a s kyselou reakcí. Nadmořská výška se pohybuje v rozmezí 550 až do 735 m n. m., mírné svahy nedosahují větší členitosti než 100 m.

Velmi odlišný typ krajiny reprezentuje Kladecko, které se nachází v severozápadní části okresu. Těžiště tohoto celku spadá do okresu Olomouc, na Prostějovsko zasahuje jeho jihozápadní cíp. Nachází se zde oblasti výskytu vápence, který tvoří charakteristické krasové útvary jako jeskyně (největší jsou mimo okres u obce Javoříčko) nebo vápencové skály. Spolu s prudkými svahy stojí v kontrastu s celkem menší členitostí, která je okolo 100 m. Nejvyšším bodem je vrch Dzbel (604 m n. m.), potoky náleží k povodí Třebůvky. Další geograficky odlišnou oblastí jsou jižní svahy Zábřežské vrchoviny, které se nacházejí severně od údolí říčky Romže. Tato vrchovina není ani příliš členěná, ani velmi zarovnaná,

jak tomu je u některých oblastí Dražanské vrchoviny. Nadmořská výška se typicky pohybuje do 500 m n. m. Výrazné jsou zde linie údolí říček Romže a Nectava.

1.2 Časové určení a kulturní kontext

Z názvu práce vyplývá, že se zaměřuje na kovové depoty datované do doby bronzové. Ty se dají považovat za civilizační fenomén celého tohoto období, ačkoliv se v jejich výskytu objevují menší či větší výkyvy. Proto nyní přistoupíme ke stručnému přehledu chronologie a kulturního zastoupení doby bronzové.

Starší doba bronzová náleží stupni BA podle Reineckovy chronologie. Toto období na Moravě zastupuje únětická kultura, která je svou protoúnětickou fází navázána na předchozí eneolitické období. Na jejím vzniku se velkou měrou podílely vlivy kulturních komplexů z Karpatské kotliny, a tak je soustředěna především na jihovýchodní Moravě (STUHLÍK 1993, 240). Definitivně se tato kultura formuje ve starší fází, která se ve stupni BA1 dělí na staroúnětickou a předklasickou fází. V této době tvořila hranici řeka Morava, na jejímž východním břehu sídlila nitranská skupina, která v následujícím období s únětickou kulturou postupně splývala (STUHLÍK 1993, 241–243). K vyvrcholení vývoje došlo v mladším období, datovaném do stupně BA2, které je rozděleno na klasickou a poklasickou fází (STUHLÍK 1993, 241). Do této doby jsou také datovány kovové depoty starší doby bronzové, které jsou tvořeny především hřivnami/nákrčnickovitými hřivnami (PEŠKA – KALÁBEK 2013, 50). Jedná se o jeden ze dvou úseků celé doby bronzové, kdy frekvence moravských nálezů výrazně globálně kulminuje (SALAŠ 2005, 9).

Z Prostějovska známe celkem šest depotů (Brodek u Prostějova, Mostkovice, Olšany u Prostějova 1a, Olšany u Prostějova 1b, Otaslavice, Němčice nad Hanou). Únětická kultura obsadila téměř celou západní část střední Evropy, od středního Německa a jižního Polska přes Čechy a Moravu až po jihozápadní Slovensko a Dunaj v Dolním Rakousku (STUHLÍK 1993, 239). V závěru starší doby bronzové zaujímal větší část Moravy věteřovská skupina, jejíž klasická fáze spadá do závěru stupně BA2 (SALAŠ 1993, 263–266). Na jižní Moravě byla velmi

krátce na to ve stupni BB1 vystřídána středodunajskou mohylovou kulturou, kdežto na severní Moravě zřejmě vedle nové převládající kultury přežívala po celý tento stupeň (SALAŠ 1993, 266). Poté se na střední a severní Moravě až do stupně BC2 pravděpodobně vyskytovala skupina či facie SMK, spíše než samostatná a svébytná mohylová kultura (SALAŠ 2005, 12).

Středodunajská mohylová kultura kromě Moravy obsadila také ještě střední Čechy, Dolní Rakousko a západní část jihozápadního Slovenska (SALAŠ 1993, 297). Na přelomu starší a střední doby bronzové nastal nejvýraznější vývojový zlom, který se projevuje určitou stagnací až krizí metalurgické produkce a nejmarkantnějším poklesem výskytu depotů měděných a bronzových artefaktů (SALAŠ 2005, 9). Tento trend potvrzuje naprostá absence měděných či bronzových depozit v okrese Prostějov. Jediným, avšak velmi výjimečným nálezem, je zlatý depot z Čehovic, který obsahuje sedm zlatých terčů zhotovených z tenké fólie, svitky drátu a spirály, vše uložené ve valounu z bronzoviny s dutinou ve středu (BÖHM 1948).

Mladší doba bronzová zahrnuje stupně BD–HA a od počátku tohoto období je území Moravy diferenciováno mezi dva kulturní okruhy, i když k určité bifurkaci kulturního vývoje došlo už ve stupni BB (SALAŠ 2005, 12). Jižní Morava je osídlena kulturou středodunajských popelnicových polí, zatímco střední a severní Morava společně se Slezskem kulturou lužických popelnicových polí. V časném a starším stupni PP územní hranice tvoří především Tišnovsko a Vyškovsko, kde se obě kulturní oikumeny vzájemně prolínají (SALAŠ 2005, 11). Pro účel této práce se budeme dále věnovat pouze lužické větvi PP, jelikož ta se v dané době na Prostějovsku vyskytuje. Přerod mohylové kultury v KLPP proběhl pravděpodobně ve stupni BC/D a v nejstarším úseku stupně BD (SALAŠ 1993, 300). V rámci doby bronzové rozlišujeme dvě fáze vývoje KLPP, a to starší fázi lužickou ve stupních BD–HA 1 a mladší slezskou ve stupních HA2–HB. Kultura lužických popelnicových polí přetrvává až do halštatu C–D, kde je zastoupena pozdní fází podolskou (SALAŠ 1993, 312). Na přelomu střední a mladší doby bronzové dochází k další výraznější vlně ukládání depotů, které se pak budou vyskytovat téměř kontinuálně až do stupně HB3 (SALAŠ 2005, 9). Ze

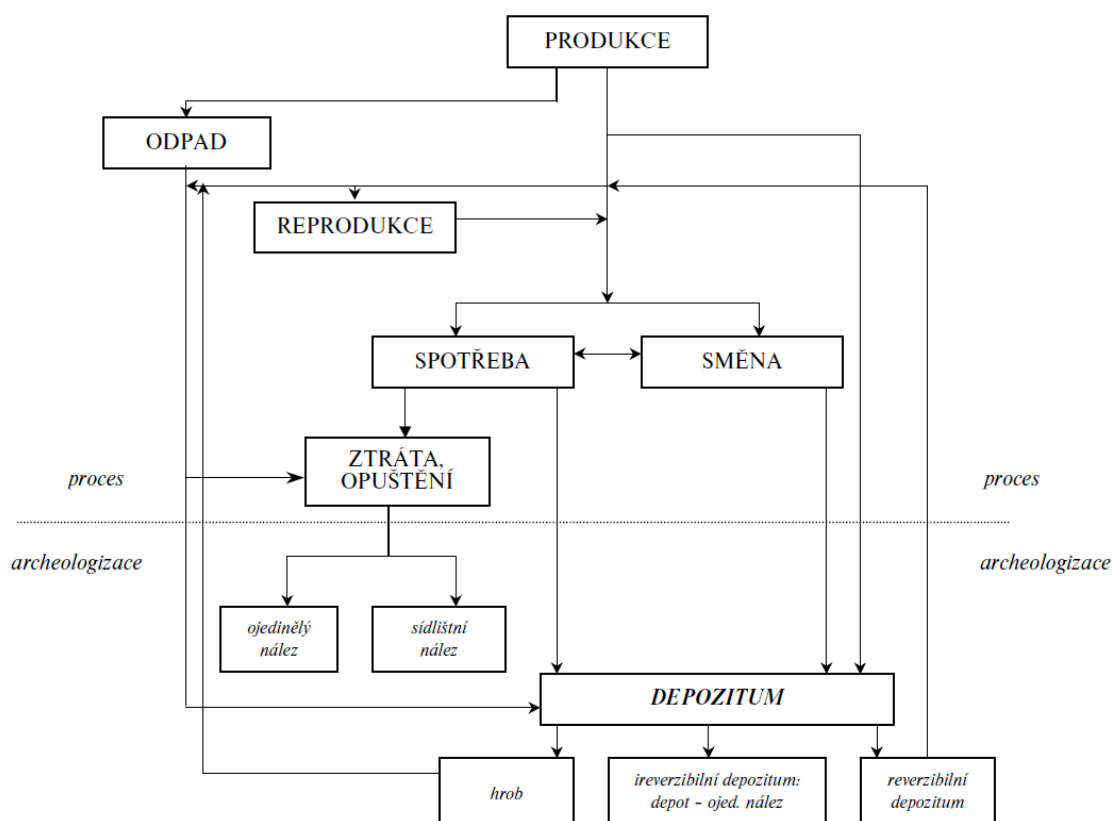
studovaného regionu máme celkem sedmnáct mladobronzových depotů (Bedihošť, Dobrochov, Kladky 5, Kostelec na Hané, Lešany 1, Lešany 2, Myslejovice 2, Olšany u Prostějova 2, Olšany u Prostějova 3, Slatinice 1, Slatinice 2, Slatinky 1, Žárovice-Hamry 2, Žárovice-Hamry 4, Žárovice-Hamry 6, Žárovice-Hamry 13, Žerůvky).

Jak již bylo zmíněno výše, pozdní doba bronzová je datována do stupně HB a v okrese Prostějov ji reprezentuje slezská fáze KLPP. V tomto období pokračuje vlna ukládání depotů, z dané oblasti jich je celkem dvacet (Dubany, Kelčice 1, Kelčice 2, Kladky 1, Kladky 2, Kladky 3, Kladky 4, Krumstín, Křenůvky, Myslejovice 1, Slatinky 3, Slatinky 4, Služín, Soběsuky 1, Soběsuky 2, Víceměřice, Vícov, Žárovice-Hamry 1, Žárovice-Hamry 3, Žárovice-Hamry 7).

2 Charakteristika depotů

2.1 Definice depotu

Ukládání kovových depotů patří k civilizačním fenoménům doby bronzové. Samotný pojem „depot“ vychází z latinského slovesa *deponere*, což přeloženo do češtiny znamená uložit k uschování, uschovat, odevzdat, či svěřit (SALAŠ 2005, 12–13). V české terminologii se kromě tohoto pojmu používá také téměř synonymní pojem hromadný nález, který se však od pojmu „depot“ liší sémanticky, a to tak, že vychází přímo z nálezové situace daného souboru a představuje tak termín čistě archeologický. Běžným označením se také stal více obecný termín depozitum, který v sobě ovšem zahrnuje jakékoliv uložené předměty, ať už se jedná o depot, hrobovou výbavu, či ojedinělé nálezy (SALAŠ 2005, 13).

Obr. 1: Schéma archeologizace artefaktu. (podle SALAŠ 2005, 13, obr. 2)

Každý (zejména kovový) artefakt se totiž mohl archeologizovat třemi způsoby (*viz obr. 1*), a to jako ve výsledku ztracený nález, jako sídlištní nález (například opotřebovaný nebo zahozený), či se mohl stát součástí depozita (SALAŠ 2005, 13). V případě kovových depotů je tedy více vhodné používat spojení nefunerální (asepulkrální) depozitum, které dané možnosti zužuje (SALAŠ 2011, 65–66). Podle definice vzniklé již na počátku 20. století je totiž známo, že klasický depot představuje dva či více záměrně a současně uložené předměty, které nejsou součástí hrobové výbavy, a nejedná se ani o nálezy, které by vznikly náhodným nahromaděním v jedné sídlištní vrstvě či jámě (MONTELIUS 1903, 10–11). Depozita představují předměty, které jsou záměrně a vědomě uloženy, mohou tedy nést cenný potenciál vypovídat o spiritualitě jejich deponentů. Jsou výsledkem vědomé selekce a projevem kauzálních aktivit, a mají tedy vyšší kvalitativní hodnotu než předměty, které byly uloženy neintencionálně, například výsledkem postdepozitních procesů (SALAŠ 2011, 65).

2.2 Rozdělení depotů

Depoty byly do země ukládány s dvojnásobným záměrem, a to zda je jejich deponent plánoval znovu vyzvednout, či nikoli. Rozlišujeme tedy mezi depoty reverzibilními a ireverzibilními. Z toho vyplývá, že reverzibilní depoty se budou nacházet na lépe přístupných místech (BRADLEY 1988, 249), na rozdíl od ireverzibilních, které se mohou nacházet na místech se ztíženou přístupností, například v řekách či ve strmých svazích (SMEJTEK – LUTOVSKÝ – MILITKÝ 2013, 7). Tento typ depotu také může provázet určitá krvavá, zvířecí obětina ve formě zvířecích kostí či celých skeletů, která poukazuje na složitější kultovní rituál (SALAŠ – ŠMÍD 1999, 25). Tak tomu bylo například u depotu ze Služína (SALAŠ – ŠMÍD 1999). S těmito dvěma kategoriemi souvisí rozdělení depotů na profánní a sakrální, nebo také nerituální a rituální. Předpokládá se, že ireverzibilní depoty měly charakter profánní a jednalo se pravděpodobně o sklady suroviny či uschovaný osobní majetek. Výhodou bronzových předmětů je, že na rozdíl od jiných materiálů (především železa) i několik let po uložení do země setrvávají

v zásadě neporušeném stavu, a tak nemusí být projevem pouze krátkodobého, nouzového uložení (SMEJTEK – LUTOVSKÝ – MILITKÝ 2013, 9). K vyzvednutí depotu ovšem z určitého důvodu nedošlo, a proto se nám zachoval až do dnešní doby. Tato tradiční představa nevyzvednutých skladů kovoliticů či putujících obchodníků je v poslední době kritizována. Velmi recentně ji s nadsázkou kritizuje L. SMEJTEK (2013, 26), který navrhuje, že v takovém případě by doba bronzová měla být nazývána spíše „dobou sklerotiků“, kteří si vždy něco schovali a nikdy to už nenašli. Považuje totiž za nepravděpodobné, že by o ukrytých předmětech nikdo další nevěděl, jelikož málokdo by v takových dobách riskoval cestovat sám bez doprovodu (SMEJTEK 2013, 26). Přesto jsou někdy rozsáhlé zlomkové depoty označovány jako sklad kovolitce, který je skladoval k pozdější recyklaci (BRADLEY 1988, 252). Stejně jako ireverzibilní depoty, i ty reverzibilní mohly být ukládány v blízkosti relativně trvalých geomorfologických útvarů či jiných orientačních bodů v krajině. Z tohoto pohledu je nesnadné rozlišit, o jaký typ depotu se jednalo. U reverzibilního depotu mohl takový útvar sloužit ke snadnější pozdější identifikaci místa uložení, naopak u ireverzibilních (sakračních) depotů mohlo jít o místo s určitým posvátným či ritualizovaným charakterem (SMEJTEK – LUTOVSKÝ – MILITKÝ 2013, 26).

Výše zmíněná výrobní a komerční teorie je jedním ze čtyř základních interpretačních přístupů, jejichž nejnovější souhrn nalezneme v obsáhlé publikaci Milana Salaše (2005, 225–227). Politická interpretační teorie zahrnuje nerituální depoty, jejichž uložení bylo ovlivněno historickou událostí, jakou je například válečný konflikt. V tomto případě se jedná o majetek ukrytý ve stavu ohrožení a neklidu. Zřejmě nejrozšířenější a pravděpodobně nejvariabilnější je kultovní výklad. Tato interpretace pohlíží na depoty jako na obětiny či votivní dary, které sloužily k pokusům o komunikaci mezi danou komunitou a například božstvy, nadpřirozenými bytostmi či heroizovanými předky (SALAŠ 2005, 225). Jednalo se tak o jakousi neustálou výměnu darů a služeb. Do této interpretace mohou patřit také stavební obětiny či takzvaný sakrální odpad. Ten vznikl tím, že posvátné předměty byly (například po určitém rituálu) tabuizovány, zničeny

a rituálně deponovány, aby se zabránilo jejich znesvěcení a zneužití (PALÁTOVÁ – SALAŠ 2002, 107).

Poslední interpretací je interpretace sociální, která je zřejmě nejmladší. Vychází z etnologických zkoumání způsobů udržení společenské prestiže, ke kterému dochází mimo jiné díky takzvanému potlačí (systému vzájemné výměny a oplácení darů). U tohoto fenoménu je pozoruhodný princip rivality a nevraživosti, proto by se dal nahradit pojmem „totální závazek soutěživého typu“ (MAUSS 1999, 14–15). Pro uchování společenské prestiže se zachází tak daleko, že se nahromaděné bohatství daného společenství okázale ničí, při některých potlačích člověk musí vydat vše, co má, a vítězí ten, kdo je nejbohatší a kdo nejvíce nespoutaně plýtvá (MAUSS 1999, 15, 68). Okázalá destrukce bohatství při různých příležitostech udržuje dané postavení ve společnosti (BRADLEY 1982, 120). Stejně tak darovat cenný předmět je mnohdy důležitější, než jej vlastnit (SALAŠ 2005, 226). Tím se dostáváme k tomu, že dané interpretace spolu mohou souviset, tak jako zdánlivě kultovní ukládání předmětů souvisí se sociálním postavením člověka. Je tedy nutné upozornit na to, že rozdělení depotů na rituální a nerituální, na sakrální a profánní, je spíše mechanické (SALAŠ 2005, 226) a vychází z pohledu člověka 21. století. Je mnohem pravděpodobnější, že u člověka archaických společností nedocházelo k dělení činností a aktivit na sakrální a profánní, naopak posvátnost byla součástí každodenního života (ELIADE 2006, 13–14). Prehistorická metalurgie byla zřejmě stejně ritualizovaná jako například stavba domu či orba, zároveň však představovala praktickou dovednost, která byla prováděna s výraznou bravurou (BRADLEY 2008, 164).

2.3 Monodepozita

Protikladem k hromadnému nález (depotu) může být tzv. ojedinělý nález. Ten představuje jednotlivé artefakty, u kterých se většinou předpokládá, že se jedná o předměty ztrátové. Prvotně u nich tudíž není počítáno s tím, že by byly uloženy intencionálně. Případně se také může jednat o součást jiné nerozeznané či již zničené archeologické struktury (SALAŠ – ŠMÍD 1999, 23). I u ojedinělých

nálezů je tedy nutné, aby byl zaznamenán a příp. detailně zkoumán jejich nálezový kontext. Pokud je způsob uložení předmětu jakkoli specifický, můžeme uvažovat, že byl předmět do země uložen záměrně. V takovém případě hovoříme o tzv. nefunerálních monodepozitech či o jednokusých depotech (SALAŠ 2005, 13). Použití německého termínu *Einstückdepot* se vyskytuje i v českém prostředí (MOUCHA 2000, 5-6). Kromě artefaktů, které se vyznačují značnou hmotností, velikostí či vzácností materiálu (ŠTEFFL 2014, 11), se může jednat o jednotlivé předměty nalezené v říčních tocích, brodech, bažinách, rašeliništích, jeskyních, ve skalních puklinách (SALAŠ 2005, 14) či v jiných těžce dostupných nebo signifikantních terénech, u nichž se nepředpokládá, že by zpětné vyzvednutí bylo prakticky možné. Dalším příkladem mohou být také výrazné artefakty nalezené mimo soudobou oikumenu (SALAŠ 2011, 66). Rozlišení mezi monodepozity a hrobovou výbavou může být provedeno zkoumáním patiny předmětu (pokud nebyla zničena při konzervaci). Ta je totiž u předmětů uložených v hrobě jiná, než patina na předmětech z depotů (MOUCHA 2000, 6). Rozpoznání takového depotu může být velmi obtížné, nálezové okolnosti mohou být mnohdy jediným kritériem k odlišení ojedinělého nálezu od záměrně uloženého předmětu (VÍCH 2012, 251). Příkladem takového monodepozita může být nález Kladky 5. Toto depozitum bylo nalezeno detektorem kovů ve štěrbině pod skalním převisem, je tedy velmi pravděpodobné, že se jedná o předmět, který byl na daném místě uložen vědomě. Veškeré druhotné posuny ovlivňující pozici depotu v rámci průběhu postdepozitních procesů byly vyloučeny (VÍCH 2012, 250). Rozlišováním monodepozit může dojít k redukci velkého množství interpretačních teorií, převážně ve prospěch těch sakrálních. Je totiž celkem nepředstavitelné, že by solitérní předměty představovaly ukryté kovolitecké sklady či majetek uschovaný v nepříznivých dobách (SALAŠ 2005, 14).

2.4 Horizonty depotů

2.4.1 Starší doba bronzová

Většina nalezených souborů, které obsahují nákrčníkovité hřivny, pochází se starší doby bronzové (STUHLÍK 2008, 181). Datují se do jejího vyspělého stádia, které na našem území zastupuje klasická fáze únětické kultury. Případné doprovodné artefakty v depotech jsou této dataci také nakloněny (PEŠKA – KALÁBEK 2013, 50). Toto potvrzuje také dosud ojedinělé absolutní datum 3417 ± 28 BP při 2 sigma 1775–1631 BC cal., což v Reineckově chronologii poukazuje na stupeň B A2. Tato data byla získána z provázku, jímž byla svázána žebra depotu z Purkarce (CHVOJKA – HAVLICE 2009, 77). Depoty odpovídající těmto kritériím máme z okresu Prostějov například z Mostkovic, Otaslavic, či z Olšan (Olšany u Prostějova 1a, Olšany u Prostějova 1b). Za zmínku stojí depot z Brodku u Prostějova, který mimo jiné obsahuje dva zlomky manžetového náramku borotického typu, které jsou rozšířeny především v oblasti Dolního Rakouska a jižní Moravy. Depot z Brodku je tedy jejich nejsevernějším zastupitelem (ONDRÁČEK 1961, 49).

2.4.2 Střední doba bronzová

Pro střední, mladší a pozdní dobu bronzovou využiji velmi precizně a detailně zpracovaný souhrn problematiky od Milana Salaše (SALAŠ 2005, 132–154, *obr. 23*), kde čtenář nalezne také veškeré potřebné odkazy na literaturu, jak českou, tak zahraniční. Tyto podkapitoly tedy slouží jako stručný přehled horizontů depotů (podle V. Podborský, J. Říhovský, M. Salaš), které se vyskytují v okrese Prostějov.

Co se týče střední doby bronzové, na Prostějovsku se setkáváme převážně s horizontem Hradisko-Hulín, který rámcově odpovídá mladšímu a případně pozdnímu mohylovému stupni. Tento horizont je tvořen jak středobronzovými, resp. mohylovými typologickými jednotkami, tak nově vznikajícími taxony, které můžeme pozorovat i v nastávajícím období popelnicových polí. Starší složku tvoří

především dvojdílné jehlice se středovým trnem, české jehlice s terčovitou hlavicí, plechové spirály s koncovými růžicemi se zvýrazněnými okraji s výzdobou vybíjenými body a pukličkami, páskové prsteny s koncovými růžicemi nebo také srpy s trnem a s čepelí ve tvaru vinařského nože. Signifikantní jsou také výzdobné kompozice masivnějších otevřených tyčinkovitých náramků, jako jsou především sdružené podélné oblouky nebo svazky protáhlých krokvic.

Mezi nově nastupující a dále se vyvíjející taxony patří například srpy s neperforovaným řapem zesíleným čtyřmi žebry, štíhlé užší sekerky s protáhle zahroceným až tulejkovitým schůdkem, první tvary sekerek se středovými laloky, jehlice typu Moravičany a jehlice typu Štramberk.

Na Prostějovsku máme k dispozici pouze jediný kovový depot spadající do střední doby bronzové, a to zlatý nález z Čehovic, kterému bude věnován prostor v následujících kapitolách práce.

2.4.3 Mladší doba bronzová

Horizont Přestavky náleží staršímu stupni PP (BD-HA1) a odpovídá lužické oikumeně. Jeho středodunajským protějškem, vyskytujícím se především na jižní Moravě, je horizont Mušov 2. V prostějovských depotech se odráží vlivy karpatské oblasti, které jsou v horizontu Přestavky výraznější, než jak je tomu u Mušova 2. Tyto vlivy v depotech ze studovaného regionu představují zejména sekerky sedmihradského typu (Myslejovice 2, *obr. 24B:2*), pilky (Dobrochov), dvojramenný mlat (Dobrochov, *obr. 15:24*) a kopí s profilovaným listem a hladkou tulejkou (Žárovice-Hamry 2, *obr. 39:19*). Kromě karpatských vlivů se setkáváme také s těmi ze středodunajské oblasti, jak je patrné například v depotu z Dobrochova či Žárovic-Hamrů 2. O těchto vlivech vypovídají například sekerky s tulejkou s výzdobou V žebírek (Dobrochov) a srpy s postranním výčnělkem a neperforovaným řapem s přímými žebry (Dobrochov, Žárovice-Hamry 2). K horizontu Přestavky také patří depot z Kostelce na Hané, jehož obsah je blízký středodunajským souborům a obsahuje ojedinělý štítek jednodílné štítové spony typu Röschitz-Sanislaui (FOJTÍK – POPELKA 2014, 353; *obr. 17:10*). Předběžně

je k tomuto horizontu přiřazen také depot Olšany u Prostějova 3 (FOJTÍK – POPELKA 2014, 360). Paralelní s horizontem Přestavlky jsou dále například horizonty Suchdol II v Čechách, Kurd v Maďarsku a slovenský horizont Martinček-Bodrog. Některé depoty jsme schopni datovat pouze rámcově do starší doby PP (Slatinky 1, Žárovice-Hamry 4, Žárovice-Hamry 6, Olšany u Prostějova 2). K takovým patří i předběžně datovaný zlomkový depot Žárovice-Hamry 13 (FOJTÍK – POPELKA 2014, 361).

Ve středním stupni PP (HA2) dochází k výraznému poklesu počtu depotů, což může být způsobeno kratším časovým rozpětím. Zároveň je ale pravděpodobně nutné hledat i hlubší příčiny, jako je například přerod starší fáze kultury na mladší, který na jižní Moravě probíhá z velatické fáze na podolskou na severní z lužické ve slezskou. Horizont Lešany 2-Železné vznikl spojením dvou horizontů a je charakteristický pro lužickou oblast Moravy. K tomuto horizontu na Prostějovsku náleží dva depoty, a to Lešany 2 a Bedihošť. Mezi charakteristické taxony se starším původem patří jehlice s prostou terčovitou hlavicí a meč liptovského typu II. varianty, k těm mladším patří jehlice s vývalky typu Velemszentvid, jehlice s miskovitou hlavicí, nože typu Lešany (*obr. 13B:3*) a sekerka s tulejkou s odsazenou břitovou partií. Ta je jediným předmětem dochovaným ze souboru z Bedihoště a konkrétně u ní nelze vyloučit datování také do mladšího horizontu Křenůvky. Na vlivy z karpatské oblasti poukazují tyčinkovité náramky z Lešan 2. Do stupně HA2 je také datováno monodepozitum Kladky 5. Štítek spony pravděpodobně náleží periodě BD–HA1, ovšem s ohledem na datování ostatních předmětů, místo a způsob uložení se jeho doba deponování klade do doby počátku hradiště, tedy do průběhu stupně HA2 (VÍCH 2012, 252).

2.4.4 Pozdní doba bronzová

Horizont mladšího stupně PP Křenůvky je možné poměrně přesně stanovit a vymežit díky řadě zcela nových taxonů. K těm patří především štítové spony typu Křenůvky-Domaniža (Křenůvky, *obr. 61*; Kladky 4, *obr. 53:1–2*), šálky typu Jenišovice-Křenůvky (Křenůvky), sekerky s týlovými laloky XIV. skupiny

(Krumstín, obr. 58B:1; Žárovice-Hamry 3, obr. 78B:1) a lité otevřené kruhy typu Štramberk s imitací tordování (Myslejovice 1, obr. 65:11). Pro tento horizont je příznačný i další početný typ otevřeného tyčinkovitého kruhového šperku se svazky příčných či lehce diagonálních rýh, vyplněných diagonálními rýžkami, popř. lemovanými klikatkou (Kelčice 1, obr. 43:5; 44:7, 8, 11; 45:14, 15, 16, 18; 46A:20; Kelčice 2, obr. 47:8), dále také typ plankovexního profilu s nezúženými a dorsálně, zčásti i laterálně ovalenými konci s výzdobou diagonálně obrvených svazků příčných rýh a svazků příčných nebo diagonálních rýh, vyplněných rýžkami (Kelčice 1). Pro Moravu je velmi typickým výzdobným prvkem klikatka vyplňovaná rýžkami (Kelčice 1, obr. 45:13; Kelčice 2, obr. 48:14; Krumstín, obr. 59:7; Myslejovice 1, obr. 63B:2) a také rýžkami vyplňovaná krokvice (Kelčice 1, Kelčice 2, Krumstín, Žárovice-Hamry 7). Za zmínku stojí na Moravě unikátní nástavec přilby ze Služína a také keramické schránky (Služín, Žárovice-Hamry 7), které mají zásadní význam při datování do tohoto horizontu. Novými, avšak i později se vyskytujícími taxony jsou tzv. lužické sekerky zdobené na hexagonálním těle krátkými vertikálními, případně nahoře rozevřenými žebírky (Krumstín, obr. 59:3; Žárovice-Hamry 7, obr. 80B:2, 3), srpy s řapem V. skupiny typu s postranním výčnělkem a otvorem pro nýt (Služín) a páskové spirály se středovým žebrem (Křenůvky, obr. 60). Z taxonů, které v tomto depotu již končí, bychom mohli vyzdvihnout například sekerky s tulejkou 1. typu s odsazenou břitovou partií (Krumstín, obr. 58B:2; Služín, Žárovice-Hamry 3, obr. 79:5) či nůž typu Dubany. Oproti předchozím horizontům jsou cizí vlivy ve středodunajském i lužickém prostředí doloženy jen v ojedinělých případech. Je tomu tak například u sekerek s vykrojeným ústím tulejky (Služín). K depotům stupně HB1 také patří depozita z hradiště Kladky (Kladky 2, Kladky 3) včetně monodepozita Kladky 4, které reprezentuje dvojdielná štítová spona typu Křenůvky-Domaniža (VÍCH 2012, 249–261). Obecně do slezské fáze KLPP datujeme depot s předběžným názvem Slatinky 3, který byl nalezen roku 2013 (KALÁBEK 2014, 213). V Čechách je horizont Přestavky synchronní s horizontem Jenišovice-Bošín, pro jižní Moravu má označení Klentnice-Křenůvky.

Vůči horizontu Křenůvky se vymezuje horizont Boskovice, který se vztahuje na oblast severomoravské větve KLPP. Z okresu Prostějov mu náleží depot z Víceměřic, který je typický samostatnými, krokvicovitě uspořádanými drobnými a jemnými rýžkami na tyčinkovitém kruhovém šperku, a je tak kladen do stupně HB2. Do stupně HB2–3 je datován depot Kladky 1, který je složen ze dvou spon typu Gamów-Práčov (VÍCH 2012, 252–255; obr. 51). Jelikož jsou depoty horizontu Boskovice rozptýleny hlavně v jižní části osídlení severomoravské skupiny KLPP, pronikají do nich také středodunajské vlivy. Západní vlivy z Čech a Bavorska jsou identifikovatelné díky houpačkovitým nánožníkům (Vícemeřice, obr. 75:21–24; 76:25–28). Bez možnosti bližšího datového určení patří k mladší fázi PP také depoty Žárovice-Hamry 1, Soběsuky 1 a Soběsuky 2, přitom u Žárovice-Hamrů 1 a Soběsuk 2 nelze vyloučit ani starší datování.

3 Dějiny bádání kovových depotů na Prostějovsku

Založení Vlasteneckého spolku muzejního v Olomouci podnítilo počátky zájmu o poznání minulosti a archeologického bádání na Prostějovsku (GOTTWALD 1924, 3). K této události došlo roku 1883, první ročník Časopisu Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci vyšel roku 1884. Jednotliví nadšenci byli inspirováni ke sbírání a zachraňování nahodile objevených artefaktů, někteří se dokonce pouštěli do samotných výkopů archeologického materiálu, zprvu zkusmo, později i systematicky (GOTTWALD 1924, 4). Po opadu prvotního entuziasmu se ale náročná a často i nevděčná badatelská práce setkala s neporozuměním (GOTTWALD 1924, 4) a ve mnoha případech zůstal ve výsledku pouze znehodnocený materiál bez dochovaných nálezových informací (GOTTWALD 1925, 3). Již na konci 19. století se ale také objevují první badatelé s profesionálním přístupem.

Výraznou osobností moravské archeologie nejen této doby byl nesporně Innocenc Ladislav Červinka (1869–1952), mezi jehož prvotní zásluhy patřilo získávání artefaktů, ať už darem nebo koupí, od majitelů pozemků, na kterých prováděl různé geodetické práce (FIŠER – PODBORSKÝ 2004, 8). Od roku 1903 sloužil jako konzervátor státní památkové péče mimo jiné také pro okres Prostějov (SKLENÁŘ 2005, 119) a později se stal faktickým představitelem moravské archeologie prvních tří decenií 20. století (FIŠER – PODBORSKÝ 2004, 7). Mezi jeho nejcennější publikace patří *Morava za pravěku* (ČERVINKA 1902), první skutečná syntéza moravské prehistorie (FIŠER – PODBORSKÝ 2004, 48), která byla ve své době velmi pozitivně přijata (FIŠER – PODBORSKÝ 2004, 50–52). Kapitola „Doba bronzu“ obsahuje soupis 52 lokalit moravských kovových depotů doby bronzové, z toho šest (Bedihošť, Dobrochov, Mostkovice, Olšany, Slatinky, Žárovice) z okresu Prostějov (ČERVINKA 1902, 145–152). S některými těmito lokalitami se můžeme setkat v díle *Prachistorické nálezy na Prostějovsku*, které bylo vydáno o dva roky dříve (ČERVINKA 1900, 81–82).

Současníkem I. L. Červinky byl další významný badatel, Antonín Gottwald (1869–1941), který se také zasloužil o poznání prehistorie

okresu Prostějov. Tento učitel na Prostějovsku archeologicky působil od 90. let 19. století, shromažďoval obsáhlé sbírky archeologického materiálu a aktivně se věnoval publikační činnosti (SKLENÁŘ 2005, 192–193). O prehistorii Prostějovska vypovídá většina jeho publikací, například *Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku* (GOTTWALD 1924) nebo *Můj archeologický výzkum* (GOTTWALD 1931). Jedná se o práce především soupisné, s velkým důrazem na obrázky v textu a kresebné tabulky archeologického inventáře. Také Gottwald zmiňuje kovové depoty doby bronzové, ve svém díle z roku 1924 píše o sedmi lokalitách z okresu Prostějov – Bedihošť, Dobrochov, Kelčice, Krumsín, Lešany, Slatinky, Soběsuky a Žárovice (GOTTWALD 1924, 55–58).

Pokud bychom se měli zaměřit konkrétně na kovové depoty, bude třeba rozšířit oblast na celou Moravu. Karel Tihelka (1898–1973) byl od konce 30. let 20. století učitelem a zároveň studentem archeologie na FF MU v Brně (1931–1939), později se stal ředitelem Moravského zemského muzea v Brně, působil také v Archeologickém ústavu ČSAV v Brně (SKLENÁŘ 2005, 586). Jeho nejpřínosnějším dílem, co se depotů doby bronzové týče, je *Hort- und Einzelfunde der Úněticer Kultur und des Věteřover Typus in Mähren* (TIHELKA 1965). Jedná se o poslední souhrnnou práci k moravským starobronzovým depotům s celkovým počtem 85 lokalit (PEŠKA – KALÁBEK 2013, 45), z toho je šest (Brodek u Prostějova, Mostkovice, Němčice nad Hanou, Olšany u Prostějova 1a, Olšany u Prostějova 1b, Otaslavice) z okresu Prostějov (TIHELKA 1965, 1–45). Tato práce zatím zůstává nepřekonaná, o starobronzových depotech se poslední dobou dozvídáme spíše prostřednictvím zmínek či článků v rozličných periodikách (např. PEŠKA – KALÁBEK 2013, STUHLÍK 2008, CHVOJKA ET AL. 2009).

Jedním ze specialistů na bronzové a keramické depoty je beze sporů Milan Salaš (*1957), který v roce 2005 vydal velmi obsáhlou a detailně zpracovanou publikaci *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku*. Tato práce je rozdělena na dva díly a monitoruje stav pramenné základny k závěru roku 1999 (SALAŠ 2005, 239). Kromě obsáhlého katalogového soupisu pramenů obsahuje mimo jiné také vyčerpávající typologicko-chronologický rozbor vybraných komponent inventáře depotů, popis

vývoje studia bronzových depotů, chronologii a horizonty depotů, zevrubnou analýzu vnějšího kontextu depotů a v neposlední řadě také kapitoly pojednávající o možnostech a úskalích historické interpretace depotů. Ke každému aspektu je čtenáři k dispozici široký výběr české i zahraniční literatury. Stala se tak jedním z výchozích bodů práce, kterou čtenář nyní drží v rukou.

O rok později byla vypracována bakalářská práce na téma *Bronzové depoty střední Moravy* (JANÍKOVÁ 2006).¹ Současné bádání na Prostějovsku zastupuje převážně činnost prostějovské pobočky ÚAPP Brno pod vedením týmu archeologů Miroslava Šmída a Pavla Fojtíka. Poslední rozsáhlou publikací Pavla Fojtíka je *Mohylová kultura střední doby bronzové na Prostějovsku I.* (FOJTÍK 2015), která zahrnuje abecedně seřazené lokality od A po O. Stručný popis osídlení daných katastrů se neomezuje pouze na mohylovou kulturu, najdeme zde tak i několik zmínek o kovových depotech z jiných období doby bronzové.

Nejstarším nalezeným moravským kovovým depotem je soubor bronzových náramků a jehlic z Víceměřic (okr. Prostějov), který měl být nalezen již roku 1816 (BRANDL 1892). Poprvé se o něm dozvídáme však až v roce 1892 v díle V. Brandla, jehož součástí je také rozsáhlý soupis moravských prehistorických lokalit, který ve skutečnosti sepsal K. J. Maška (SALAŠ 2005, 17). Z prostějovských nálezů 19. století dále následoval depot z Dobrochova (objeven 1890, ČERVINKA 1902, 146), Mostkovic (nalezen okolo roku 1895, ČERVINKA 1938, 90), Slatinek (objeven nejpozději v 80. letech 19. století, HAVELKA 1886 1, obr. 1), Žárovic (1895, FAKTOR 1896), a také neověřený nález z řečiště Hané s bližší neurčenou lokalitou (nalezen 1828, ČERVINKA 1902, 147). K výraznému vzrůstu objevů kovových depotů z okresu Prostějov došlo v prvních čtyřech decéniích 20. století. Namátkou to byly například Olšany u Prostějova 1 v roce 1901 (ČERVINKA 1902, 148), Soběsuky 1 v roce 1911 (GOTTWALD 1924, 57), Křenůvky z roku 1925 (GOTTWALD 1926), Brodek u Prostějova v roce 1934 (KOPECKÝ 1938) či Otaslavice roku 1935 (KOPECKÝ 1936).

¹ V době psaní práce nebyla tato BP k dispozici.

K největší vlně objevování dalších kovových depotů zřejmě dochází v posledních 20 letech. Souvisí to s uvedením detektorů kovů do běžné praxe nejen některých archeologů, ale zvláště amatérských hledačů. Tím se naprosto změnila realita povrchových výzkumů; dnes kovové artefakty představují prakticky nejpočetnější nálezovou kategorii (MILITKÝ 2013, 47). Z důvodu amatérského hledání se bohužel pouze určitá část hromadných nálezů podaří zachránit či alespoň podchytit pro vědecké bádání. Zásadní je ovšem přístup archeologů v daném regionu a výsledek tak nakonec může mít zcela opačnou tendenci (MILITKÝ 2013, 48). Problémem ale může být nedostatek času k publikaci nálezů, se kterými je široká veřejnost seznámena dokonce až po několika letech. To ovšem může alespoň na nějaký čas zachránit lokalitu před nájezdy nelegálních uživatelů detektorů kovů (VÍCH 2012, 237). Příkladem pozitivního dopadu používání těchto prostředků v archeologii může být objevení hradiště Kladky a s ním i celkem pěti bronzových depotů z dané lokality (VÍCH 2012).

4 Katalog nálezů

Součástí katalogu nálezů Slatinky 3 a Slatinky 4 je také kresebná dokumentace, která se nachází v tabelárních přílohách práce pod čísly 1–13 (*tab. 1–13*). Obecná analýza některých vnějších a vnitřních kontextů těchto depotů se nachází zvláště v kapitolách 6, 7 a 8 jako součást analýzy ostatních depotů, které tvoří pramenný fond k této práci.

1. SLATINKY 3

- a. Trať „Velký Kosíř“
- b. Nalezeno 8. 5. 2013 v lese západně od obce na severním svahu masivu Velkého Kosíře nad potokem Deštná v nadmořské výšce 335 m n. m. nedaleko staré úvozové cesty. Předměty byly vyzvednuty na třech místech. Hlavní koncentrace nálezů byla umístěna v mělké jamce oválného půdorysu s rozměry 0,6x0,3 m a hloubkou 0,05 m. Depot ležel na plochém kameni. Všechny nálezy bronzů byly získány z prostoru ve tvaru kružnice o průměru cca 7 m.
- c. Slezská fáze KLPP.
- d. Dostupná literatura: Kalábek 2014, 213.

2. SLATINKY 4

- a. Trať „Velký Kosíř“
- b. Depot nalezen v prosinci 2015 v lese na návrší (kóta 329,1 m) nad Slatinkami v hloubce 0,2–0,3 m. Náramky byly podle nálezce uloženy pohromadě.²
- c. Slezská fáze KLPP.

² Laskavá informace Mgr. Marka Kalábka.

4.1 Popis garnitury inventáře Slatinky 3

Srpy

1. Srp s postranním výčnělkem a řapem zesíleným dvěma žebry s oválnými důlky, které jsou i na hřbetě nad výčnělkem, vnitřní žebro se stáčí na čepel a volně se vytrácí v hrotové partii, v terminální části čepele stopa po odlomeném nálitku. – D. 128 mm, š. čepele 41 mm, hmot. 95 g. – Inv. č. 04/2013-102-3. – *Tab. 1:1.*
2. Srp s postranním výčnělkem a perforovaným řapem zesíleným dvěma žebry s oválnými důlky, které jsou i na hřbetě nad výčnělkem, vnitřní žebro se stáčí na čepel a volně se vytrácí v hrotové partii, v terminální části čepele stopa po odlomeném nálitku. – D. 125 mm, š. čepele 40 mm, hmot. 97 g. – Inv. č. 04/2013-102-4. – *Tab. 1:2.*
3. Srp s postranním výčnělkem a perforovaným řapem zesíleným dvěma žebry s jemnými oválnými důlky, které jsou i na hřbetě nad výčnělkem, vnitřní žebro se stáčí na čepel a v hrotové partii se napojuje na hřbet, v terminální části čepele stopa po odlomeném nálitku. – D. 160 mm, š. čepele 29 mm, hmot. 70 g. – Inv. č. 04/2013-102-5. – *Tab. 3:1.*
4. Střední část čepele srpu zesílená dvěma žebry. – D. 64 mm, š. 29 mm, hmot. 27 g. – Inv. č. 04/2013-102-8. – *Tab. 2:2.*
5. Srp s postranním výčnělkem a perforovaným řapem zesíleným dvěma žebry s oválnými důlky, které jsou i na hřbetě nad výčnělkem, vnitřní žebro se stáčí na čepel a v hrotové partii se napojuje na hřbet, v terminální části čepele stopa po odlomeném nálitku. – D. 151 mm, š. čepele 32 mm, hmot. 75 g. – Inv. č. 04/2013-102-9. – *Tab. 2:1.*
6. Perforovaná jazykovitá rukojeť srpu s postranním výčnělkem, zesílená dvěma žebry. D. 46 mm, hmot. 18 g. – Inv. č. 04/2013-100-1. – *Tab. 7:1.*

Kruhový šperk rukou a nohou

7. Náramek se středovým žebrem, 33x33 mm, profil 11x3 mm, hmot. 13 g. – Inv. č. 04/2013-100-4. *Tab. 7:2.*

Sekerky

8. Sekerka s tulejkou a ouškem, pod zesíleným ústím tulejky tři horizontální žebírka, pod spodním zavěšená zdvojená V žebírka. – D. 104 mm, š. břitu 53 mm, hmot. 152 g. – Inv. č. 04/2013-102-7. – *Tab. 6:1.*

9. Sekerka stulejkou a ouškem s plastickou výzdobou násobených horizontálních a vertikálních žebírek. D. 114 mm, š. břitu 46 mm, hmot. 267 g. – Inv. č. 04/2013-102-10. – *Tab. 5:1.*
10. Neúplná deformovaná sekerka s tulejkou s chybějícím ouškem a ústím tulejky, bohatší plastická výzdoba horizontálních a vertikálních žebírek. D. – 89 mm, š. břitu 44 mm, hmot. 205 g. – Inv. č. 04/2013-102-11. *Tab. 6:2.*

Nože

11. Nůž typu Pustiměř se symetricky profilovanou čepelí oddělenou oválným mezičlánkem od jazykovité, okrajovými lištami zesílené rukojeti s odlomeným závěrem, v níž se nachází jeden otvor. – D. 147 mm, hmot. 38 g. – Inv. č. 04/2013-102-1. – *Tab. 5:2.*

Spony

12. Jehla s veslovitou hlavicí z dvojdílné štítové spony. – D. 204 mm, hmot. 21 g. – Inv. č. 04/2013-102-6. – *Tab. 4:1.*

Dýky

13. Část dýky peschierského typu s jazykovitou, výčnělkou odsazenou rukojetí s jedním otvorem pro nýt, týlová část rukojeti nedochována, hrot odlomený, čepel jemně zesílena oblým středovým žebrem. – D. 155 mm, š. čepele 19 mm, hmot. 42 g. – Inv. č. 04/2013-102-2. – *Tab. 4:2.*

Slitky, ingoty a polotovary

14. Kus bronzoviny nižšího plankovexního profilu. – 73x49x14 mm, hmot. 190 g. – Inv. č. 04/2013-102-12. – *Tab. 3:2.*
15. Drobnější amorfní slitek. – 35x18x13 mm, hmot. 28 g. – Inv. č. 04/2013-100-2. – *Tab. 7:4.*

Keramika

16. Keramický střep. – 30x43x6 mm, hmot. 11 g. – Inv. č. 04/2013-100-3. – *Tab. 7:3.*

4.2 Popis inventáře garnitury Slatinky 4

Srpy

1. Srp s perforovaným řapem zesíleným dvěma žebry s oválnými důlky, vnitřní žebro se stáčí na čepel a volně se vytrácí v hrotové partii, v terminální části čepele stopa po odlomeném nálitku. – D. 143 mm, š. čepele 32 mm, hmot. 87 g. – Inv. č. 17/2013-101-1. – *Tab. 8:1.*

Kruhový šperk rukou a nohou

2. Otevřený tyčinkový náramek nízkého plankovexního profilu, nezúžené, rovně seříznuté konce, dorsální jemně rytá výzdoba rýžkami, krokvicemi a příčných obrvených rýh. – 68x61 mm, profil 13x6 mm, hmot. 66 g. – Inv. č. 17/2013-101-3. *Tab. 10:1.*
3. Otevřený tyčinkový náramek nízkého plankovexního profilu, nezúžené, rovně seříznuté konce, dorsální jemně rytá výzdoba rýžkami, krokvicemi a příčných obrvených rýh. – 61x58 mm, profil 11x4 mm, hmot. 36 g. – Inv. č. 17/2013-101-4. *Tab. 10:2.*
4. Otevřený tyčinkový náramek nízkého plankovexního profilu, nezúžené, rovně seříznuté konce, dorsální jemně rytá výzdoba rýžkami. – 61x59 mm, profil 10x4 mm, hmot. 35 g. – Inv. č. 17/2013-101-5. *Tab. 11:1.*
5. Otevřený tyčinkový náramek nízkého plankovexního profilu, nezúžené, rovně seříznuté konce, dorsální jemně rytá výzdoba rýžkami, krokvicemi a příčných obrvených rýh, částečně vyhlazena používáním. – 65x63 mm, profil 10x3 mm, hmot. 42 g. – Inv. č. 17/2013-101-6. *Tab. 11:2.*
6. Otevřený tyčinkový náramek nízkého plankovexního profilu, nezúžené, rovně seříznuté konce, dorsální jemně rytá výzdoba rýžkami, krokvicemi a příčných obrvených rýh. – 70x67 mm, profil 13x5 mm, hmot. 70 g. – Inv. č. 17/2013-101-7. *Tab. 12:1.*
7. Otevřený tyčinkový náramek nízkého plankovexního profilu, nezúžené, rovně seříznuté konce, dorsální jemně rytá výzdoba rýžkami, převážně vyhlazena používáním. – 71x69 mm, profil 9x5 mm, hmot. 55 g. – Inv. č. 17/2013-101-8. *Tab. 12:2.*

8. Větší část otevřeného tyčinkového náramku nízkého plankovexního profilu, nezúžený, rovně seříznutý konec dorsálně ovalený, dorsální jemně rytá výzdoba rýžkami, krokvicemi a příčných obrvených rýh. – 71 mm, profil 13x6 mm, hmot. 49 g. – Inv. č. 17/2013-101-9. *Tab. 13:1.*

Sekerky

9. Štíhlá sekerka s tulejkou, pod níž nasedá ouško, tělo zdobeno krátkými vertikálními žebírky. D. – 14 mm, hmot. 270 g. – Inv. č. 17/2013-101-2. – *Tab. 9:1.*

Slitky, ingoty a polotovary

10. Dva drobnější amorfní slitky. – 48x39x15 mm, 34x35x8mm, hmot. 100 g, 34 g. – Inv. č. 17/2013-101-10. – *Tab. 13:2–3.*

5 Pramenná základna pro okres Prostějov

Pramenná základna sledovaného území okresu Prostějov čítá celkem 47 kovových depotů. Tyto depoty jsou uvedeny v přehledné tabulce (*tab. 15*) v závěru práce v kapitole Přílohy. Tabulka je dělena do sedmi sloupců. Sloupec s názvem Číslo označuje pouhé pořadí depotu v tabulce. Sloupec Depot uvádí název depotu, který odpovídá zpravidla katastru nálezů, sloupec Okres zase uvádí, ve kterém okrese se daný katastr nalézá. Následuje sloupec Datování, které určují, do kterého období či kultury doby bronzové daný depot zařazujeme. Předposlední sloupec představuje rok nálezů a poslední sloupec slouží pro jakékoli poznámky.

Do tohoto soupisu jsou také započítány dva nálezy ze Slatinic a jeden z Žerůvek, které se nacházejí v okrese Olomouc. Důvodem zařazení těchto tří depotů byl fakt, že umělé rozdělení území na okresy je záležitostí posledních století. Obec Slatinice blízce sousedí s obcí Slatinky, obec Žerůvky zase sousedí s obcí Olšany u Prostějova. Byl tak brán ohled na jejich geografickou, a ne administrativní vazbu. V podobné situaci se nacházejí také depoty Žárovice-Hamry, které byly vyzvednuty z území vojenského újezdu Březina, a náleží tak k okresu Vyškov.

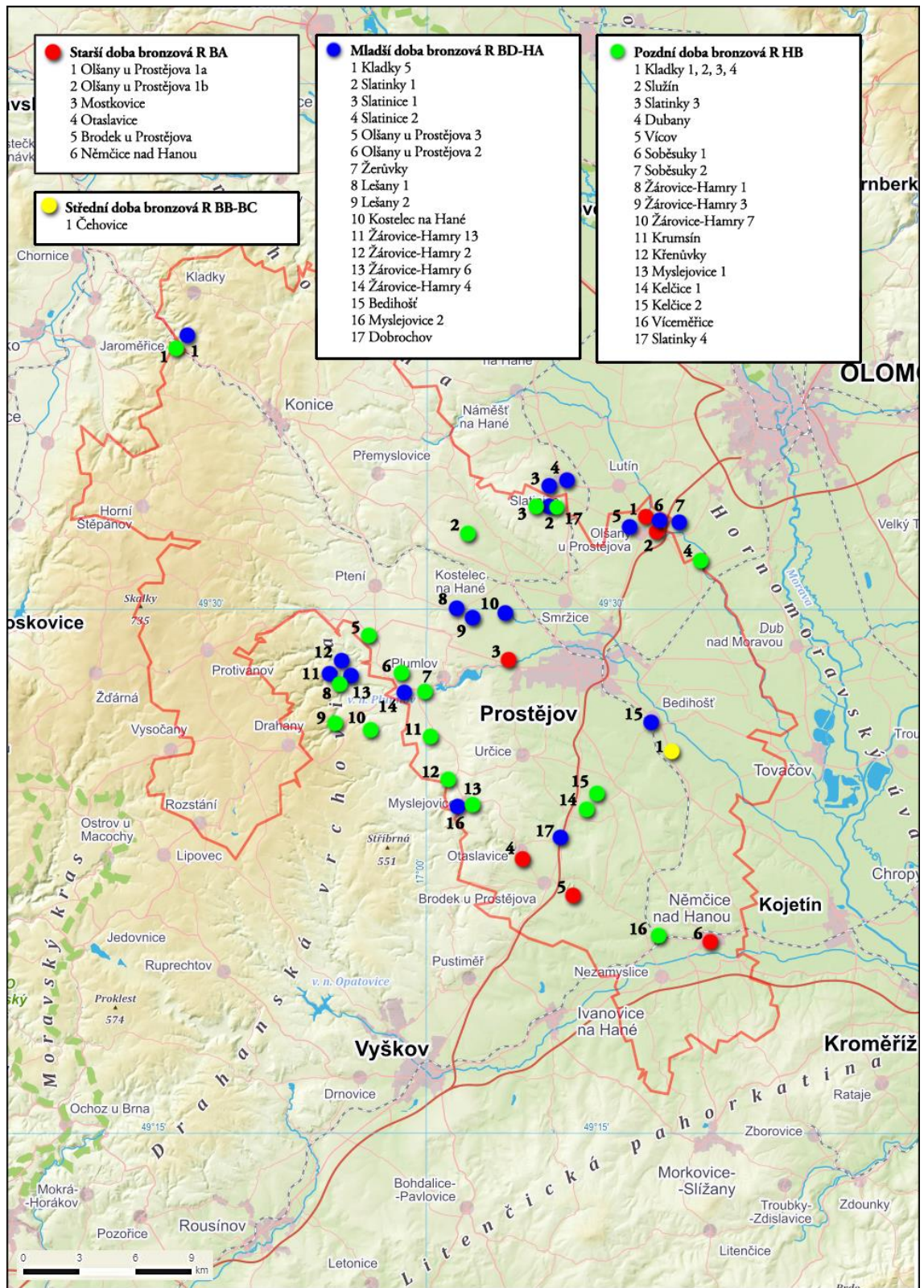
Z celkového počtu nálezů jsou celkem tři neověřitelné celky (Slatinky 2, Žárovice-Hamry 5, řečiště Hané). Depot Slatinky 2, objeven roku 1893, měl obsahovat 8 náramků (ČERVINKA 1902, 150), dnes je ale ztracený a tedy nedohledatelný. V podobné situaci se také nachází depot ze Žárovic-Hamrů 5. Ten má být složen ze dvou náramků, které se našly při úpravě lesní cesty někdy před rokem 1924. Milan Salaš je ve svém díle klasifikuje jako depot (SALAŠ 2005, 478), ale uznává, že v první zmnice A. Gottwald tyto náramky uvádí mezi jednotlivými nálezy bronzů (GOTTWALD 1924, 55). Posledními neověřitelnými nálezy jsou tři meče s jazykovitou rukojetí, které byly nalezeny v řečišti Hané (ČERVINKA 1902, 147). K nálezům mělo dojít roku 1828. Řeka Haná protéká celkem třemi okresy (Vyškov, Prostějov, Kroměříž), a proto bez bližší specifikace není možné určit, zda tyto předměty náleží do pramenné základny této práce, či nikoliv. Samotné místo uložení artefaktů také není známo.

Je nutné zmínit, že sedm depotů z daného soupisu ještě nebylo kompletně publikováno. O dvou depotech se dozvídáme v publikaci o novém nález z Kostelce na Hané (FOJTÍK – POPELKA 2014). Nachází se zde základní informace o depotech Olšany u Prostějova 3 a Žárovice-Hamry 13, jako je například jejich předběžná datace, určité nálezové okolnosti, celkový počet artefaktů či hmotnost celého nálezu. Nezpracované depoty Slatinky 3 a 4 byly poskytnuty ke zpracování v této práci, nicméně o souboru Slatinky 3 je možné najít zmínku a několik fotografií v Přehledech výzkumů 55-1 (KALÁBEK 2014). O ostatních třech nálezech (Slatinice 2, Vícov, Žerůvky) jsem se dozvěděla osobně od PhDr. Pavla Fojtíka. Ten mi sdělil některé základní informace, jako je například situování daných depotu v terénu, předběžná datace či přibližný celkový počet artefaktů. Tyto depoty zatím nejsou zmíněny v žádných publikacích, a proto mu za jeho laskavou informaci děkuji.

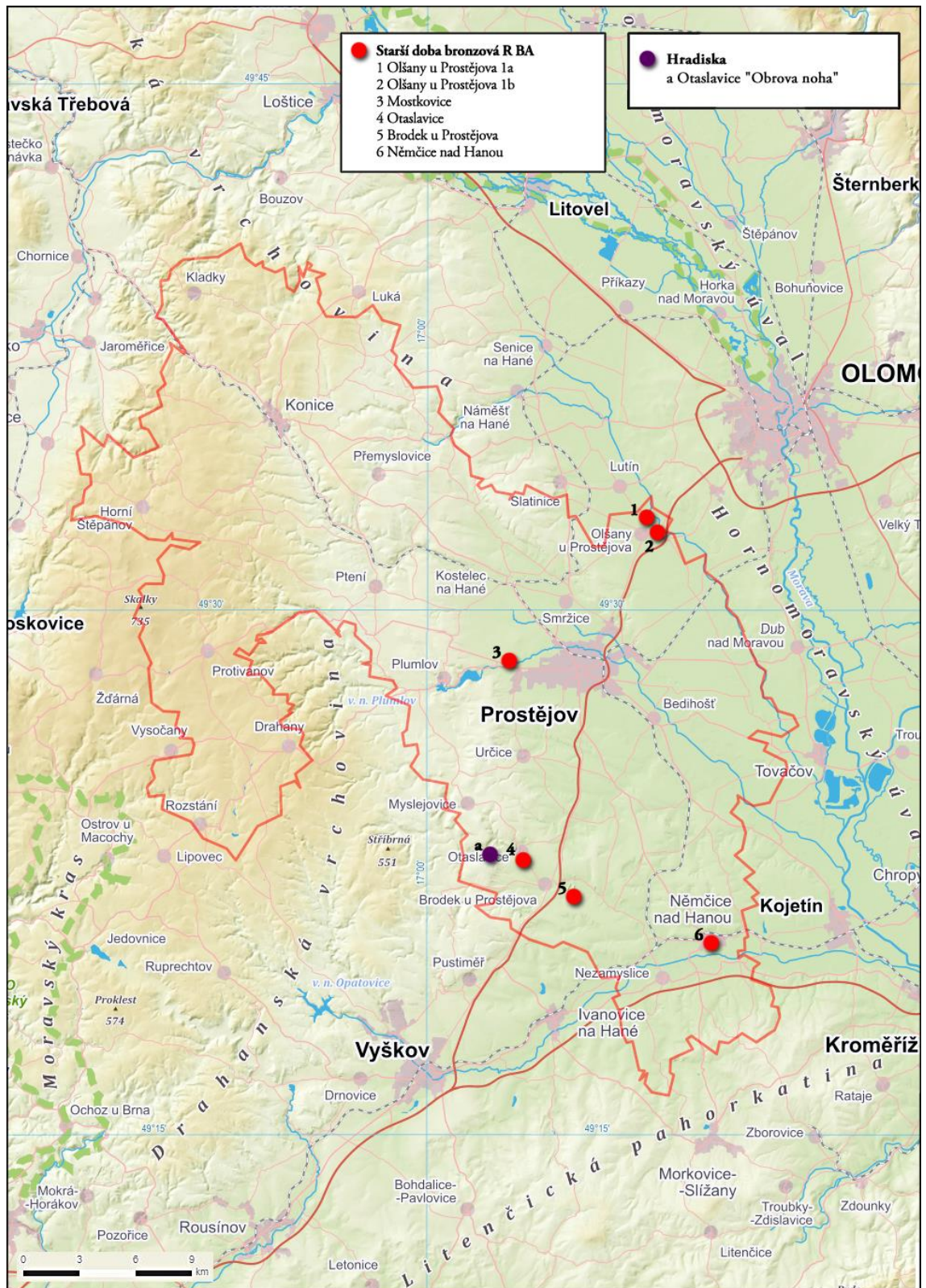
Soupis kovových depotů této práce zahrnuje také jeden zlatý depot, který byl nalezen na katastru obce Čehovice. Jedná se o jediný publikovaný zlatý hromadný nález z okresu Prostějov. Zároveň se také jedná o jediný kovový depot z tohoto území ze střední doby bronzové, a proto je bezpochyby nutné jej v práci zmínit, i když hlavní složkou této práce jsou depoty bronzové, popř. měděné. Ve spojitosti s tímto nálezem je také zmíněn keramický depot, který byl nalezen na stejném katastru, pouze několik set metrů vzdálený od již zmíněného zlatého depotu. Tento depot je také datován do střední doby bronzové (FOJTÍK 2015, 46–56).

Tato práce se zabývá kovovými depoty celé doby bronzové. Ze starší doby bronzové (R BA) je k dispozici šest depotů, ze střední doby bronzové (R BB–BC) pouze jeden zlatý. K nárůstu dochází v mladší době bronzové (R BD–HA), z které registrujeme celkem 17 depotů. Největší počet depotů náleží pozdní době bronzové (R HB), je jich celkem 20.

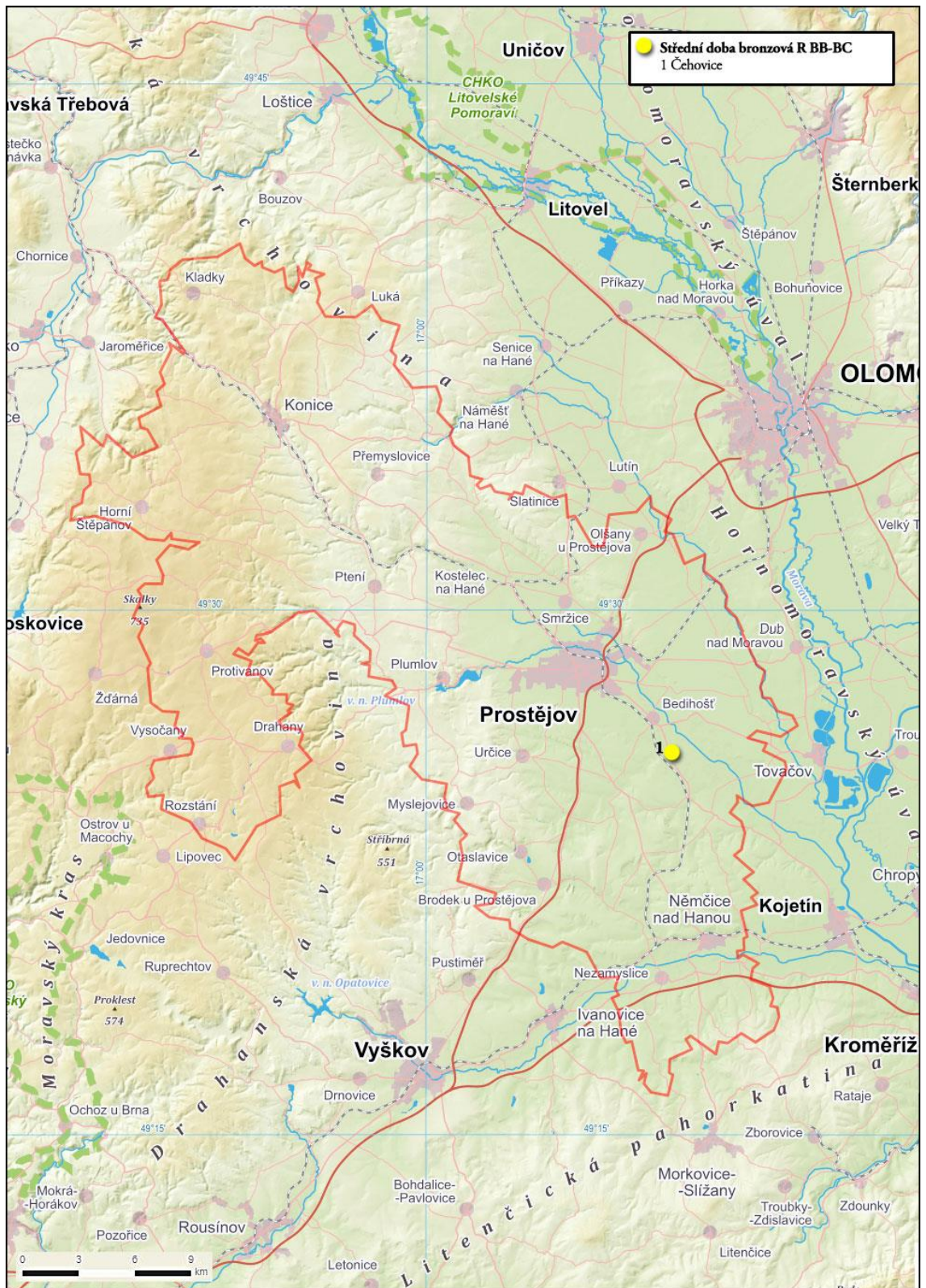
Detailnější pohled na vnější a vnitřní kontexty kovových depotů, jako je například jejich nálezová situace či situování v krajině, byl učiněn v následující kapitole práce. Tyto analýzy, pokud není uvedeno jinak, počítají s celkovým počtem 44 depotů, které jsou určitým způsobem ověřitelné.

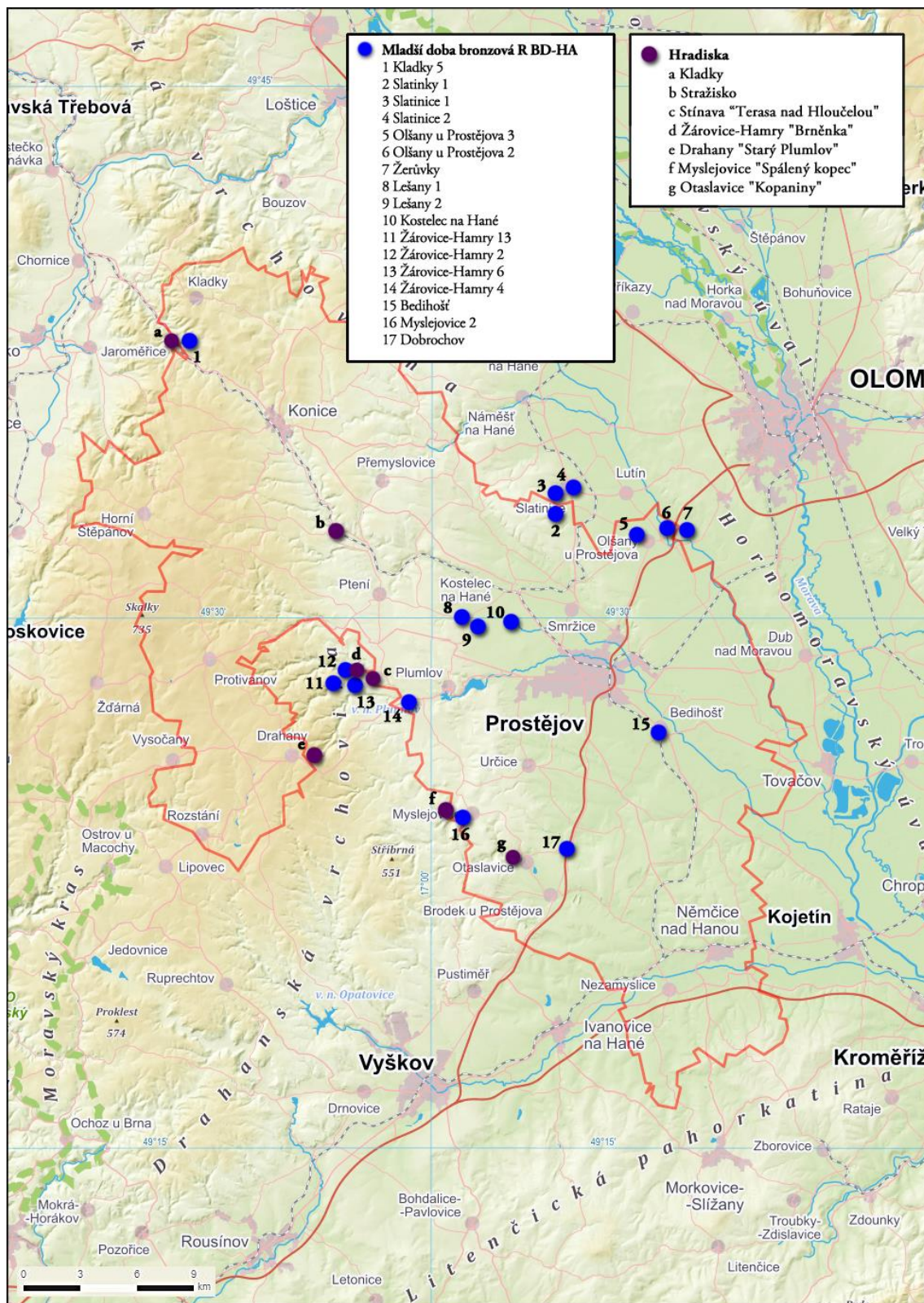
Mapa 1: Kovové depoty doby bronzové z okresu Prostějov (podkladová mapa www.mapy.cz).

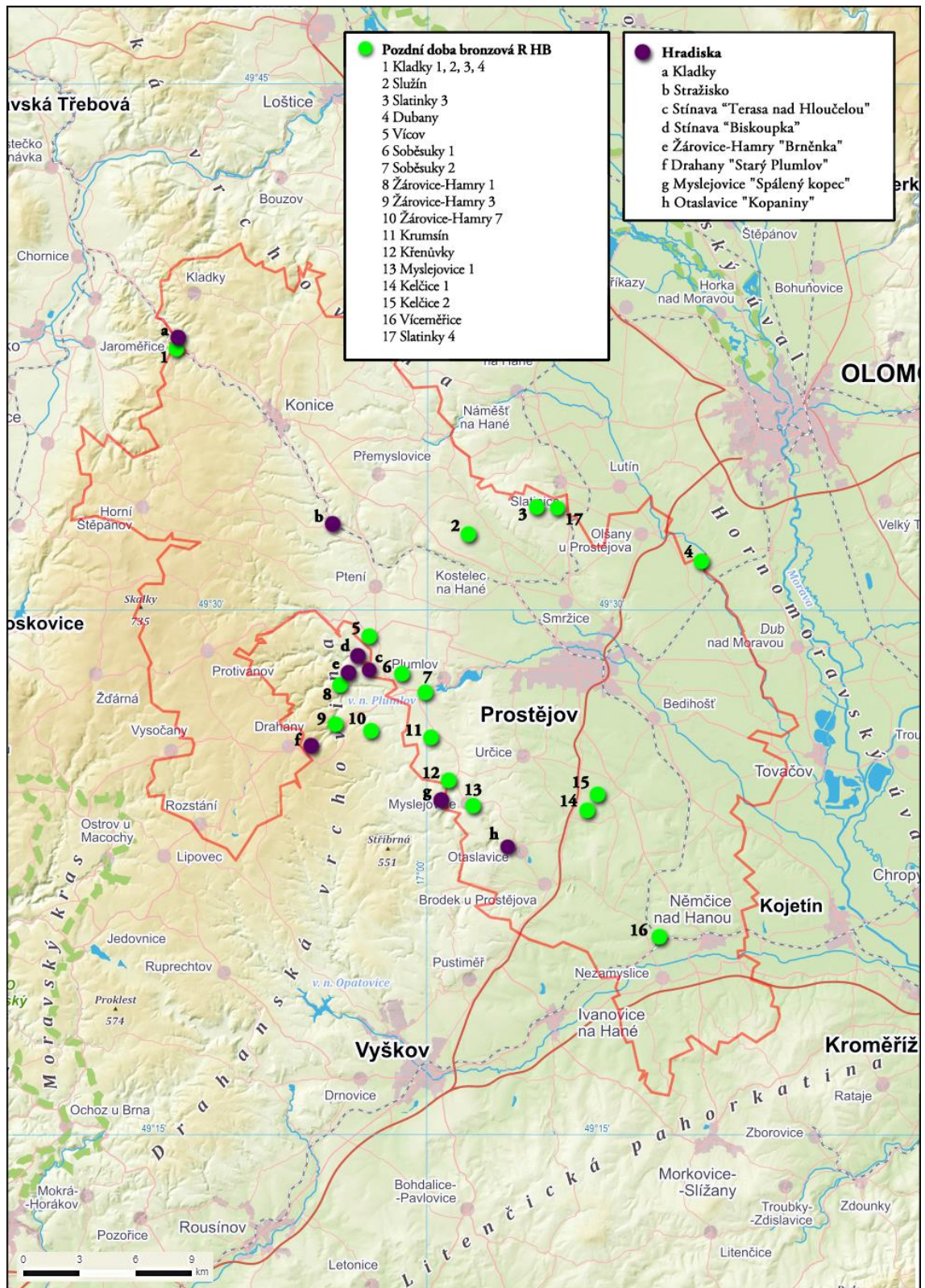
Mapa 2: Kovové depoty a hradiska starší doby bronzové z okresu Prostějov (podkladová mapa www.mapy.cz).

Mapa 3: Kovové depoty střední doby bronzové z okresu Prostějov (podkladová mapa www.mapy.cz).

Mapa 4: Kovové depoty a hradiska mladší doby bronzové z okresu Prostějov (podkladová mapa www.mapy.cz)

Mapa 5: Kovové depoty a hradiska pozdní doby bronzové z okresu Prostějov (podkladová mapa www.mapy.cz).

6 Vnější a vnitřní kontexty kovových depotů v okrese Prostějov

Následující kapitoly byly vytvořeny na základě soupisu ověřitelných kovových depotů doby bronzové pro okres Prostějov (*tab. 14*). Tento soupis je z části převzat z práce Milana Salaše (SALAŠ 2005, 259–262). Jedná se o detailní a přehledný systém, který naprosto vyhovuje potřebám této práce. Význam zkratek v záhlaví sloupců a příslušná numerická deskripce odpovídají databázovému souboru DEPROST (SALAŠ 2005, 259, 242–244). Ten je z této práce také převzat a spolu se soupisem je uveden v tabelárních přílohách (*tab. 14, tab. 16*)

Soupis je doplněn o depoty starší doby bronzové, o kterých zmíněná práce Milana Salaše nepojednává. Stejně tak je tomu u zlatého depotu z Čehovic, který práce nezmiňuje. Navíc jsou zde také depoty, které byly objeveny až po vydání zmíněné monografie; ta totiž monitoruje stav pramenné základny k závěru roku 1999 (SALAŠ 2005, 239). Na všechny tyto nálezy je potom aplikována stejná numerická deskripce.

Výraznou změnou v soupisu depotů je zrušení sloupce SK (číslo skupiny). Ten je nahrazen sloupcem OBDOBI, kterému odpovídá deskripce starší, střední, mladší a pozdní. Znázorňuje tak rámcové chronologické zařazení depotu do daného období doby bronzové. K této změně došlo z toho důvodu, že daný sloupec a jeho příslušná numerická deskripce z práce M. Salaše neodpovídala potřebám této práce. Ta dané depoty dělí do již zmíněných čtyř období, zatímco její vzor volí období jiná – střední doba bronzová, starší fáze PP, střední fáze PP a mladší fáze PP (SALAŠ 2005, 239).

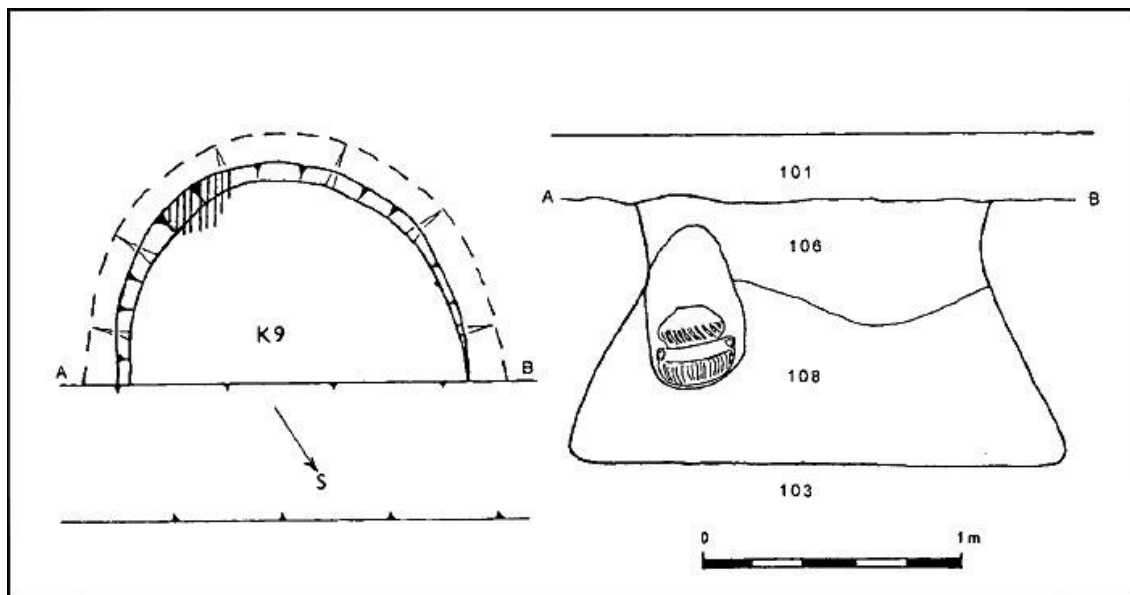
Tento soupis kovových depotů doby bronzové pro okres Prostějov je řazen abecedně bez ohledu na chronologické zařazení nálezů a neobsahuje tři neověřitelné depoty zmíněné v předešlé kapitole.

6.1 Nálezový kontext a nálezová situace

Jak již bylo řečeno výše, nálezové situace bronzových depotů hrají velmi důležitou úlohu. Jedná se o samotné uložení depotů, polohu a vzájemné uložení artefaktů. Nicméně, u necelé poloviny nálezů (19 depotů, 43,2 %) zcela postrádáme jakékoliv údaje o nálezovém kontextu. Ve většině (11 depotů, 25 %) se jedná o celky, které byly nalezené při zemědělské, stavební či těžební činnosti, nebo o celky bez jakékoliv znalosti nálezových okolností (7 depotů, 15,9 %). Zřejmě také proto u necelé pětiny nálezů (8 depotů, 18,2 %) zůstává k dispozici neúplný inventář narušený při objevu nebo pozdějšími manipulacemi a u necelé třetiny (11 depotů, 25 %) není vůbec možné potvrdit intaktnost a úplnost garnitur. U patnácti (34,1 %) máme k dispozici určité údaje o nálezovém kontextu, jako je například způsob uložení předmětů, hloubka uložení či použití keramických nádob. Z toho u čtyř depotů (Slatinice 2, Senice na Hané, Vícov, Žerůvky) se jedná pouze o ústní informaci, jelikož ještě nedošlo k jejich publikaci. Celkem u tří depotů (6,8 %) jsou k dispozici takové údaje, díky kterým je možné do značné míry rekonstruovat nálezovou situaci (Kladky 1, Dubany a Křenůvky). Relativně kompletní dokumentace existuje u sedmi depotů (15,9 %). Jedná se o depoty Kladky 2–5, Služín, Olšany u Prostějova 3 a Slatinky 3. Šest z těchto sedmi depotů mají také ověřený úplný inventář (Kladky 2–5, Služín, Slatinky 3), což je pravděpodobně výsledkem dozoru a vyzvednutí povolanými osobami.

V zahloubených sídlištních objektech byly nalezeny tři depoty. Spony z Kladek 1 byly uloženy do svrchních partií jámy s hrotitým dnem. V jámě byly kromě spon nalezeny také kameny (v podstatě rozpadlé skalní podloží), hrudky mazanice, uhlíky a zlomky keramiky. Jedná se tedy pravděpodobně o běžnou sídlištní jámu (VÍCH 2012, 253). Zlomkový depot Žárovice-Hamry 13 byl uložen v kotlovité jámě, která obsahovala také zbytky koženého vaku (?) a zuhelnatělé obilky (FOJTÍK – POPELKA 2014, 361). Depot ze Služína nese hned dvě specifika, a to jak uložení do sídlištní jámy, tak uložení v keramické nádobě (*obr. 2*), o té ale bude pojednáno níže v souvislosti s depoty uloženými v keramických nádobách. V zásobní jámě s kónicky podsazenými stěnami se kromě

daného depotu vyskytovaly také uhlíky, zlomky mazanice, zlomek typologicky neklasifikovatelného kamenného artefaktu, zvířecí kosti a zlomky keramických nádob (SALAŠ – ŠMÍD 1999, 11). V samostatné jamce s rozměry 0,6 x 0,3 m a hloubkou 0,25 m byl uložen depot Slatinky 3 (KALÁBEK 2014, 213).

Obr. 2: Služín. Schéma nálezové situace objektu K9 s bronzovým depotem, uloženým v keramických nádobách (podle SALAŠ – ŠMÍD 1999, obr. 3).

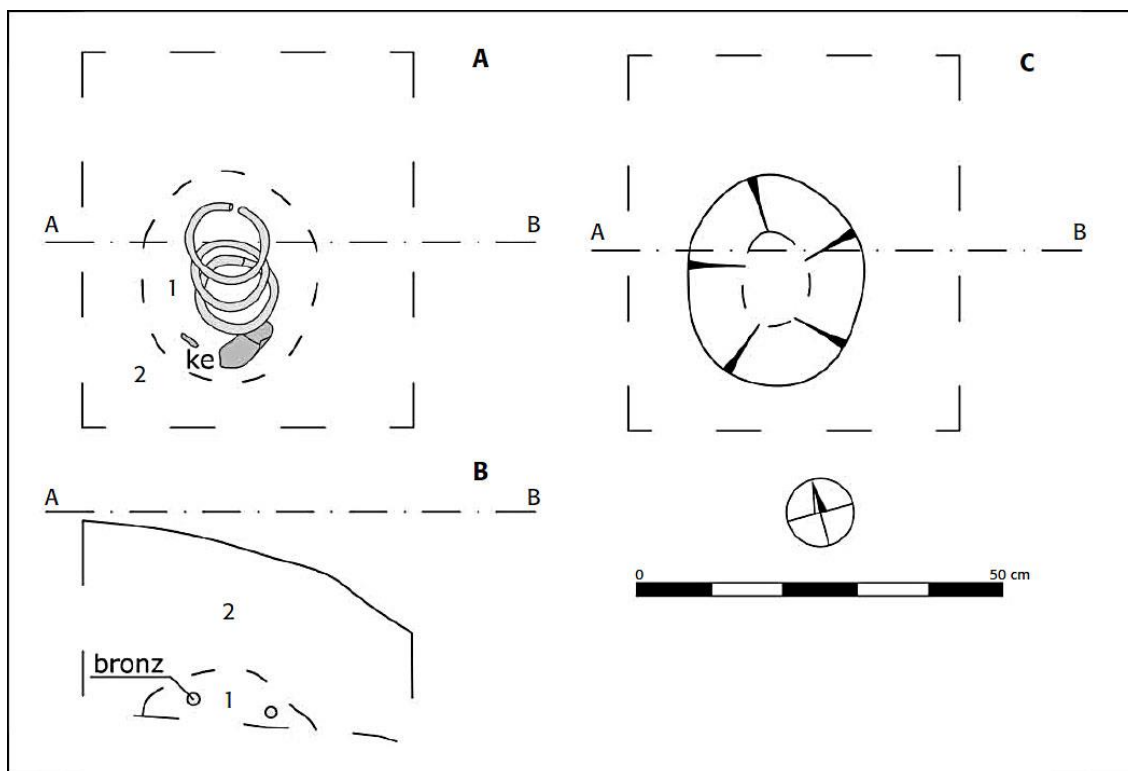
V okrese Prostějov pravděpodobně nemáme k dispozici žádný depot, k jehož uložení by bylo nějakým způsobem užito kamene. Depot Slatinky 3 sice ležel na plochém kameni, ale není možné určit, zda k tomu došlo úmyslně, či ne³. V určitém slova smyslu do této kategorie spadá monodepozitum Kladky 5, které bylo nalezeno pod drobným převisem rostlé skály o celkových rozměrech asi 20 cm (obr. 55).

Keramické nádoby bylo v uložení depotu použito v pěti případech (Kelčice 2, Žárovice-Hamry 7, Olšany u Prostějova 3, Služín, Žerůvky). Z depotů Žárovice-Hamry 7 a Olšany u Prostějova 3 se zachovaly pouze střepy nádoby, nádobu z Kelčic 2 nemáme zachovanou vůbec, zato okřínový hrnec z Žerůvek je zachován ve velmi dobrém stavu. Naprosto unikátním případem je ale nález ze Služína. Bronzové předměty byly uloženy ve dvojuché amfoře, jejíž ústí bylo

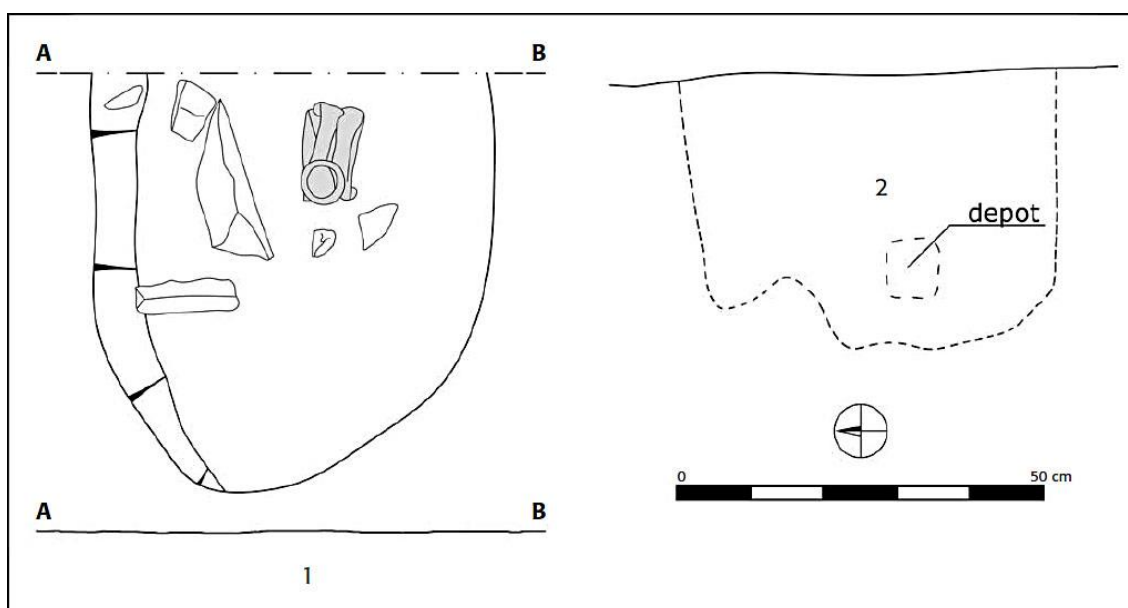
³ Laskavá informace Mgr. Marka Kalábka.

překryto tělem další amfory s uměle proraženým otvorem do jejího dna (SALAŠ – ŠMÍD 1999, 11). Nález obsahuje celkem 22 bronzových artefaktů, u nichž je kompletně zdokumentováno jejich uložení v nádobě (SALAŠ – ŠMÍD 1999, 11–12). Za zmínku jistě stojí zlatý depot z Čehovic. Ten sice neobsahoval keramickou nádobu, ovšem sedm zlatých terčů, svitky drátů a spirálky byly uloženy v bronzovém valounu s malým otvorem (BÖHM, 1948).

Nejobsáhlejší, ale zároveň nejméně výpovědi schopnou, je skupina depotů, které byly uloženy volně, v prosté zemi a nanejvýš vytvářely určité seskupení či shluk (SALAŠ 2005, 209). Takových depotů máme z okolí Prostějovska celkem patnáct (34,1 %), jmenovitě to jsou Dubany, Kelčice 1, Kladky 2, Kladky 3, Kostelec na Hané, Křenůvky, Slatinky 4, Olšany u Prostějova 1a, Olšany u Prostějova 1b, Otaslavice, Mostkovice, Němčice nad Hanou, Senice na Hané, Vícov a Žárovice-Hamry 6. U čtyř depotů (Dubany, Kelčice 1, Křenůvky) máme pouze verbálně popsané nápadné sestavení předmětů. V Dubanech mělo být ve svisle postavené pažní spirále ukryto pět dalších bronzových předmětů (GOTTWALD 1926, 19), v depotu Kelčice 1 měly být náramky pečlivě vyskládány na sebe a rozlámané kusy měly být uloženy nejnižší (SALAŠ 2005, 424). Detailně je také popsán nález z Křenůvek, který byl uložen v hloubce 60 cm. Tři šálky obráceny dnem vzhůru měly být podle velikosti vloženy do sebe a na nich měl být položen (také převrácený) nejmenší šálek. Pod nimi se nacházely dvě faléry, dva tyčinkovité náramky a okolo měly být rozestavěny pažní spirály (GOTTWALD 1926, 6). Ve vzdálenosti 1,5 m od této skupiny předmětů byly nalezeny ještě dvě velké štítové spony. Oba tyto nálezy považuje M. Salaš za součást jednoho depotu (SALAŠ 2005, 436), ale upozorňuje, že A. Gottwald o nich uvažoval jako o dvou depotech (GOTTWALD 1926, 19).

Obr. 3: Dokumentace depotu Kladky 2 (A – půdorys s depotem, B – řez k půdorysu A, C – půdorys po vyzvednutí depotu). Popis vrstev: 1 – šedookrová jílovitohlinitá, 2 – podloží. Kresba D. Vích, digitalizováno (podle VÍCH 2012, obr. 22).

Obr. 4: Dokumentace depoty Kladky 3. Popis vrstev: 1 – lesní humusová vrstva, 2 – podloží. Kresba D. Vích, digitalizováno (podle VÍCH 2012, obr. 25).

Detailně popsané uložení artefaktů máme u depotů Kladky 2 (*obr. 3, obr. 56*) a Kladky 3 (*obr. 4, obr. 57*), které jsou zároveň jedněmi z mála depotů, které mají prokázaný kompletní inventář a profesionální dokumentaci. Tři kruhové šperky z depotu č. 2 byly nalezeny v hloubce 15–20 cm pod úrovní současného povrchu (skutečná hloubka dosahovala původně 25–30 cm). Nalezeny byly v řadě na sobě, původně ale zřejmě ležely ve sloupci nad sebou (VÍCH 2012, 255). Depot č. 3 ležel v hloubce téměř 40 cm pod současným povrchem. Předměty byly uspořádané do hranolu, na jeho vrcholu ležel celý náramek, pod ním v antipodické poloze dvě sekery a části srpů. V tuleji jedné sekery byly vloženy další předměty. Z tohoto uložení byla zřejmá snaha o co nejúspornější prostorové uspořádání (*tamtéž, 257*).

Přesné uložení předmětů je také známé u depotu Slatinky 3, nicméně ještě nedošlo k jeho publikaci.

U ostatních depotů této skupiny máme k dispozici pouze kusé, převzaté verbální popisy. Například u nálezů z Otaslavic pouze víme, že předměty byly rozloženy na ploše 0,5 m² v hloubce 0,5–1 m. Byly totiž vykopány dělníky roku 1935, kteří jim nevěnovali pozornost. U zbylých depotů nemáme k dispozici žádnou specifikaci nálezové situace. Těchto depotů je celkem sedmnáct (Bedihošť, Brodek u Prostějova, Dobrochov, Krumsín, Lešany 1, Lešany 2, Myslejovice 1, Myslejovice 2, Olšany u Prostějova 2, Slatinky 1, Soběsuky 1, Soběsuky 2, Víceměřice, Žárovice-Hamry 1, Žárovice-Hamry 2, Žárovice-Hamry 3, Žárovice-Hamry 4) a tvoří tak celkem 38,6 % celého nálezového fondu této práce.

6.2 Fragmentace a její vývoj v době bronzové

Hromadné nálezy se neliší pouze svou skladbou, ale také stavem, v jakém se dané předměty nacházejí. Mluvíme o fragmentárnosti předmětů, což je jev, který se vyskytuje zvláště v mladší době bronzové. Za zlomkové depoty považujeme ty, ve kterých podíl nefunkčních artefaktů tvoří minimálně 50 % skladby depotu (SALAŠ 2005, 156). Obecně tak můžeme depoty rozdělit do čtyř skupin. Skupina A zahrnuje depoty tvořené výhradně nefunkčními depoty, procentuální

zastoupení zlomků je tedy 100 %. Depoty skupiny B představují minimálně 50 % nefunkčních artefaktů. Depoty s převahou funkčních artefaktů (procentuální zastoupení alespoň 50 %) patří do skupiny C. Skupina D tak přirozeně zahrnuje depoty, které jsou tvořené výlučně funkčními artefakty (SALAŠ 2005, 156–157).

Ve starší době bronzové na Prostějovsku převahují depoty skupiny D. Z celkového počtu šesti depotů patří pouze jeden do skupiny B (Brodek u Prostějova), kde ovšem procento zlomků tvoří přesně 50 % skladby nálezů. Největší skupinu tvoří zlomky spirálových trubiček. Nejčastěji zastoupeným typem artefaktů ve starší době bronzové jsou nepochybně hřivny/nákrčníkovité hřivny v celkovém počtu 57 kusů. Jediný depot z Prostějovska, který neobsahuje hřivny, je soubor z Otaslavic; ten obsahuje sedm sekerek, dýku, šídlo a jehlici.

Ve střední době bronzové prošla kovolitecká výroba velkým rozvojem, který měl za výsledek vznik mnoha nových typů artefaktů. Z okresu Prostějov z tohoto období nemáme k dispozici žádné bronzové depoty, proto se tento vývoj promítne až na skladbě mladobronzových nálezů.

V mladší době bronzové nedochází pouze k výraznější heterogenitě skladby depotů, mnohem častěji se setkáváme také s fragmentárností artefaktů. Z celkového počtu 16 nálezů pouze pět náleží skupině D (Bedihošť, Žárovice-Hamry 6, Kladky 5, Slatinky 1 a Olšany u Prostějova 3), což znamená, že neobsahují žádné zlomky. Tři celky (Lešany 1, Slatinice 1 a Žárovice-Hamry 4) náleží skupině C, jelikož obsahují méně než 50 % zlomků. Nejpočetnější skupinou je skupina B, do které patří zbylých osm depotů (Dobrochov, Myslejovice 2, Olšany u Prostějova 3, Kostelec na Hané, Žárovice-Hamry 13, Žárovice-Hamry 2, Žerůvky a Lešany 2). Mladobronzové soubory jsou tak z 50 % tvořeny zlomkovými depoty, což je výrazný rozdíl oproti starší době bronzové. Nejbohatším, a zároveň s největším počtem zlomků, je soubor Žárovice-Hamry 13, který obsahuje celkem 661 předmětů zastoupených především slitky. Díky tomuto a dalším souborům obsahujícím výrazný podíl slitků se tento typ artefaktu v mladší době bronzové vyskytuje nejčastěji.

V pozdní době bronzové dochází k ústupu fragmentárnosti předmětů. Z celkem 20 depotů náleží pouze dva (Kladky 3, Žárovice-Hamry 7) ke skupině B,

a to jejich procentuální zastoupení ani v jednom případě nedosahuje k 70 %. Nejfragmentárnějším celkem je v tomto případě soubor Žárovice-Hamry 7 s přibližně 68 % zlomků z celkového počtu 19 artefaktů. Do skupiny C lze zařadit celkem devět souborů (Dubany, Kelčice 1, Kelčice 2, Křenůvky, Slatinky 3, Slatinky 4, Služín, Víceměřice a Žárovice-Hamry 3), ve kterých se procentuální zastoupení zlomků pohybuje od 6,6 % (Víceměřice) po 33 % (Dubany). Hojně jsou zastoupeny depoty skupiny D, které obsahují 0 % zlomků. Z celkového počtu 20 depotů jich je osm (Kladky 1, Kladky 2, Kladky 4, Krumsín, Myslejovice 1, Soběsuky 1, Soběsuky 2 a Žárovice-Hamry 1). Nejpočetnějším typem artefaktu je kruhový šperk rukou a nohou, který je zároveň nejméně postižen fragmentací.

S vyšším procentuálním zastoupením zlomků se také zvyšuje počet kusů předmětů daného depotu. Tento logický jev platí pro většinu zlomkových depotů, pouze u několika jedinečných případů obsahoval depot skupiny C nebo B méně než celkem 10 kusů (Lešany 1, Myslejovice 2, Žárovice-Hamry 4, Dubany).

Pro celou Moravu platí, že ve stupních BD–HA v lužické kulturní oblasti nalézáme menší procento celých artefaktů, než kolik jich nalézáme ve stupni HB (SALAŠ 2005, 155, obr. 30). Stejně tak se tomu děje i ve studovaném regionu práce. Pokud porovnáme výskyt zlomků ve středodunajské a lužické kulturní oblasti, zjistíme, že středodunajská oblast se ve stupni BD–HA vyznačuje vyšším podílem zlomků. Nepřímo s tím souvisí podíl zlomků i v lužické oblasti, jelikož depoty skupiny B v tomto období ve velkém zastupují depoty s vysokým obsahem měděných slitků. Tento typ depotů je silně vázán na jižní Moravu, slitky se totiž vyskytují téměř výhradně v inventáři depotů středodunajské kulturní oblasti (SALAŠ 2005, 129).

6.3 Návaznost depotů na vodní toky

Ještě než přistoupíme k popisu vztahu depotů a vodních toků, je třeba poznamenat, že ideální posouzení této problematiky by vyžadovalo rekonstrukci hydrologických poměrů a vodní sítě. Toto je ovšem vzhledem k dimenzím bakalářské práce momentálně nereálné, budeme tak muset vycházet z víceméně současného stavu. V práci Milana Salaše byla jako pracovní hranice u vodstva určena vzdálenost do cca 300 metrů (SALAŠ 2005, 199), důvod určení zrovna této vzdálenosti však dále nevysvětluje či nekomentuje. V první části této kapitoly je použita stejná vzdálenost zvláště proto, aby byl zachován jednotný deskripční systém všech depotů.

Z celkového počtu 44 ověřitelných depotů není možné jakýkoliv vztah k vodnímu prostředí určit u 17 depotů (38,6 %), což tvoří více než třetinu celého nálezového fondu. Tento fakt není překvapivý, jelikož téměř všechny také spadají do skupiny nálezů, které jsou zcela bez jakékoliv úrovně dokumentace nálezové situace. Pouze depot z Křenůvek má alespoň do určitého stupně rekonstruovatelnou nálezovou situaci, o vztahu k vodnímu toku se ovšem nezmiňuje. Tři z těchto depotů (Slatinice 2, Vícov, Žerůvky) zatím nejsou publikované, a tak jsou o nich k dispozici pouze kusé informace. Proto jsou také zařazeny do této skupiny.

Nejpočetnější skupinou depotů jsou ty, které se nacházejí ve vzdálenosti do 300 m od vodního toku. Patří sem celkem 21 nálezových celků (Brodek u Prostějova, Dubany, Kelčice 1, Kelčice 2, Kladky 1–5, Kostelec na Hané, Lešany 1, Lešany 2, Olšany U Prostějova 1a, Olšany u Prostějova 1b, Olšany u Prostějova 2, Olšany u Prostějova 3, Slatinky 1, Slatinky 3, Slatinky 4, Služín a Žárovice-Hamry 7), což je necelá polovina všech nálezů. Pokud bychom v celkovém počtu nezohlednili ty, u kterých nejsou známy žádné nálezové okolnosti, dostali bychom se až na 77,8 % (n=27), což znázorňuje více než tři čtvrtiny nálezů.

V bezprostřední blízkosti vodního toku se nacházely dva nálezy. Depot z Mostkovic byl nalezen na břehu řeky Hlouchely (ČERVINKA 1902, 148). Soubor

Žárovice-Hamry 1 měl být nalezen na pravém břehu Žbánovského potoka při těžbě kamene (BLEKTA 1935, 45), I. L. Červinka ovšem tvrdí, že k nálezů došlo v lese (ČERVINKA 1902, 152). Naopak tři nálezy nemají ve sledovaném okruhu do 300 m žádnou formu současného vodního zdroje (Žárovice-Hamry 2, Žárovice-Hamry 6, Žárovice-Hamry 13). Jedná se o nálezy z výšinné polohy na „Brněnce“, která se sice nachází nad vodním tokem (v tomto případě řeka Hloučela), vzdálenost k němu už ale překračuje daný okruh.

Pouze jeden ze všech nálezů byl situován blízko vodního pramene. Jedná se o depot ze Slatinic (okr. Olomouc), který byl nalezen nad bývalým kamenolomem poblíž sirnatého pramene (SALAŠ 2005, 405), který je stále využíván. Za zmínku jistě stojí také minerální pramen z lokality Bedihošť, který během posledních desetiletí zanikl (KVĚT 2011, 134). Jelikož nám k nálezů z Bedihoště schází popis nálezové situace, a tím pádem i jeho bližší určení, není možné jeho vztah k minerálnímu pramenu potvrdit ani vyloučit.

Žádný z ověřitelných depotů z okresu Prostějov nepochází přímo z vodního zdroje. Je ovšem možné, že tomu tak mohlo být u výše zmíněných celků, které byly nalezeny v bezprostřední blízkosti vodního toku. Ty mohly být deponovány přímo do daného řečiště, které ale později změnilo průběh, a tím vzniklo odlišné nálezové prostředí (SALAŠ 2005, 200). Nesmíme ovšem opomenout jeden z neověřitelných depotů; v blíže nelokalizovaném řečišti Hané byly roku 1828 nalezeny tři krátké meče s jazykovou rukojetí (ČERVINKA 1902, 147). Bronzové meče mají obecně důležité zastoupení v nálezech z říčních toků (BARTÍK – TRUGLY 2006, 50). Další nálezy máme například z blízkého Šumperska (HALAMA 2011), z České brány (Porta Bohemica, ZÁPOTOCKÝ 1969), či ze Slovenska (BÁRTÍK – BAČA 2015).

Z uvedeného přehledu je patrné, že celkový počet depotů s určitou návazností na vodní zdroje v okruhu 300 m je velmi vysoký. Pokud bychom nezohlednili nálezy bez dostupných informací, dosáhne tento počet až na 88,9 % (n=27). Toto číslo je velmi blízké 83,2 %, ke kterým došel Milan Salaš při zohlednění nálezů z celé Moravy a Slezska (SALAŠ 2005, 200). Je tedy otázkou, jak velkou výpovědní hodnotu má přítomnost vodního toku v blízkém okruhu

kolem daného depotu, a zda naopak nebude určující absence jakéhokoli vodního zdroje.

Bylo by tedy dobré zaměřit se blíže na ty depoty, které byly nalezeny ve výraznější blízkosti říčních toků. Svou jedinečností vyniká již zmíněný depot ze Slatinic nalezený poblíž sirnatého pramene. Inventář depotu Slatinice 1 čítá na 70 kusů artefaktů různých typologických tříd, například srpy, kruhový šperk rukou a nohou, nákrčníky, jehlice nebo závěsky. Je tedy pravděpodobné, že se nejednalo o dar, který by člověk odevzdal během putování po dálkových komunikacích, jelikož cestování s takovým těžkým a objemným nákladem nemohlo být praktické. Daný člověk se spíše intencionálně ocitl v blízkosti pramene, aby u něj provedl určitý rituál. Takové místo určitě muselo mít významný symbolický význam, a fakt, že z tohoto katastru máme dva mladobronzové kovové depoty, určitě nebude náhodný⁴. V okolí Slatinic byl nalezen depot Slatinky 3, který byl situován na svahu nad potokem a nedaleko byl také nalezen depot Slatinky 4.

Nesmíme opomenout lokální koncentraci depotů z Olšan u Prostějova. Celkem tři depoty byly nalezeny blízko říčního toku v lokalitě „V močálech“, z toho dva pocházejí ze starší doby bronzové (Olšany u Prostějova 1a, Olšany u Prostějova 1b) a jeden z mladší doby bronzové (Olšany u Prostějova 2). Zde se sice nenachází žádný zjevný orientační či významný bod, jako by mohl být pramen, brod nebo soutok řek, nicméně taková lokální koncentrace depotů zřejmě staví vodami Blaty podmáčené terény tehdejších rašelinišť do role dlouhodoběji a patrně i dosti intenzivně využívaného obětiště (FOJTÍK 2015, 187). Nedaleko od Olšan u Prostějova se v podmáčeném terénu nacházel také depot z Žerůvek⁵.

Zajímavou polohu také zaujímá depot Dubany. Trojúhelníková plocha trati „Amerika“ je totiž v dnešní době ze všech tří stran uzavřená vodotečemi. Nůž s trnovou rukojetí typu Dubany, dláto s tulejkou, hrot kopí, sekerka s tulejkou a ouškem a část sekerky s laloky byly uloženy ve svisle situovaném spirálovém náramku. Je možné, že by toto promyšlené uložení mohlo naznačovat průběh určitého rituálu, mohlo ale také jít pouze o skladnější způsob uložení.

⁴ Depot Slatinice 2 dosud není publikovaný.

⁵ Laskavá informace PhDr. Pavla Fojtíka. Depot Žerůvky dosud není publikovaný.

6.4 Vztah depotů k dopravním komunikacím

První historické prameny svědčící přímo o pravěkých komunikacích máme v Evropě doloženy až v době římské (KRÁLOVÁ 2002, 101). Je tedy nutné upozornit, že v případě pravěkých cest se jedná většinou o pouhé zhodnocení určitých predispozic krajiny, což může vyústit navržením potenciální sítě dopravních komunikací. Za těchto okolností se ovšem nemůžeme spoléhat na datování stáří potenciálních stezek, a to ani na datování velmi volné (KVĚT – ŘEHÁK 1993, 227). Tato kapitola tak slouží jako pouhý nástin problematiky, která by v budoucnu mohla být propracována detailněji. Již nyní probíhá projekt NAKI, který se zabývá výzkumem historických cest severozápadní Moravy a východních Čech. Ve spojitosti s tímto projektem nedávno vyšla publikace *Poznáváme historické cesty* (MARTÍNEK a kol. 2014), která se mimo jiné zabývá postupy při zkoumání historických cest. Výsledkem této práce je prezentace výsledků na mapovém serveru VectorMap. V budoucnu by měl být přístup k těmto výsledkům veřejný, nyní pouze po zadání přihlašovacích údajů. Tento projekt není pouze o teoretickém předpokladu výskytu dopravních komunikací, ale probíhají výzkumy v terénu, které mají výskyt dané cesty potvrdit či vyvrátit. Již nyní lze pozorovat, že výskytů nálezů korespondují s předpokládanými polohami cest spojující severozápadní Moravu a východní Čechy⁶.

V období doby bronzové na našem území není možné předpokládat výraznější technické úpravy na dopravních trasách. Je proto třeba vzít v úvahu, že člověk hledal minimum celkové náročnosti na průchod danou krajinou a minimální délka či čas tak nemusely být vždy prioritou (KVĚT – ŘEHÁK 1993, 229).

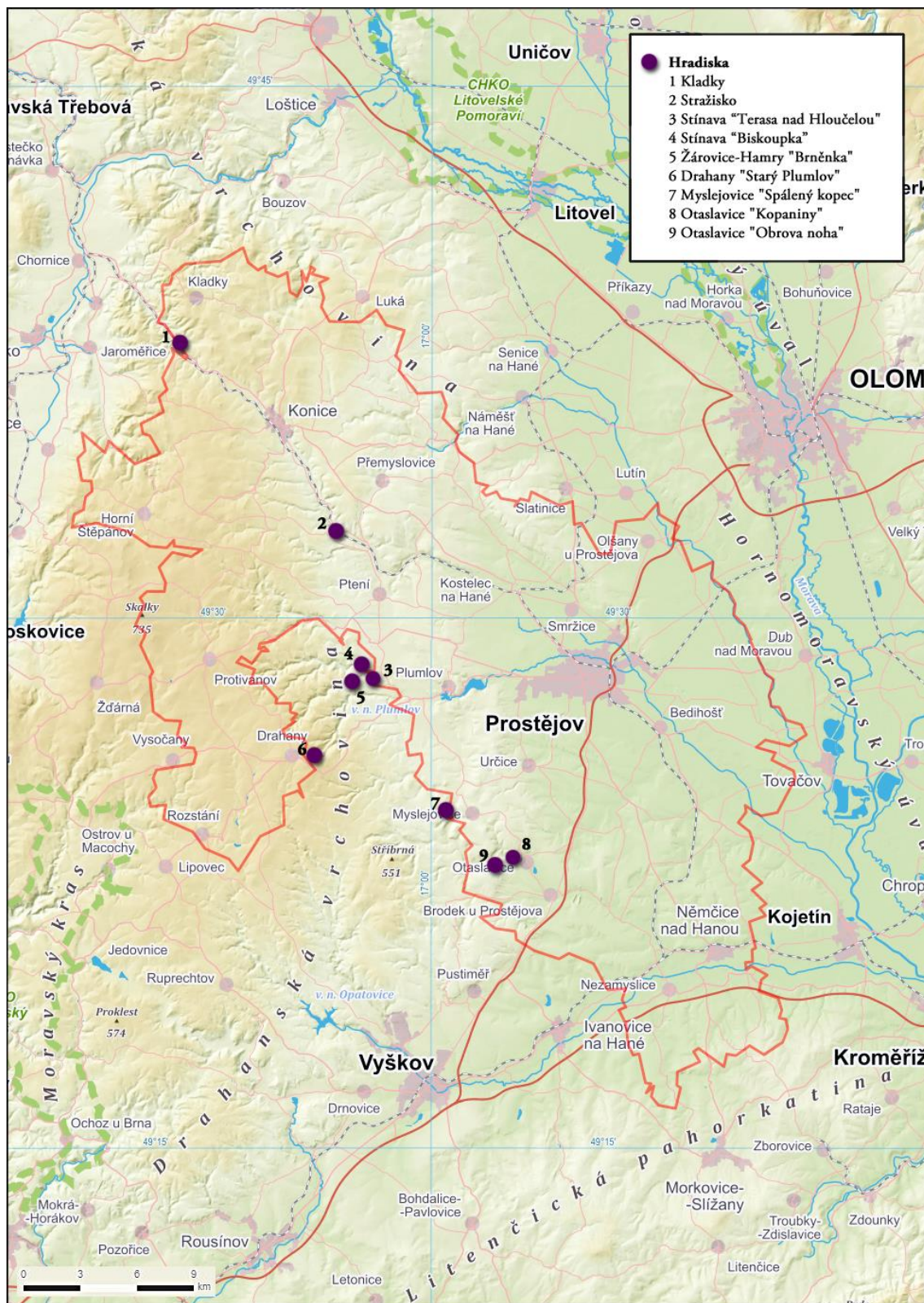
Vodní toky představovaly spolehlivou orientaci při cestě (KVĚT 2003, 13) a ve většině případů byla jejich údolí vhodná jako koridory pro průchod krajinou (KVĚT – ŘEHÁK 1993, 227). Důležitou roli hrály vodní uzly, kde vznikaly i křižovatky cest (KVĚT – ŘEHÁK 1993, 228). Říční nivy nebyly kvůli

⁶ Laskavá informace Mgr. Jana Martínka.

periodickému zaplavování vhodné pro vznik sídel, nicméně pro trasování stezek byly po většinu roku vhodné. Močálovitý povrch mohl být upraven, nebo bylo třeba jej obejít (KVĚT – ŘEHÁK 1993, 228).

Může se zdát, že právě hory či pohoří tvořily největší překážku při dopravě. Pozitivní aspekt ale nesou například výrazné geografické body (např. hory, skály), které mohly napomáhat k lepší orientaci na cestách (KRÁLOVÁ 2002, 102). Jako „vstupní a výstupní“ body pro stezky sloužila sedla či průsmyky daných pohoří (KVĚT – ŘEHÁK 1993, 228–229). U takových míst je možné předpokládat existenci důležitějších sídel (hradisek), které dané průchody monitorovaly. Díky tomuto aspektu můžeme předpokládat dálkovou obchodní cestu směřující od SV Čech podél Konické vrchoviny směrem k jihu do Vyškovské brány (ŠMÍD – MALEČKOVI 2007, 30). Trasa této cesty je sledována šňůrou výšinných sídlišť (viz mapa 6). Jedná se zvláště o Stražisko, Stínavu (poloha „Biskoupka“ a „Terasa nad Hloučelou“), Hamry „Brněnka“, Drahaný „Starý Plumov“, Myslejovice „Spálený kopec“ a Otaslavice „Obrova noha“ (ŠMÍD – MALEČKOVI 2007; ČIŽMÁŘ 2004; DOHNAL 1988). Všechna tato výšinná sídliště náleží do období doby bronzové (ŠMÍD – MALEČKOVI 2007). Na této trase byla také nalezena celá řada depotů, jako jsou Žárovice-Hamry 1–7, Žárovice-Hamry 13, Krumsín, Křenůvky, Soběsuky 1–2, Myslejovice 1–2, Otaslavice nebo Vícov (viz mapa 1). Při pohledu na mapu 1 i nezkušené oko laického čtenáře zachytí pás hradisek a depotů, které vyznačují komunikační trasu vedoucí od Kladek přes Konici a Stražisko do Ptení, dále držící se východní hranice Drahanské vrchoviny na Vícov, Krumsín a Myslejovice a odtud údolím Drahanského, posléze i Ferdinandského potoka směrem na Podivice a dále k Vyškovu, kde ústí do Vyškovské brány (viz také ŠMÍD – MALEČKOVI 2007, 30).

Již zmíněné hradisko Kladek bylo založeno stranou úrodných půd, což mohlo být kvůli výskytu surovinových zdrojů nebo, a to je spíše pravděpodobnější, bylo součástí dálkové cesty. Taková komunikace mohla spojovat Hanou a Malou Hanou, pokud se člověk vydal diagonálně údolím řeky Nectavy od Kladek směrem na Biskupice (VÍCH 2012, 267).

Mapa 6: Hradiska doby bronzové z okresu Prostějov (podkladová mapa www.mapy.cz).

Vnímání krajiny bylo neopominutelnou součástí života pravěkého člověka. Takový člověk žil v posvátném, mytickém prostředí, kde si projev úcty nezasluhoval pouze dům nebo práh domu, ale také stromy, háje, prameny, pole či kopce (KVĚT 2003, 20). Posvátnou tak musela být i každá stezka, která spojovala domov s dalekými oblastmi (KVĚT 2003, 20–21). Místa protnutí stezek pravděpodobně pobírala ještě většího významu; stezky a jejich křižovatky se tak musely stát významnou výzvou k vyjadřování díky. Na křižovatkách či při brodech se jako díkuvzdání za šťastné putování odevzdávaly obětiny (KVĚT 2003, 21). A přesně k takovým účelům mohly sloužit některé kovové depoty. O depotech nalezených v blízkosti vodních toků bylo pojednáno už v předchozí kapitole, zde tedy zmíním alespoň některé další nálezy, které by mohly souviset s dálkovými komunikacemi.

Depot Slatinky 3 byl nalezen nedaleko staré úvozové cesty (KALÁBEK 2014, 213). Je otázkou, zda je možné tuto starou cestu spojovat už s dobou bronzovou, nicméně jedná se o zajímavou zmínku, která by v budoucnu mohla odhalit spojitost konkrétní cesty s kovovým depotem. Nedaleko byl také nalezen depot Slatinky 4.

Přímo na břehu Žbánovského potoka byl nalezen depot Žárovice-Hamry 1. Jedná se o nález z výšinné polohy, nejedná se tedy o výše popsany typický příklad daru na běžné stezce v nížinách. Mohlo by se ale jednat o depot, který pravěký člověk uložil na cestě přes svahy Dražanské vrchoviny, ať už byl cíl jeho cesty jakýkoliv. Tento depot se skládal z přibližně 20 kusů kruhového šperku a nemusel být tudíž příliš náročný na přenos po dálkových trasách. Není ale vyloučeno, že daný nález mohl souviset s existencí nedalekého hradiska.

Na břehu řek se nacházely depoty z Mostkovic a Kostelce na Hané. U obou v okruhu přibližně 1500 m dochází k soutoku dvou vodních toků, nicméně v jejich blízkosti není patrný žádný jiný výrazný bod, který by mohl klást souvislost mezi pohyb po dopravní komunikaci a uložení depotu jako obětiny. U depotu z Kostelce na Hané se spíše předpokládá, že sloužil jako sklad kovolitce. Přírozenou osou využívaného území je meandrující koryto říčky Romže, a tak uložení surovinového zlomkového depotu na jejím pravobřežní pravděpodobně

nemůže být dílem náhody, ale přímým dokladem existence obchodní cesty (FOJTÍK – POPELKA 2014, 361).

Zajímavým příkladem může být depot z Víceměřic, i když neznáme bližší místo jeho uložení. Na katastru Víceměřic se nachází soutok dvou vodních toků; Brodečky a Želečského potoka. Z katastru Víceměřic, ani z jeho okolí, neznáme žádné soudobé osídlení z období KLPP, a tak se nabízí otázka, jak se tam kovový depot objevil. Je možné, že šlo o určitou obětinu, která mohla souviset s úspěšným překonáním takového vodního uzlu. Bez přesnějšího určení uložení depotu tuto teorii nemůžeme vyvrátit, bohužel ale ani potvrdit.

6.5 Vztah depotů k reliéfu okolní krajiny

Tato kapitola pojednává o situování jednotlivých depotů v terénním reliéfu. Jedná se o jeden z důležitých aspektů, které mohou pomoci k zodpovězení otázky příčin ukládání depotů. Jak již bylo zmíněno v kapitole o návaznosti depotů na vodní toky, je třeba mít na paměti, že nálezové prostředí depotů se může lišit od samotného původního depozitního prostředí. V úvahu je třeba vzít například postdepoziční přírodní procesy či transformující vliv člověka na krajinu (SALAŠ 2005, 195).

Z celkového počtu 44 depotů postrádáme kromě určeného katastru jakoukoli bližší lokalizaci u jedenácti, což je jedna čtvrtina celého nálezového fondu. Tento údaj není překvapivý, jelikož většina těchto depotů patří mezi ty, o kterých nemáme žádné dostupné nálezové informace. U dvou depotů je tomu tak proto, že ještě nejsou publikované, jelikož byly objeveny teprve v posledních letech (Slatinice 2, Vícov).

Největší počet depotů byl uložen obecně v otevřené krajině. V nížinách jich bylo situováno celkem dvanáct (Brodek u Prostějova, Čehovice, Dubany, Kostelec na Hané, Lešany 1, Lešany 1, Mostkovice, Olšany u Prostějova 1a, Olšany u Prostějova 1b, Olšany u Prostějova 3, Slatinice 1, Žerůvky), v mírném svahu či terénní vlně se nacházely čtyři depoty, a to Kelčice 1, Kelčice 2, Slatinky 1 a Služín. Celkem tak nálezy z otevřeného terénu tvoří 36,4 % (n=44), potažmo

48,5 %, pokud nezapočítáme ty depoty, u kterých nemáme žádné dostupné nálezné okolnosti (n=33).

Poloha depotů také souvisí s úpatím výšinných poloh. V rovinném terénu na úpatí výšinné polohy se nacházel pouze depot z Olšan u Prostějova 2, na mírném svahu na úpatí depoty dva (Křenůvky, Žárovice-Hamry 1).

Celkem 11 depotů se nacházelo ve výšinných polohách. Tato skupina tak tvoří celou čtvrtinu (25 %, n=44), popř. třetinu (33,3 %, n=33) celého nálezového fondu této práce, je tak srovnatelná s počtem depotů z nížinných poloh. Ve svazích výšinných poloh bylo situováno celkem 7 nálezů (Žárovice-Hamry 2, Žárovice-Hamry 7, Kladky 2–5). Monodepozitum Kladky 5 je navíc výjimečné tím, že bylo nalezeno ve štěrbině pod skalním převisem. Z takového prostoru nepochází žádné jiné depozitum z oblasti okresu Prostějova. Na samotném vrcholu či temeni výšinné polohy byly nalezeny celkem tři depoty, a to Kladky 1, Žárovice-Hamry 6 a Žárovice-Hamry 13. Žárovice-Hamry 6 a Kladky 1 byly situovány přímo v prostoru soudobých výšinných hradisek, depot Žárovice-Hamry 13 se nacházel západně nedaleko od opevnění na „Brněnce“ (laskavá informace PhDr. Pavla Fojtíka).

7 Lokální koncentrace bronzových depotů

Důležitým aspektem studia kovových depotů jsou lokální koncentrace depotů a jejich případný vztah k opevněným lokalitám (SALAŠ 2005, 22). Z území okresu Prostějova a přilehlých obcí máme celkem sedm takových uspořádání depotů, které bychom mohli prohlásit za lokální koncentrace. Takové depoty většinou pochází z území stejného katastru, ale může se jednat i o dva katastry, které spolu sousedí, či na jejichž rozhraní byly dané depoty nalezeny.

Na území okresu Prostějov pozorujeme dva typy lokálních koncentrací depotů. První typ nacházíme především v nížinách bez jakéhokoliv zřejmého vztahu k výšinným opevněním. Druhý typ se naopak nachází ve výšinných polohách s případným vztahem k opevněným výšinným lokalitám (hradiskům).

7.1 Nížinné lokality

Nejvýraznější lokální koncentrací depotů v nížinné lokalitě je beze sporu katastr obce Olšany u Prostějova. Zde se nacházejí celkem čtyři ověřitelné bronzové depoty, což je na Prostějovsku výjimečné, protože z ostatních katastrů situovaných v nížinné otevřené krajině máme většinou po jednom či dvou nálezech. Do starší doby bronzové jsou datovány dva depoty (Olšany u Prostějova 1a, Olšany u Prostějova 1b), stejně tak do mladší doby bronzové (Olšany u Prostějova 2, Olšany u Prostějova 3). Depot Olšany u Prostějova 3 se nacházel v poloze „V klínech“, ostatní tři byly nalezeny v poloze „V močálech“, která je od předchozí polohy vzdálena přibližně 1 km.

Koncentrace tří depotů ze stejné tratě jistě není náhodná. Jejich uložení mohlo být vázáno na určité výrazné krajinné prvky, které se však nedochovaly, protože nearcheologizovány zanikly, nebo byly odstraněny. Mohlo se jednat například o solitérní skaliska či balvany, solitérní stromy či seskupení stromů (SALAŠ 2005, 197). Společným činitelem těchto tří depotů je však břeh říčky Blaty. Takový prostor s tak specifickými nálezy přímo svádí k úvahám o možném dlouhodoběji užívaném obětišti doby bronzové (FOJTÍK 2009, 56).

Toto obětiště mohlo souviset s dochovanými nálezy osídlení, které byly situovány blízko této polohy. Jedná se o zlomky nádob únětické kultury starší doby bronzové z trati „Lánský kříž“ a také o archeologický materiál kultury lužických popelnicových polí mladší a pozdní doby bronzové z lokalit „Lánský kříž“, „Mlékárna“ a „Zlatniska“ (FOJTÍK 2009, 56). Ritualizaci okolí říčky Blaty stejně tak nasvědčuje nález depotu z Žerůvek, který byl také nalezen v podmáčeném terénu⁷. Dalším dílkem do pomyslné skládačky by také mohl být fakt, že z prostoru lokální koncentrace depotů z okolí Olšan u Prostějova máme zcela nové nálezy artefaktů poukazující mimo jiné i na kimmerijské vlivy⁸. Znamená to tedy, že v Olšanech u Prostějova docházelo k ukládání bronzových artefaktů během starší, mladší i pozdní doby bronzové.

Další lokální koncentrací depotů v nížinách představují Kelčice 1 a Kelčice 2. Oba depoty jsou datovány do pozdní doby bronzové. Nacházely se ve stejné poloze na „Křížovníku“. Oba dva soubory obsahovaly pouze kruhový šperk rukou a nohou (24, resp. 27 kusů). Také u obou depotů zaznamenáváme specifický způsob uložení. Depot č. 1 byl uložen v prosté zemi v hloubce asi 0,5 m, jednotlivé náramky na sebe měly být pečlivě naskládány a rozlomené kusy měly být uloženy nejnižše (SALAŠ 2005, 424). Druhý depot měl být uložen v keramické nádobě, ve které byly uloženy bronzové náramky. Nádoba se ovšem nezachovala, pravděpodobně zůstala na místě a náramky z ní byly vyzvednuty (SALAŠ 2005, 425). Kromě těchto depotů z katastru neznáme žádný jiný synchronní nález. Nejbližší sídliště slezské fáze KLPP se nachází v katastru obce Dobrochov (SALAŠ 2005, 425).

Podobnou situaci máme z katastru obce Lešany, kde se také nacházely dva depoty, tentokrát datované do mladší doby bronzové. Oba depoty byly údajně nalezeny ve stejné trati. Jedná se o celky s vysokým počtem zlomků (přibližně 33, resp. 77 %). Pocházejí z hustě osídleného regionu, blízko se také nachází Lešanský potok (SALAŠ 2005, 350–351).

⁷ Laskavá informace PhDr. Pavla Fojtíka. Depot z Žerůvek dosud není publikován.

⁸ Laskavá informace PhDr. Pavla Fojtíka.

Další lokální koncentrací jsou Myslejovice 1 (pozdní doba bronzová) a Myslejovice 2 (mladší doba bronzová). O těchto depotech bohužel nemáme k dispozici příliš detailní nálezové informace, neznáme především jejich polohu. Víme pouze, že se jedná o katastr u východních svahů Dražanské vrchoviny, ve kterém se také nachází výšinná opevněná poloha z doby bronzové „Spálený kopec“ (ČIŽMÁŘ 2004, 184–185). Z důvodu nedostatku informací ale nemůžeme vztah depotů ke zmíněným hradiskům nijak komentovat. Je ale příhodné podotknout, že se mohlo jednat o depoty lemující dálkovou obchodní cestu směřující od SV Čech podél Konické vrchoviny směrem k jihu do Vyškovské brány (ŠMÍD – MALEČKOVI 2007, 30).

V podobné situaci se nacházely také depoty Soběsuky 1 a Soběsuky 2. Depot č. 1 byl nalezen v lokalitě „Za horkou“, o depotu č. 2 postrádáme jakékoli detailnější informace. Oba nálezy datujeme do pozdní doby bronzové. Stejně jako depoty z Myslejovic, Krumsína, Vícova či Žárovic-Hamrů, i tyto lemují východní svahy Dražanské vrchoviny, popř. již výše zmíněnou dálkovou obchodní cestu.

Další lokální koncentrace na rozhraní nížinných a výšinných poloh se vyskytuje na katastru obcí Slatinky a Slatinice. Její výjimečnost je dána převážně tím, že ve Slatinicích vyvěrá sirný pramen. Nedaleko tohoto pramenu byl na pravobřeží potoka Slatinky nalezen depot z období mladší doby bronzové (Slatinice 1). Na stejném katastru byl nedávno nalezen také druhý mladobronzový depot (Slatinice 2)⁹. Na vedleším katastru byly nalezeny celkem čtyři depoty (Slatinky 1–4). Slatinky 2 patří do neověřitelných depotů, Slatinky 1 jsou datovány do mladší doby bronzové a Slatinky 3 a 4 do pozdní doby bronzové. Zajímavostí této oblasti jsou, mimo již zmíněný sirný pramen, také východní svahy Velkého a Malého Kosíře, jejichž severní část vybíhá do okresu Olomouc. Nejvyšší kótou tohoto masivu je Velký Kosíř s nadmořskou výškou 442 m. Depot Slatinky 2 byl nalezen nad chodníkem ke Kosíři. Slatinky 3 se nacházely na svahu nad potokem Deštná v nadmořské výšce 335 m nedaleko staré úvozové cesty a Slatinky 4 byly nalezeny na návrší nad obcí v nadmořské výšce 329 m. Umístění

⁹ Za informaci děkuji PhDr. Pavlovi Fojtíkovi.

těchto depotů tak napovídá o vztahu k výšinným polohám, který nemusel být náhodný.

Výjimečná koncentrace depotů se nacházela na katastru obce Čehovice. Byl zde nalezen zlatý depot (*obr. 11*), složený ze sedmi zlatých terčů zhotovených z tenké fólie, svitku drátu a spirály, vše uložené ve valounu z bronzoviny s dutinou ve středu (BÖHM 1948). Přibližně několik stovek metrů od něj bylo nalezeno keramické depozitum (*obr. 12*), ze kterého je v prostějovském muzeu dochováno sedm keramických nádob (FOJTÍK 2005, 164–166). Uložení depotu bylo velmi specifické. Součástí nálezu byl třecí kámen, kryjící popelnici, kolem níž byly rozestavěny ostatní keramické nádoby (GOTTWALD 1930, 24). Ačkoliv tyto artefakty sám autor výzkumu, Antonín Gottwald, považuje za součást hrobové výbavy, je pravděpodobnější, že se skutečně jedná o keramický depot. Na to poukazuje samotná přítomnost třecího kamene, jelikož ten mohl být během rituálu použit při přípravě jídla jak pro vlastní obětinu, tak pro kultovní hostinu (PALÁTOVÁ – SALAŠ 2002, 105). Nasvědčuje tomu také počet a tvarová uniformita obsažených nádob (FOJTÍK 2005, 169).

Obě depozita jsou datována do střední doby bronzové. Je pravděpodobné, že spolu oba nálezy souvisely, čemuž nasvědčuje jak blízkost vzájemného uložení, tak samotná synchronní datace. Mohlo jít o jakýsi sakrální rituál, jehož součástí byla kultovní hostina. Po takové hostině bylo nutné dané použité předměty, které se jako součást rituálu staly posvátnými, znehodnotit či vyřadit z oběhu, aby nemohlo dojít k jejich profánnímu využití (podrobněji k tématu viz PALÁTOVÁ – SALAŠ 2002, 107). Hlavní částí rituálu mohlo být deponování zlatých předmětů, ke kterému mohlo dojít před či po kultovní hostině. Je otázkou, co dané iniciátory k rituálu vedlo. Nacházel se snad v krajině výrazný (a pravděpodobně sakrální) prvek, který se nearcheologizoval? Došlo snad k nějaké události, která si vyžadovala oběť určitému božstvu? Přesnou odpověď se pravděpodobně nedozvíme, nicméně je bez pochybností, že obě depozita měla silně neprofánní charakter.

Ukázkou lokální koncentrace moravských kovových depotů na nížinném sídlišti mohou být nálezy z Boskovic (okr. Blansko). Jedná se o sídelní lokalitu

kultury lužických popelnicových polí na mírném severozápadním svahu pod lesem „Lipníky“ (SALAŠ 2007, 233). Můžeme říct, že se nejedná o zcela typické otevřené sídliště, jelikož lokalita je z východu a jihu chráněna strmými svahy výšinných poloh a na západě a na severu ji mohly vymezovat drobné vodoteče (SALAŠ 2007, 241). Z této lokality víme celkem o sedmi depotech, které od sebe byly vzdáleny řádově asi několik stovek metrů (SALAŠ 2007, 242). Dva z těchto depotů (Boskovice 6–7) náleží starší fázi kultur popelnicových polí (BD–HA1), pět (Boskovice 1–5) je datováno do mladší fáze vývoje této kultury (SALAŠ 2007, 238). Podle dosavadních zmínek o ostatním materiálu se můžeme domnívat, že všechny tyto depoty byly uloženy na soudobém sídlišti (SALAŠ 2007, 239). Depoty samotné sice nejsou situovány na výšinné poloze, ale nad sídlištěm se vypíná výrazné návrší Vejštice s doloženým pravěkým osídlením i opevněním (SALAŠ 2011, 71; 2007, 241).

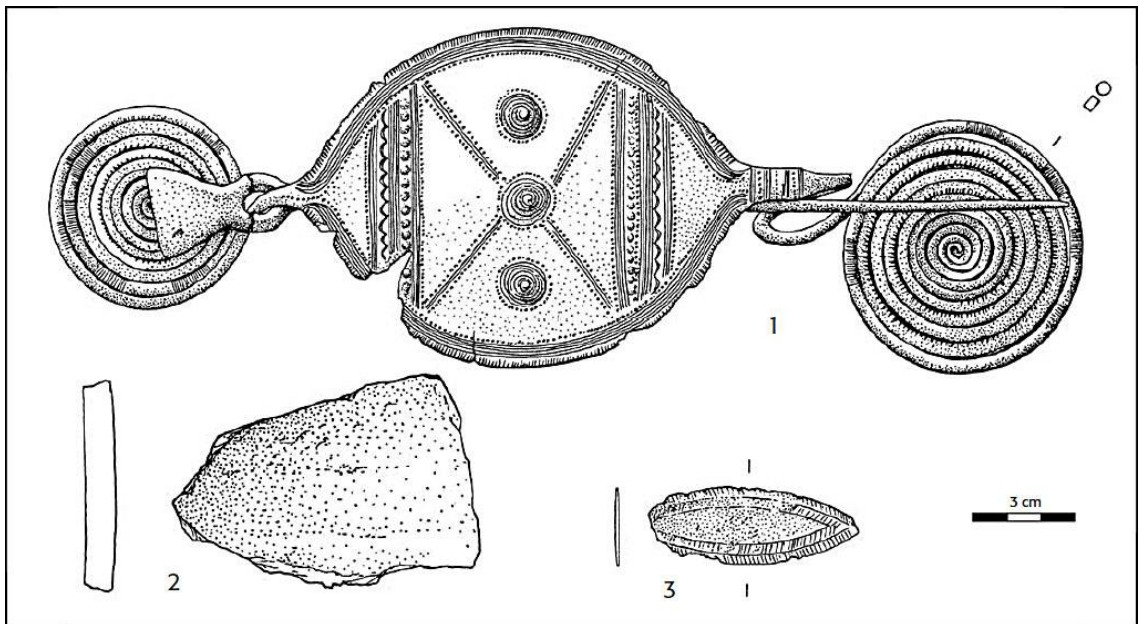
Jak bude řečeno dále, jedním z atributů lokálních koncentrací kovových depotů jsou doklady místní metalurgické výroby (SALAŠ 2007, 241). I když je tento jev více zřejmý na výšinných polohách s lokálními koncentracemi depotů, i na tomto nížinném sídlišti máme doklady spojené s metalurgickou výrobou. Jedná se hlavně o zlomek přepáleného tyglíku, měděné slitky (Boskovice 1–3, 6–7), značně pracovně opotřebované bronzové kladívko z Boskovic 4 (SALAŠ 2005, 161) a ještě nepoužité, dokonce z jednoho kadlubu pocházející, slitky (SALAŠ 2007, 241). Sídliště Boskovice také pravděpodobně splňuje i druhý atribut lokálních koncentrací, a to jejich strategickou polohu na přirozených komunikačních trasách. Boskovice se nacházejí v geomorfologicky výrazném útvaru Boskovické brázdy, kudy směřovala stezka podél Svitavy do východních Čech (SALAŠ 2007, 241). Hlavní úlohu na této lokalitě zřejmě sehrávala její metalurgicko-produkční a zřejmě i emporiální funkce (SALAŠ 2007, 244).

7.2 Výšinné lokality

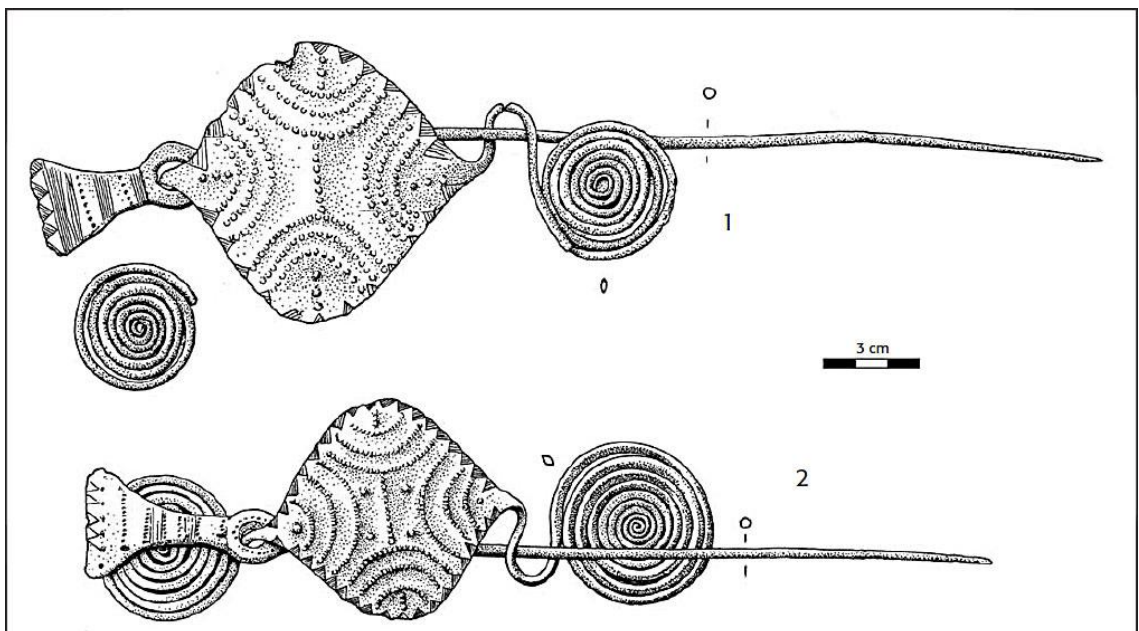
7.2.1 Kladky

Typickou výšinnou lokální koncentrací kovových depotů se vztahem k opevněné lokalitě jsou nálezy z hradiska Kladky (*mapa 7*). Toto hradisko bylo objeveno ještě relativně nedávno v roce 2010. Náleží k tzv. Kladecku, které se vyznačuje členitým povrchem a oblastmi výskytu vápence, ve kterém jsou vyvinuty charakteristické krasové útvary jako jeskyně nebo vápencové skály, typické jsou také velmi prudké svahy (ALBRECHT 1988, 62–63). Lokalita je situována při JZ okraji kladeckého katastru naproti velkému kamenolomu. Hradiště (podle VÍCH 2012, 235–237) se nachází na vrcholu kopce s kótou 487,2 m, který k SZ a JZ vybíhá ve dva skalní suky, které tvoří přirozené „pozorovatelný“. Ze severozápadní „pozorovatelný“ lze vizuálně kontrolovat údolí Nectavy s výhledem až do prostoru Malé Hané. Dochované je opevnění ve formě valu a dalších přírodních prvků, jako je například několikametrový strmý severní sráz.

Od jara roku 2011 zde probíhala geodetická zaměření a systematická prospekce detektory kovů. Mimo velké množství solitérních nálezů (VÍCH 2012, 239–249) zde bylo nalezeno celkem pět bronzových depotů. Jednalo se o dvě monodepozita (Kladky 4–5, viz *obr. 6*) a tři polydepozita (Kladky 1–3, *obr. 7*, *obr. 52*, *obr. 54*). Pouze monodepozitum Kladky 5, které představuje štítek spony, je datováno do mladší doby bronzové, ostatní kovové depoty náležejí pozdní době bronzové. Toto koresponduje s obdobím intenzivního využívání hradiska v období HA2–HB3 s vrcholem rozkvětu ve stupni HB1, což představuje slezský úsek komplexu lužických popelnicových polí (VÍCH 2012, 264).

Obr. 6: Nálezy z depotů Kladky 4–5. 1–2 – Kladky 4, 3 – Kladky 5. 1, 3 – bronz, 2 – keramika, kresba M. Černý (podle VÍCH 2012, obr. 15).

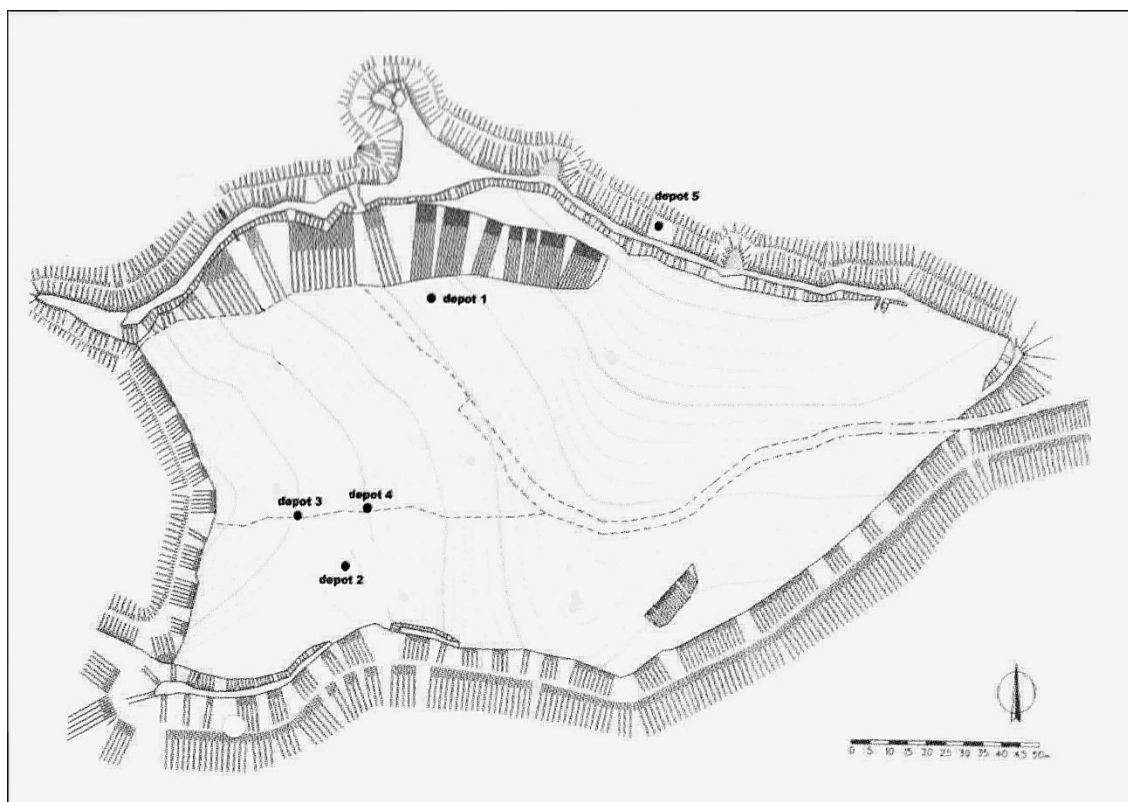

Obr. 7: Nálezy z depotu Kladky 1. Kresba M. Černý (podle VÍCH 2012, obr. 19).

Za zmínku stojí monodepozitum Kladky 4, které představuje dvoudílná spona typu Křenůvky-Domaniža (VÍCH 2012, 249–251, obr. 13–15). Ta se nacházela ve výrazném svahu a pravděpodobně byla zabalená v organickém materiálu (tamtéž, 250). Je význačná unikátním kompozičním uspořádáním výzdoby, který na jiných známých exemplářích nemá obdoby (tamtéž, 250–251). Dalším výjimečným nálezem je polydepozitum Kladky 1 (obr. 7), které obsahovalo dvě spony typu Gamów-Práčov (tamtéž, 253–255, obr. 18–21). Ty byly zřejmě také zabaleny do obalu z organické hmoty (tamtéž, 253). Jedná se o první nález těchto spon na Moravě (tamtéž, 254).

Výjimečnost této lokality tkví zvláště v tom, že se jednalo o doslova „panenské“ hradiště, které nebylo dotčeno činností předešlých archeologů, ale hlavně ani nájezdy „nelegálních“ hledačů s detektorovými přístroji (FOJTÍK 2015, 99). Před námi se tak rozkládá výjimečný prostor, který by mohl sloužit jako vzor všem ostatním hradištím. Na většině takových hradištích dochází k fatální devastaci, jako ukázkou si můžeme vzít například hradiště „Tabulová hora“ u Klentnice nebo relativně nové hradiště „Obírka“ u Loučky (NAVRÁTIL 2010; ČIŽMÁŘ – SALAŠ 2009). Jsme tedy svědky jedinečného nálezu, jehož odhalování může probíhat naprosto a výlučně pod profesionálním dohledem. Toto hradisko je zároveň ukázkovým (i když ve srovnání s ostatními lokalitami spíše chudším) příkladem archeologického potenciálu výšinné opevněné lokality v době popelnicových polí (VÍCH 2012, 238).

Kromě bronzových depotů bylo na lokalitě, mimo jiné, nalezeno velké množství slitků. Tyto slitky tvořily více než 50 % hmotnosti všech bronzových artefaktů, vyjma těch z deposit (VÍCH 2012, 248). Z hradiska sice zatím nemáme k dispozici žádné předměty využívané pro bronzovou metalurgii, nicméně již tento poměr slitků k ostatním předmětům nasvědčuje, že na hradisku probíhala určitá práce s kovem. Jedním z výrazných atributů lokálních koncentrací kovových depotů je již zmíněná návaznost na výrazné topografické polohy, většinou opevněné, podél přirozených komunikačních tras. Druhým takovým atributem je právě přítomnost nálezů souvisejících s metalurgickou výrobou (SALAŠ 2007, 241–244). Hradiště Kladky, zdá se, disponuje oběma těmito atributy.

Mapa 7: Kladky. Geodetický plán hradiště se zaměřenými místy nálezů depozit. Vyhotovila Zeměměřičská kancelář Kostelec nad Orlicí (podle VÍCH 2012, obr. 7 – upraveno).

Je třeba vyzdvihnout fakt, že hradiště bylo založeno stranou úrodných půd. Mohlo tomu tak být z důvodu blízkosti surovinových zdrojů, jako je například grafit (VÍCH 2012, 267). Pravděpodobnější možností je ovšem spíše vazba hradiště na dálkovou komunikaci, která mohla spojovat oblast Hané s Malou Hanou. Mohlo tomu dojít diagonálním průchodem údolím řeky Nectavy od Kladek směrem na Biskupice (tamtéž, 267). Nálezy některých artefaktů (např. spony typu Gamów-Práčov) poukazují na úzkou vazbu se severovýchodočeskou oblastí, což předpoklad umístění hradiště na možné dálkové komunikaci jenom podporuje (tamtéž, 267–268).

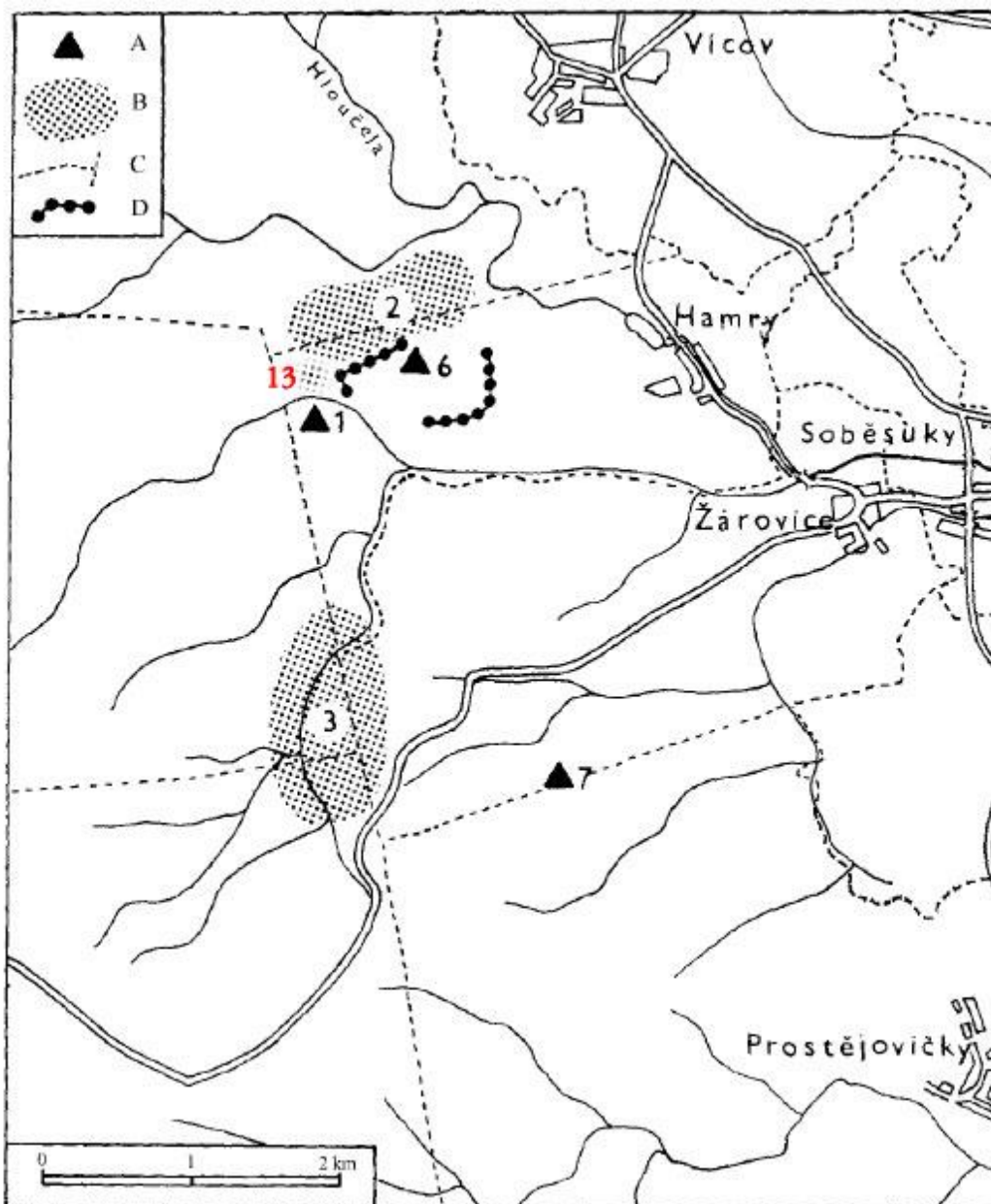
7.2.2 Žárovice-Hamry „Brněnka“

Hradiště z lokality „Brněnka“ leží na horském hřbetu východního okraje Dražanské vrchoviny v nadmořské výšce mezi 440–510 m. Na severní straně jsou strmé svahy hradiště (s převýšením až 100 m) vymezeny údolím řeky Hloučely a Repešského potoka, na jižní straně údolím Žbánovského potoka. Opevnění je tvořeno valem, který dosahuje výšky okolo 2,5 m (ČÍŽMÁŘ 2004, 270). Z okolí výšinné polohy „Brněnka“ máme v této práci k dispozici celkem 8 kovových depotů (Žárovice-Hamry 1–7, Žárovice-Hamry 13). Podle informace PhDr. Pavla Fojtíka můžeme předpokládat, že existují také v poslední době nově objevené Žárovice-Hamry 8–12, jakékoliv informace o nich však během psaní této práce nebyly k dispozici.

Ne u všech těchto depotů máme k dispozici tak přesné nálezové okolnosti, abychom byli schopni určit jejich polohu (*viz mapa 8*). Přesnou polohu známe pouze u tří depotů (Žárovice-Hamry 1, 6, 7). Přibližná poloha se nabízí u depotů Žárovice-Hamry 2, 3 a 13. V prvním případě došlo k objevení depotu v lese na „Brněnce“ nad Repešským žlebem (GOTTWALD 1912, 89), v druhém případě se depot nalézal pod Šindýlkovou skalou u Starého Plumova (GOTTWALD 1926, 5) a informace o přibližné poloze depotu Žárovice-Hamry 13¹⁰ byla laskavě poskytnuta PhDr. Pavlem Fojtíkem. Poloha depotů Žárovice-Hamry 4 a 5 je neznámá, nedochovala se žádná bližší lokalizace (SALAŠ 1991, 65).

Tyto depoty nejsou jednotně synchronní. Do mladší doby bronzové jsou datovány nálezy Žárovice-Hamry 2, 4, 6, 13 a do pozdní doby bronzové klademe nálezy Žárovice-Hamry 1, 3, 7. Depot Žárovice-Hamry 5 není možné z důvodu absence informací datovat. Samotné pozůstatky fortifikace nebyly datovány (SALAŠ 2005, 471). Nicméně, podle ostatních nálezů, ač nepočetných, s největší pravděpodobností náleží do období popelnicových polí (SALAŠ 2005, 471; starší literatura viz DOHNAL 1988, 70–72; ČÍŽMÁŘ 2004, 270). Využívání okolí hradiska a ukládání kovových depotů tak s největší pravděpodobností bylo synchronní.

¹⁰ Depot Žárovice-Hamry 13 dosud není publikován.

Mapa 8: Lokalizace depotů Žárovice-Hamry 1-3, 6-7, 13. A – přesně lokalizovaný depot, B – přibližně lokalizovaný depot, C – hranice katastrů, D – hradisko na „Brněnce“ s vyznačeným průběhem valů (podle SALAŠ 1991 – doplněno).

Z důvodu nedostatku informací o nálezových okolnostech lze jen velmi rámcově určit, jakou polohu zaujímaly dané depoty vůči sobě navzájem. Vzdálenost se mezi jednotlivými depoty mohla pohybovat přibližně od rámcově stovek metrů (Žárovice-Hamry 1 X Žárovice-Hamry 13) až po několik kilometrů (3-4 km, Žárovice-Hamry 13 X Žárovice-Hamry 7).

Vzhledem k určité rozptýlenosti samotných depotů z okolí „Brněnky“ bychom k této lokální koncentraci mohli připočítat i depot z Vícova, Krumsína a dva depoty ze Soběsuk. Jedná se už o širší oblast, ve které je ale tato koncentrace patrná. Za zmínku tedy určitě stojí i další výšinné (opevněné) lokality z nejbližšího okolí, konkrétně z polohy Drahaný „Starý Plumlov“ a Stínava „Biskoupka“ a „Terasa nad Hloučelou“. Všechny tyto polohy se vyznačují doklady osídlení kultury lužických popelnicových polí (ŠMÍD – MALEČKOVI 2007).

Také na hradisku z „Brněnky“ bychom mohli předpokládat spojitost s metalurgickou výrobou. V depotech Žárovice-Hamry 3 a Žárovice-Hamry 7 byla nalezena bronzová kladívka (SALAŠ 2005, 472–474). Samotný depot Žárovice-Hamry 13 byl z necelé poloviny tvořen surovinovými slitky, kterých bylo celkem 314 kusů o hmotnosti přibližně 7,7 kg (FOJTÍK – POPELKA 2014, 361).

Depot Žárovice-Hamry 13 se v porovnání s ostatními nálezy z této lokality vyjímá svou odlišností a výjimečností. Již samotná skladba depotu, bronzové nástroje a surovinové slitky dohromady čítající okolo 700 kusů (FOJTÍK – POPELKA 2014, 361), nemá v okolních nálezech obdoby. Nejedná se ovšem o jediný výjimečný aspekt tohoto depotu. Předměty byly totiž ukryty poměrně mělce pod povrchem, a to v kotlovité jámě, která obsahovala zbytky koženého vaku. Pravděpodobně to tedy vypadá, že všechny předměty byly vloženy do nějakého koženého obalu, a poté zakopány. Mimo zbytky koženého vaku se ale v jámě našly také zuhelnatělé obilky. Jednou z možností je, že než byly předměty ve vaku v jámě zakopány, byly zasypány obilím¹¹. Mohlo se tak jednat o jakýsi kultovní rituál, jehož důvody nám nejsou známy? Velké množství předmětů svědčí o tom, že se nejednalo o majetek jednoho člověka. Je tedy pravděpodobnější, že se na skladbě depotu podílela větší skupina lidí, možná dokonce většina obyvatel okolí hradiska, kteří se sešli k vykonání určitého rituálu, který zahrnoval zakopání objemného množství kovových předmětů a obilných zrn.

Je pravděpodobné, že hradisko na „Brněnce“ mohlo být součástí dálkové komunikace směřující od SV Čech podél Konické vrchoviny směrem k jihu

¹¹ Za laskavou informaci děkuji PhDr. Pavlovi Fojtíkovi.

do Vyškovské brány (ŠMÍD – MALEČKOVI 2007, 30). Zvláště na východních svazích Dražanské vrchoviny se nachází celá síť výšinných sídlišť, mezi které patří právě „Brněnka“ či již zmíněné Dražany „Starý Plumlov“ nebo Stínava (více viz ŠMÍD – MALEČKOVI 2007). Tato hradiska mohla mimo jiné sloužit ke kontrole těchto dálkových koridorů.

7.2.3 Lokální koncentrace bronzových depotů na Moravě

Zatím nejvíce depotů je registrováno z Cezav u Blučiny. Jedná se o výrazné návrší nad soutokem Svatky a Litavy, ze kterého zatím pochází celkem 18 kovových depotů. Patnáct z těchto depotů jsme schopni přesněji lokalizovat, a to většinou na temeno lokality (SALAŠ 2011, 71). Oproti hradisku z „Brněnky“ vynikají depoty z „Cezav“ mimo jiné tím, že vzájemné vzdálenosti mezi některými depoty byly velmi malé, v řádu několika metrů (SALAŠ 2007, 241). Bez zajímavosti určitě není ani nahromadění lidských pozůstatků v nefunerálním kontextu (SALAŠ 2005, 229; SALAŠ 2012). Toto můžeme pozorovat například i u návršího opevněného osídlení Skalka u Velimi, kde byly dislokované lidské kosti nacházeny téměř ve všech objektech, zejména v příkopech, s častými řeznými a sečnými stopami, popřípadě i stopami po opálení (HRALA 2000, 292).

Také na „Cezavách“ u Blučiny je výrazný atribut lokálních koncentrací kovových depotů, a to doklady metalurgické výroby. Přímo v náplni depotů byly nalezeny předměty spojené s kovoliteckou výrobou, jako jsou například kladívka, dlátka, kovadlinka nebo odlévací jádro (SALAŠ 2005, 229).

Vzhledem ke všem nevšedním atributům můžeme „Cezavy“ označit za centrální sakrální výšinný okrsek a posvátnou horu, na které se po dobu několika desítek let odehrávaly různé socio-kulturní rituály, provázené přinášením obětí. Ty mohly být jak nekrvavé, jako je ukládání depotů, tak krvavé, jako je obětování zvířat i osob (SALAŠ 2005, 230). To podporuje také fakt, že všechny depoty z „Cezav“ náležejí jednomu chronologickému horizontu (časný stupeň popelnicových polí), což může poukazovat na využití lokality jakožto výšinného sakrálního centra (SALAŠ 2011, 71). Zvláště u této lokality je příhodné

zmínit, že kritériem votivního nálezu nemusí být jen jeho skladba nebo způsob uložení, ale i tak „neuchopitelný“ faktor, jako subjektivní pocit z charakteru místa uložení a jeho polohy v krajině (SMRŽ – BLAŽEK 2002, 805).

Další lokalitou s výraznou koncentrací kovových depotů může být hradisko „Kotouč“ u Štramberka, ze kterého máme pět jistých depotů (SALAŠ 2007, 241). Ty od sebe byly vzdáleny v rámci několika set metrů (SALAŠ 2007, 242), takže se jejich rozložení vzdáleně podobá charakteru koncentrace nálezů na „Brněnce“. Také zde pozorujeme všechny potřebné atributy. Kovolitecká výroba je doložena například výskytem odlévacích forem nebo kladívek (Štramberk 4, SALAŠ 2005, 457–461). Hradisko leží na výrazné vyvýšenině, dochované máme také stopy opevnění. Z tohoto důvodu se také předpokládá, že se nacházelo na přirozené dálkové komunikaci, která podél Bečvy směřovala do Moravské brány (SALAŠ 2007, 242).

Podobné atributy nese také „Hradisko“ u Kroměříže. Z této lokality zatím pocházejí celkem tři kovové depoty, ale pouze dva jsou publikované. Nález depotu Hradisko 3 byl učiněn v nedávné době. Jedná se ale o tak pozoruhodný nález, že je nutné se o něm v této práci zmínit. Za veškerou ústní informaci vděčím PhDr. Pavlovi Fojtíkovi. Depot Hradisko 3 náleží horizontu Hradisko-Hulín, což jej klade na přelom střední a mladší doby bronzové. Tento depot byl zřejmě svědkem určité krizové situace, která se promítla v jeho skladbě a způsobu uložení. Uvnitř keramické nádoby bylo uloženo velké množství bronzových artefaktů různých typologických tříd. Nejpozoruhodnější ale byla ta část depotu, která se nacházela mimo nádobu, a to zvláště jehlice velkých rozměrů zapíchané do země okolo nádoby, a velký dvouramenný mlat, který byl bezpochyby výrazným mocenským atributem. Jednalo se o prestižní artefakty, které se vymykaly obsahu depotu uvnitř nádoby. Předpokládáme, že se na uložení depotu podílela celá komunita. Předměty kolem nádoby pravděpodobně patřily určitému „knězo-králi“, který celý rituál prováděl a zaštiťoval. Důvod a cíl takového rituálu je nejasný, nicméně můžeme se domnívat, že měl silně symbolický náboj.

Z uvedeného nástinu problematiky výskytu lokálních koncentrací kovových depotů je patrné, že se nejedná pouze o specifikum Prostějovska.

Je možné vyzdvihnout dva hlavní atributy tohoto jevu. Prvním atributem je vztah lokálních koncentrací kovolitecké výroby, který máme do určité míry doložen na všech výše zmíněných polohách. Na metalurgickou výrobu mohlo být nahlíženo jako na nadpřirozený proces, jehož výsledkem bylo proměnění hmoty z jednoho stavu na druhý, a nutně tak musel mít zvláštní postavení ve společnosti (ELIADE 1995, 63).

Tyto polohy splňují také druhý atribut, a tím je výšinná poloha. Všechna výše zmíněná výšinná osídlení pravděpodobně zaujímají topograficky výraznou polohu na nějaké přirozené, ač možná pouze lokální, komunikační trase (SALAŠ 2007, 241).

Vzhledem k tomu, že na těchto lokalitách docházelo k opakovanému ukládání kovových depotů, nemůžeme také vyloučit jejich socio-kultovní a sakrální význam. Depoty mohly sloužit jako nekrvává obětina provádějící rozličné rituály. Jako příklad takového rituálního depotu poslouží Hradisko 3, jehož skladba a způsob uložení jsou tak specifické, že nemohlo jít o profánní depozitum.

U hradišť, zvláště opevněných, umístěných na okraji výrazných vrchovin nad rovinným komplexem, hrál pravděpodobně symbolický význam důležitou roli. Četné nálezy bronzových depotů toto mohou jenom podpořit. Je ale nutné upozornit, že naopak absence artefaktů či objektů považovaných empiricky za kultovní nemusí svědčit o absenci symbolického rozměru (SMRŽ – BLAŽEK 2002, 805). To se zvláště týká dnešního stavu výzkumu, jelikož právě hradiště velkou měrou trpí na nelegální zásahy mimo jiné majitelů detektorových přístrojů, což archeologii přivádí k nástupu nevratného stavu trvalé nevědomosti (NAVRÁTIL 2010, 101).

8 Interpretační teorie

Málokterá prehistorická problematika, jako jsou depoty, se může pyšnit takovým zájmem a úsilím badatelů o interpretaci a objasnění souvislostí či příčin jejího vzniku. Základní interpretační přístupy byly shrnuty již v kapitole 2.2 Rozdělení depotů (str. 8–10), a tato kapitola tak spíše nabízí prostor k rozvinutí některých zajímavých úvah a teorií ohledně ukládání depotů. Tato část práce staví zejména na přesvědčení, že proces ukládání depotů byl převážně neprofánního charakteru. K tomuto názoru nakonec dospívá i M. SALAŠ (2005, 237), který poukazuje na fakt, že v naprosté většině případů je nutné depoty považovat za nefunerální depozita religiózního, popřípadě socio-kultovního významu.

Samotné rozdělení depotů na „rituální“ a „nerituální“ není příliš šťastné. Oddělování těchto dvou na první pohled protikladných sfér bylo dlouhou dobu běžnou záležitostí (např. VENCLOVÁ 1993). Tento přístup je pravděpodobně výsledkem promítání způsobu myšlení západního člověka 21. století. Jelikož se význam rituálu často neslučuje s představou tohoto člověka o „praktičnosti“, je spojován s nefunkční a iracionální aktivitou (BRÜCK 1999, 318). Žijeme v době, která se stává více a více sekularizovanou. Někteří tedy stále žijí v přesvědčení, že rituál je něco, co se děje za hranicí každodenního života; že se jedná o aktivitu, která vyžaduje zvláštní osoby, zvláštní místa a charakteristickou materiální náplň (BRADLEY 2005, 35).

V poslední době na toto téma poukázal například profesor archeologie Richard Bradley (2005). Soustředí se na fakt, že u mnoha artefaktů nalezených v depotech bylo patrné, že ještě před vlastním deponováním plnily svou praktickou funkci. Byly na nich totiž nalezeny známky běžného užívání a u seker nebo srpů také známky opakovaného zaostřování (BRADLEY 2005, 148–149, zde také další literatura). Dalším důkazem funkčního používání artefaktů před samotným deponováním jsou různorodé stopy reparační (SALAŠ 2005, 164). Může se jednat například od proražení druhotných otvorů (například na puklici z depotu z Dobrochova), obtočení drátem pro zpevnění u náramku ze Slatinic

či nýtované záplatování u šálku typu Jenišovice z Křenůvek (tamtéž, 160–161, obr. 62). Není možné tvrdit, že každý aspekt sakrálního rituálu nějakým způsobem souvisel s profánním aspektem života dané společnosti, nicméně je nutné poukázat, že tyto dvě sféry se pravděpodobně často prolínaly (BRADLEY 2005, 35–36).

Velký důraz je v této práci kladen na výskyt lokálních koncentrací kovových depotů ve výšinných polohách. V souvislosti s tímto je třeba si uvědomit, že krajinné komponenty, jako jsou například právě vyvýšená místa, řeky, ostrožny, skalní výchozy, dřevo, kámen aj., bývaly pro pravěké populace pravděpodobně významným zdrojem symbolismu (GOJDA 2000, 65–66; TILLEY 1994). Krajina může být definována jako sociální fenomén, jehož kulturně specifický význam se tvoří skrze životní postoje a praxi člověka, jeho práci a vnímání (GOJDA 2000, 66; podrobněji viz GRAMSCH 1996).

Nejčastější obytné areály se nacházely v nížinách, blízko polí, a z toho vyplývá převažující pohyb členů pravěkých zemědělských komunit v horizontální rovině. Toto nedávno také potvrdila práce V. VRÁNOVÉ (2013), která se zabývala strukturou osídlení v období popelnicových polí na střední Moravě. Výsledky její práce poukazují na to, že převážná část sídelních areálů byla umístěna v zemědělské krajině s nadmořskou výškou v rozmezí 200–250 m a se sklonem svahu nepřesahujícím 5° (VRÁNOVÁ 2013, 55). Podobně tomu bylo i ve střední době bronzové (tamtéž, 85). Analýza polohy depotů pracovala sice jenom s pěti soubory, nicméně i tak poskytla zajímavá data. Nápadná byla vazba depotů na vodní toky (popř. bažiny) a na svahy a výraznou nadmořskou výšku, což naznačuje jejich neprofánní účel a předpoklad, že deponování zkoumaných depotů mělo s velkou pravděpodobností symbolický ritualizovaný význam (tamtéž, 47). Tyto vlastnosti také vykazují depoty z Prostějovska, jak již bylo detailněji popsáno zvláště v kapitolách 6.3 a 6.5.

Pohyb, který překročil hranice horizontální roviny, byl neobvyklý, jiný, a z tohoto důvodu byl nabitý symbolickým nábojem (NEUSTUPNÝ 2010, 148; CHROUSTOVSKÝ 2006, 14). Hory na sebe upoutávají zejména svou odlišností od okolní krajiny, která je dána vertikálním převýšením. To se projevuje například

vyšším stupněm svažitosti terénu, který odlišuje další přírodní faktory. V rámci hor můžeme nalézat zajímavé přírodní útvary, jako jsou například skalní formace a otvory, a neobvyklé přírodní jevy, například vývěry vzduchu s odlišnou teplotou, které jsou odlišné od jevů spatřovaných v okolní krajině (CHROUSTOVSKÝ 2006, 12–13). K symbolickému chápání prostoru hor mohlo dojít dvěma procesy; na jedné straně mohlo být provozování určitých aktivit atraktivní vzhledem k symbolickému smyslu hor, na druhé straně mohly hory získávat konkrétní podoby svého významu a smyslu právě díky určitým aktivitám, které v jejich prostoru probíhaly (CHROUSTOVSKÝ 2006, 16).

Hory nenabízejí pouze výjimečný rozhled do geografického prostoru, který přesahuje funkční prostor každodenních aktivit, ale také neobvyklý pocit blízkosti oblohy, atmosférických jevů a nebeských těles, což bývá spojeno s velmi silnými symbolickými představami (CHROUSTOVSKÝ 2006, 14). Vyvýšené místo v krajině v kosmologických koncepcích vytváří spojení mezi nebem a zemí; svými kořeny sahajícími až k podsvětí tkví v zemi, prochází tzv. prostředním světem a vrcholem sahá až k nebesům, která jsou většinou sídlem bohů (DUFKOVÁ 1999, 457–458). Na vrcholcích hor je místo pro vzývání božských sil sídlících tradičně na nebi, jako jsou božstva slunce či deště, a jedná se tedy o místo komunikace člověka s bohem (DUFKOVÁ 1999, 458).

Právě možnost komunikace mezi člověkem a posvátnou sférou je důležitým aspektem pojetí posvátného v lidském světě. Lidé vždy komunikovali s nadpřirozenými bytostmi a silami, a tato komunikace měla pro jejich život velký význam (NEUSTUPNÝ 2010, 268). Kontakt s posvátným probíhá prostřednictvím speciálních obřadů, které pronikají do věcného světa a mnohdy v něm mohou zanechat stopy (CHROUSTOVSKÝ 2006, 8). Podle teorie E. Neustupného jsou takové obřady, ideje a představy součástí interního sociálního světa, který se vyznačuje tím, že sice existuje v mysli jednotlivce, ale představuje „společenské“ ideové systémy, což znamená, že je akceptují celé sociální skupiny. Aby byl takový svět sociálně akceptován, musí být „externalizován“, tj. vyjádřen obvykle formou artefaktů nebo folklóru; v našem případě je vyjádřen depoty (NEUSTUPNÝ 2010, 50). Důležitým prvkem účelu kontaktu s posvátnem je

poděkování za dary, které se člověku dostávají (např. za život, potravu) a prosba o zachování a případně rozhojnění těchto darů (SOKOL 2004, 73–74). Za to, co bylo získáno, bývá také něco věnováno, darováno, obětováno (CHROUSTOVSKÝ 2006, 18).

Z předchozích odstavců tak jasně vyplývá, že hory jsou místem se specifickým symbolickým nábojem. Jak již bylo popsáno v kapitole 7.2, nejvýraznějšími výšinnými lokalitami s koncentracemi kovových depotů z Prostějovska jsou Kladky a poloha „Brněnka“.

Lokalita „Brněnka“ patří podle Neustupného teorie sídelních areálů do kategorie tzv. nadkomunitních areálů. Dříve, než se tomuto budu věnovat detailněji, je nutné čtenáře seznámit s několika pojmy. Komunitou se rozumí skupina lidí sestávající obvykle z několika rodin, které sídlí pospolu na jednom místě. Naopak společnost vytváří lidé, komunity, které obvykle sídlí odděleně, ale přesto spolu mají pravidelné kontakty (NEUSTUPNÝ 2010, 142). Právě společnost produkuje nadkomunitní areály, které svým charakterem překračují komunitní úroveň a v některých případech také leží mimo areály komunit (tamtéž, 143). Tyto areály byly především polohy v terénu vyznačené fortifikacemi. Taková opevněná osada je orientována do světa jinosti (tamtéž, 148–149), který sestává z bytostí, které sice nejsou součástí dané komunity, ale se kterou sdílejí artefakty a symboly, a mají spolu pravidelné kontakty (tamtéž, 161). Řada takových fortifikací tak není vlastností jediné komunity, ale společnosti (tamtéž, 149).

V okolí „Brněnky“ se kromě osmi známých kovových depotů nachází také opevnění ve formě obranného valu, který dosahuje výšky přibližně 2,5 m. Tento val ohraničuje prostor hradiště, jehož rozloha činí okolo 40 ha (ČÍŽMÁŘ 2004, 270). Z prostoru hradiště je v MZM Brno uložena menší kolekce střepového materiálu a několik ojedinělých nálezů bronzů (SALAŠ 2005, 399). Ze samotného hradiště pochází pouze jeden z depotů (Žárovice-Hamry 6), ostatní byly nalezeny v okolí „Brněnky“ ve vzdálenosti i několik kilometrů.

Samotná existence valu může poukazovat na rituální využívání dané polohy. Prvotním účelem existence fortifikace může být obranná funkce. Existují ale příklady, které mohou defenzivní užitečnost těchto děl zpochybňovat, a přemýšlí

se nad jejich symbolickým významem (NEUSTUPNÝ 1995). Valy na „Brněnce“ jsou velmi dlouhé, v součtu možná až 2 km (ČIŽMÁŘ 2004, 270). Je otázkou, zda taková rozsáhlá fortifikace byla vůbec hájitelná. V poslední době se archeologie přiklání k myšlence, že pravěké válečnictví bylo spíše ceremoniálního charakteru. Primární funkce fortifikací by tak nebyla primárně defenzivní, ale ceremoniální či symbolická (NEUSTUPNÝ 2010, 169; CHROUSTOVSKÝ 2006, 29). Fortifikace navíc podtrhuje onen vertikální směr, a tak i samotný symbolický náboj daného místa. Neznamená to ovšem, že se obranná a symbolická funkce nutně musely vylučovat. Propletenost funkcí naznačují například ještě ve středověku opevněné kostely, ve kterých v dobách nebezpečí obyvatelstvo hledalo jak útočiště, tak naději na boží ochranu. Obranná zařízení tak měla vždy svůj symbolický rozměr, který mohl v některých případech převládnout, a stejně tak sociokultovní okrsky, vymezené fortifikačními prvky, mohly sloužit k obraně. V obou případech došlo k vykonání nepředstavitelného množství odvedené práce. Pokud tato práce přesáhla míru nezbytnou pro praktické fungování díla, můžeme ji označit za práci symbolickou. Ta mohla být za určitých okolností považována za posvátnou (ve spojitosti s kontaktem s božstvy), jindy spíše za společenskou (OLIVA 2002, 174).

Poloha na „Brněnce“ tak zřejmě nesla silný sociokultovní význam, který může být doložen jak přítomností kovových depotů z okolí lokality, tak rozsáhlými fortifikacemi či obecným situováním na odlehlé výšinné poloze. Existence tohoto významu ovšem neodporuje dalším funkcím hradiska, které mohly spočívat v obraně daného prostoru či kontrolování dálkové komunikace.

Podobným případem se může zdát hradisko Kladky. I zde se nachází obranný val, který ve své podstatě mohl nést více rozličných funkcí. Nicméně, propojení valu s přirozenými „pozorovatelnami“, ze kterých bylo možné vizuálně kontrolovat minimálně údolí Nectavy s výhledem až do prostoru Malé Hané (VÍCH 2012, 235–236), zvyrazňuje strategické umístění této lokality. Z tohoto hradiska je k dispozici obsáhlý soubor nejen kovových, ale také keramických či jiných artefaktů, který svědčí o tom, že zde existoval hojně využívaný sídelní areál s těžištěm osídlení ve stupni HB1 (tamtéž, 267). Výskyt kovových depotů

a umístění hradiště stranou úrodných půd sice může poukazovat na rituální význam celé výšinné polohy, nicméně sám objevitel lokality se více přiklání k vazbě na nějakou dálkovou komunikaci, která by znázorňovala strategickou a obchodní funkci hradiska. Nicméně sám poukazuje na to, že se nemusí jednat o jediný významný aspekt v historii tohoto hradiště (tamtéž, 268).

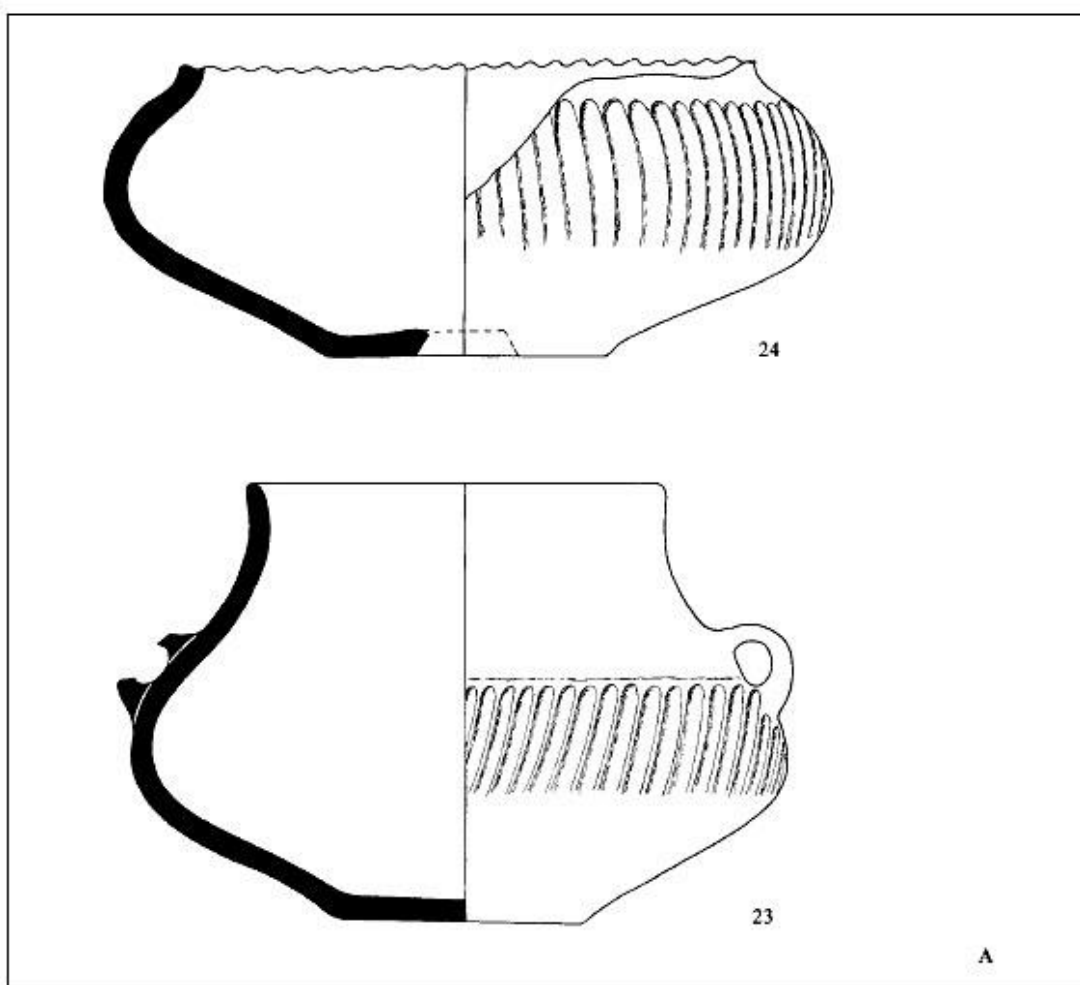
Pojednání o kultu posvátných hor by zdaleka nebylo kompletní, kdybychom nezmínili lokalitu „Cezavy“ u Blučiny (okr. Brno-venkov) a osadu Skalka u Velimi (okr. Kolín). Na obou lokalitách bylo nalezeno velké množství kovových depotů (podrobněji např. viz SALAŠ 2005; 2007; 2011; HRALA 2000), z nichž se některé velmi vynikaly svou skladbou či uložením. Příkladem mohou být některé depoty z Velimi, které se nacházely v příkopech či velkých jamách, nebo předměty uložené v keramických nádobách (např. Blučina 4).

Největší „senzací“ těchto dvou lokalit jsou (vedle velkého počtu depotů) nálezy lidských koster v nerituálních polohách. V Blučíně byly lidské kostry nacházeny v příkopě (TIHELKA 1951, SALAŠ 2012) a také v nálezových kumulacích některých depotů (SALAŠ 2005, 204). Ve Skalce u Velimi byly nacházeny jak dislokované kosti, tak tzv. deponie lebek. Jako první člověka může napadnout, že se zde nacházejí pozůstatky masakru obyvatelů během válečné akce, nicméně tomu by nenasvědčovalo ukládání pozůstatků v různých časových horizontech (NEUSTUPNÝ 2010, 170). Jak již bylo řečeno, je předpoklad, že válečnictví mělo v pravěku spíše ceremoniální charakter. Jako pravděpodobnější vysvětlení se tedy nabízí, že jde o výsledek opakovaného rituálního zabíjení lidí, kteří mohli být váleční zajatci například z obřadních bitev (tamtéž, 173). Je tedy zřejmé, že na obou lokalitách docházelo k různým socio-kultovním rituálům, doprovázených přinášením obětí. Ty mohly být jak nekrvavé, jako je ukládání depotů, tak krvavé, jako je obětování zvířat a osob (SALAŠ 2005, 230). Rituální význam „Cezav“ u Blučiny také umocňuje absence běžných sídlištních jam, což znamená, že v době ukládání depotů nešlo o běžné výšinné sídliště (SALAŠ 2005, 204). V případě Skalky u Velimi je možné toto naleziště považovat za emporiální, sakrální a zřejmě i mocenské středisko pro širší oblast českého středního Polabí na prahu doby popelnicových polí (HRALA 2000, 297).

V této kapitole bych chtěla stručně poukázat ještě na jednu možnou interpretaci ukládání hromadných nálezů, a tou je samotné pohřbívání depotů. Jako příklad může posloužit nález ze Služína, který byl uložen v zásobní jámě (obr. 2, obr. 68). Garnitura dvaadvaceti bronzových předmětů byla uložena v keramické schránce (viz obr. 8), která byla tvořena dvojchou amforou, jejíž ústí bylo překryto tělem další amfory s uměle proraženým otvorem do jejího dna (SALAŠ – ŠMÍD 1999, 11). A právě tato skutečnost si zaslouží nejvíce pozornosti. Jedná se o klasický příklad tzv. dušníku (tamtéž, 24), což je otvor, který umožňuje duši zemřelého vcházet a vycházet, a také přecházet z jednoho modu bytí do jiného (ELIADE 2006, 118–119). Až doposud byly takto upravené nádoby spojovány zvláště s nekropolemi období popelnicových polí, kde se vždy vyskytovaly v žárových hrobech či formou kenotafu (STUHLÍKOVÁ – ŠMÍD 1990). Přítomnost dušníku v nálezovém kontextu bronzového depotu tak zřejmě poukazuje na animistickou víru oduševňující i neživé předměty včetně lidských produktů (SALAŠ – ŠMÍD 1999, 25).

S největší pravděpodobností se tak jednalo o pohřeb nějakým způsobem signifikantních artefaktů. Zásobní jáma mohla sloužit jako substitute hrobové jámy. Je možné, že se jednalo o sakrální předměty, které vznikly skrze ritualizaci metalurgické výroby. Znalosti spojené se získáváním a zpracováním kovů byly tak specializované, že musely být vlastní pouze některým lidem (NEUSTUPNÝ 2010, 219). Na metalurgickou výrobu tak mohlo být společností nahlíženo jako na nadpřirozený proces, jehož výsledkem bylo proměnění hmoty z jednoho stavu na druhý, a nutně tak musela zastávat zvláštní postavení ve společnosti (ELIADE 1995, 63). Je možné, že vše, co bylo spojeno s tímto rituálem, muselo být znehodnoceno, rozbito, nebo pečlivě deponováno a rituálně pohřbeno. Dělo se tak proto, aby se zabránilo dalšímu profánnímu (resp. svatokrádežnému) využití daných předmětů (PALÁTOVÁ – SALAŠ 2002, 107; CHROUSTOVSKÝ 2006, 18). K podobnému opatření mohlo také dojít při ukládání depotů z Čehovic. Součástí rituálu uložení kovového depotu mohla být kultovní hostina, která vyžadovala, aby byly použité předměty (keramické nádoby) znehodnoceny (podrobněji k tématu viz PALÁTOVÁ – SALAŠ 2002, 107).

Interpretaci ve smyslu pohřbívání artefaktů, které jsou výsledkem ritualizovaného procesu metalurgie, můžeme aplikovat i na jiné kovové depoty, ne pouze na ten ze Služína. Důvod takového uložení by mohl být pravděpodobnější u těch depozit, které byly nalezeny na lokalitách s doloženými doklady metalurgické výroby. Takové lokality se často vyskytovaly na výšinných polohách, ze kterých máme doložené také lokální koncentrace depotů (více viz kapitola 7). Právě výšinné polohy mohly díky svému spojení s nebeskými božstvy nabídat k pohřbívání, ať už lidských pozůstatků, tak i kovových depotů (DUFKOVÁ 1999, 462).

Obr. 8: Služín (podle SALAŠ 2005, tab. 425:A).

Účelem této kapitoly bylo poukázat na některé aspekty rituálního ukládání kovových depotů, které nebyly blíže rozvinuty v předchozích kapitolách práce.

Jsem přesvědčena, že úmyslné deponování předmětů patřilo k sakrální sféře života prehistorického člověka. Je ovšem nutné mít stále na paměti, že není možné na komunity doby bronzové aplikovat logiku západního myšlení člověka 21. století. Určité vodítka by mohly poskytnout analogie k dnešním archaickým společnostem (např. MAUSS 1999; LÉVI-STRAUSS 1971), nicméně pravý důvod ukládání depotů a rituálů v době bronzové již bude badatelům pravděpodobně navždy ukryt.

9 Závěr

Předkládaná bakalářská práce se zabývala kovovými depoty doby bronzové na území okresu Prostějov. Svou práci jsem soustředila na analýzu některých vnějších a vnitřních kontextů depotů, důraz byl kladen především na lokální koncentrace depotů jak v nížinách, tak ve výšinných polohách.

Základní podoba práce vycházela z monografie Milana Salaše (SALAŠ 2005), jež sloužila jako základní kámen, na kterém jsem dále stavěla. To spočívalo zvláště v doplnění pramenné základny pro okres Prostějov jak o nové depoty, které byly od sepsání monografie objeveny (tj. od roku 1999), tak o depoty, o kterých daná práce nepojednává (depoty starší doby bronzové). To nás přivádí k celkovému počtu 44, resp. 47 depotů. Tři depoty patří mezi neověřitelné depoty, a to především proto, že dané soubory není možné dohledat, datovat, či určit polohu jejich nálezů. O těchto nálezích se práce zmiňuje, nicméně nejsou součástí detailnější analýzy. Součástí práce je také popis a kresebná dokumentace dvou nepublikovaných depotů, Slatinek 3 a 4.

Kamenem úrazu byl při tvoření pramenné základny výrazný nárůst nálezů depotů v posledních letech, a to zvláště díky rozmachu používání detektorových přístrojů. Úskalí tohoto nárůstu, který by byl v ideálním případě vítaným jevem, spočívá zvláště v tom, že není možné všechny depoty v krátkém časovém horizontu od jejich nalezení publikovat. Tento problém je na Prostějovsku umocněn také tím, že za poslední roky zde bylo vyzvednuto několik souborů, jejichž skladba neobsahuje desítky, ale přímo stovky předmětů (např. Žárovice-Hamry 13, Žerůvky, Olšany u Prostějova 3), což značně zpomaluje publikaci nálezů. Velmi důležitým přispěním k sestavení pramenné základny tedy byla konzultace s PhDr. Pavlem Fojtíkem, který byl ochoten sdělit mi informace o nově nalezených a dosud nepublikovaných depotech z Prostějovska a nejbližšího okolí.

Nejobsáhlejší část práce obsahuje analýzu některých vnějších a vnitřních kontextů depotů. Jedny z nejdůležitějších informací o depotech pochází z nálezového kontextu a popisu nálezové situace, které jsou ovšem u necelé poloviny (44,2 %) depotů neznámé. To je ovlivněno několika aspekty, především

však rokem nálezů. V obecné rovině není zcestné tvrdit, že čím dále do minulosti byl nález objeven, tím méně informací o nálezových okolnostech máme k dispozici. Z celkového počtu depotů jich bylo v 19. století či na přelomu 19. a 20. století (do roku 1920) nalezeno 19, což také tvoří přibližně necelou polovinu nálezů. Aby ovšem nedošlo ke slepému generalizování, je nutno zmínit, že existují výjimky. Nezáleží totiž jenom na datu nálezů, ale také na tom, kdo je provedl. Pokud se jednalo o povolanou osobu, je zachycení nálezové situace mnohem pravděpodobnější, než pokud se jednalo o neuvědomělou osobu, která na depot narazila například při stavebních pracích či během amatérského detektorového průzkumu.

Nálezové okolnosti depotů mohou mnohdy nést větší informační hodnotu než samotná skladba depotu. Absence jakýchkoli takových informací je tak největším úskalím této práce. U většiny takových depotů známe pouze jejich přibližné zaměření polohy (katastr obce) a případnou skladbu. Vypovídající hodnota takového celku je tak kompromitována. Ovšem i taková strohá informace je cenná, jelikož nám dovoluje vytvořit si alespoň obecný přehled o dané problematice. Mnohem horší dopad má nelegální vykrádání archeologických lokalit především nezodpovědnými uživateli detektorů kovů. Tito „hledáči pokladů“ nalezené předměty prodávají na nelegálních aukcích nebo často vlastní celé sbírky artefaktů, které nikdy neměli v úmyslu odevzdat muzeu. Právě kovové depoty jsou touto činností výrazně zasaženy, jelikož vidina rychlého obohacení přímo žene takové hledače na místa s potenciálem nalezení depotů, jako jsou například svahy či temena vyvýšenin. Archeologie je tak uvržena do stavu nevědomosti a může se pouze domnívat, jak velké procento archeologického dědictví již bylo odcizeno.

Dalším hojně posuzovaným aspektem depotů byla celková fragmentárnost předmětů. V rámci kapitoly 6.2 došlo k zařazení všech depotů do čtyř skupin podle Milana Salaše (SALAŠ 2005, 156–157). Bylo zjištěno, že nejnižší počet zlomkových depotů (skupina B) se vyskytuje ve starší době bronzové, ve které máme z šesti depotů pouze jeden obsahující zlomky. Ty tvoří přesně 50 % skladby depotu, což je minimální hranice pro určení zlomkového depotu. Největší počet

zlomkových depotů a zlomků obecně máme doložen z mladší doby bronzové. Z celkového počtu 16 depotů ze zkoumaného území jich pouze pět náleží skupině s 0 % zlomků. V pozdní době bronzové tento výrazný trend ustupuje, a tak necelá polovina (42 %) z celkového počtu 19 depotů neobsahuje žádné zlomky. Pokud tento přehled porovnáme s výsledky pro mladší a pozdní dobu bronzovou všech moravských (a slezských) depotů z práce Milana Salaše (2005), zjistíme, že prostějovské depoty následují moravský trend.

Důvodů výskytu zlomků v depotech může být několik. Jedna ze známých představ je, že se jednalo o sklady kovolitců, kteří poškozené artefakty (včetně samotných zlomků) shromažďovali k pozdějšímu přetavení. Otázkou je, zda k uložení takového souboru došlo najednou v určitém okamžiku, či zda docházelo ke střídavému vyjímání a ukládání předmětů po určitou dobu; takový soubor by ovšem neodpovídal definici depotu. V posledních letech dochází k odklonu od této interpretace a výrazněji se projevují interpretace neprofánního charakteru. V takovém případě mohlo dojít k lámání a ničení artefaktů při určitém obřadu či rituálu, jehož účelem bylo pravděpodobně definitivně vyřadit předmět z oběhu používání, a to například kvůli zamezení jeho opětovnému profánnímu využití. Přítomnost zlomků ovšem může mít i zcela nerituální vysvětlení, a to poničení artefaktu vlivem postdepozičních procesů.

Prostor byl věnován také vztahu depotů k vodním tokům. Výsledek této analýzy nebyl příliš překvapivý. Ukázalo se, že se téměř 90 % depotů (pokud nezapočítáme ty, u kterých nemáme tuto informaci k dispozici) nachází v blízkosti nějakého vodního toku (do vzdálenosti 300 m). Je tedy otázkou, jak moc velkou má tento výsledek informační hodnotu. Nabízí se myšlenka, zda právě naopak nebude více určující absence jakéhokoli vodního zdroje v blízkém okolí nálezů. Z důvodu relativně husté vodní sítě na území Prostějovska je těchto případů pouze zlomkové množství. Většinou se jedná u výšinné polohy, které se sice nacházejí v blízkosti vodních toků, ale spíše z důvodu „vertikální“ vzdálenosti již nespádají do daného okruhu 300 m (např. poloha „Brněnka“ na katastrech obcí Žárovice-Hamry). Výjimečné postavení zastává depot Slatinice 1, který byl nalezen na pravobřeží potoka Slatinky poblíž sirnatého pramene. V souvislosti

s vodními toky nesmíme opomenout lokální koncentraci depotů z Olšan u Prostějova, kde se tři depoty nacházely na stejné lokalitě v bezprostřední blízkosti řeky Blaty. Nedaleko tohoto místa byl také nalezen depot z Žerůvek. Tento jev zřejmě ukazuje na fakt, že řekou Blatou podmáčené terény tehdejších rašelinišť měly roli dlouhodobého a patrně i intenzivně využívaného obětiště.

Větší míru pozornosti jsem kladla také na vztah depotů k dálkovým komunikačním trasám. Je nutné mít na paměti, že dokud nebude existence stezek v době bronzové potvrzena nálezy archeologického materiálu, jedná se pouze předpoklady vycházející hlavně z predispozic krajiny a pravěkého osídlení. V rámci průběhu cest byly posuzovány výrazné polohy východních svahů Dražanské vrchoviny, na kterých se vyskytují hradiska s doloženým osídlením během doby bronzové. Je pravděpodobné, že tato hradiska monitorovala průběh dálkové obchodní cesty ze SV Čech podél východních svahů předhůří Dražanské vrchoviny směrem k jihu do Vyškovské brány. Tuto teorii může podpořit také hojný výskyt depotů právě v této oblasti, v některých případech se mohlo jednat například o cestovní obětiny.

Samotné stezky se pravděpodobně držely v blízkosti vodních toků, které sloužily jako spolehlivý orientační bod v krajině. Jejich údolí zároveň představovala schůdný terén, snad kromě nivních oblastí, ve kterých mohlo docházet k pravidelným záplavám. Zaměřila jsem se tedy na depoty, které byly nalezeny v blízkosti vodních toků, a mohly tak představovat například cestovní obětinu, která mohla být uložena třeba v souvislosti s překonáním brodu či nějakého říčního uzlu. Z těchto depotů svou výjimečností vyniká například soubor Žárovice-Hamry 1, který byl nalezen přímo na břehu Žbánovského potoka. Zároveň se jedná o výšinnou lokalitu, a tak důvodů k uložení depotu mohlo být několik.

Obsáhlým tématem, kterým jsem se v práci zabývala, byly lokální koncentrace depotů zvláště v okolí výšinných sídlišť. V rámci této a následující kapitoly (8. Interpretační teorie) byly vyhodnoceny různé aspekty výšinných poloh (hradisek), jako je například samotná lokální koncentrace depotů, další nálezy z těchto poloh, nepřímé doklady metalurgické výroby, či obecné

nazírání pravěkého člověka na vyvýšeniny coby symbolický prvek krajiny. V rámci tohoto pozorování jsem došla k závěru, že funkce takových poloh mohly být různých typů, které se navzájem nevylučují. Sakrální aspekt hradišť, či opevněných výšinných areálů, může být reprezentován samotným výskytem lokálních koncentrací depotů. Ty od sebe mohly být vzdáleny několik desítek metrů (Kladky, Blučina „Cezavy“), ale také několik kilometrů (Žárovice-Hamry „Brněnka“). Takové depoty mohou být datovány do různých období doby bronzové, což poukazuje na dlouhodobější využívání dané polohy (Žárovice-Hamry „Brněnka“, Kladky), nebo naopak mohou být synchronní, což znamená intenzivní využívání v jednom (možná krizovém?) období (Blučina „Cezavy“).

Nápovědou k sakrálnímu využívání jsou samotné fortifikační prvky lokality, které mohou být tak nápadně rozsáhlé, že nutí k pochybám ohledně jejich hájitelnosti. Výstavba takových prvků by mohla mít spíše symbolickou a společenskou funkci, ve specifických případech by ale mohly plnit i funkci obrannou jako ochranné útočiště. Jako příklad bychom mohli uvést hradisko na „Brněnce“, kde se nachází valy, které měří dohromady přibližně 2 km. Je otázkou, zda vůbec mohlo hradisko poskytovat dostatečnou obživu pro tolik mužů, kolik by bylo potřeba na obranu tak dlouhého valu. Ve spojení s nevelkou kolekcí ostatního archeologického materiálu z okolí hradiska, lokální koncentrací kovových depotů a odlehlou polohou hradiska je možné uvažovat o jeho primární socio-kulturní funkci.

V práci jsem neopomněla ani lokální koncentrace depotů z nížinných poloh. Výjimečné postavení zastávají již zmíněné depoty z Olšan u Prostějova (a blízkých Žerůvek) nebo depoty ze Slatinek a sousedních Slatinic.

Na závěr práce bylo zmíněno pohřbívání předmětů coby možná interpretace ukládání depotů. Příkladem tohoto počínu může být depot ze Služína, který zaujímá velmi specifické postavení zvláště díky tomu, že byl uložen v keramické schránce, kterou tvořila dvojchá amfora překrytá tělem další amfory s „dušníkem“. Nabízí se tak představa, že osoby (či osoba), které tento depot uložily, věřily, že i neživé předměty včetně lidských výrobků mají duši, která po

pohřbení depotu do země potřebuje prostor k přechodu z jednoho modu bytí do druhého.

Je nutné mít na paměti, že logiku západního myšlení člověka 21. století nelze aplikovat na logiku myšlení člověka prehistorického. Domnívám se, že příkladem takové nucené aplikace může být názor, že kovové depoty byly záměrně „skartovány“ samotnými kovolitci, aby došlo ke zmírnění krize nadvýroby a zvýšila se poptávka po bronzových depotech (ROWLANDS 1980). Dle mého názoru je ale rovněž nutné se vyvarovat pravému opaku, tedy vyhocení symbolického a sakrálního života pravěkých lidí až do fantaskních rozměrů, které jsou sice většinou velice atraktivní, ale vědecky velmi těžko doložitelné.

Samotná atraktivita a šíře studia kovových depotů byla jedním z úskalí této bakalářské práce, jejíž rozsah nemůže pojmout veškeré poznatky ohledně výskytu depotů na Prostějovsku a v jeho nejbližším okolí. Během psaní práce vyvstaly další otázky, které z důvodu zmíněného omezení práce nebylo možné více detailně rozvinout. Jedná se například o tzv. monodepozita. Těmto ojedinělých předmětům nebyla během archeologického bádání dlouho věnována zasloužená pozornost, jelikož byly často považovány za ztracené či zahozené předměty. Rozpoznání monodepozita a ztraceného či odhozeného předmětu je složité a plné úskalí, nicméně jsem toho názoru, že pokud by se již stávající fond těchto artefaktů podrobil zpětné kritice, mohlo by dojít k rozšíření vědomostí a názorů na tuto problematiku. Velmi zajímavým a specifickým tématem je také již zmíněné pohřbívání depotů, kterému byl v této práci věnován pouze omezený prostor, který sloužil spíše k poukázání na tuto problematiku a možnost jejího budoucího detailnějšího zpracování. Velmi zajímavé výsledky by také mohlo přinést využití systému GIS. Nabízí se tak několik cest, kterými by se má případná budoucí práce mohla vydat.

10 Summary

This thesis concerns Bronze Age metal hoards located in the Prostějov district. It uses an already existing hoard register of one of the main publications (SALAŠ 2005) and adds newly discovered finds. It aims to create a complete register of bronze hoards from given region. This thesis works with the total of 47 hoards, three of which are non-verifiable, hence the main analysis focuses on 44 hoards. Most of them are copper or bronze hoards, one consist completely of golden artefacts. Six of those hoards are not published yet and therefore personal consultations with PhDr. Pavel Fojtík were a crucial part of collecting all the necessary information data. This thesis also contains description and documentation of two unpublished bronze hoards, Slatinky 3 and 4.

The focus of this thesis is mainly on the external and internal context of metal hoards and their interpretation. Nearly half of all the given hoards (44 %) lack any context information. This is mostly due to the year of their discovery, which is usually the 19th century or the first half of the 20th century. The amount of context information also depends on the particular discoverer; there is a greater chance of preserving information if this person is a professional archaeologist.

This thesis assumes that there is a connection between hoards and prehistoric long-distance communications. There were many Bronze Age hilltop settlements located at the Eastern hillsides of Dražanská vrchovina accompanied by a distinct amount of local hoard accumulations. It is believed that one of the main communication corridors led from the north-west Bohemia through Konická vrchovina alongside those hillsides south into Vyškovská brána. The particular hilltops play a strategic part in controlling the surroundings and those routes.

The main emphasis was put on the interpretation of local accumulations of hoards. There are some located in lowlands, the most specific being the one around the area of Olšany u Prostějova. Currently, we know of 5 deposits in total, three of which were located in the same area next to a river. It is believed that this

area carried a specific symbolic meaning, probably being frequently used for different kinds of rituals.

Most of the particular accumulations were situated on hilltops (Kladky, Žárovice-Hamry). Those from the Prostějov district are compared with other locations from different parts of Moravia (Blučina “Cezavy”, Kroměříž “Hradisko”, Loučka “Obírka” etc.). It is believed that hills such as these were considered sacred. They were a connection between men and a certain deity that was supposed to inhabit the area or the sky. The fortifications in forms of mounds on the hill “Brněnka” could also carry a sacral meaning. It is unlikely that they served as a defensive component because of their extensive length. It is barely possible that there would be enough men capable of defending those fortifications. Combined with 8 metal hoards found in the area, this settlement could have a primary symbolic purpose and defensive purpose in certain cases.

Another interpretation explored in this thesis is depositing hoards as a sort of ritual burial. A bronze hoard from Služín was contained in a ceramic pot with an artificial aperture. This was probably used as a way for the soul to leave the human remains that were burnt on a pyre. An occurrence like this in a bronze hoard might suggest that this community practiced some kind of animism and believed that even artificial objects made by men could have a soul.

The main part of this thesis is focused on different interpretations of bronze hoards. Those can be considered a particular phenomenon of the Bronze Age, as most of the bronze hoards date to this period. There are still plenty of questions concerning metal deposits that need to be answered in the future.

11 Použitá literatura

- ALBRECHT, P. 1998: Krajiny Prostějovska. Přírodovědné studie Muzea Prostějovska, svazek 1., Sborník prací ke 100. výročí založení Klubu přírodovědeckého v Prostějově, Prostějov, 47–66.
- BÁRTÍK, M. – BAČA, R. 2015: Bronzové meče zo Záhoria, Zborník Slovenského národného múzea, Archeológia Supplementum 9, 91–106.
- BARTÍK, J. – TRUGLY, S. 2006: Dva bronzové meče z riečnych tokov, Zborník Slovenského národného múzea, Archeológia 16, 45–54.
- BLEKTA, J. 1935: Oberská vrata – Války na Brněnce, Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané XII, 44–48.
- BÖHM, J. 1948: Zlatý nález z Čehovic u Prostějova, Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané 1948, 61–65. Prostějov.
- BRADLEY, R. 1982: The destruction of wealth in later prehistory, *MAN* 17, 108–122.
- BRADLEY, R. 1988: Hoarding, recycling and the consumption of prehistoric metalwork: technological, change in western Europe, *World Archaeology* 20, 249–260.
- BRADLEY, R. 2005: Ritual and Domestic Life in Prehistoric Europe.
- BRANDL, V. 1892: Kniha pro každého Moravana. Brno.
- BRÜCK, J. 1999: Ritual and rationality: some problems of interpretation in European archaeology, *European Journal of Archaeology* 2, 313–344.
- ČERVINKA, I. L. 1900: Prachistorické nálezy na Prostějovsku, *Věstník Klubu přírodovědeckého v Prostějově* II, 75–104.
- ČERVINKA, I. L. 1902: Morava za pravěku. Brno.
- ČERVINKA, I. L. 1938: Pokolení skrčův s kulturou únětickou na Moravě. Brno.
- ČIŽMÁŘ, M. 2004: Encyklopedie hradišť na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- ČIŽMÁŘ, M. – SALAŠ, M. 2009: Nové hradiště v Moravské bráně, *Archeologické rozhledy* 61, 63–76.
- DOHNAL, V. 1988: Opevněná sídliště z doby popelnicových polí na Moravě. Studie muzea Kromčívžska '88.
- DUFKOVÁ, M. 1999: Hora a jeskyně ve starověkých pramenech, *Archeologické rozhledy* 51, 457–467.

- ELIADE, M. 1995: Dějiny náboženského myšlení I. Praha.
- ELIADE, M. 2006: Posvátné a profánní. Praha.
- ELIADE, M. 2009: Mýtus o věčném návratu. Praha.
- FAKTOR, F. 1896: Bronzové kroužky, Časopis Vlasteneckého spolku musejního v Olomouci XIII, 165–166.
- FIŠER, Z. – PODBORSKÝ, V. 2004: Innocenc Ladislav Červinka 1869–1952, Brno.
- FOJTÍK, P. 2005: Dvě neregistrovaná keramická depozita střední doby bronzové z Prostějovska, Pravěk NR 13, 2003, 163-175, Brno.
- FOJTÍK, P. 2008: Slovanské osídlení Prostějovska ve světle hrobů a pohřebišť, Archeologické památky střední Moravy 16, Olomouc.
- FOJTÍK, P. 2009: Pravěké a raně historické osídlení katastru obce Olšany u Prostějova, okr. Prostějov, Střední Morava 29, Olomouc, 54-69.
- FOJTÍK, P. 2015: Mohylová kultura střední doby bronzové na Prostějovsku I., Pravěk Supplementum 30, Brno.
- FOJTÍK, P. – POPELKA, M. 2014: Hromadný nález bronzových předmětů z Kostelce na Hané, okr. Prostějov. Středodunajské bronzové depozitum v srdci lužické kulturní oblasti? Archeologické rozhledy LXVI, 347–364, Praha.
- GOJDA, M. 2000: Archeologie krajiny. Vývoj archetypů kulturní krajiny. Praha.
- GOTTWALD, A. 1912: Jednotlivé nálezy bronz. předmětů, depoty a kadluby z Prostějovska, Pravěk VIII, 86–94.
- GOTTWALD, A. 1924: Pravěká sídliště a pohřebiště na Prostějovsku. Prostějov.
- GOTTWALD, A. 1925: Osídlení Prostějovska v dobách předhistorických, Prostějov.
- GOTTWALD, A. 1926: Dva hromadné nálezy bronzů z Prostějovska. Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějova a Hané 1926, 3–22.
- GOTTWALD, A. 1930: Příspěvky k prachistorii Prostějovska, Ročenka NPM VII, Prostějov.
- GOTTWALD, A. 1931: Můj archeologický výzkum. Prostějov.
- GRAMSCH, A. 1996: Landscape Archaeology: Of Making and Seeing, Journal of European Archaeology 4, 19–38.
- CHROUSTOVSKÝ, L. 2006: Posvátné hory českého pravěku. Plzeň: Západočeská univerzita. Npubl. diplom. práce.

- CHVOJKA, O. – HAVLICE, J. 2009: Měděná žebra starší doby bronzové v jižních Čechách. Nové depoty z Přídolí, Purkarce a Chvalšín, Památky archeologické C, 49–90.
- HALAMA, J. 2011: První nález meče typu Königsdorf na Moravě. In: R. Korený (ed.), Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z XI. konference. Příbram 7.–10.9.2010. Podbrdsko – Miscelanea 2, 87–101.
- HAVELKA, J. 1886: Čelnější památky moravské doby kovové, Časopis Vlasteneckého muzejního spolku v Olomouci III, 1–11.
- HRALA, J. 2000: Rituální praktiky v bronzové době, Pravěk NŘ 10, 289–299.
- CHVOJKA, O. – FRÁNA, J. – JOHN, J. – MENŠÍK, P. 2009: Dva depoty ze starší doby bronzové v areálu mohylového pohřebiště u Nové Vsi (okr. Český Krumlov), Archeologické rozhledy LXI, 607–636.
- JANÍKOVÁ, R. 2006: Bronzové depoty střední Moravy. Plzeň: Západočeská univerzita. Nepubl. bakal. práce.
- KALÁBEK, M. 2014: Slatinky (okr. Prostějov), Přehled výzkumů 55-1, 213–214.
- KOPECKÝ J. 1936: Nový poklad bronzů na Prostějovsku, Ročenka Národopisného a průmyslového muzea města Prostějova a Hané XIII, 39–41.
- KOPECKÝ, J. 1938: Hromadný nález únětických šperků u Brodku na Prostějovsku, Ročenka Národopisného a průmyslového musea města Prostějovska a Hané XV, 21–25.
- KRÁLOVÁ, A. 2002: Rekonstrukce pravěkých komunikací. In: E. Neustupný (red.), Archeologie nenalézaného. Sborník přátel, kolegů a žáků k životnímu jubileu Slavomila Vencla, Katedra archeologie ZČU v Plzni – Archeologický ústav AV ČR v Praze, 101–107.
- KVĚT, R. 2003: Duše krajiny. Staré stezky v proměnách věků. Praha.
- KVĚT, R. 2011: Minerální vody České republiky. Vznik, historie, současnost. Třebíč.
- KVĚT, R. – ŘEHÁK, S. 1993: Prehistorické stezky jako předmět geografického výzkumu, Pravěk NŘ 3, 227–236.
- LÉVI-STRAUSS, C. 1971: Myšlení přírodních národů. Praha.
- MARTÍNEK, J. a kol. 2014: Poznáváme historické cesty. Discovering historical roads. Brno.
- MAUSS, M. 1999: Esej o daru, podobě a důvodech směny v archaických společnostech. Praha.
- MILITKÝ, J. 2013: Archeologie, depoty a detektory. In: SMEJTEK, L. – LUTOVSKÝ, J. – MILITKÝ, J. 2013: Encyklopedie pravěkých pokladů v Čechách, 47–49. Praha.

- MONTELIUS, O. 1903: Die älteren Kulturperioden im Orient und in Europa. Stockholm.
- MOUCHA, V. 2000: Hromadné nálezy ze starší doby bronzové na území Prahy, *Archaeologica Pragensia* 15, Praha, 5–71.
- NAVRÁTIL, A. 2010: Nové nálezy z „Tabulové hory“ u Klentnice a stav archeologické nevědomosti – New finds from „Tabulová hora“ near Klentnice and state of archaeological unknowledge. *Přehled výzkumů* 51, 97–105.
- NEUSTUPNÝ, E. 1995: The Significance of Facts, *Journal of European Archaeology* 3, 189–212.
- NEUSTUPNÝ, E. 2010: *Teorie archeologie*. Plzeň.
- OLIVA, M. 2002: Těžní jámy, rondely, hradiska... Jak se to rýmuje? In: E. Neustupný (red.), *Archeologie nenalézaného. Sborník přátel, kolegů a žáků k životnímu jubileu Slavomila Vencla, Katedra archeologie ZČU v Plzni – Archeologický ústav AV ČR v Praze*, 153–186.
- ONDRÁČEK, J. 1961: K chronologickému zařazení manžetových náramků borotického typu, *Slovenská Archeológia* IX, 49–68.
- PALÁTOVÁ, H. – SALAŠ, M. 2002: Depoty keramických nádob doby bronzové na Moravě a v sousedních zemích, *Pravěk Supplementum* 9, Brno.
- PEŠKA, J. – KALÁBEK, M. 2013: Hromadný nález hřiven / nákrčníkovitých hřiven ze starší doby bronzové na katastru obce Charváty u Olomouce, *Ročenka AC Olomouc* 2012, 41–60.
- ROWLANDS, M. J. 1980: Kinship, alliance and the Exchange in the European Bronze Age. In: *Settlement and Society in the British Later Bronze Age* (eds. J. C. Barrett, R. J. Bradley). BAR 83, 15–55.
- ŘÍHOVSKÝ, J. 1993: Die Fibeln in Mähren. *Prähistorische Bronzefunde* XIV, 3. München.
- SALAŠ, M. 1991: Topografická a nominální identifikace bronzových depotů Žárovice-Hamry na Prostějovsku, *Časopis Moravského muzea* LXXVI, 61–68.
- SALAŠ, M. 1993: Věteřovská kultura. In: Podborský, V. et al (eds). *Pravěké dějiny Moravy. Vlastivěda moravská – země a lid. Muzejní a vlastivědná společnost v Brně*, Brno.
- SALAŠ, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku*. Brno.

- SALAŠ, M. 2007: Dva nové bronzové depoty z Boskovic. Příspěvek k otázce středodunajských vlivů v severomoravské větvi KLPP a lokálních koncentrací depotů. In: Milan Salaš – K. Šabatová (Eds.): Doba popelnicových polí a doba halštatská. Příspěvky z IX. konference, Bučovice 3.–6.10. 2006. Brno 2007, 233–247.
- SALAŠ, M. 2011: Asepulkrální polydepozita jako archeologický pramen a stav jejich výzkumu pro dobu bronzovou na Moravě na konci prvního decennia třetího tisíciletí – Asepulchral Polydeposits as an Archaeological Source and Progress with Research into Such Deposits for the Bronze Age in Moravia at the End of the First Decade of the Third Millennium. In: L. Mitáček, L. Galuška (eds.) a kol., Stopy minulosti – Vestiges of the Past, Veda v Moravském zemském muzeu na prahu třetího tisíciletí – Science in the Moravian Museum on the Threshold of the Third Millenium, Moravské zemské muzeum v Brně, 66–77, Brno.
- SALAŠ, M. a kol. 2012: Mladobronzová kumulace lidských skeletů na Cézavách u Blučiny (okr. Brno-venkov) a její environmentální kontext, Památky archeologické CIII, 173–231.
- SALAŠ, M. – ŠMÍD, M. 1999: Hromadný bronzový nález ze Služína (okr. Prostějov). Příklad sémanticky signifikantního depozita doby popelnicových polí. Pravěk Supplementum 2. Brno.
- SKLENÁŘ, K. 2005: Biografický slovník českých, moravských a slezských archeologů a jejich spolupracovníků z příbuzných oborů, Praha.
- SMEJTEK, L. – LUTOVSKÝ, M. – MILITKÝ J. 2013: Encyklopedie pravěkých pokladů v Čechách. Praha.
- SMRŽ, Z. – BLAŽEK, J. 2002: Nález bronzových srpů z hory Kletečná (706 m n. m.) v Českém středohoří. K votivním nálezům z vrcholků kopců a hor, Archeologické rozhledy LIV, 791–810.
- SOKOL, J. 2004: Člověk a náboženství. Proměny vztahu člověka k posvátnému. Praha.
- STUHLÍK, S. 1993: Únětická kultura. In: Podborský, V. et al (eds). Pravěké dějiny Moravy. Vlastivěda moravská – země a lid. Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Brno.
- STUHLÍK, S. 2008: Dva neznámé soubory bronzové industrie ze Ždánic, Pravěk NŘ 17, 2007, Brno, 179–188.

- STUHLÍKOVÁ, J. – ŠMÍD, M. 1990: Objekt únětické kultury ze Slatinek, Památky archeologické LXXXI/1, 17–27.
- ŠMÍD, M. – MALEČKOVI, M. a R. 2007: Příspěvek k datování některých výšinných sídlišť na Prostějovsku. Pravěk NŘ 16, 2006, 15-35, Brno.
- TIHELKA, K. 1951: Záhadné pohřby moravské velatické skupiny na Cézavách u Blučiny – Mysterious graves of the Moravian Velatice group people on Cezavy at Blučina, Časopis Moravského muzea 36/2, 119–152.
- TIHELKA, K. 1965: Hort- und Einzelfunde der Úněticer Kultur und das Věteřover Typus in Mähren. Fontes Archaeologiae Moravicae IV. Brno.
- TILLEY, C. 1994: A Phenomenology of Landscape. Oxford–Providence: Berg.
- VENCLOVÁ, N. 1993: Celtic shrines in Central Europe: a sceptical approach, Oxford Journal of Archaeology 12, 55–66.
- VÍCH, D. 2012: Kladky – neznámé hradiště na severozápadní Moravě. Možnosti detektorového průzkumu v archeologii. Památky archeologické CIII, 255–272.
- VRÁNOVÁ, V. 2013: Struktura osídlení v období popelnicových polí na střední Moravě. Archaeologiae Regionalis Fontes 12. Olomouc.
- ZÁPOTOCKÝ, M. 1969: K významu Labe jako spojovací a dopravní cesty, Památky archeologické LX, 277–366.

12 Přílohy

12.1 Seznam použitých zkratk

KLPP	Kultura lužických popelnicových polí
MZM	Moravské zemské muzeum
SMK	Středodunajská mohylová kultura
ÚK	únětická kultura

12.2 Seznam příloh

12.2.1 Tabelární přílohy

Tab. 1–7: Slatinky 3.

Tab. 8–13: Slatinky 4.

Tab. 14: Abecední soupis ověřitelných kovových depotů doby bronzové. Příslušná numerická deskripce odpovídá databázovému souboru DEPROST (tab. 16).

Tab. 15: Soupis kovových depotů doby bronzové.

Tab. 16: DEPROST. Tabulkový přehled databázových souborů bronzových depotů a jejich struktury (podle SALAŠ 2005, 242, obr. 119).

12.2.2 Obrazové přílohy

Obr. 9: Otaslavice (podle TIHELKA 1965, tf. 6).

Obr. 10: Brodek u Prostějova. Část souboru (podle TIHELKA 1965, tf. 10).

Obr. 11: Čehovice. Zlatý depot (podle FOJTÍK 2015, tab. 15).

Obr. 12: Čehovice. Keramický depot (podle FOJTÍK 2015, tab. 14).

Obr. 13: A – Bedihošť; B – Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 293).

Obr. 14: B – Dobrochov (podle SALAŠ 2005, tab. 101).

Obr. 16: Dobrochov (podle SALAŠ 2005, tab. 103, upraveno).

Obr. 18: Kostelec na Hané (podle FOJTÍK – POPELKA 2014, obr. 3).

Obr. 19: Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 294).

- Obr. 20: Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 295).
- Obr. 21: Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 296).
- Obr. 22: A – Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 297).
- Obr. 23: B – Lešany 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 190).
- Obr. 24: B – Myslejovice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 224).
- Obr. 25: A – Olšany u Prostějova 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 226).
- Obr. 26: Olšany u Prostějova 3 (podle FOJTÍK 2015, obr. 44).
- Obr. 27: Olšany u Prostějova 3 (podle FOJTÍK 2015, obr. 44).
- Obr. 28: B – Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 306).
- Obr. 29: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 307).
- Obr. 30: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 308).
- Obr. 31: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 309).
- Obr. 32: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 310).
- Obr. 33: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 311).
- Obr. 34: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 312).
- Obr. 35: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 313).
- Obr. 36: Slatinice 1 (podle Salaš 2005, tab. 314).
- Obr. 37: B – Slatinky 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 273).
- Obr. 38: Žárovice-Hamry 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 287).
- Obr. 39: Žárovice-Hamry 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 288).
- Obr. 40: Žárovice-Hamry 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 289).
- Obr. 41: A – Žárovice-Hamry 4; B – Žárovice-Hamry 6 (podle SALAŠ 2005, tab. 290).
- Obr. 42: B – Dubany (podle SALAŠ 2005, tab. 341).
- Obr. 43: Kelčice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 349).
- Obr. 44: Kelčice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 350).
- Obr. 45: Kelčice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 351).
- Obr. 46: A – Kelčice 1; B – Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 352).
- Obr. 47: Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 353).
- Obr. 48: Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 354).
- Obr. 49: Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 355).
- Obr. 50: Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 356, upraveno).

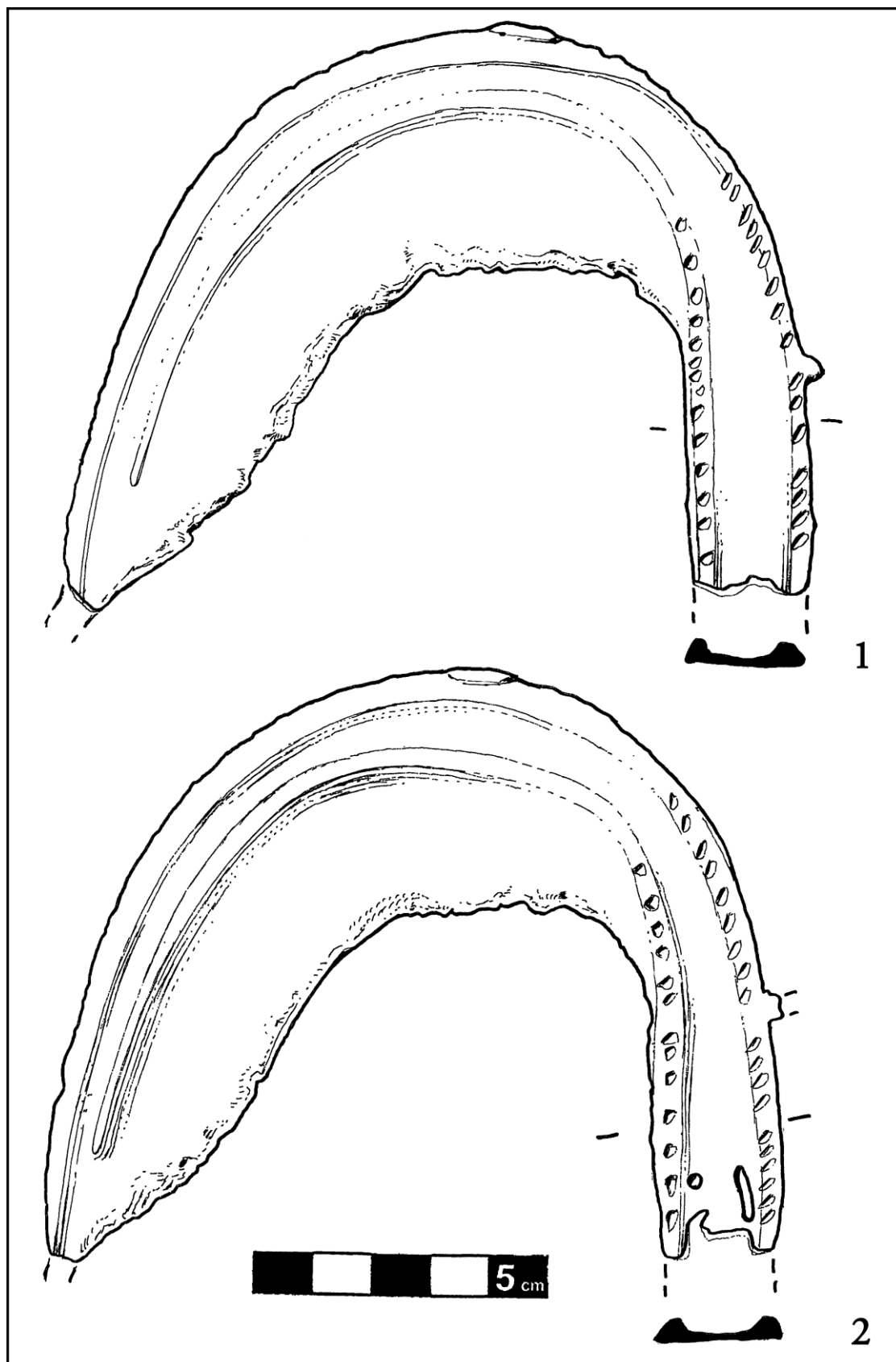
- Obr. 51: Kladky 1 (podle VÍCH 2012, obr. 19).
- Obr. 52: Kladky 2 (podle VÍCH 2012, obr. 23).
- Obr. 53: Kladky 4, 5 (podle VÍCH 2012, obr. 15).
- Obr. 54: Kladky 3 (podle VÍCH 2012, obr. 26).
- Obr. 55: Kladky. Drobný skalní převis – místo nálezu depotu Kladky 5. Foto D. Vích 23.7.2010 (podle VÍCH 2012, obr. 17).
- Obr. 56: Depot Kladky 2 in situ. Foto D. Vích 26.3.2011 (podle VÍCH 2012, obr. 24).
- Obr. 57: Depot Kladky 3 in situ s detaily ve výřezu. Foto D. Vích 26.3.2011 (podle VÍCH 2012, obr. 27).
- Obr. 58: B – Krumsín (podle SALAŠ 2005, tab. 378).
- Obr. 59: Krumsín (podle SALAŠ 2005, tab. 379).
- Obr. 60: Křenůvky (podle SALAŠ 2005, tab. 491:2).
- Obr. 61: Křenůvky (podle SALAŠ 2005, tab. 486:4).
- Obr. 62: Křenůvky. 1 – původní sestava bronzových šálků, 2 – detail s reparací bronzového šálku, 3 – bronzový šálek č. 3 (podle SALAŠ 2005, tab. 491:2).
- Obr. 63: B – Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 404).
- Obr. 64: Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 405).
- Obr. 65: Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 406).
- Obr. 66: Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 407).
- Obr. 67: A – Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 408).
- Obr. 68: Služín (podle SALAŠ 2005, tab. 492, upraveno).
- Obr. 69: Soběsuky 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 425, upraveno).
- Obr. 70: Soběsuky 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 427, upraveno).
- Obr. 71: A – Soběsuky 1; B – Soběsuky 2 (podle SALAŠ 2005, 426).°
- Obr. 72: Víceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 459).
- Obr. 73: Víceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 460).
- Obr. 74: Víceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 461).
- Obr. 75: Víceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 462).
- Obr. 76: Víceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 463).
- Obr. 77: Žárovice-Hamry 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 473).
- Obr. 78: A- Žárovice-Hamry 1; B – Žárovice-Hamry 3 (podle SALAŠ 2005, tab. 474).

Obr. 79: Žárovice-Hamry 3 (podle SALAŠ 2005, tab. 475).

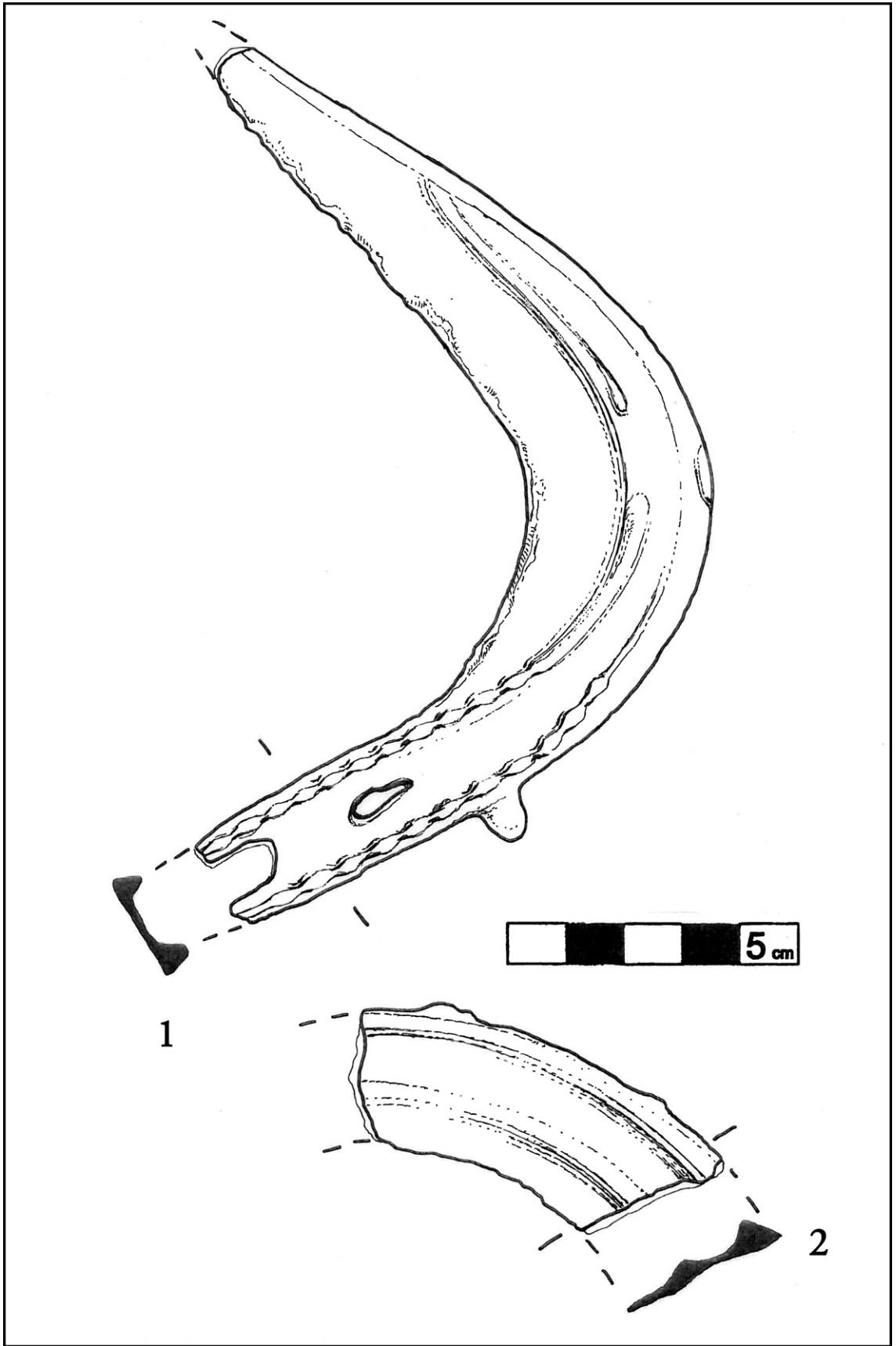
Obr. 80: A- Žárovice-Hamry 3; B – Žárovice-Hamry 7 (podle SALAŠ 2005, 476).

Obr. 81: Žárovice-Hamry 7 (podle SALAŠ 2005, tab. 477).

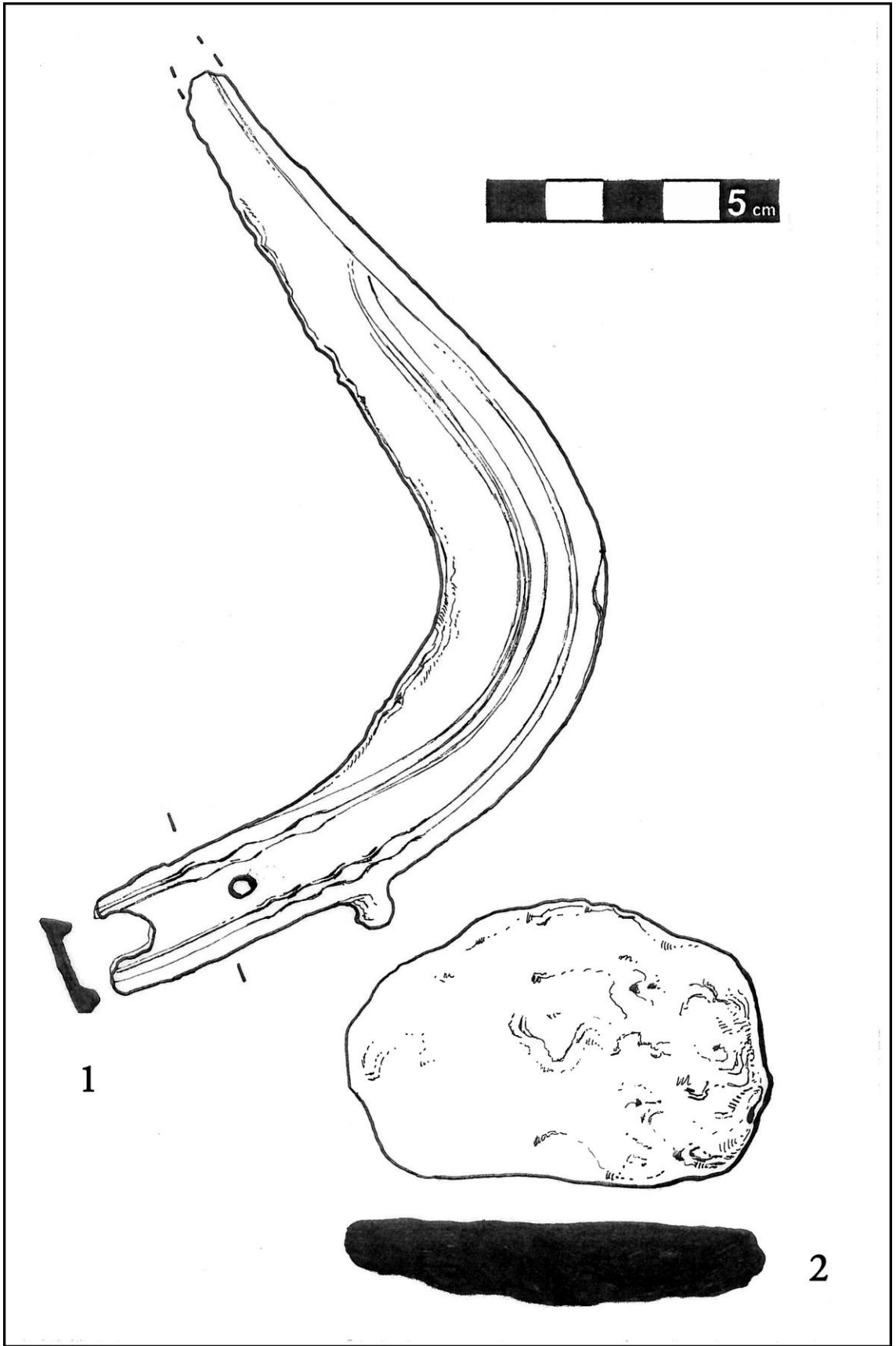
12.3 Tabeľární pŕílohy

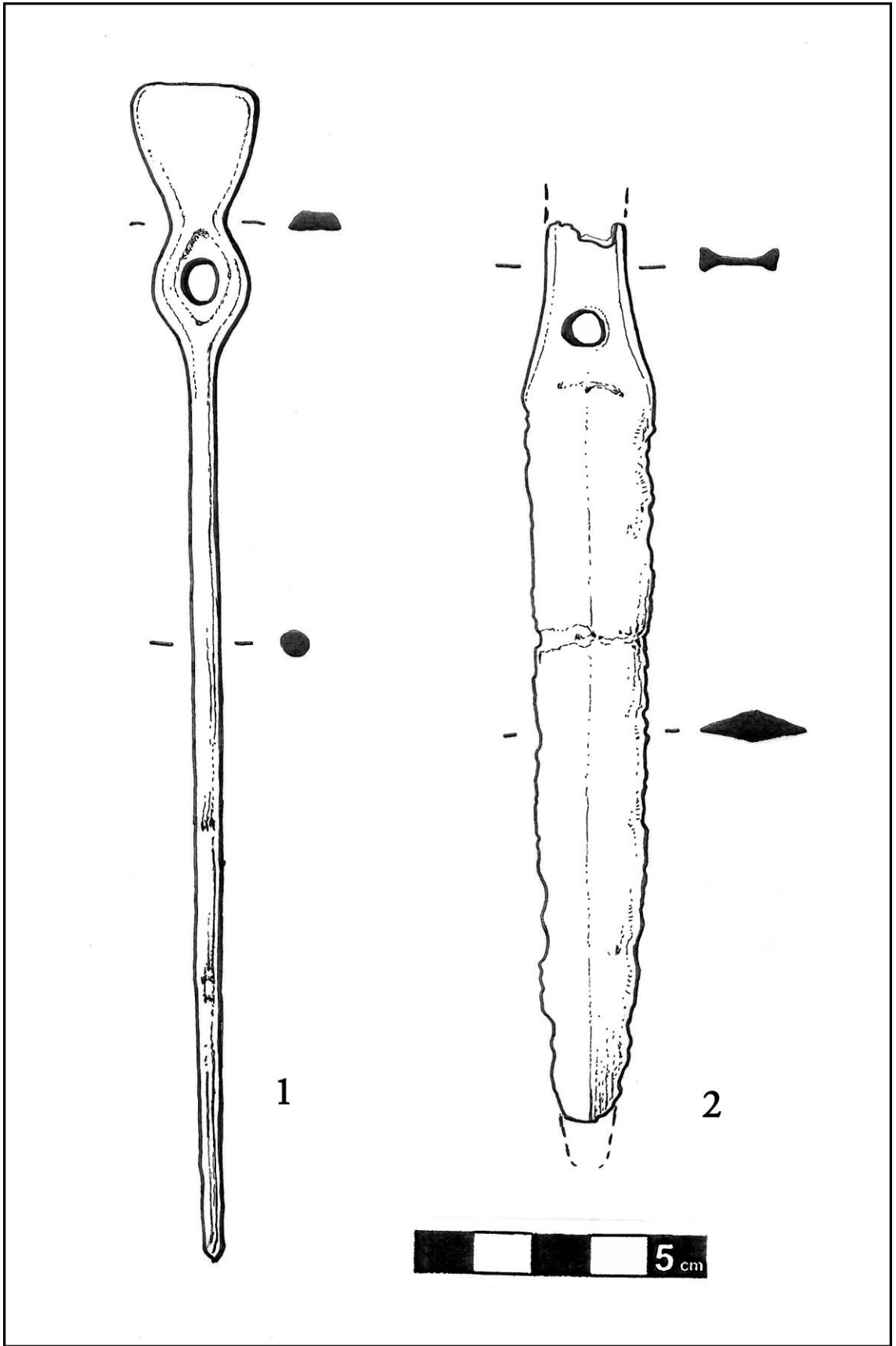
Tab. 1: Slatinky 3.

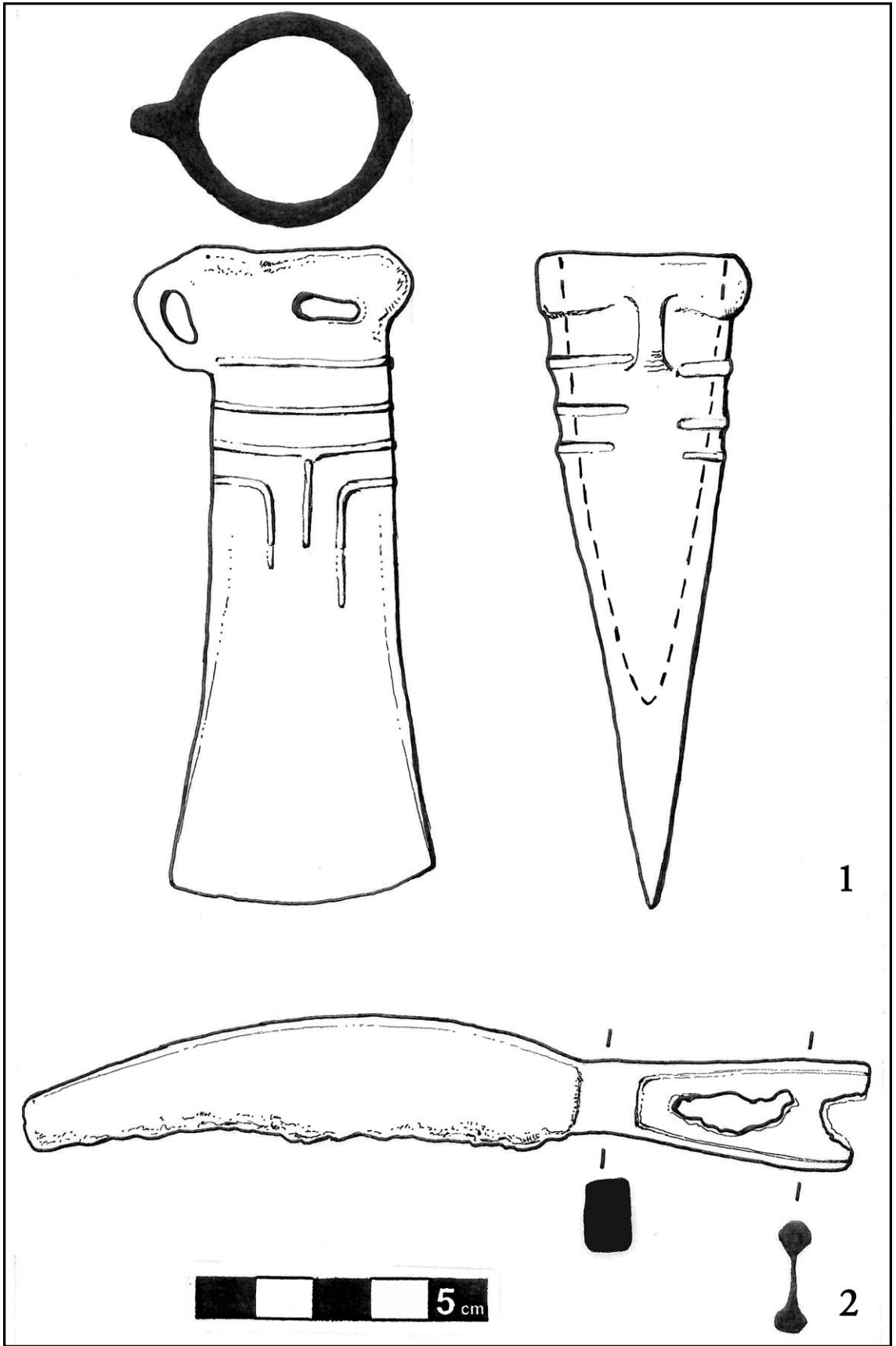
Tab. 2: Slatinky 3.

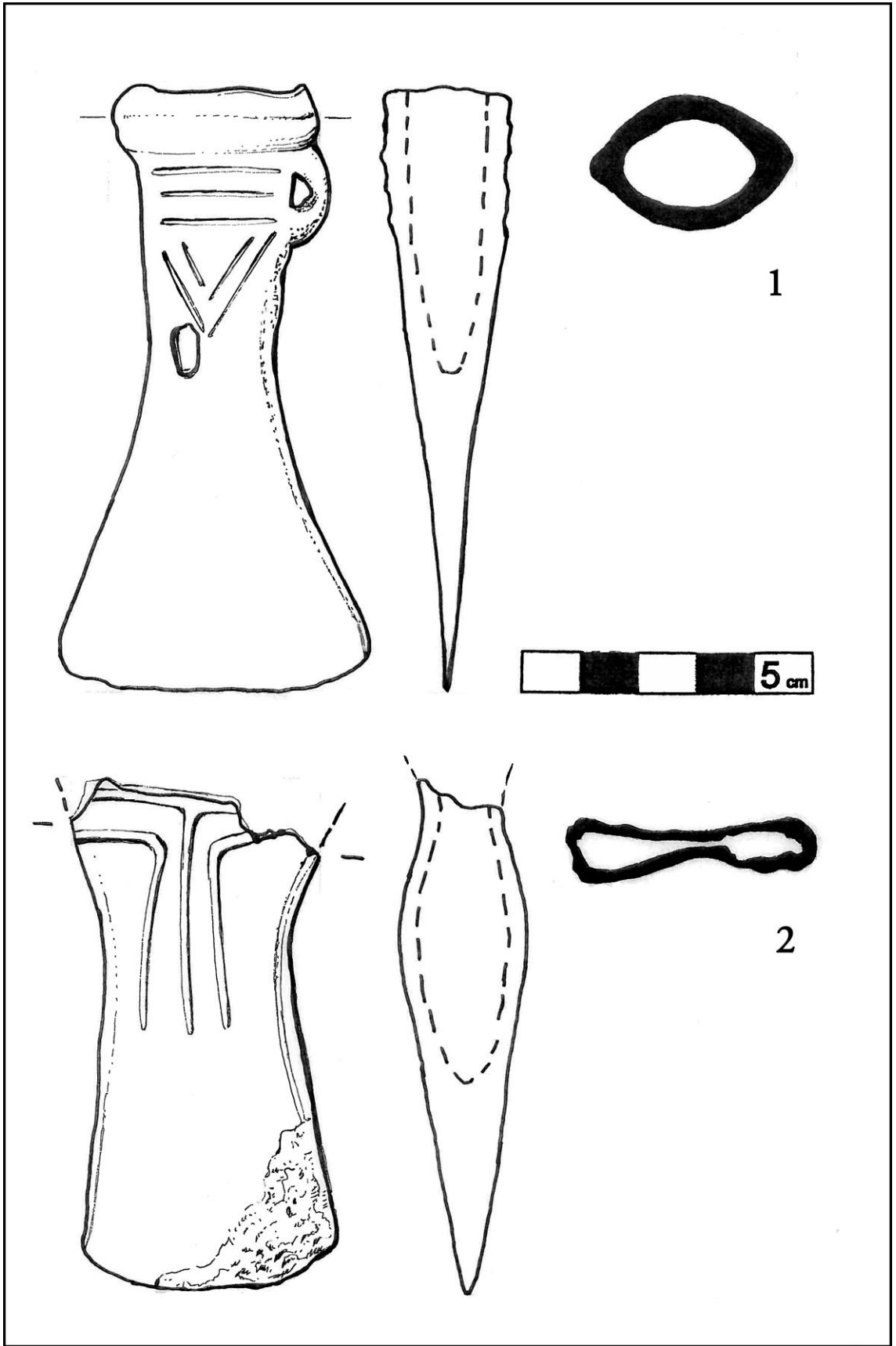
Tab. 3: Slatinky 3.

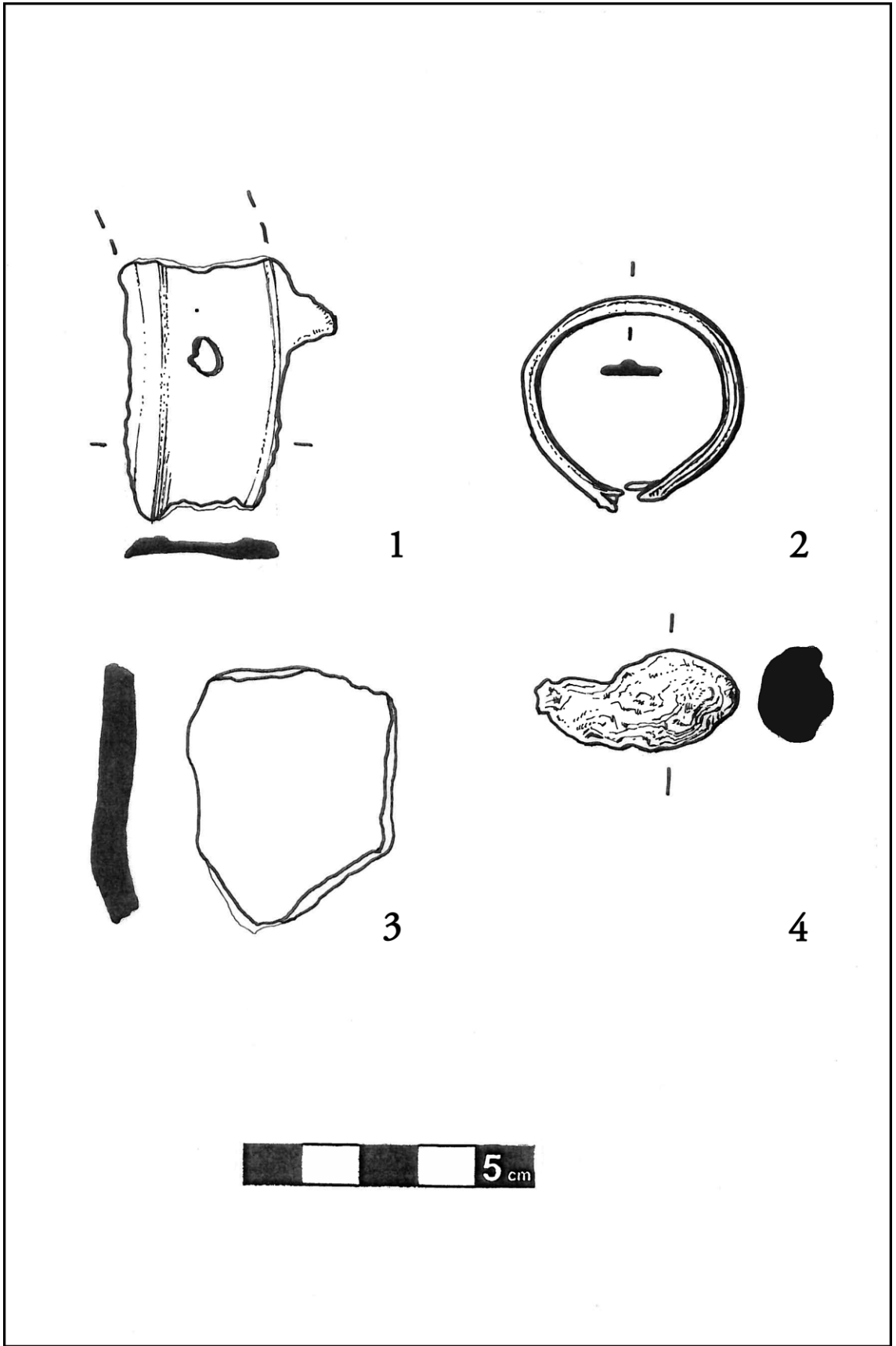
Tab. 4: Slatinky 3.

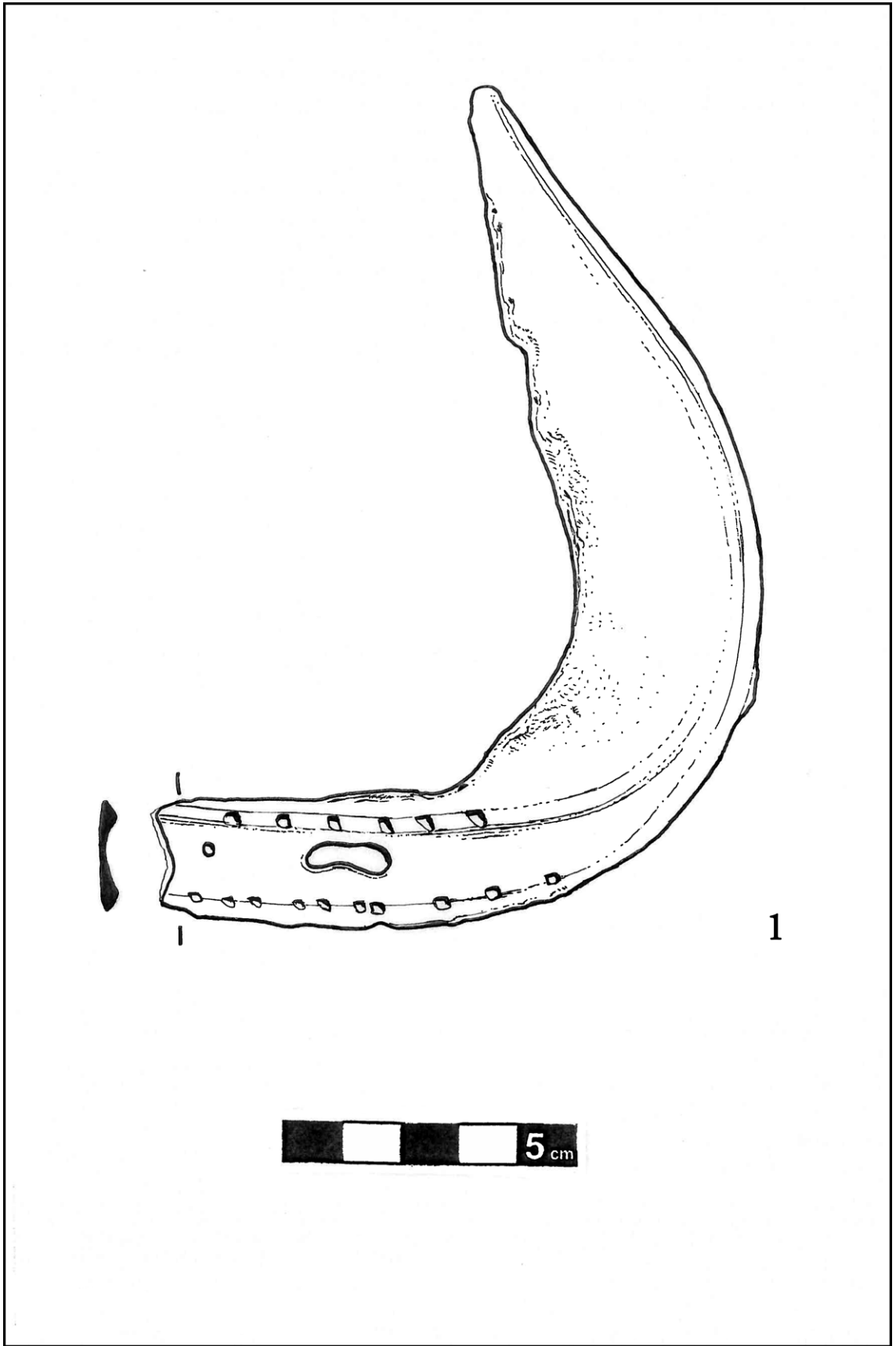
Tab. 5: Slatinky 3.

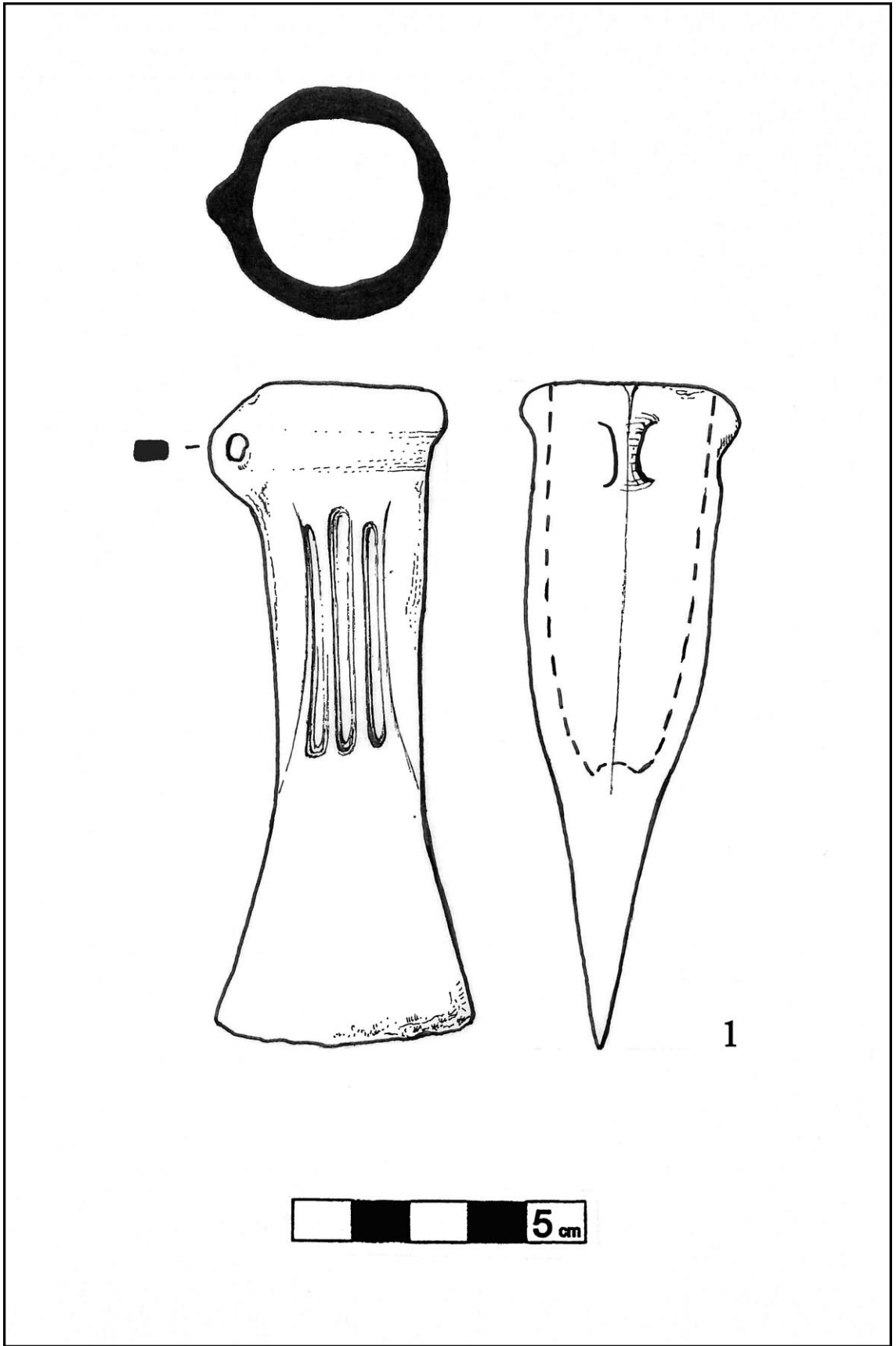
Tab. 6: Slatinky 3.

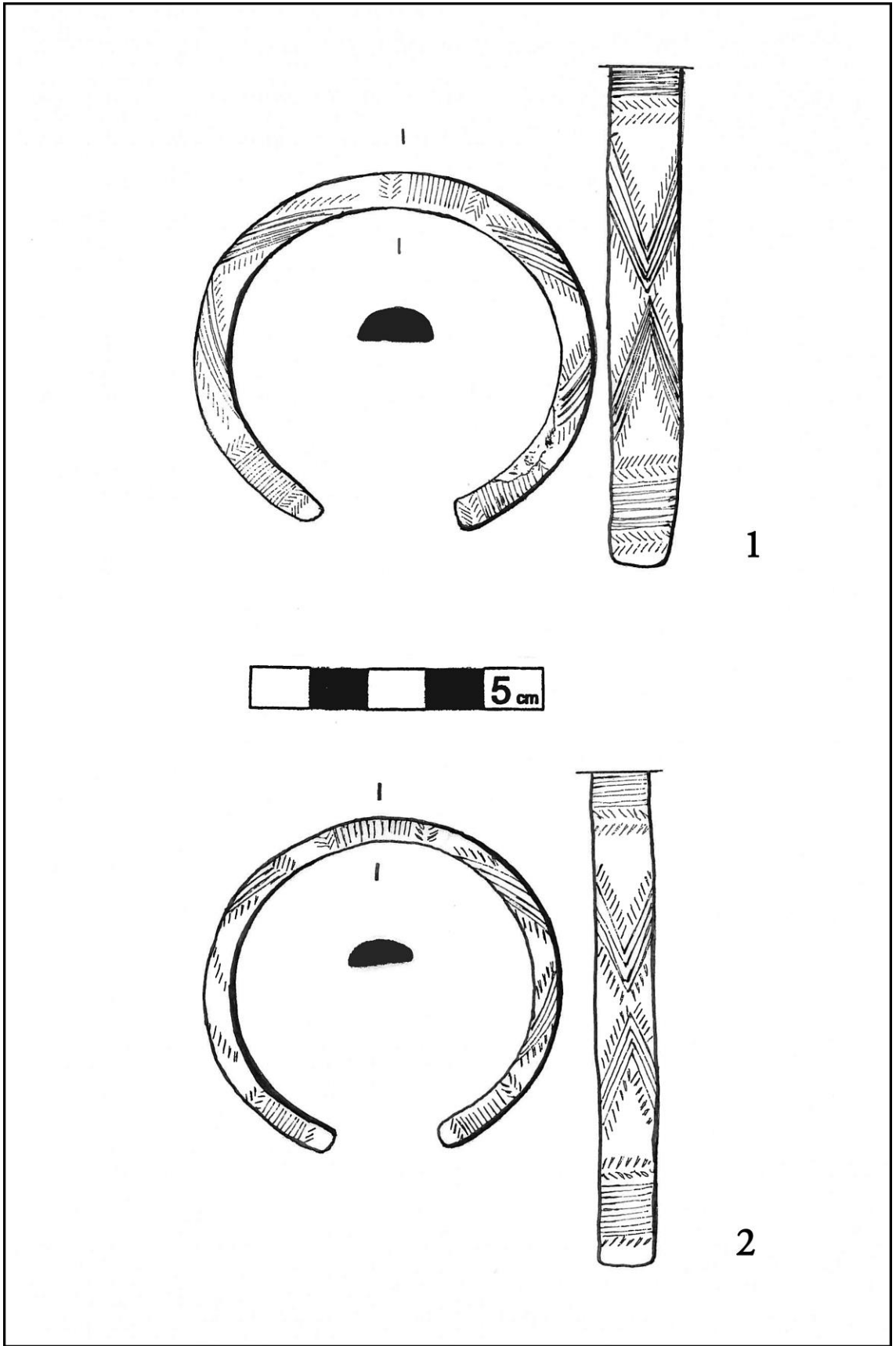
Tab. 7: Slatinky 3.

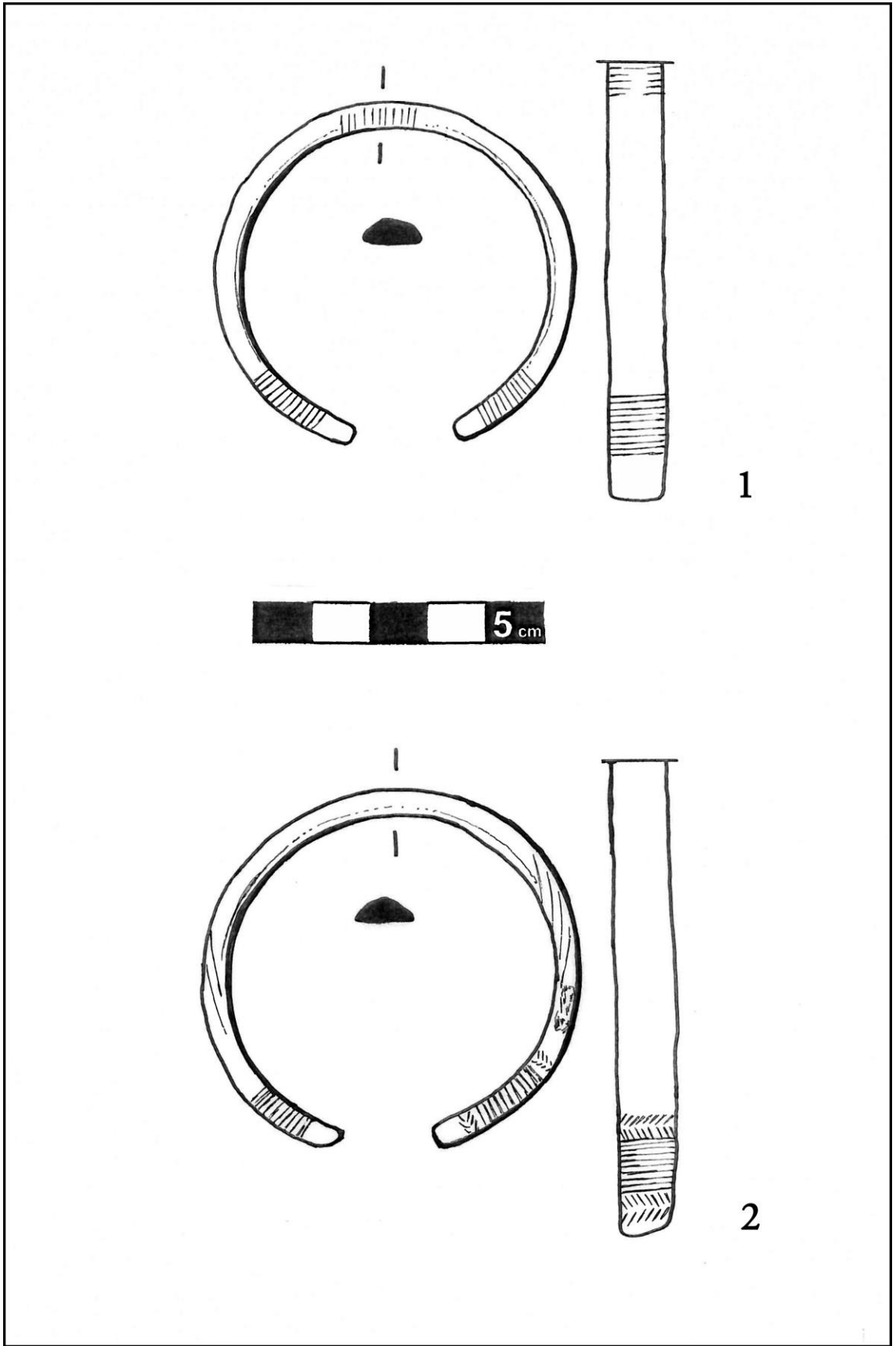
Tab. 8: Slatinky 4.

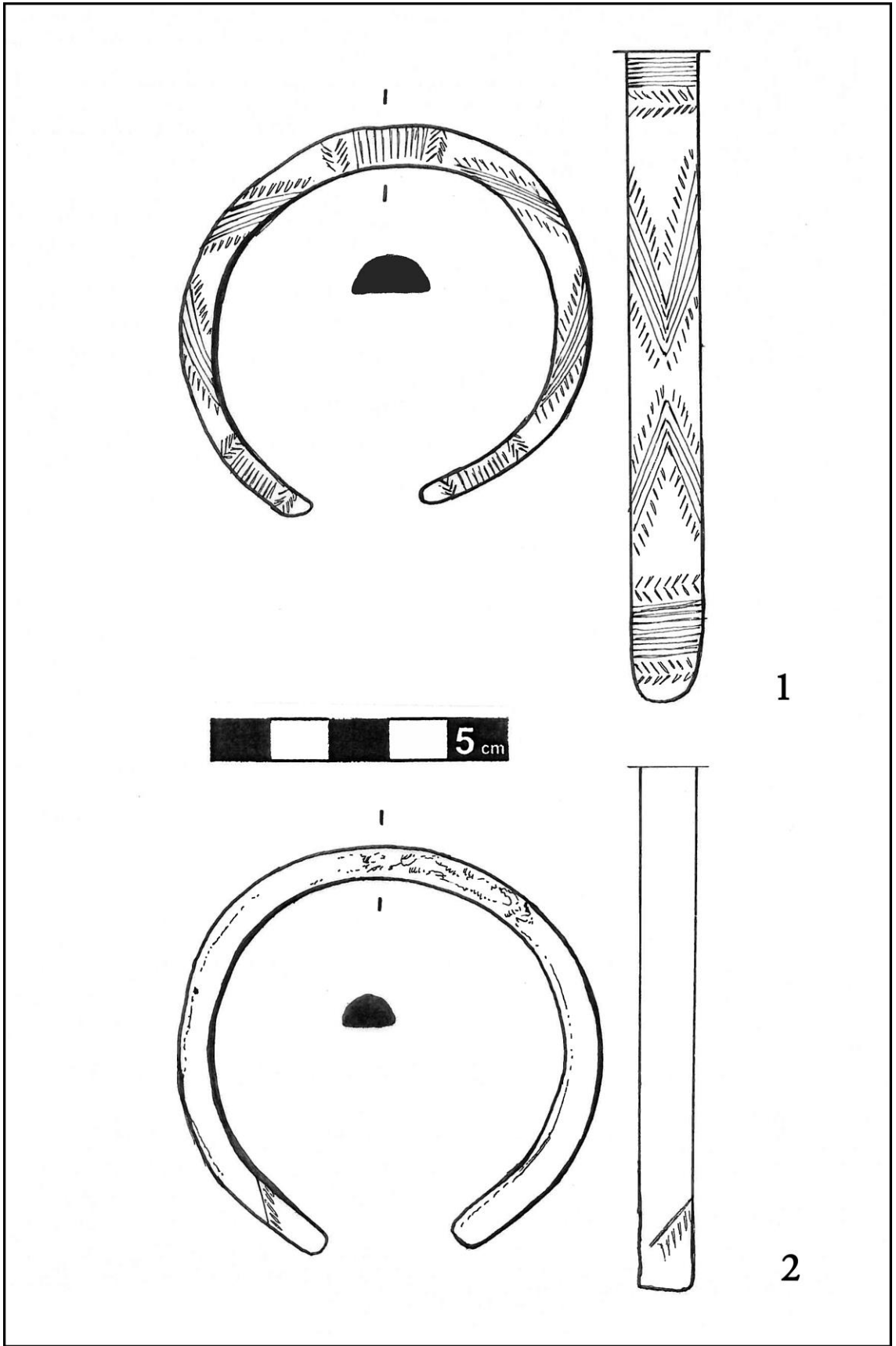
Tab. 9: Slatinky 4.

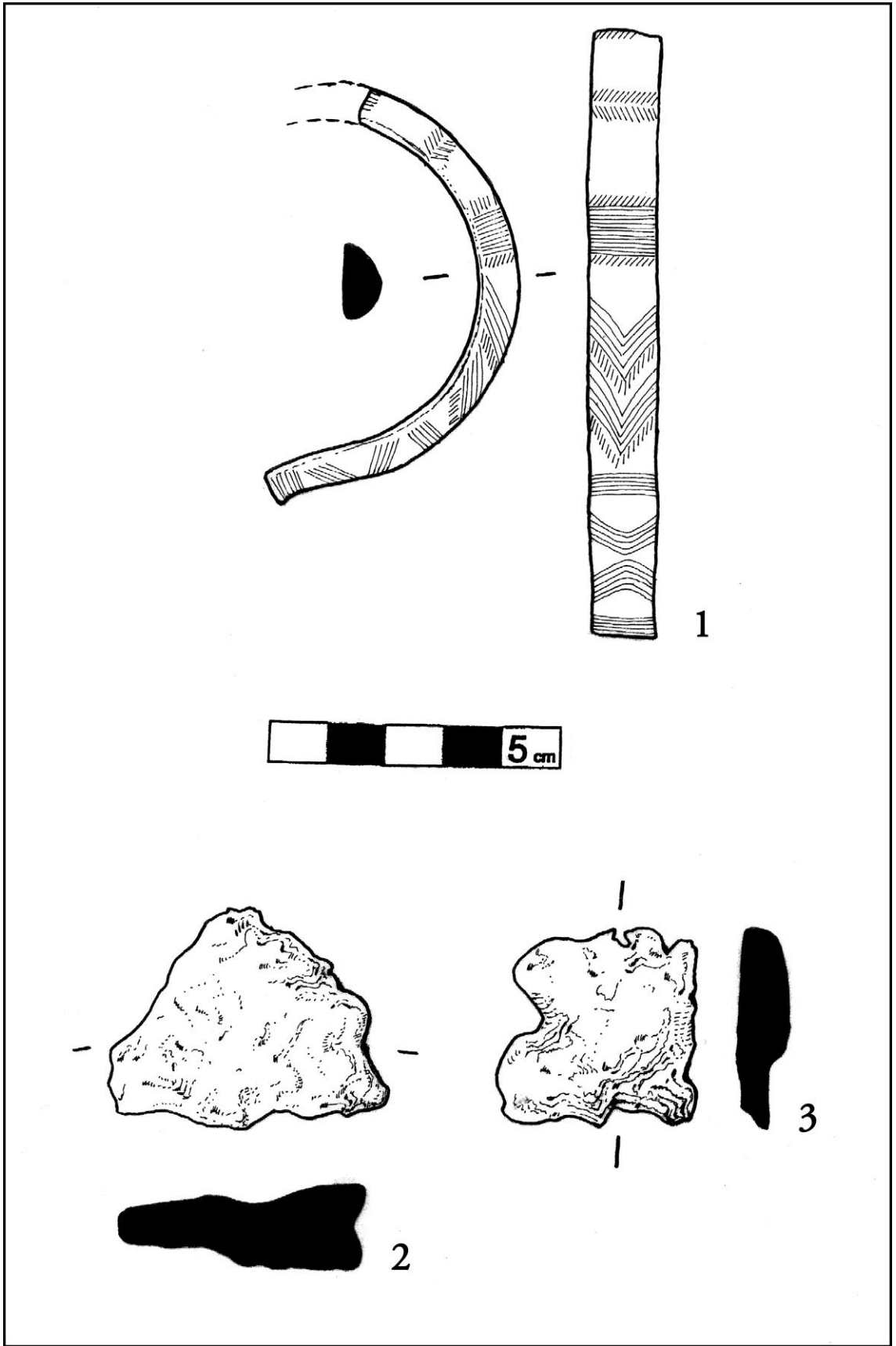
Tab. 10: Slatinky 4.

Tab. 11: Slatinky 4.

Tab. 12: Slatinky 4.

Tab. 13: Slatinky 4.

	DEPOT	OBDOBI	RNLA	NOKOL	NSIT	KONT	GEOM	OSID
1	Bedihošť	mladší	<1902	345	0	0	0	32
2	Brodek u Prostějova	starší	1934	445	0	1	115	?
3	Čehovice	středni	<1948	233	9	1	110	?
4	Dobrochov	mladší	1890	443	0	1	100	32
5	Dubany	pozdni	1925	223	9	1	115	11
6	Kelčice 1	pozdni	1911	233	9	1	125	52
7	Kelčice 2	pozdni	1912	233	6	1	125	52
8	Kladky 1	pozdni	2010	121	33	3	225	56
9	Kladky 2	pozdni	2011	111	9	3	205	56
10	Kladky 3	pozdni	2010	111	9	3	205	56
11	Kladky 4	pozdni	2010	111	?	3	215	56
12	Kladky 5	mladší	2010	111	1	3	235	56
13	Kostelec na Hané	mladší	2011	232	9	1	115	52
14	Krumsin	pozdni	1906	343	0	1	0	76
15	Křenůvky	pozdni	1925	223	9	1	140	42
16	Lešany 1	mladší	1910	443	1	2	115	32
17	Lešany 2	mladší	1934	343	0	1	115	32
18	Mostkovice	starší	1895	445	9	1	112	32
19	Myslejovice 1	pozdni	?	445	0	0	0	38
20	Myslejovice 2	mladší	<1926	443	0	1	0	81
21	Němčice nad Hanou	starší	1959	445	9	1	100	32
22	Olšany u Prostějova 1a	starší	1901	433	9	1	115	74
23	Olšany u Prostějova 1b	starší	1901	433	9	1	115	74
24	Olšany u Prostějova 2	mladší	1901	443	0	1	135	32
25	Olšany u Prostějova 3	mladší	2010	411	6	1	115	74
26	Otaslavice	starší	1935	333	9	1	?	?
27	Slatinice 1	mladší	1881	233	9	2	113	74
28	Slatinice 2	mladší	?	?	?	?	?	?
29	Slatinky 1	mladší	<1890	343	0	2	125	32
30	Slatinky 3	pozdni	2013	111	31	1	215	74
31	Slatinky 4	pozdni	2015	232	9	1	205	74
32	Šlužín	pozdni	1997	114	34	2	125	32
33	Soběsuky 1	pozdni	1911	343	0	1	0	73
34	Soběsuky 2	pozdni	?	445	0	0	0	76
35	Vicemeřice	pozdni	1816	443	0	1	100	90
36	Vicov	pozdni	?	?	?	?	?	?
37	Žárovice-Hamry 1	pozdni	1895	343	0	1	142	58
38	Žárovice-Hamry 13	mladší	2004	?	31	1	229	78
39	Žárovice-Hamry 2	mladší	1900	343	0	1	219	78
40	Žárovice-Hamry 3	pozdni	1914	343	0	1	0	58
41	Žárovice-Hamry 4	mladší	1924	445	0	0	0	78
42	Žárovice-Hamry 6	mladší	1943	233	9	3	229	74
43	Žárovice-Hamry 7	pozdni	1981	333	6	1	215	58
44	Žerůvky	mladší	?	?	?	?	110	?

Tab. 14: Abecední soupis ověřitelných kovových depotů doby bronzové. Příslušná numerická deskripce odpovídá databázovému souboru DEPROST (tab. 16).

	Název depotu	Okres	Datování rámcové	Datování kulturní	Rok nálezů	Poznámka
1	Brodek u Prostějova	Prostějov	Starší doba bronzová	ÚK	1934	
2	Mostkovice	Prostějov	Starší doba bronzová	ÚK	1895	
3	Němčice nad Hanou	Prostějov	Starší doba bronzová	ÚK	1959	
4	Olšany u Prostějova 1a	Prostějov	Starší doba bronzová	ÚK	1901	
5	Olšany u Prostějova 1b	Olomouc	Starší doba bronzová	ÚK	1901	
6	Otaslavice	Prostějov	Starší doba bronzová	ÚK	1935	
7	Čehovice	Prostějov	Střední doba bronzová	SMK	<1948	zlatý depot
8	Bedihošť	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	<1902	
9	Dobrochov	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	1890	
10	Kladky 5	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	2010	monodepozitum
11	Kostelec na Hané	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	2011	výrazné "velatické" vlívy
12	Lešany 1	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	1910	
13	Lešany 2	Olomouc	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	1934	
14	Myslejovice 2	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	<1926	
15	Olšany u Prostějova 2	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	1901	
16	Olšany u Prostějova 3	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	2010	dosud nepublikováno
17	Slatnice 1	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	1881	
18	Slatnice 2	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	?	dosud nepublikováno
19	Slatinky 1	Prostějov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	<1890	
20	Žárovice-Hamry 13	Vyškov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	2004	dosud nepublikováno
21	Žárovice-Hamry 2	Vyškov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	1900	
22	Žárovice-Hamry 4		Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	1924	
23	Žárovice-Hamry 6	Vyškov	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	1943	
24	Žerůvky	Olomouc	Mladší doba bronzová	lužická fáze KLPP	?	dosud nepublikováno
25	Dubany	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1925	
26	Kelčice 1	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1911	
27	Kelčice 2	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1912	
28	Kladky 1	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	2010	
29	Kladky 2	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	2011	
30	Kladky 3	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	2010	
31	Kladky 4	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	2010	monodepozitum
32	Krumsín	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1906	
33	Křemůvky	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1925	
34	Myslejovice 1	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	?	
35	Slatinky 3	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	2013	dosud nepublikováno
36	Slatinky 4	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	2015	dosud nepublikováno
37	Služín	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1997	
38	Soběsuky 1	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1911	
39	Soběsuky 2	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	?	
40	Vicemerlice	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1816	
41	Vícov	Prostějov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	?	dosud nepublikováno
42	Žárovice-Hamry 1	Vyškov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1895	
43	Žárovice-Hamry 3	Vyškov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1914	
44	Žárovice-Hamry 7	Vyškov	Pozdní doba bronzová	slezská fáze KLPP	1981	
45	Řečiště Hané	Prostějov			1828	neověřitelný či sporný
46	Slatinky 2	Prostějov			1893	neověřitelný či sporný
47	Žárovice-Hamry 5				<1924	neověřitelný či sporný

Tab. 15: Soupis kovových depotů doby bronzové.

Název souboru	Název položky	Význam	Kódy nebo způsob zápisu		
BBDEP (1 záznam pro každý depot)	REG		73	Olomoucko	
			80	Mohelnicko a Uničovsko	
			90	Moravská brána a Opavsko	
			91	Moravská brána (Hranicko a Novojičinsko)	
			92	Opavsko	
	KS	Počet kovových kusů v depotu celkem	Konkrétní číslovka, není-li počet ks znám, uvede se 0		
	KSFUN	Počet funkčních artefaktů (nezapočítávají se výrobní složky, kód. č. 8...)			
	KSNEFUN	Počet nefunkčních artefaktů (nezapočítávají se výrobní složky, kód. č. 8...)			
	INDEX	Udává poměr funkčních a nefunkčních artefaktů. Jsou-li přítomny jen funkční kusy, запиše se 99.99, jsou-li přítomny jen zlomky, запиše se 0.00	Např. 3.75; 12.42		
	OBS_SK	Obsahová skupina depotu	Např. B1/f		
	ULOZ1-3	Současné uložení depotu	Např. MZM Brno		
	INV_C1-3	Inv. nebo jiná čísla, pod nimiž je depot v ULOZ1-3 evidován			
11	Počet kusů artefaktů dané typologické třídy	Dle samostatného numerického kódu (např. 1. označuje nástroje a nářadí, .1 – sekerky), obr. 120.			
21 atd.	Počet kusů artefaktů dané typologické třídy	Dle numerického kódu (21 – kladívka) atd.			
DEPPROST (1 záznam pro každý depot)	SK	Číslo skupiny (totožné s AALOK a BBDEP)	1-4, depoty skupin 5-6 nesledovány		
	CISDEP	Číslo depotu	1-n (v rámci každé skupiny individuální číslování)		
	DEPOT	Název depotu dle katastrálního území, popř. č. depotu v rámci k.ú.	Např. Přitluky 1		
	RNAL	Rok nálezů	Např. 1925; je-li znám pouze <i>terminus ante quem</i> , uvede se např. <1925		
	NOKOL	Nálezová situace a nálezové okolnosti; skládá se ze tří čísel, jejichž význam (hvězdička označuje aktuální číslo) vysvětluje sloupec vpravo	*.. - úplnost inventáře:		
			1..	úplný, ověřitelný inventář	
			2..	pravděpodobně úplný, ale neověřitelný inventář	
			3..	neúplný inventář, narušený při objevu nebo pozdějšími manipulacemi	
			4..	bez určení	
			.*. - úroveň dokumentace nálezové situace (původního uložení)		
			.1.	profesionálně kompletní	
			.2.	amatérská, příp. rekonstruovatelná	
			.3.	bez dokumentace, ale s některými údaji o situaci	
			.4.	zcela bez údajů o situaci	
			..* - okolnosti nálezů		
..1			archeologický výzkum		
..2			amatérský výkop		
..3	kultivace půdy, těžba lesa nebo zeminy, stavební aj. výkopy				
..4	výzkum vyvolaný nálezem sub 3				
..5	zcela bez údajů				
NSIT	Nálezová situace	00	zcela bez určení		
		01	překryto kameny		
		02	na kameni nebo kamenech		
		03	na střepech		
		04	na kamenech nebo na střepech		
		05	v kamenné schránce		
		06	v nádobě		
		07	V nádobě překryté kamenem nebo částí další nádoby		

Tab. 16: DEPPROST. Tabulkový přehled databázových souborů bronzových depotů a jejich struktury (podle SALAŠ 2005, 242, obr. 119).

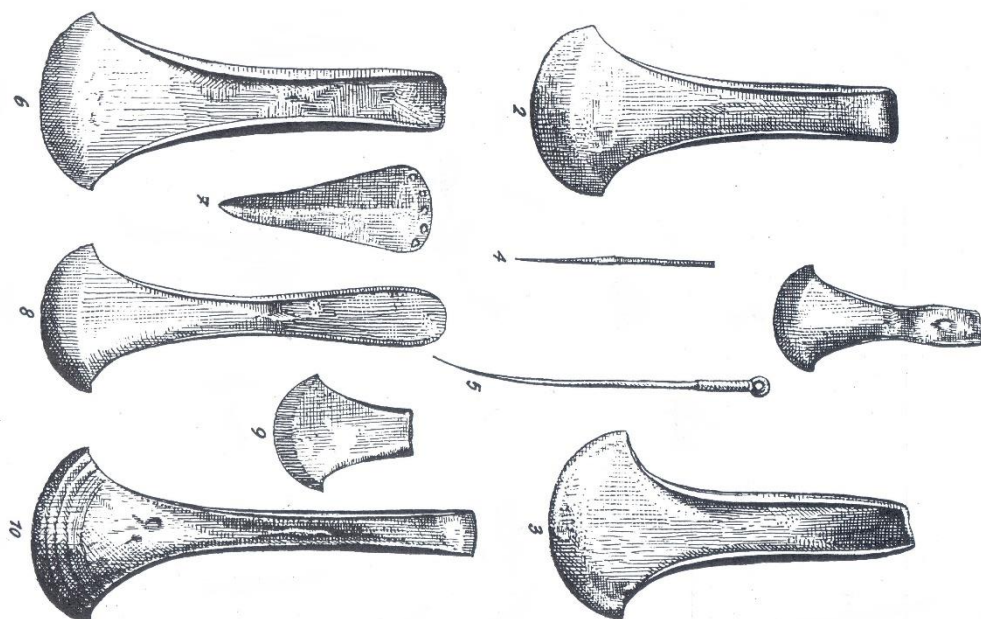
Název souboru	Název položky	Význam	Kódy nebo způsob zápisu				
DEPPROST (1 záznam pro každý depot)	NSIT	Nálezová situace	08	větší část depotu v nádobě překryté kamenem nebo částí jiné nádoby, část depotu pod nádobou nebo vedle ní			
			09	depot tvoří shluk (seskupení)			
			10	depot v nálezové vrstvě			
			11-19	identické s 01-09			
			20	depot v nálezové vrstvě v blízkosti s antropologický materiálem			
			21-29	identické s 01-09			
			30	depot v zahloubeném objektu			
			31	zapuštěno v samostatné jamce			
			32	zapuštěno v samostatné jamce v zahloubeném objektu			
			33	uloženo v sídlištním objektu			
			34	uloženo v sídlištním objektu v keram. schránce			
				KONT	Nálezový kontext přímo v místě nálezu depotu - současné osídlení	0	neurčeno
						1	depot představuje izolovaný nález
						2	depot na otevřeném sídlišti
3	depot na opevněném(?) sídlišti						
4	přítomny jiné synchr. nálezy (charakter neurčen)						
5	depot na pohřebišti						
GEOM	Geomorfologie a vztah k vodnímu zdroji	**.		geomorfologie			
		10.		otevřený terén obecně			
		11.		nížina, plochý (rovinný) terén			
		12.		mirný svah či terénní vlna			
		13.		plochý (rovinný) terén na úpatí výšinné polohy			
		14.		mirný svah na úpatí výšinné polohy			
		20.		výšinná poloha			
		21.		strmý svah výšinné polohy			
		22.		vrchol, temeno výšinné polohy			
		23.		skalní rozsedlina, jeskyně			
		..*		vztah k vodnímu zdroji			
		..1		nález přímo z vodního prostředí			
		..2		na břehu vodoteče či vod. plochy			
		..3		u vodního pramene			
		..4		ostrůvek či výspa uprostřed vodní plochy či inundačního území			
		..5		nedaleko vodoteče (do vzdál. ca 300 m)			
		..9		žádná vodoteč ani vodní zdroj (do vzdál. ca 300 m)			
		OSID		Okolní osídlení (zhruba v okruhu 3 km)	10	sídliště	
					11	prosté, otevřené	
					12	výšinné	
13	výšinné a opevněné						
14	otevřené a výšinné (opevněné) současně						
20	hrob - pohřebiště						
21	jednotlivý hrob						
22	pohřebiště						
30	sídliště s pohřebištěm						
31	11+21						
32	11+22						
33	12+211						
34	12+22						
35	13+21						
36	13+22						
37	14+21						

Tab. 16: DEPPROST. Tabulkový přehled databázových souborů bronzových depotů a jejich struktury (podle SALAŠ 2005, 242, obr. 119).

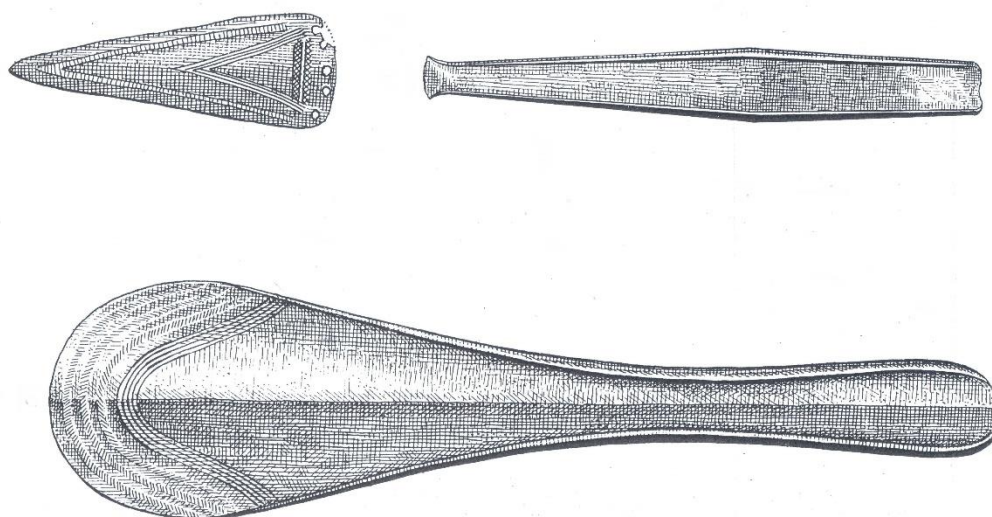
Název souboru	Název položky	Význam	Kódy nebo způsob zápisu	
DEPPROST	OSID	Okolní osídlení (zhruba v okruhu 3 km)	38	14+22
			40	jiný depot
			41	keramický
			42	bronzový
			50	sidliště a depot
			51	11+41
			52	11+42
			53	12+41
			54	12+42
			55	13+41
			56	13+42
			57	14+41
			58	14+42
			59	11+41+42
			60	pohřebiště a depot
			61	21+41
			62	21+42
			63	22+41
			64	22+42
			70	sidliště, pohřebiště a depot
			71	11+21/22+41
			72	12+21/22+41
			73	13+21/22+41
			74	11+21/22+42
			75	12+21/22+42
			76	13+21/22+42
			77	14+21/22+41
			78	14+21/22+42
			79	11+21/22+41+42
			80	jednotlivý nález
81	bronzový			
82	keramický			
90	žádný jiný soudobý nález			
CCDEPI-4 (zpravidla 1 záznam pro každý artefakt)	SK	Číslo skupiny (totožné s AALOK a BBDEP)	1-4, depoty skupiny 5 nesledovány	
	CISDEP	Číslo depotu	1-n (v rámci každé skupiny individuální číslování)	
	DEPOT	Název depotu dle katastrálního území, popř. č. depotu v rámci katastrálního území	Např. Přitluky 1	
	KUSU	Počet kusů popisovaného artefaktu	Zpravidla 1 kus v každém záznamu	
	CISART	Číslo artefaktu v rámci celku	1-n (pořadí vychází zpravidla ze systému numerické deskripce dle samostatného kódu)	
	DR_TYP1	Typologická klasifikace na úrovni kategorie, třídy, druhu a typu artefaktu	Povinné čtyři numerické znaky, např. 1123, 1620 (dle samostatného numerického kódu - obr. 120)	
	DR_TYP2	Alternativní typolog. klasifikace na úrovni kategorie, třídy,	Povinné čtyři numerické znaky, např. 1123, 1620 (dle samostatného numerického kódu)	
	VAR	Typologická klasifikace na úrovni varianty	1-4 numerické znaky dle samostatného numerického kódu	
	SUBVARA	Typologická klasifikace na úrovni subvarianty	1-4 numerické znaky dle samostatného numerického kódu	
	SUBVARB	Typologická klasifikace na úrovni subvarianty	1-4 numerické znaky dle samostatného numerického kódu	
	KOMPL1	Kompletnost (dochovalost) artefaktu	100-470 (dle samostatného numerického kódu - obr. 121-124).	
	KOMPL2	Kompletnost (dochovalost) pro alternativní typ artefaktu	100-470 (dle samostatného numerického kódu)	
	STAV1	Stav pracovního opotřebování artefaktu	100-510 (dle samostatného numerického kódu)	
	STAV2	Stav pracovního opotřebování alternativního typu artefaktu	100-510 (dle samostatného numerického kódu)	
	VVHL	Vhloubená výzdoba obecně pro všechny druhy a typy artefaktů (4 znaky - kombinace dle kódu)	1	rýhy (přímé linie, vlnovky, obloučky)
2			rýžky, přesekávání hran,	
3			vybíjené body	

Tab. 16: DEPPROST. Tabulkový přehled databázových souborů bronzových depotů a jejich struktury (podle SALAŠ 2005, 242, obr. 119).

12.4 Obrazové přílohy

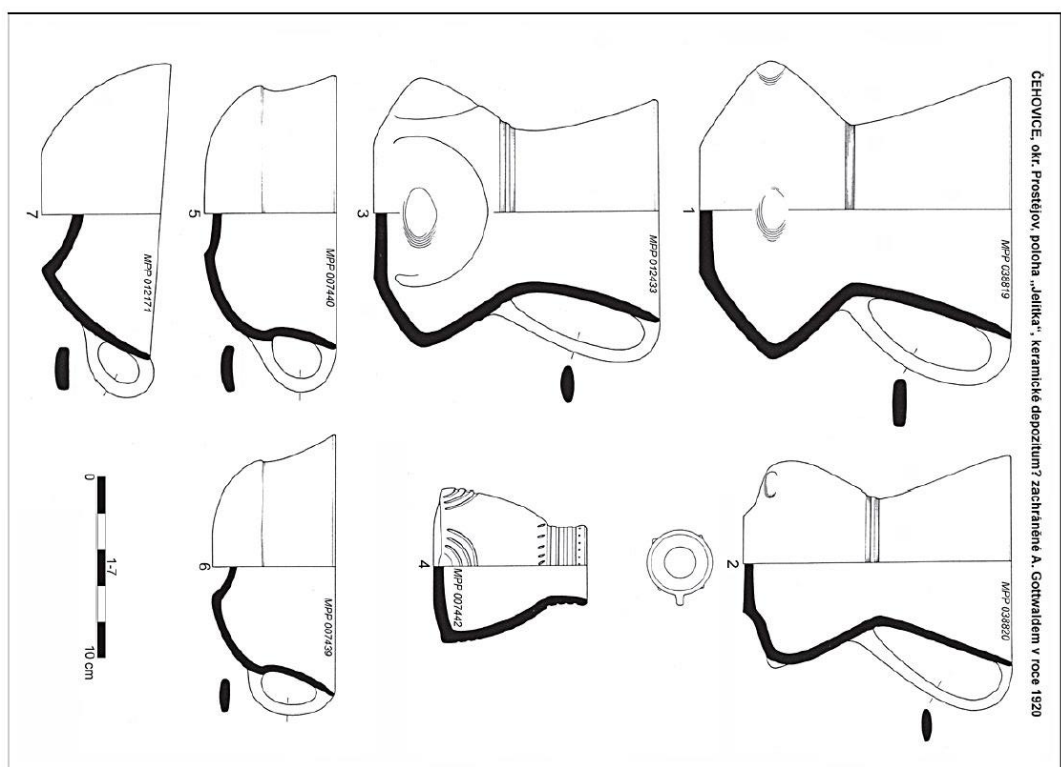
Obr. 9: Otaslavice (podle TIHELKA 1965, tf. 6).

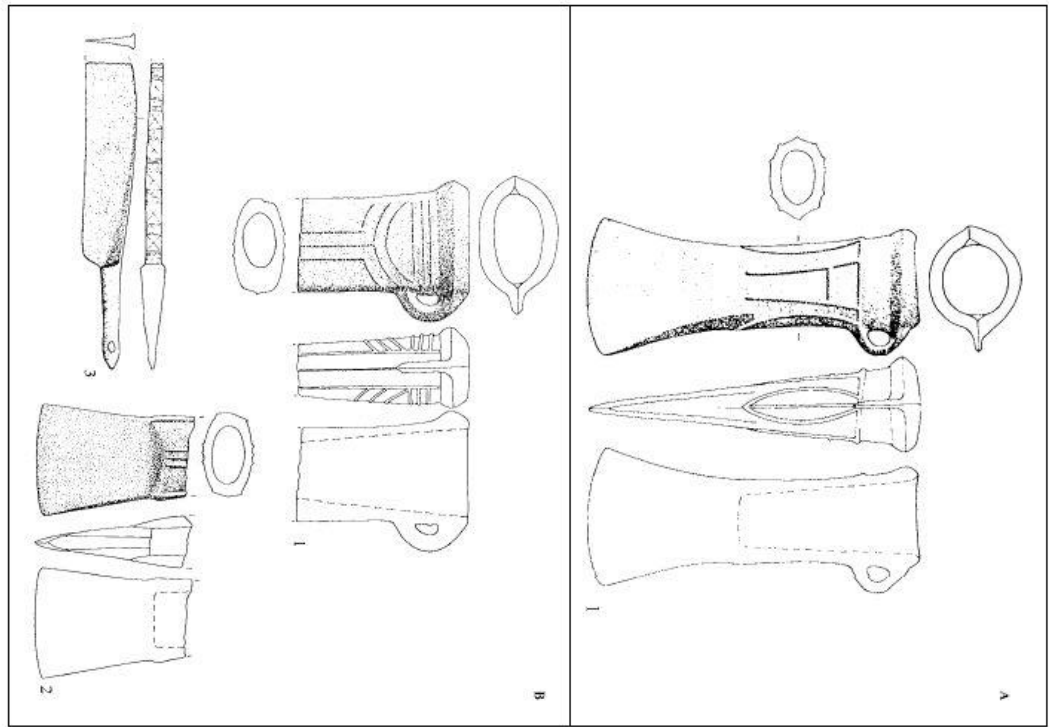
Obr. 10: Brodek u Prostějova. Část souboru (podle TIHELKA 1965, tf. 10).

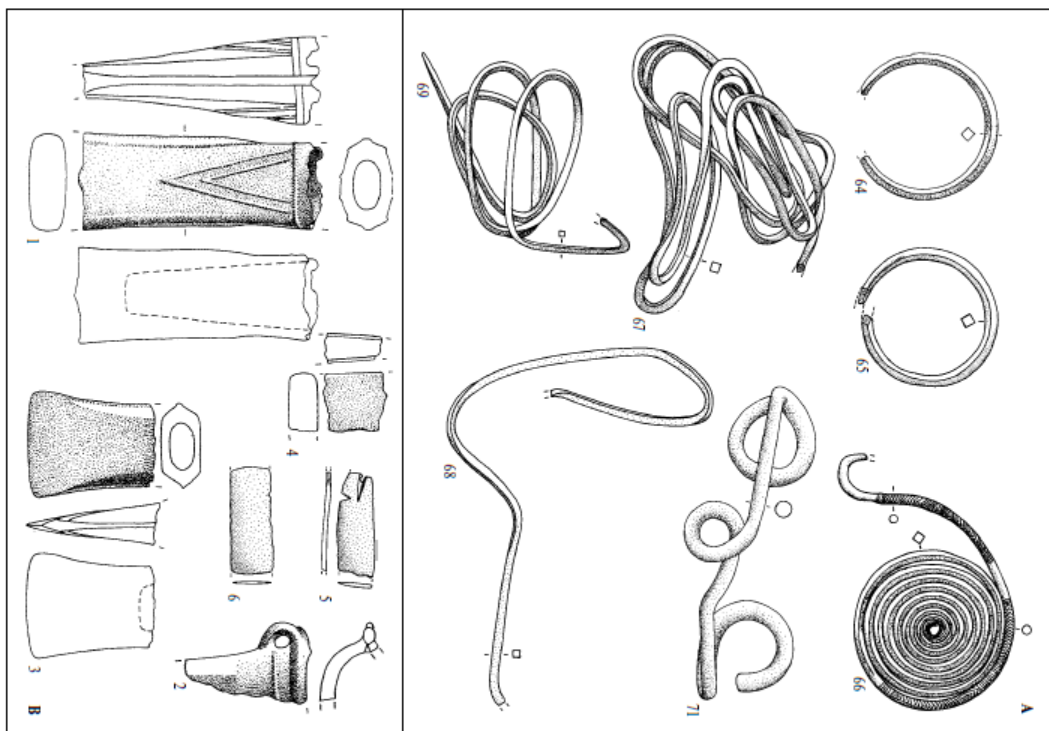
Obr. 11: Čehovice. Zlatý depot (podle FOJTÍK 2015, tab. 15).

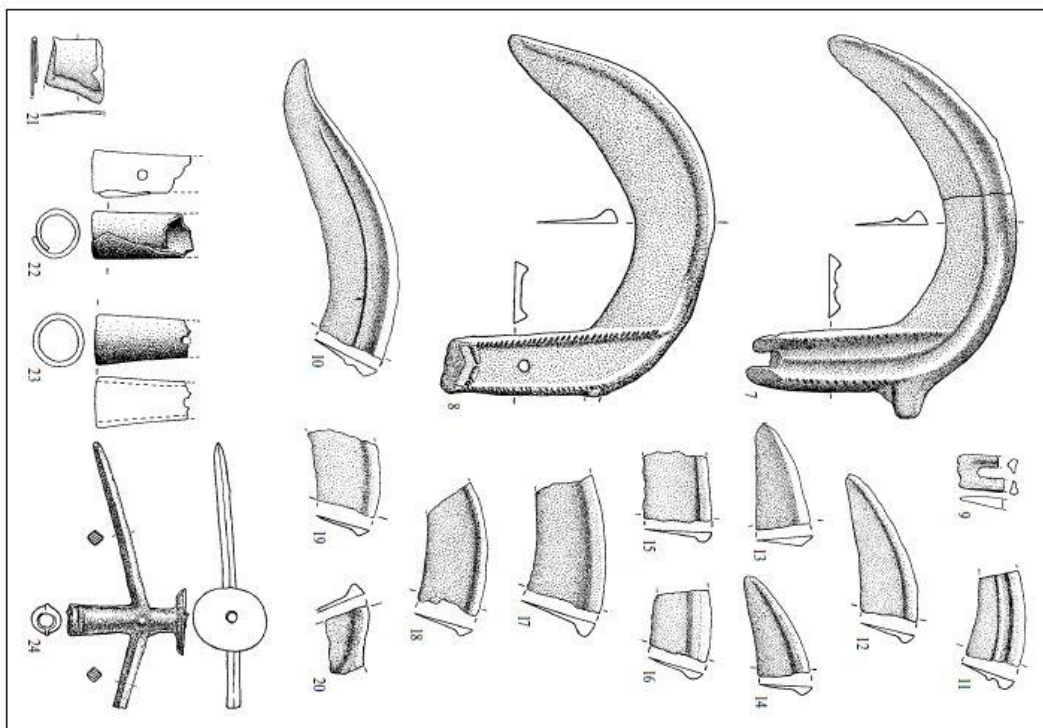
Obr. 12: Čehovice. Keramický depot (podle FOJTÍK 2015, tab. 14).

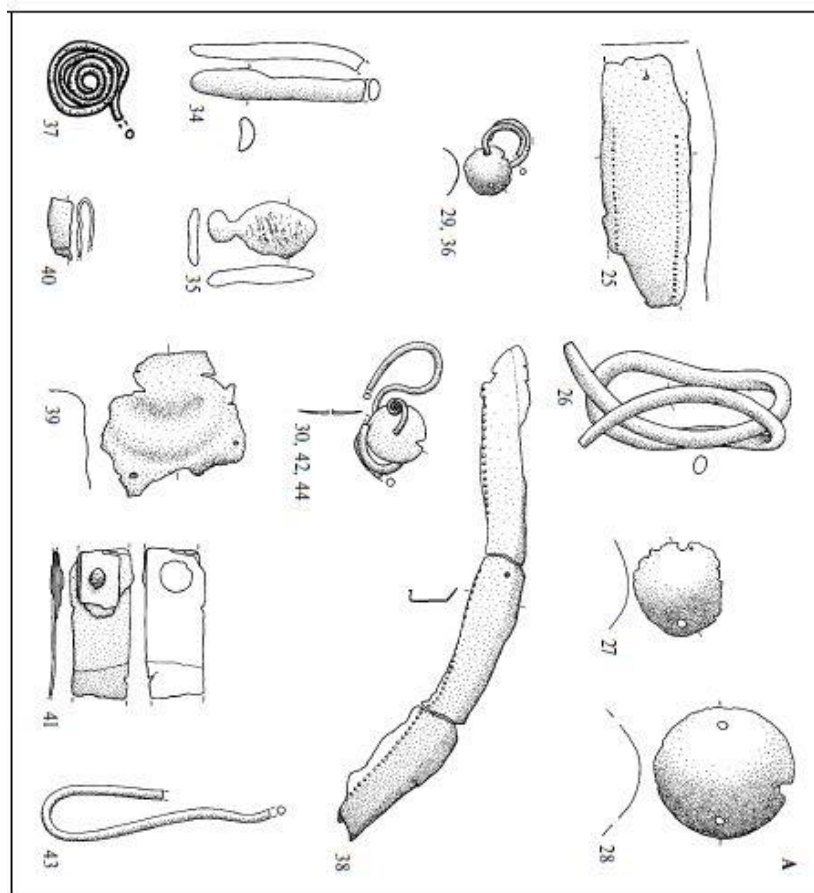
Obr. 13: A – Bedihošť; B – Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 293).

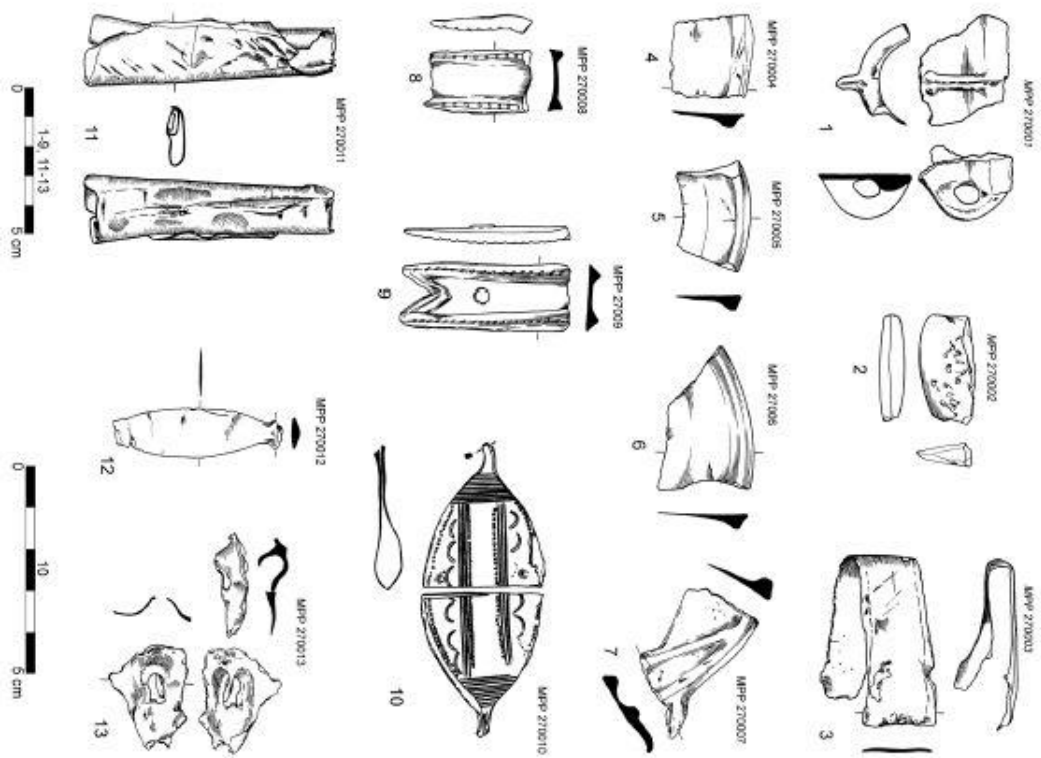
Obr. 14: B – Dobrochov (podle SALAŠ 2005, tab. 101).

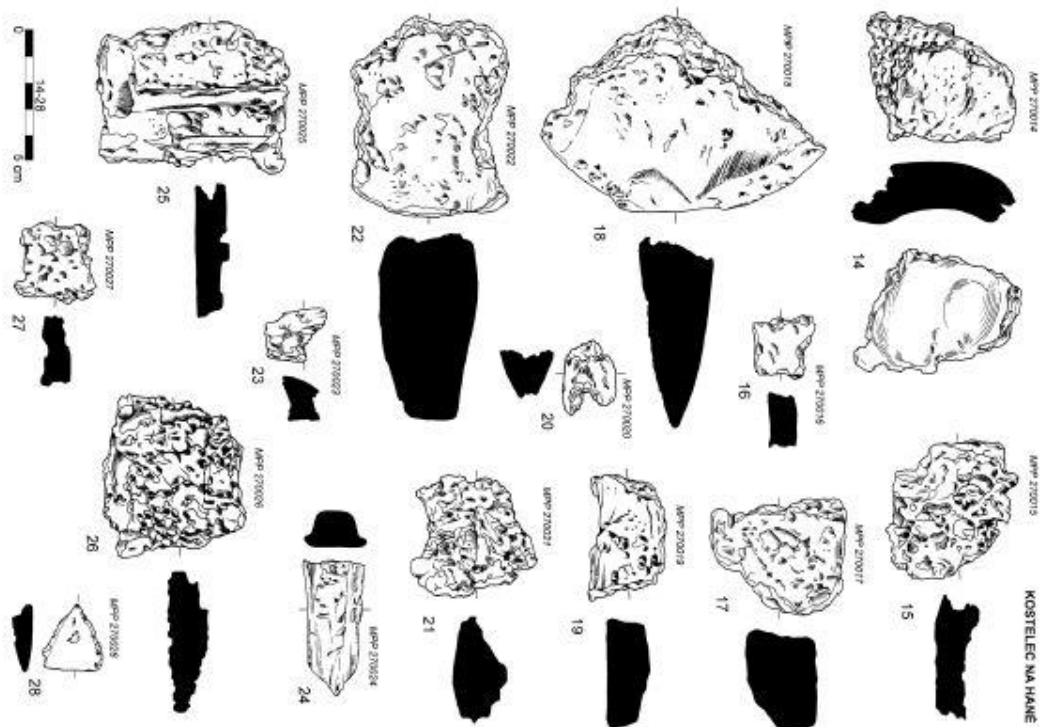
Obr. 15: Dobrochov (podle SALAŠ 2005, tab. 102).

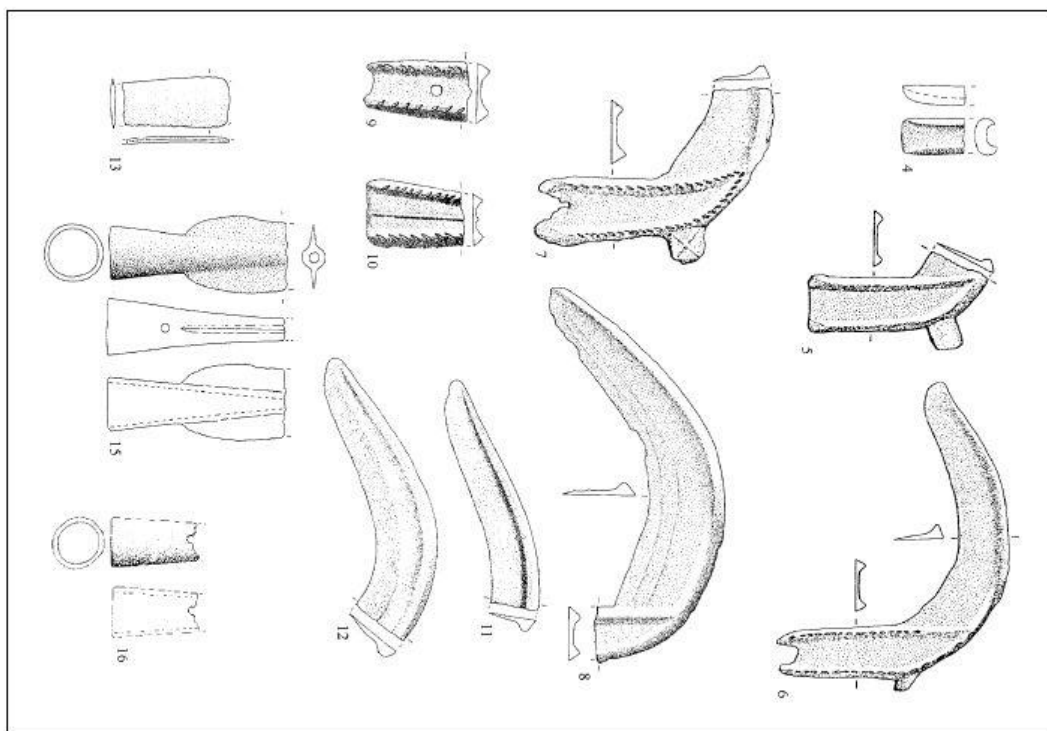
Obr. 16: Dobrochov (podle SALAŠ 2005, tab. 103, upraveno).

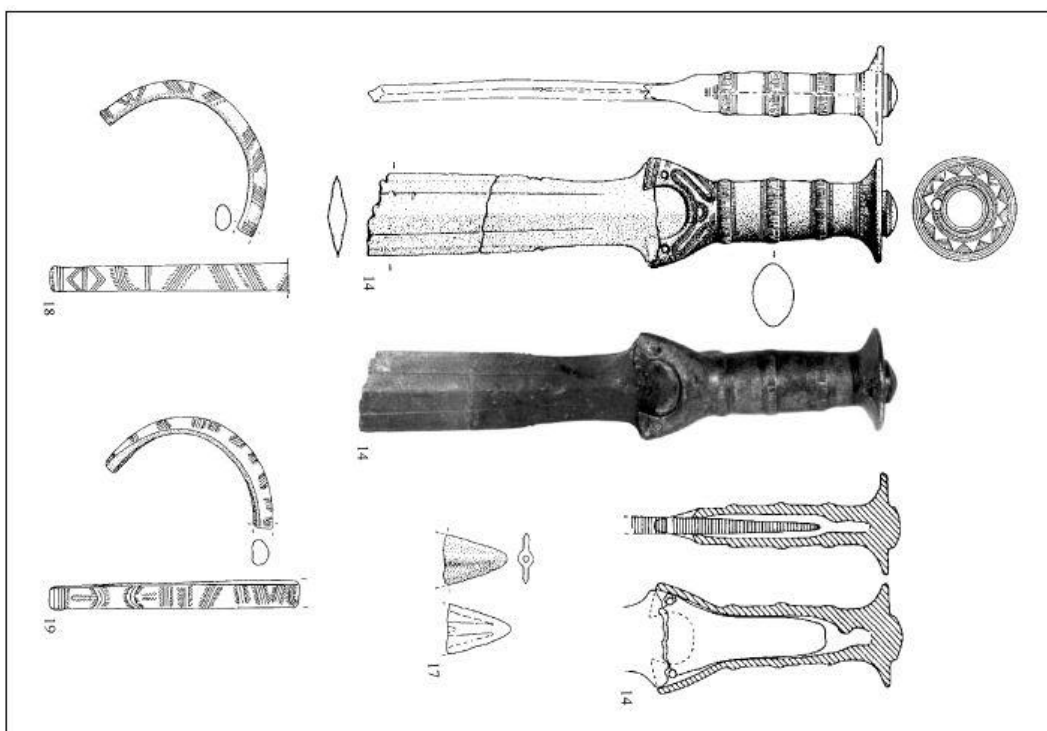
Obr. 17: Kostelec na Hané (podle FOJTÍK – POPELKA 2014, obr. 2).

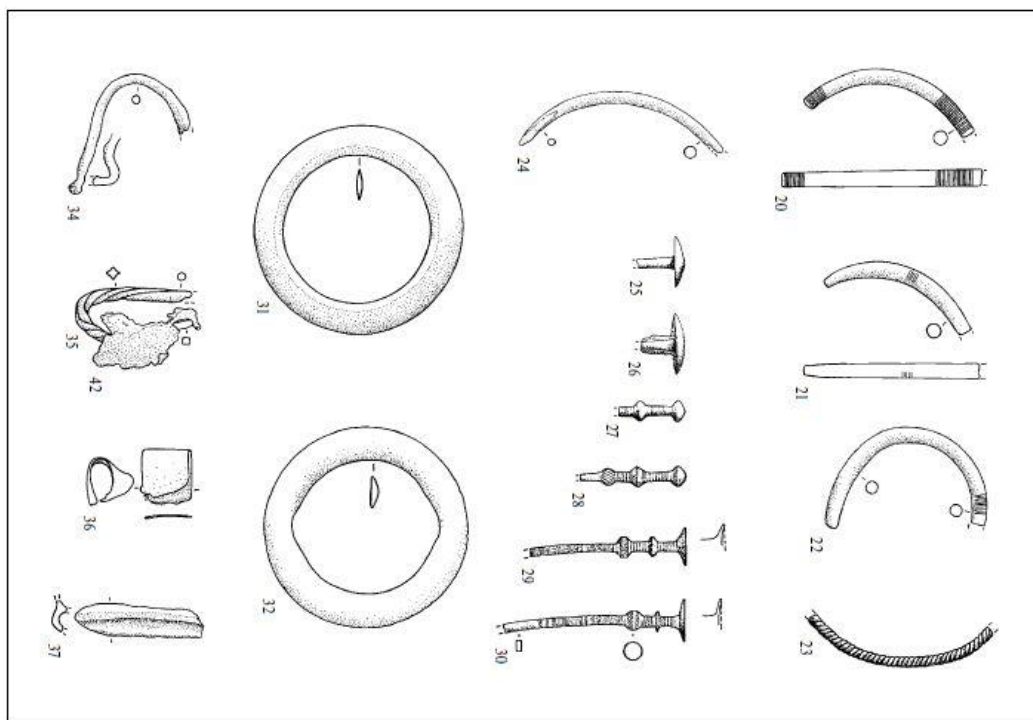
Obr. 18: Kostelec na Hané (podle FOJTÍK – POPELKA 2014, obr. 3).

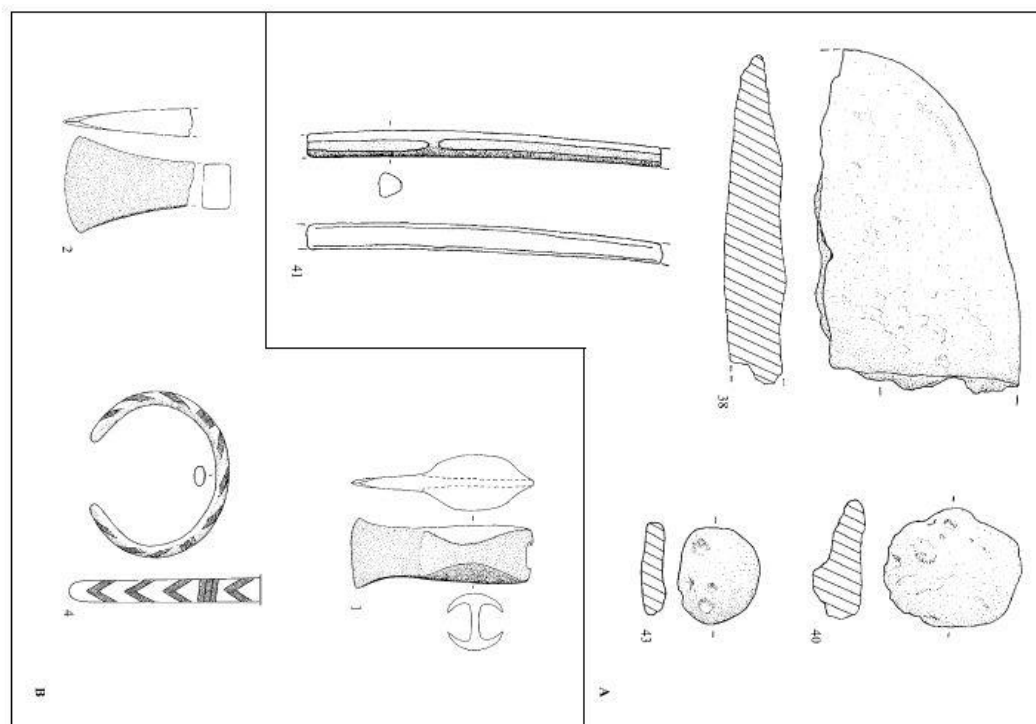
Obr. 19: Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 294).

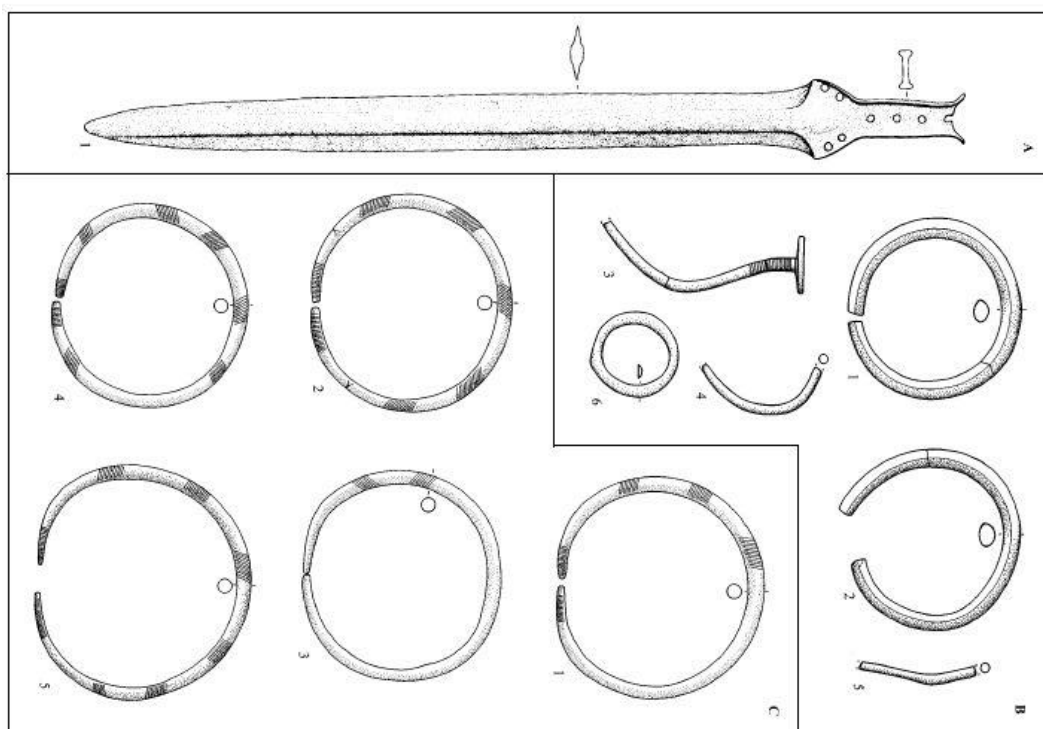
Obr. 20: Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 295).

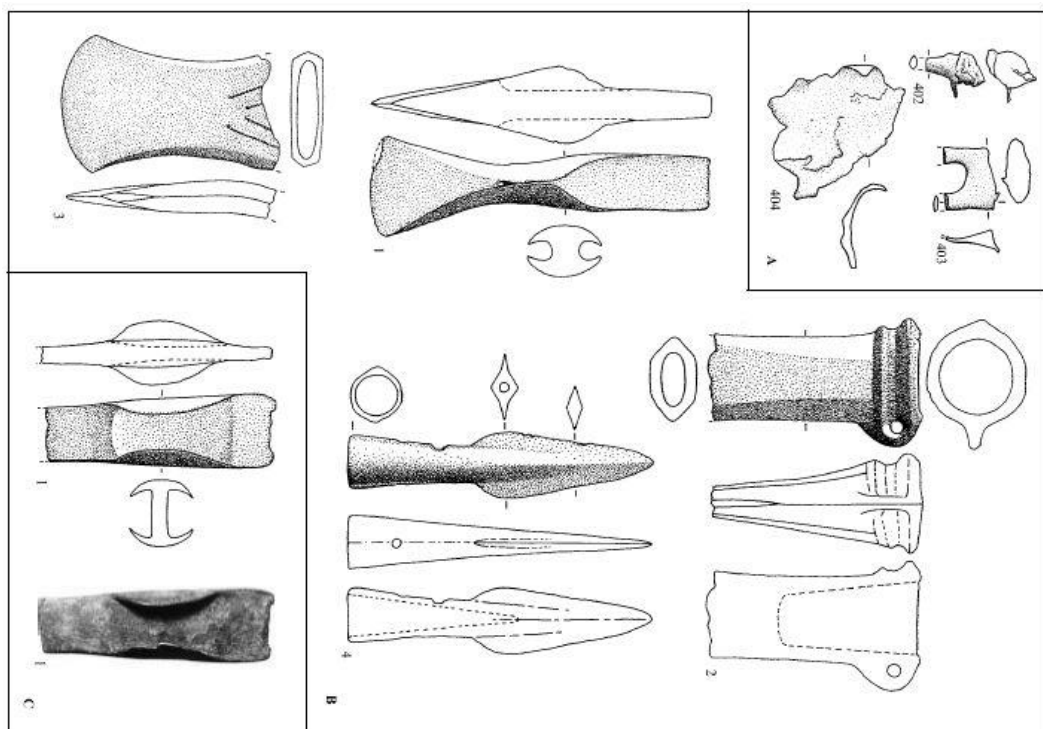
Obr. 21: Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 296).

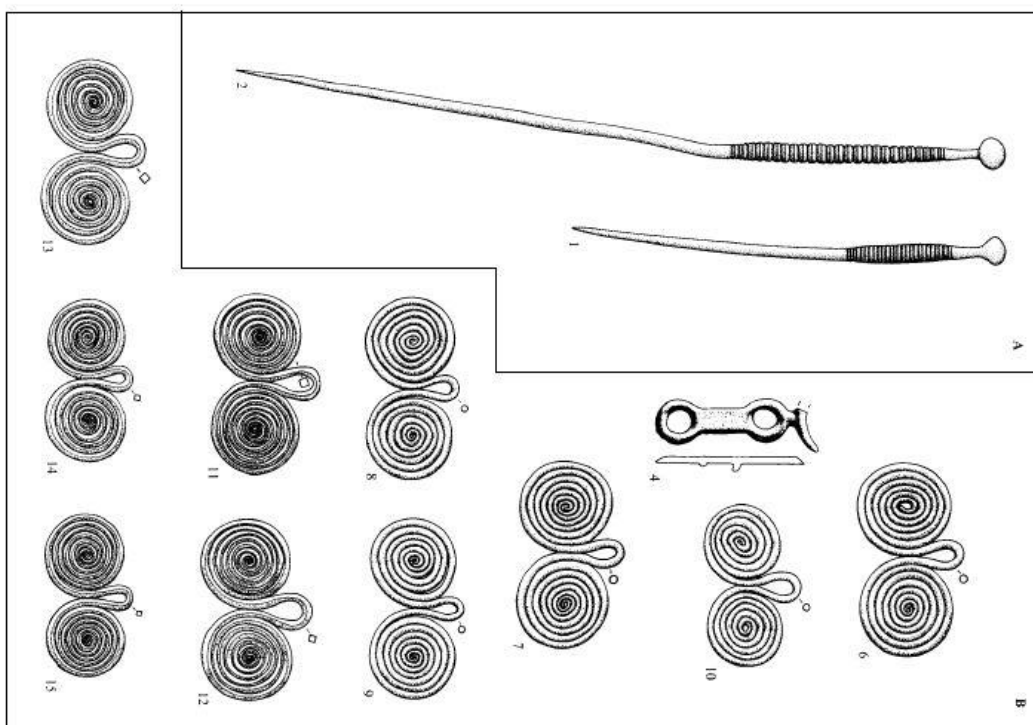
Obr. 22: A – Lešany 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 297).

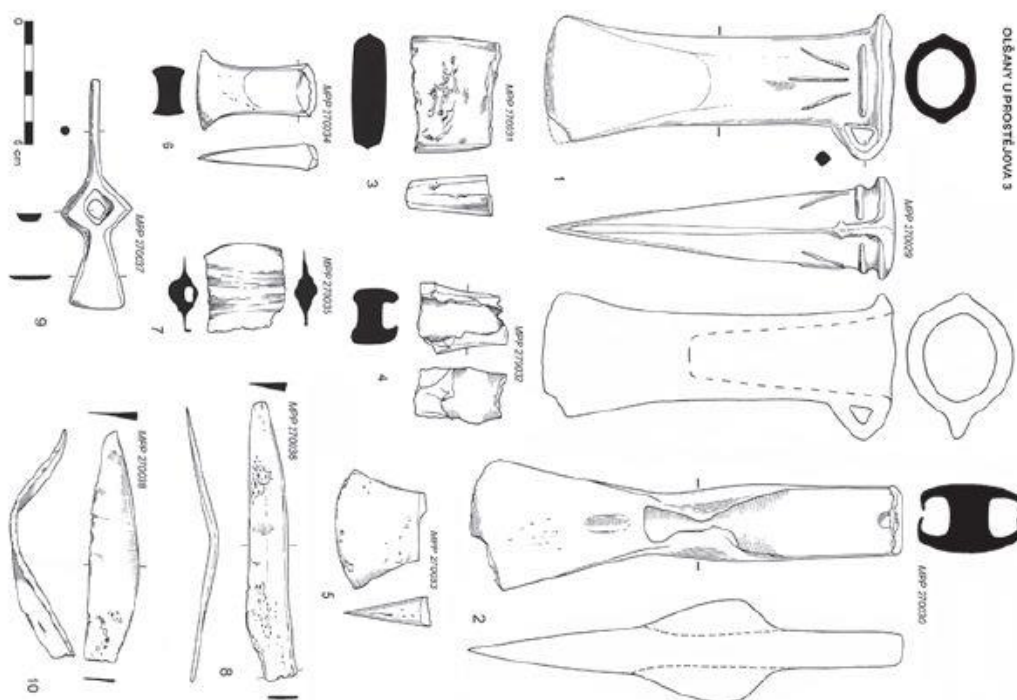
Obr. 23: B – Lešany 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 190).

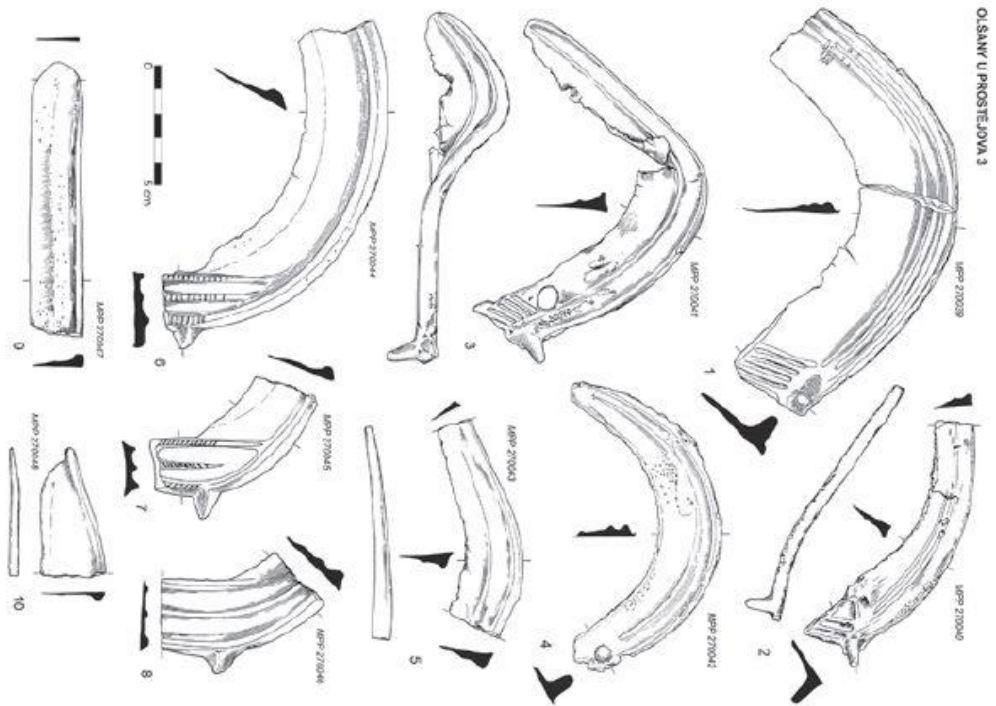
Obr. 24: B – Myslejovice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 224).

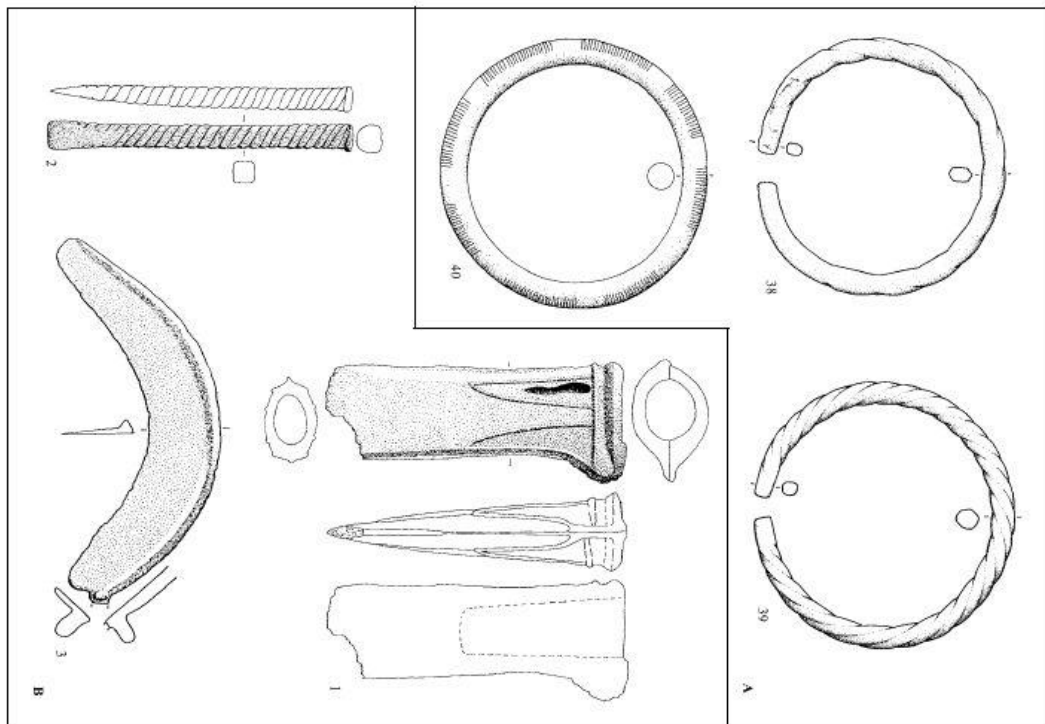
Obr. 25: A – Olšany u Prostějova 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 226).

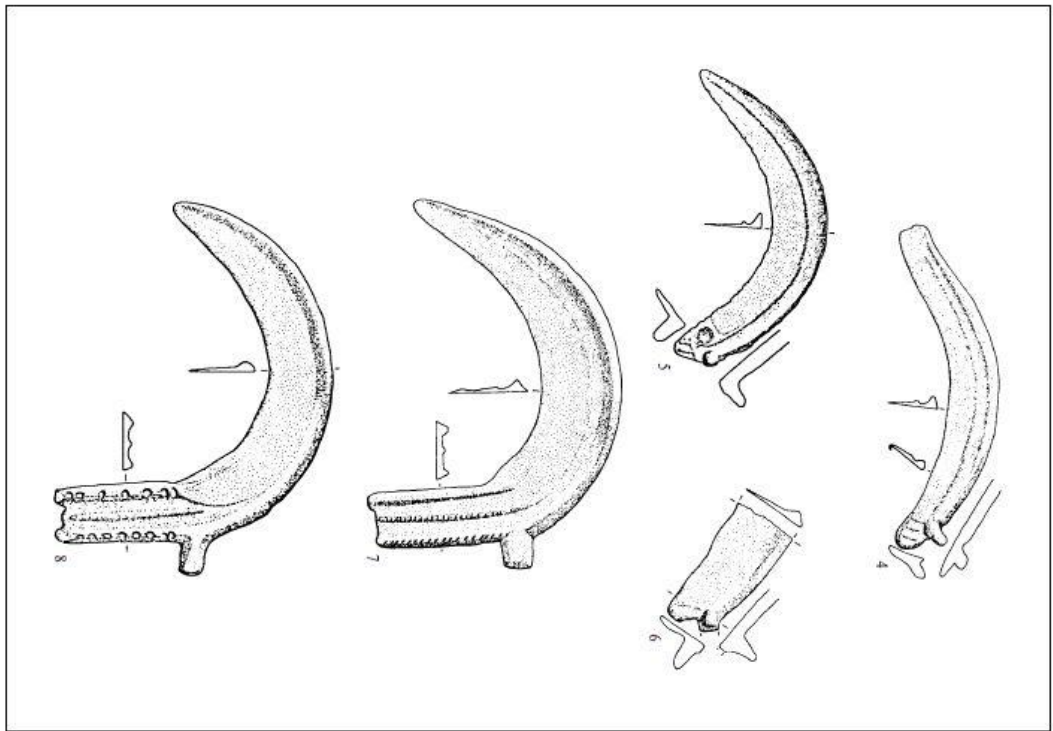
Obr. 26: Olšany u Prostějova 3 (podle FOJTÍK 2015, obr. 44).

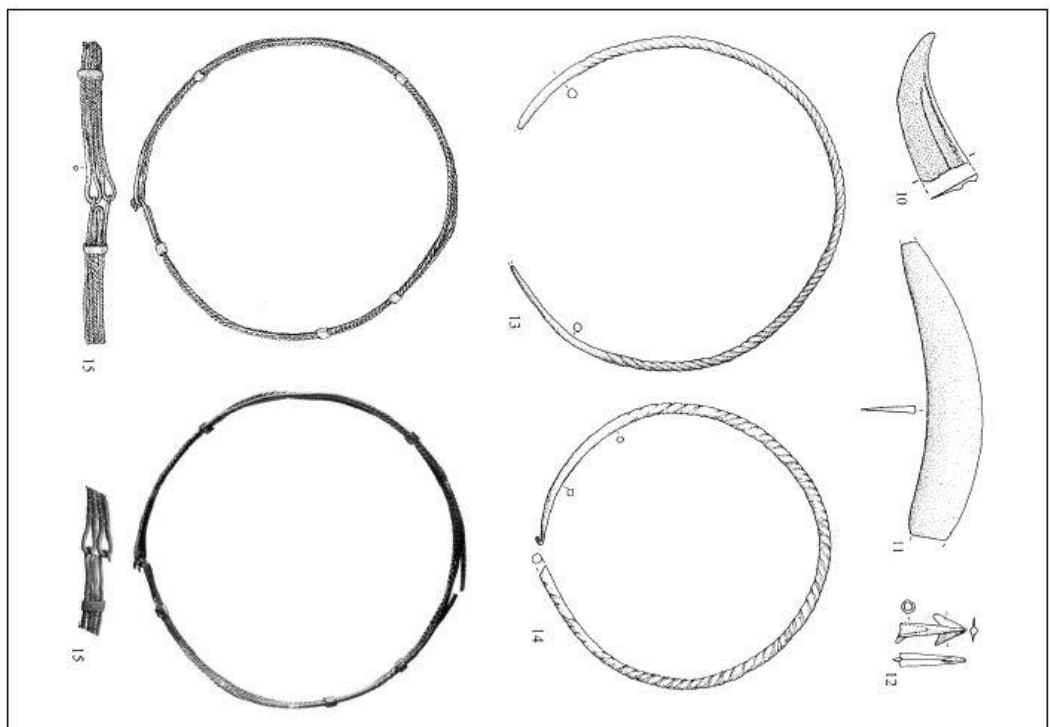
Obr. 27: Olšany u Prostějova 3 (podle FOJTÍK 2015, obr. 44).

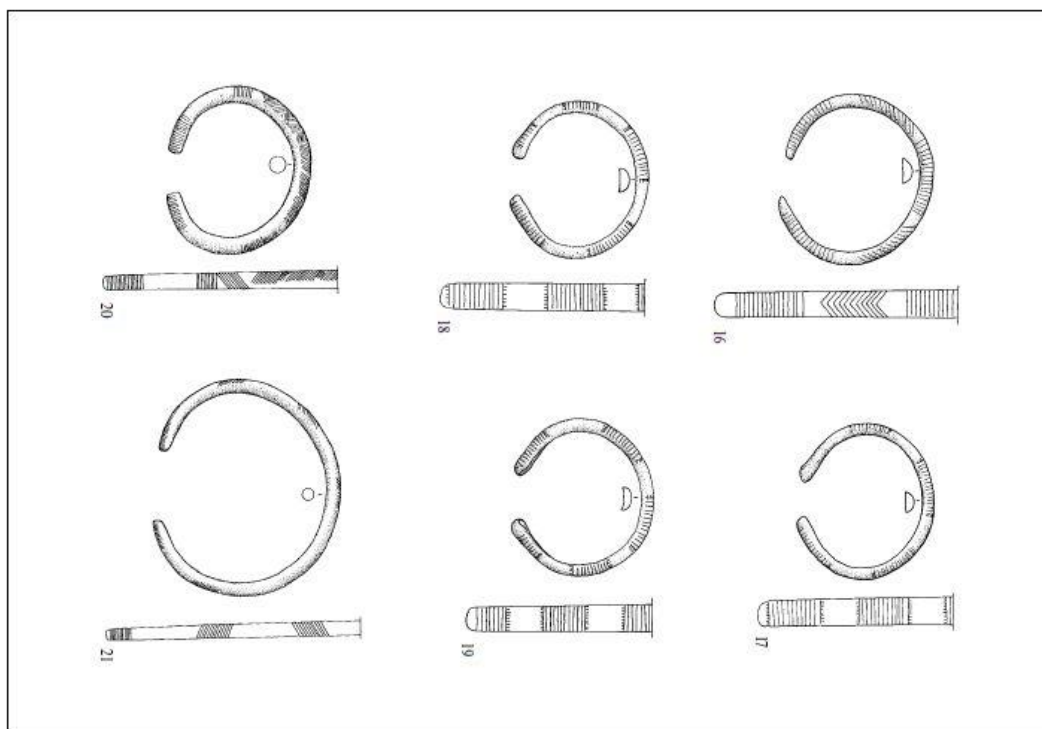
Obr. 28: B – Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 306).

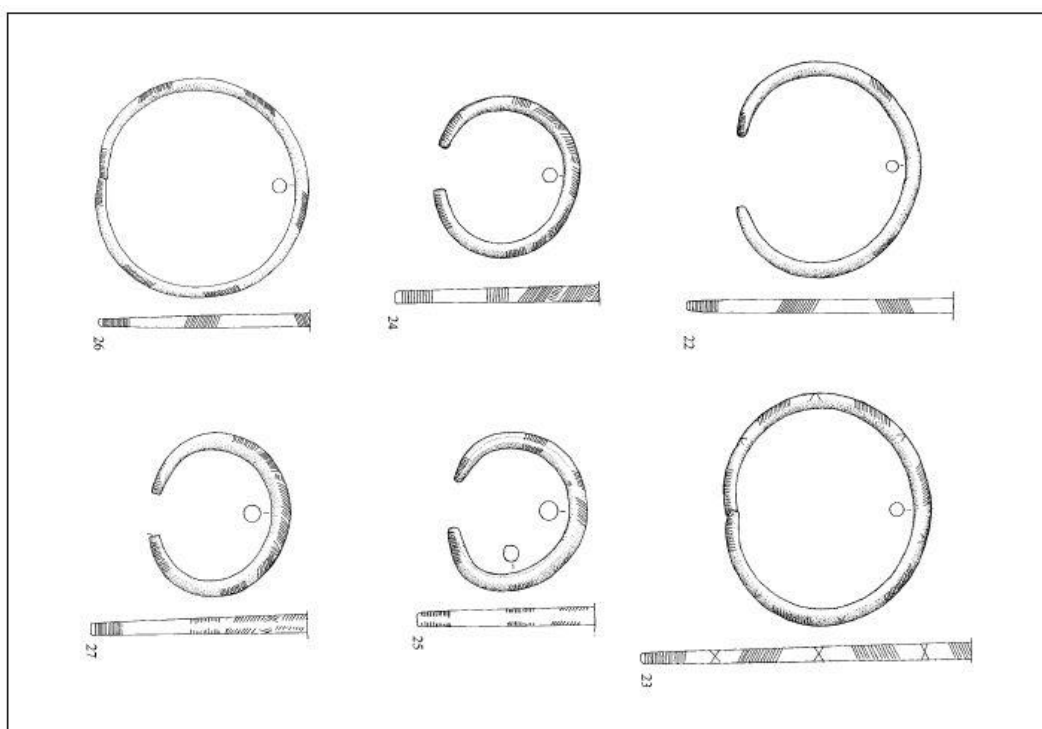
Obr. 29: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 307).

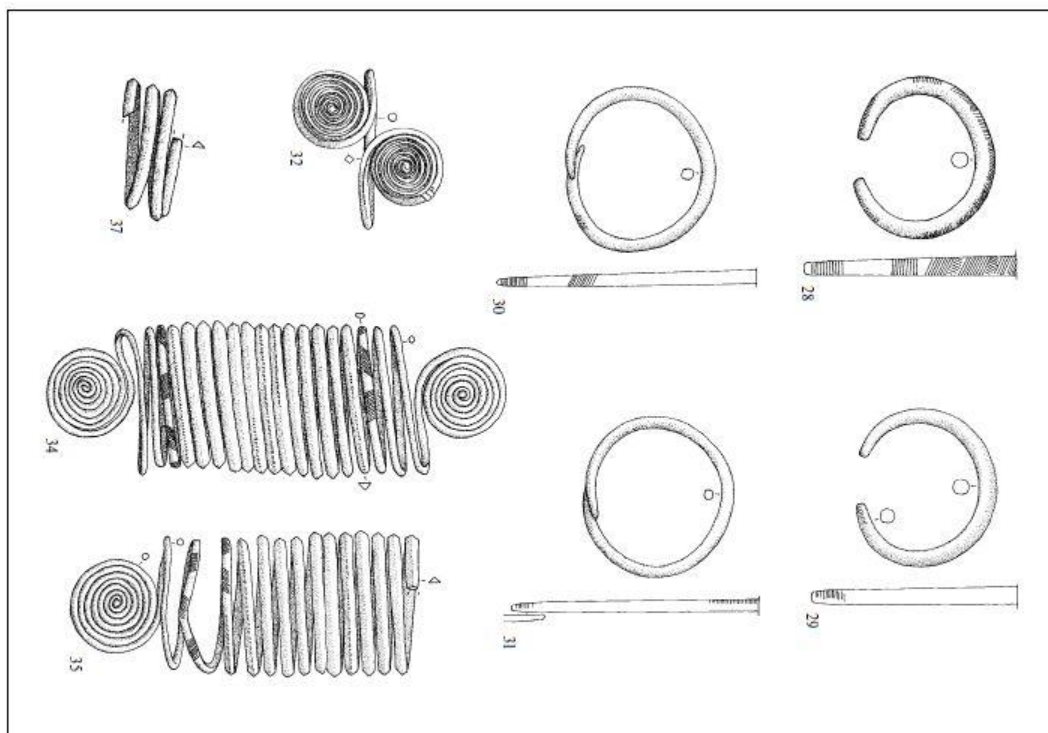
Obr. 30: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 308).

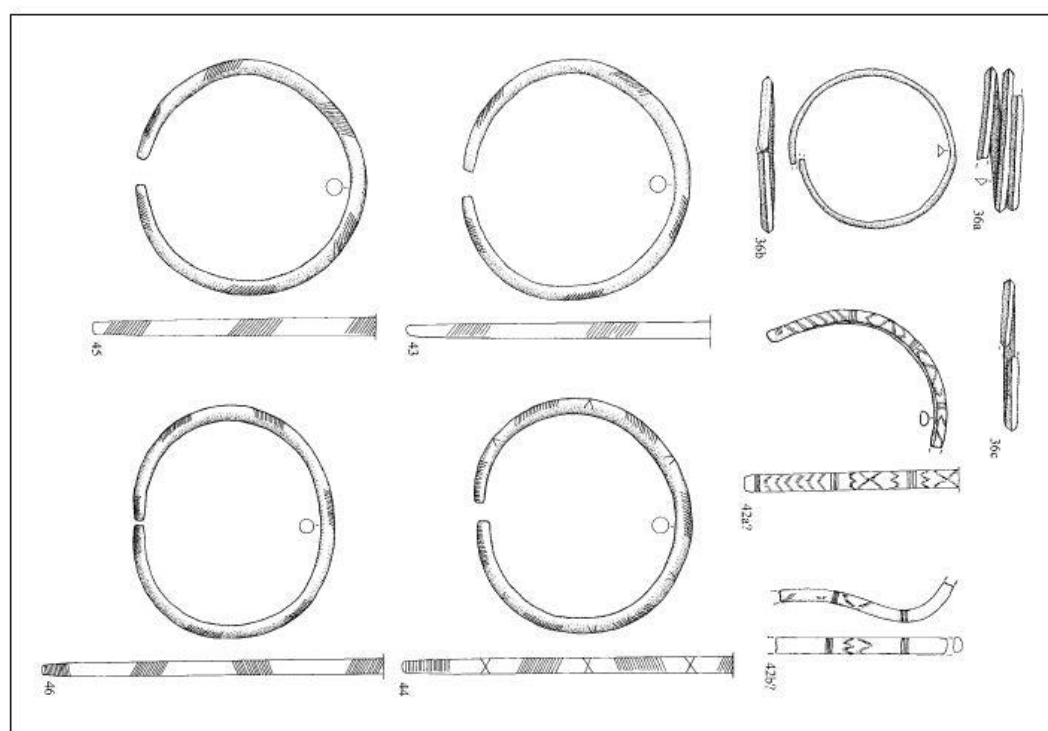
Obr. 31: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 309).

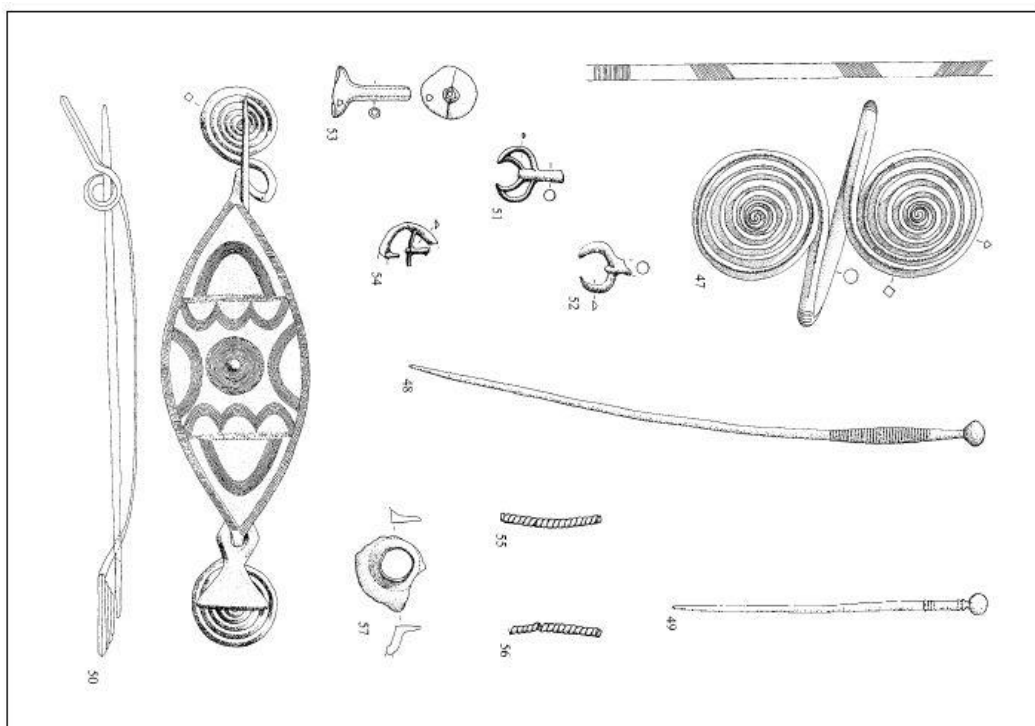
Obr. 32: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 310).

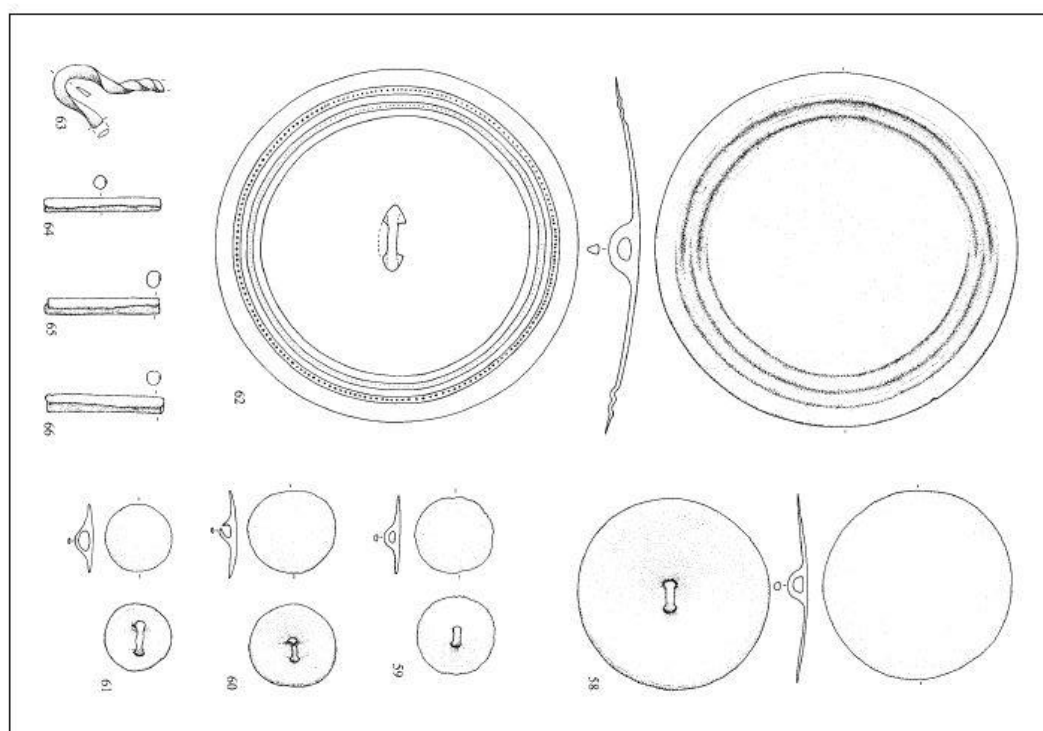
Obr. 33: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 311).

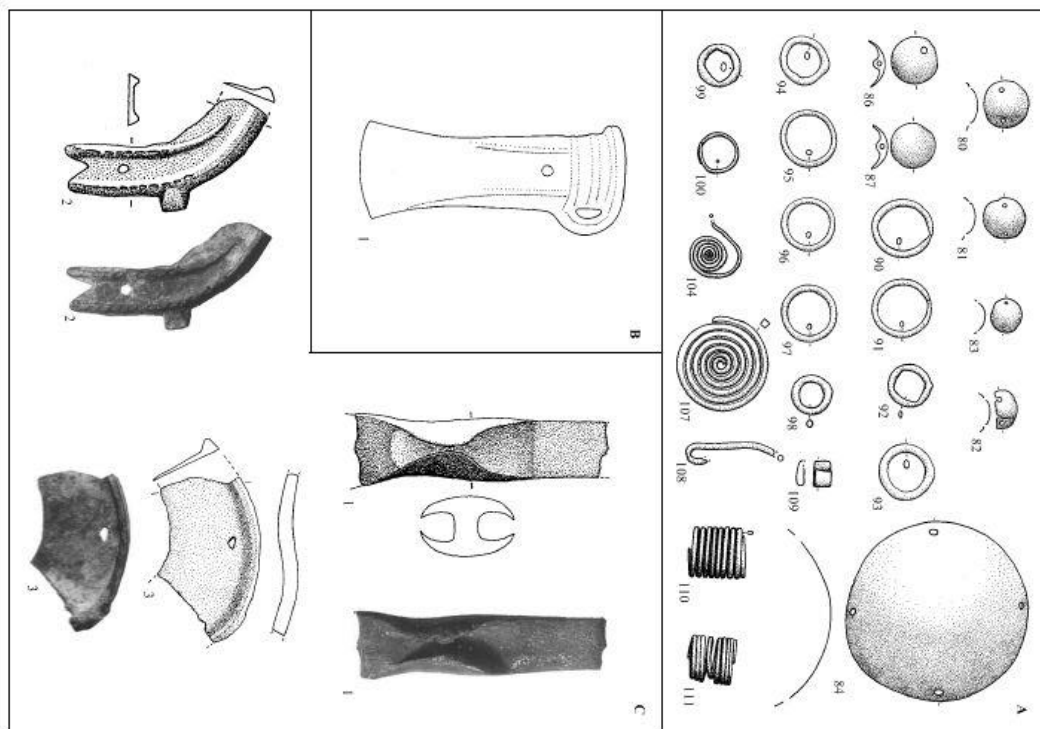
Obr. 34: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 312).

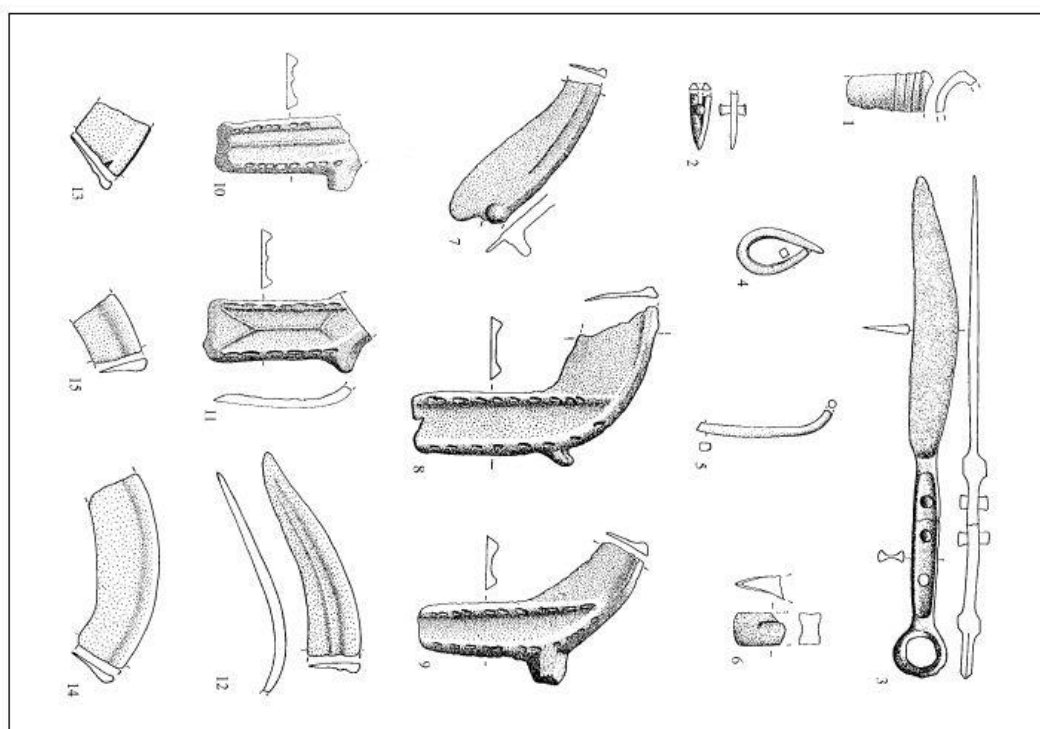
Obr. 35: Slatinice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 313).

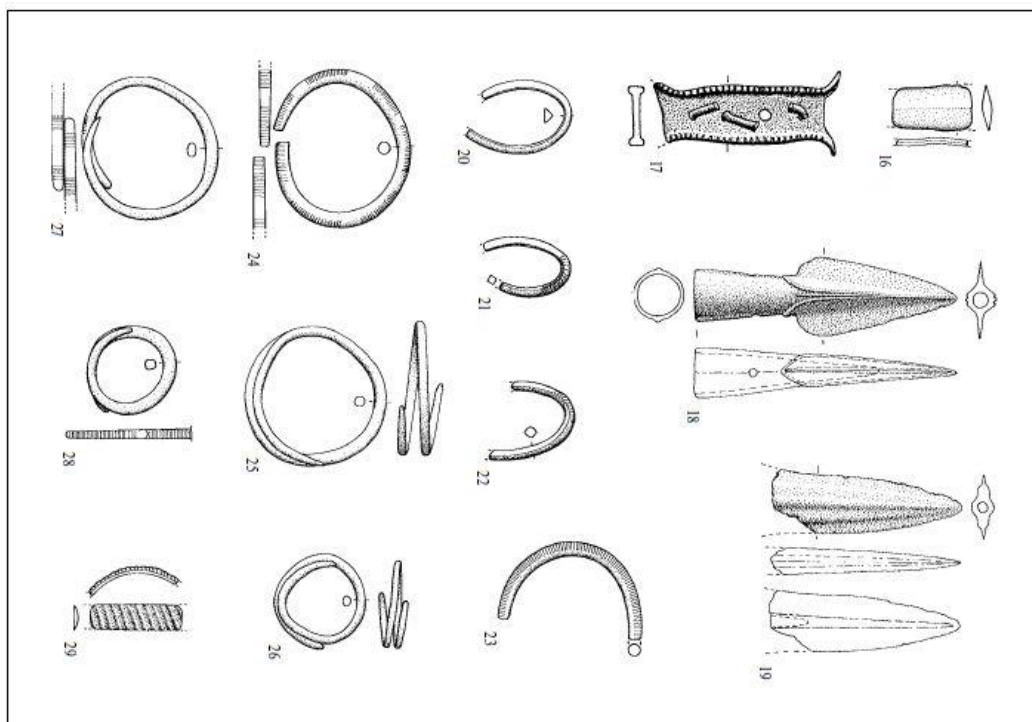
Obr. 36: Slatinice 1 (podle Salaš 2005, tab. 314).

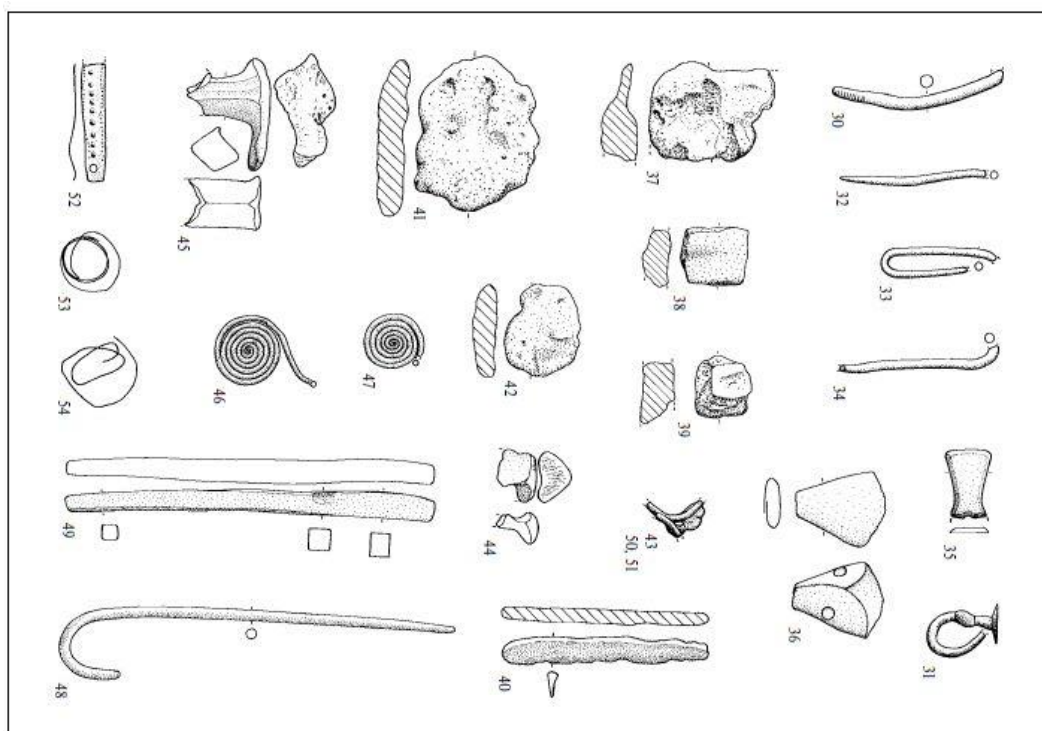
Obr. 37: B – Slatinky 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 273).

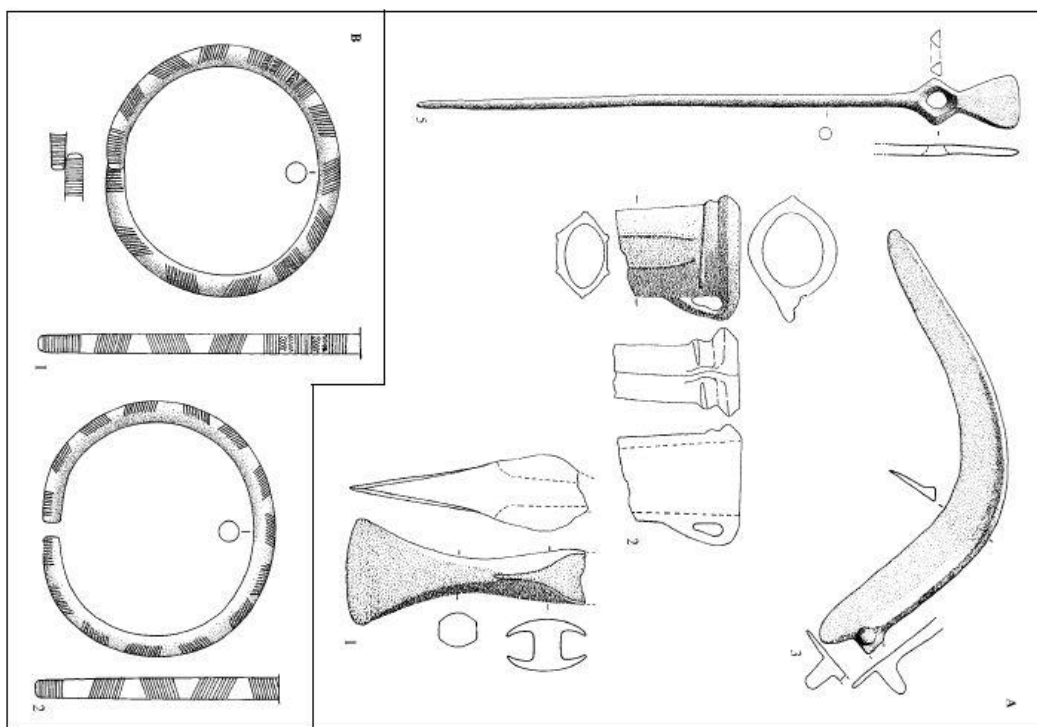
Obr. 38: Žárovice-Hamry 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 287).

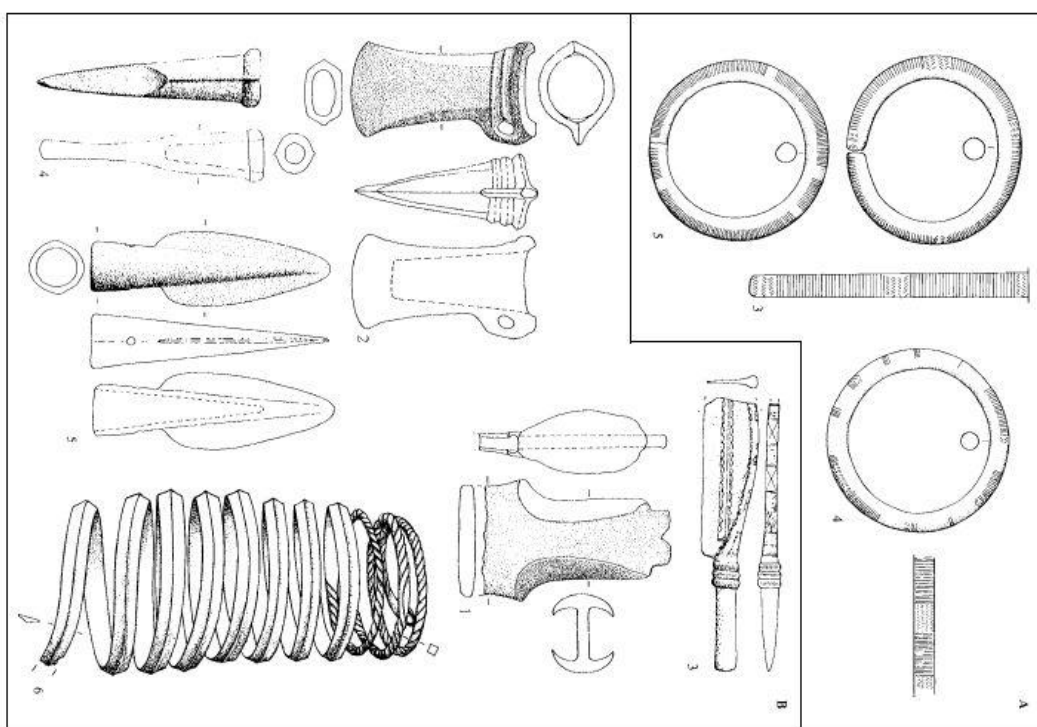
Obr. 39: Žárovice-Hamry 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 288).

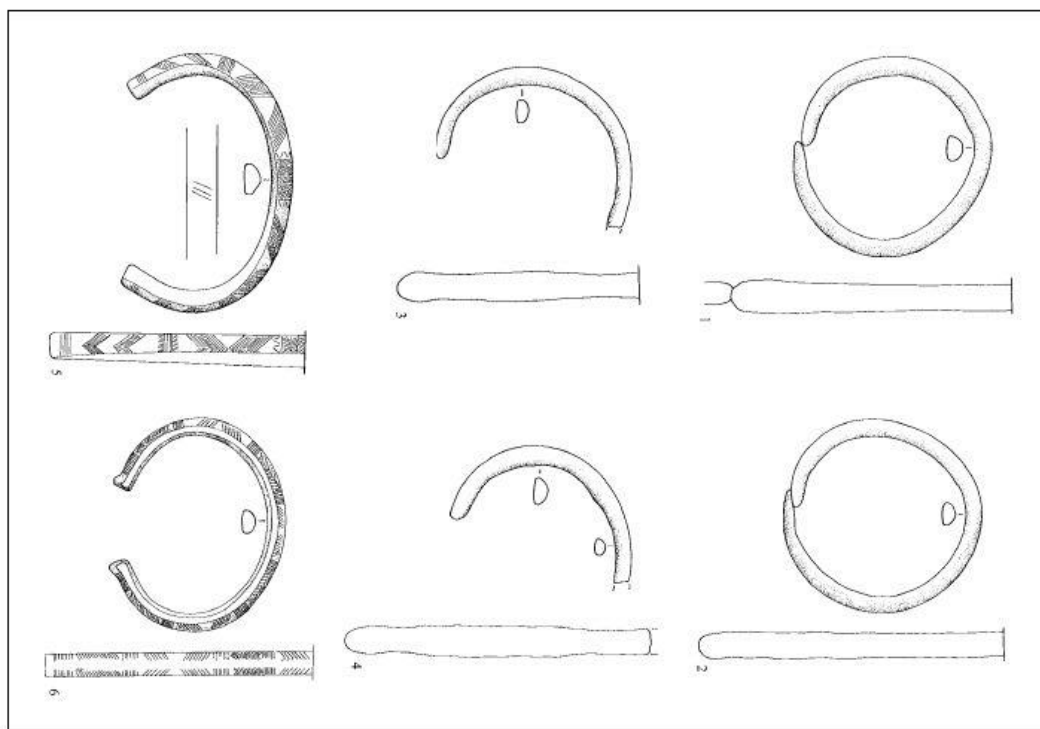
Obr. 40: Žárovice-Hamry 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 289).

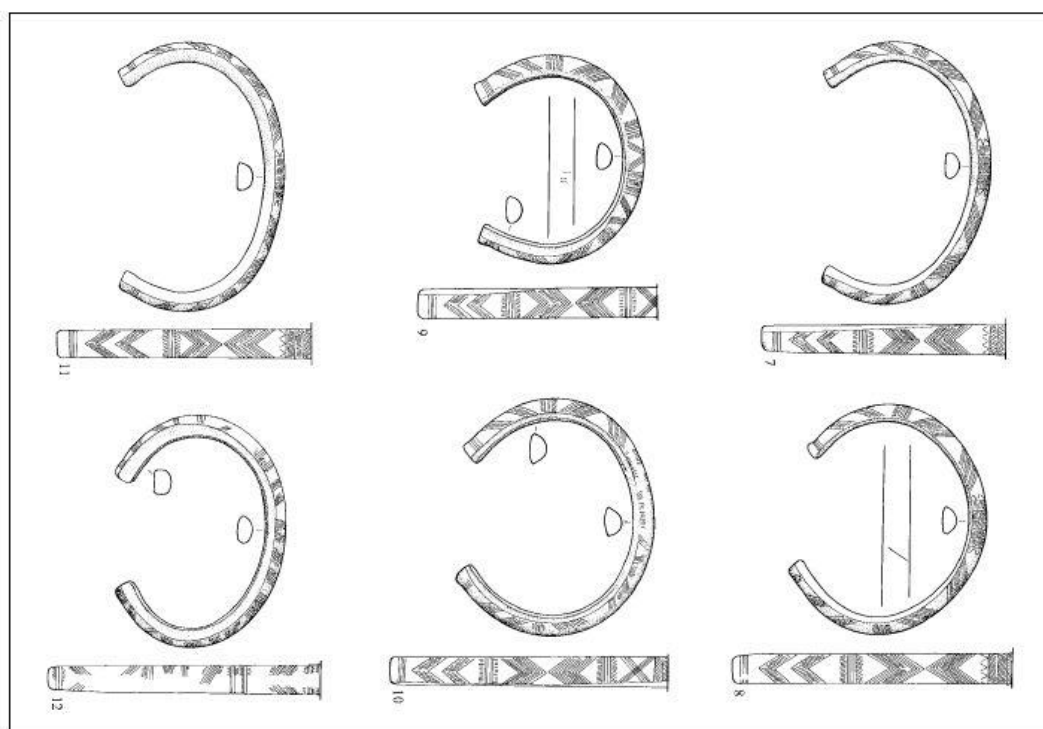
Obr. 41: A – Žárovice-Hamry 4; B – Žárovice-Hamry 6 (podle SALAŠ 2005, tab. 290).

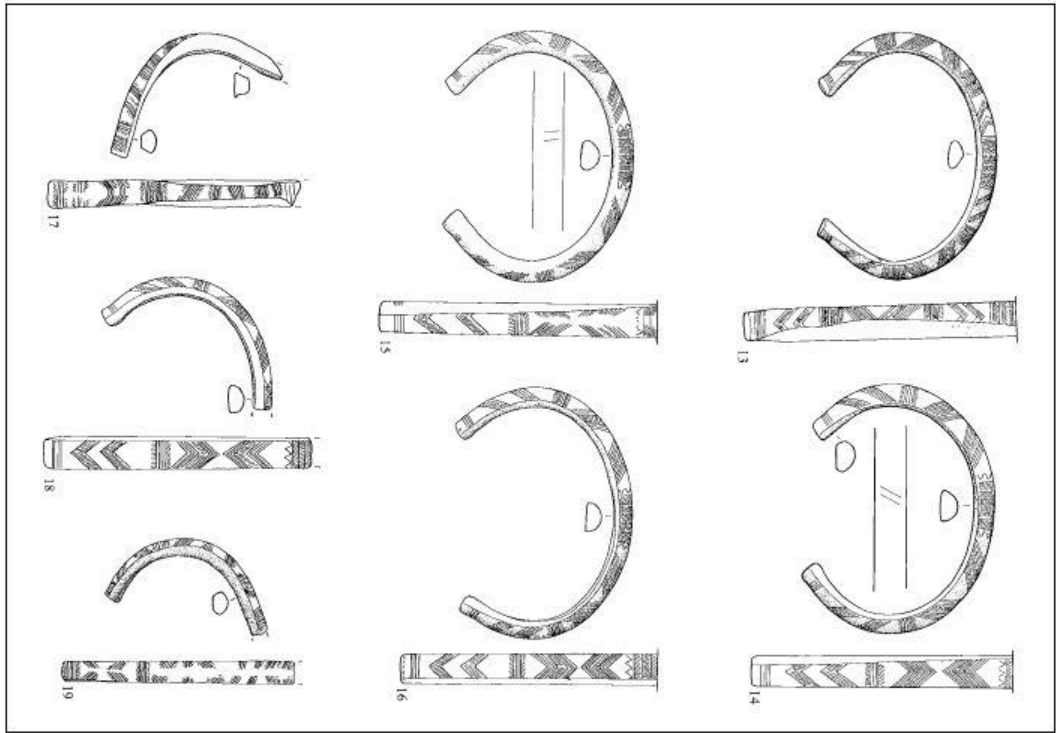
Obr. 42: B – Dubany (podle SALAŠ 2005, tab. 341).

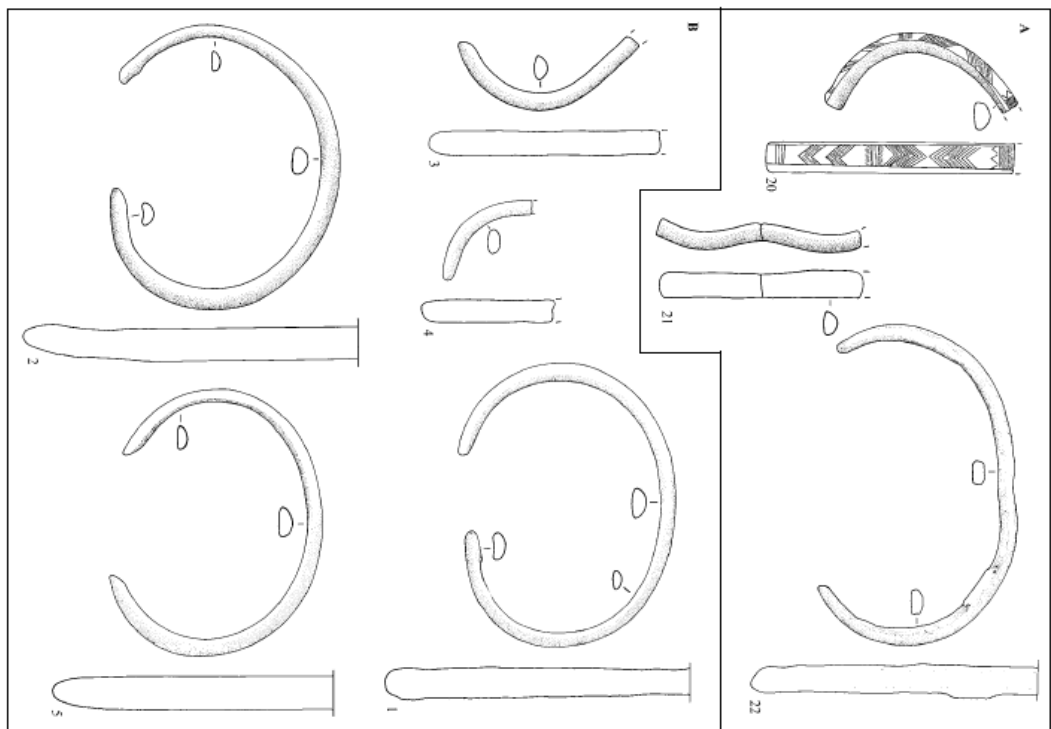
Obr. 43: Kelčice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 349).

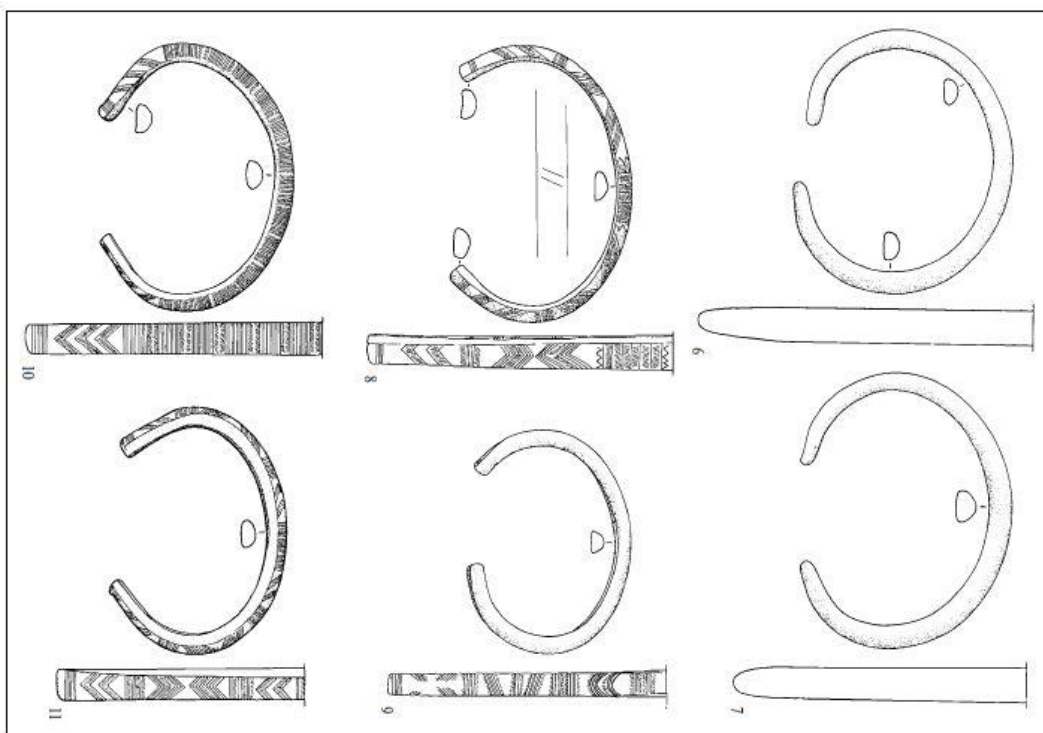
Obr. 44: Kelčice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 350).

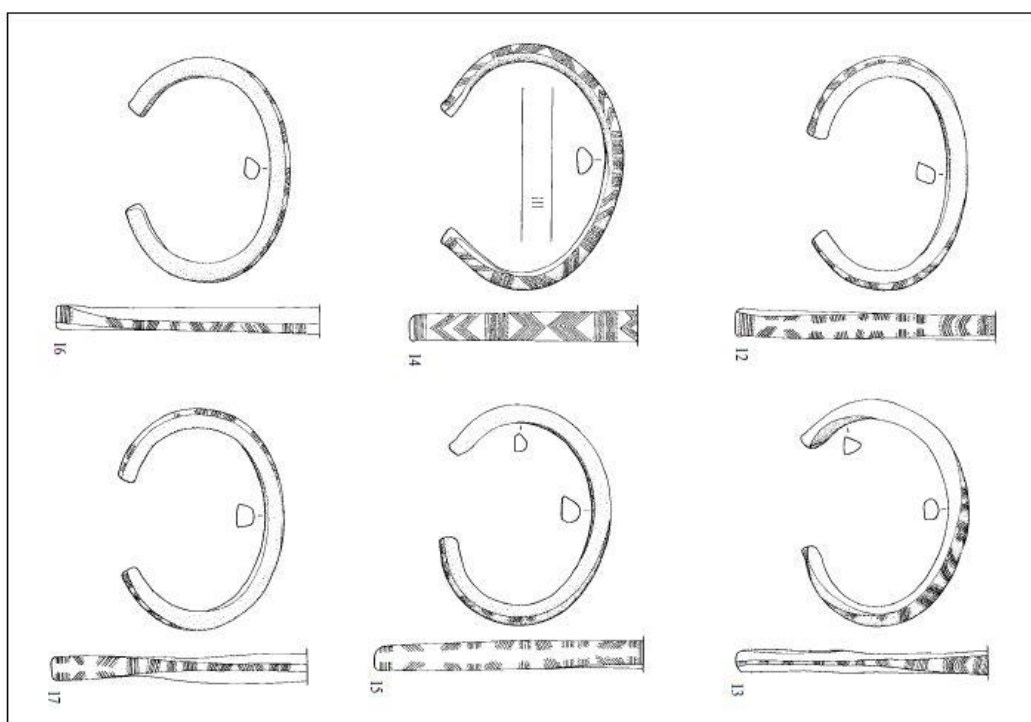
Obr. 45: Kelčice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 351).

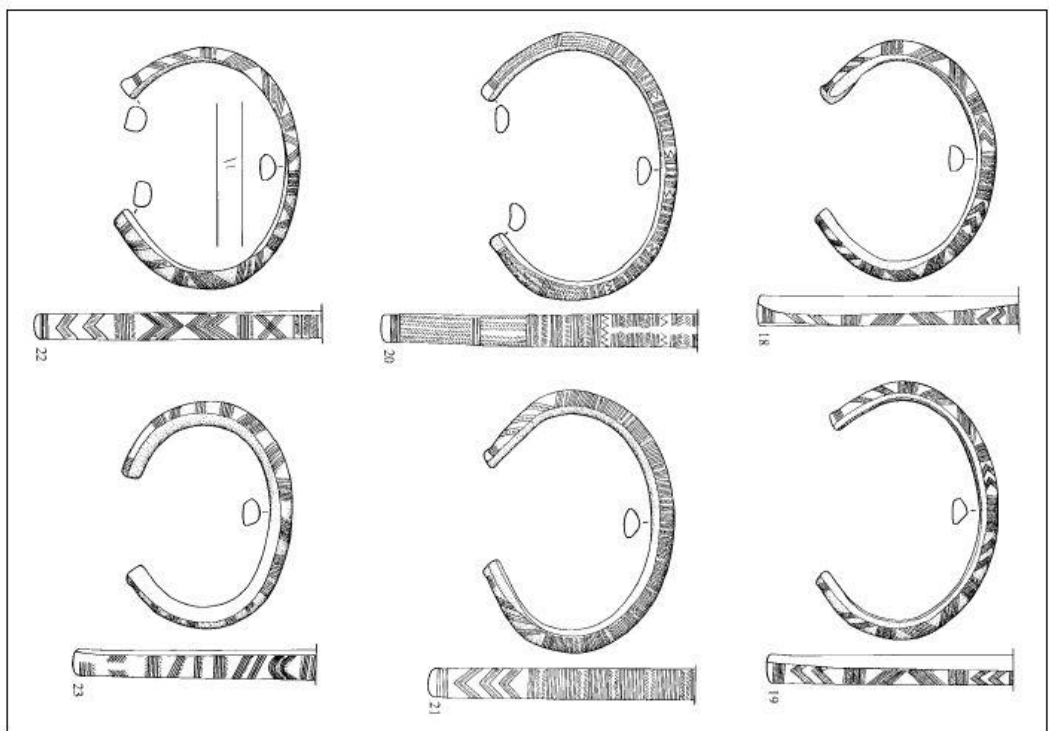
Obr. 46: A – Kelčice 1; B – Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 352).

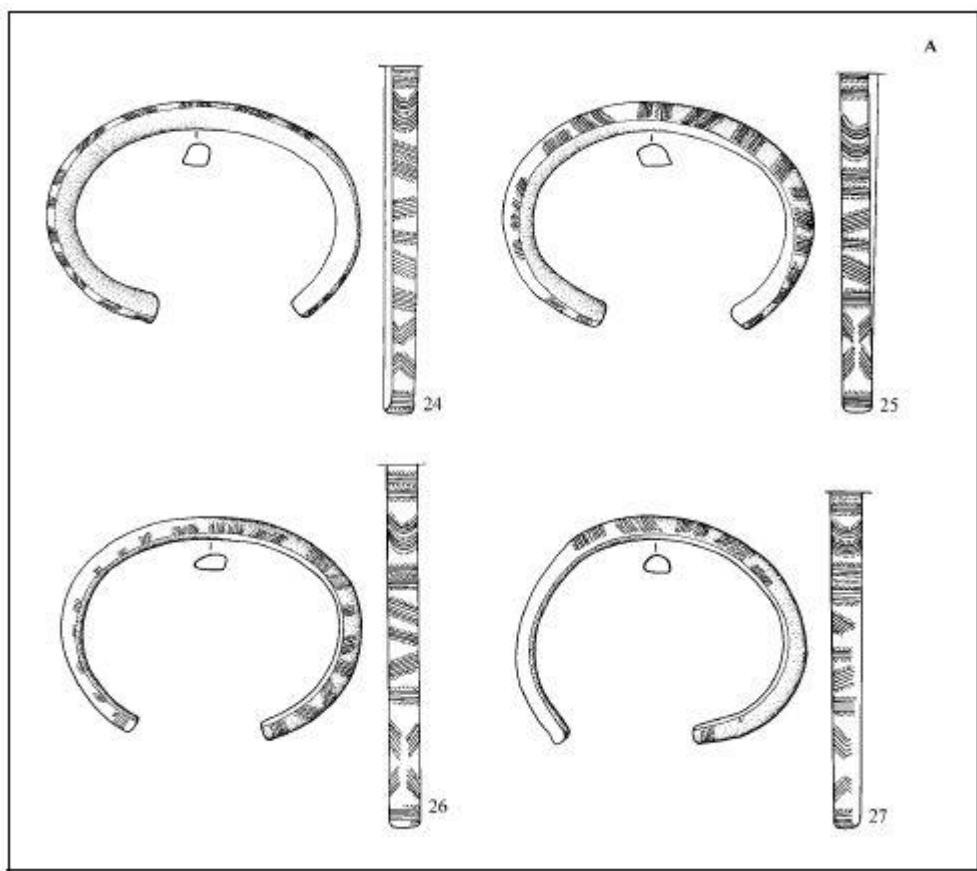
Obr. 47: Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 353).

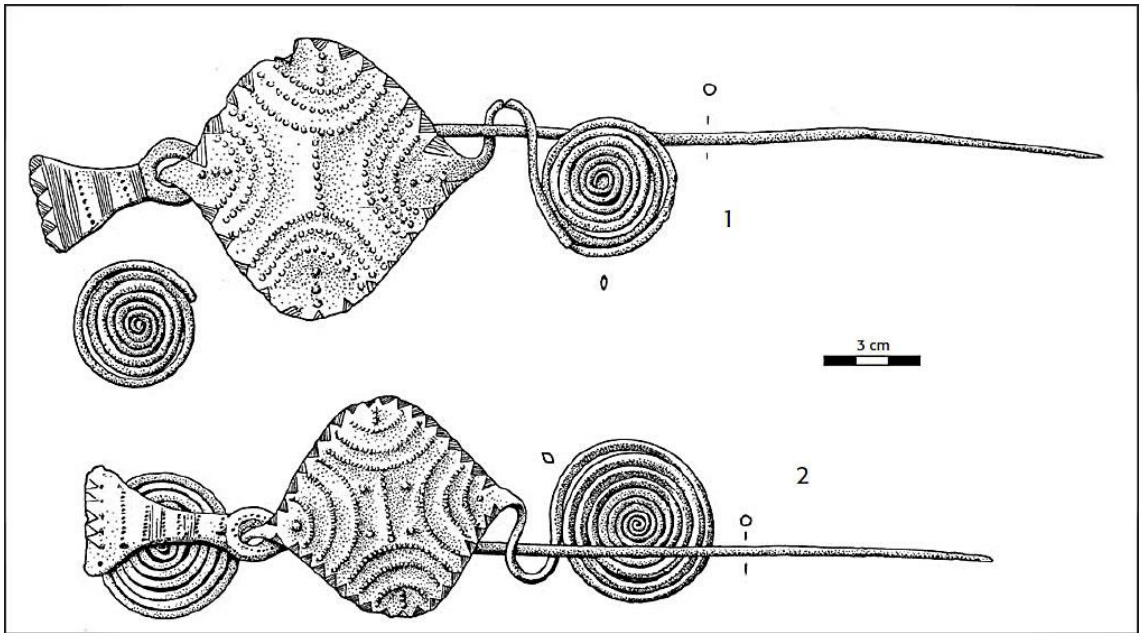
Obr. 48: Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 354).

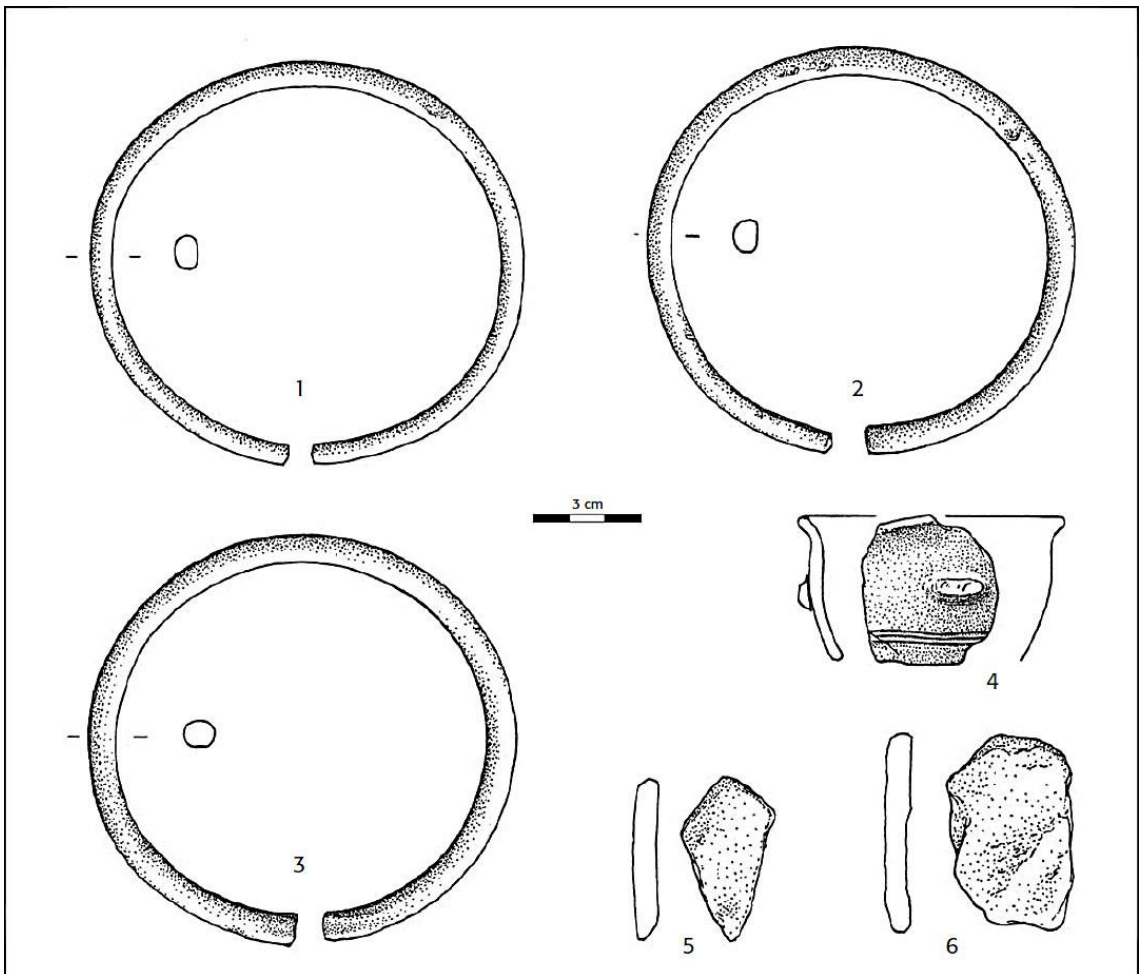
Obr. 49: Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 355).

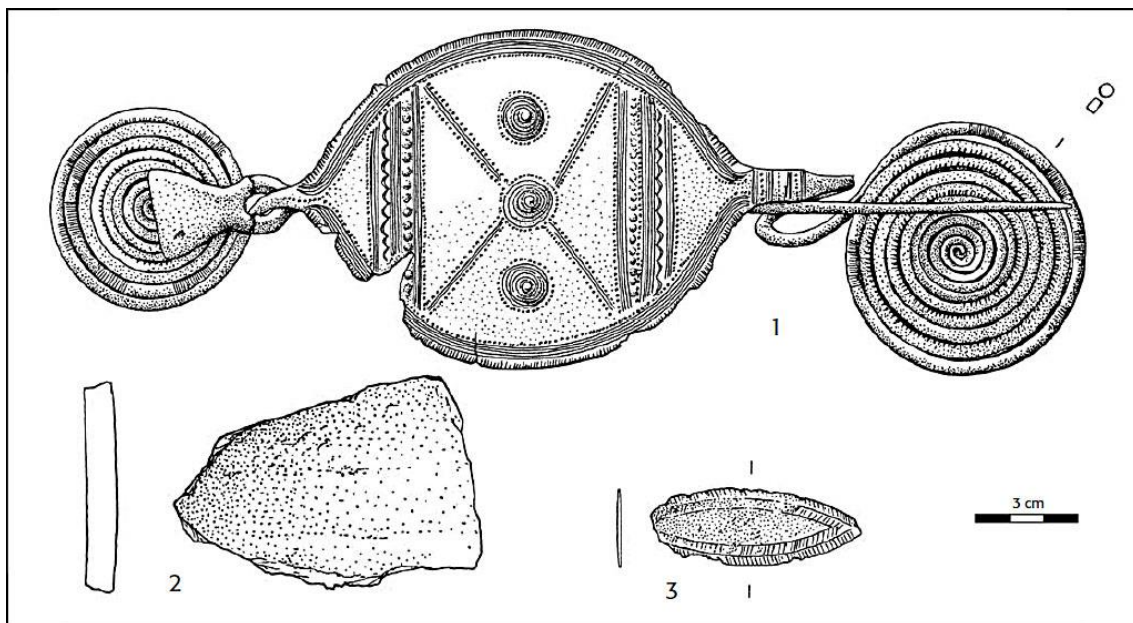
Obr. 50: Kelčice 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 356, upraveno).

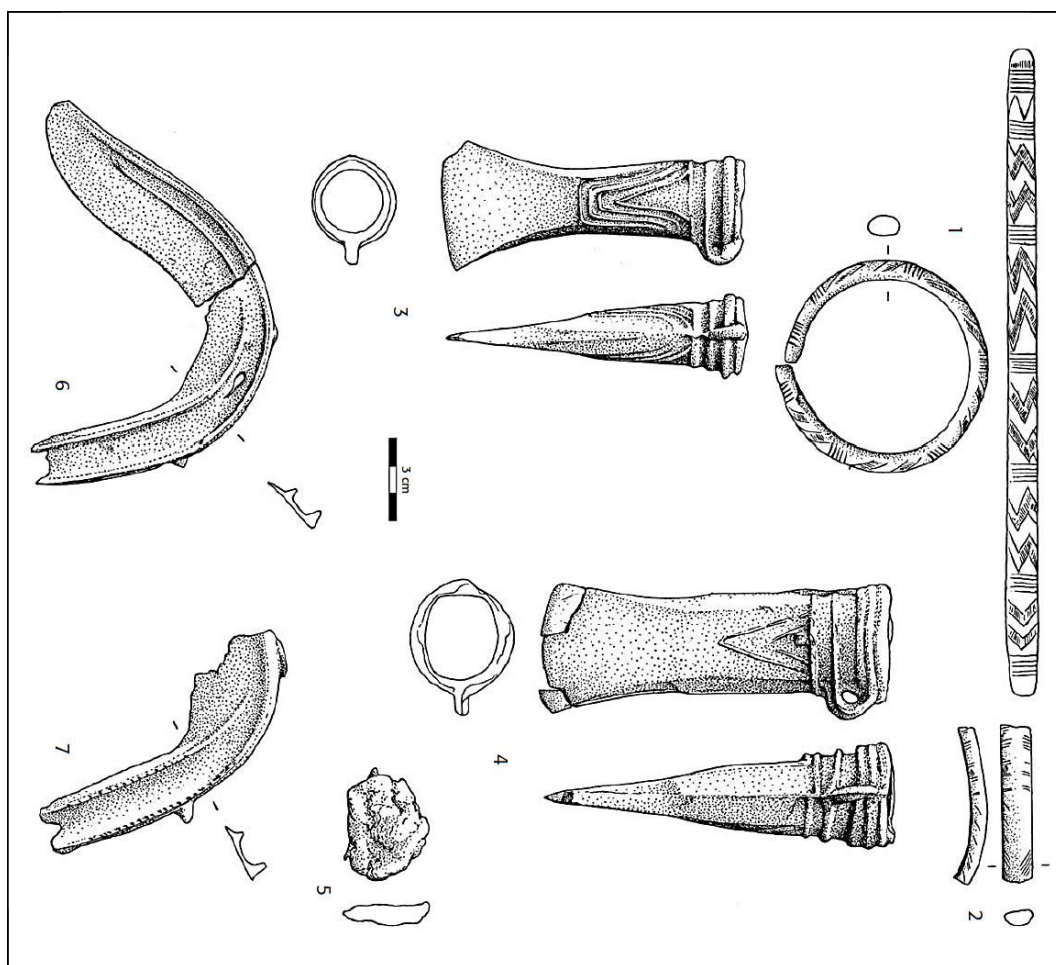
Obr. 51: Kladky 1 (podle VÍCH 2012, obr. 19).

Obr. 52: Kladky 2 (podle VÍCH 2012, obr. 23).

Obr. 53: 1–2 Kladky 4; 3 Kladky 5 (podle VÍCH 2012, obr. 15).

Obr. 54: Kladky 3 (podle VÍCH 2012, obr. 26).

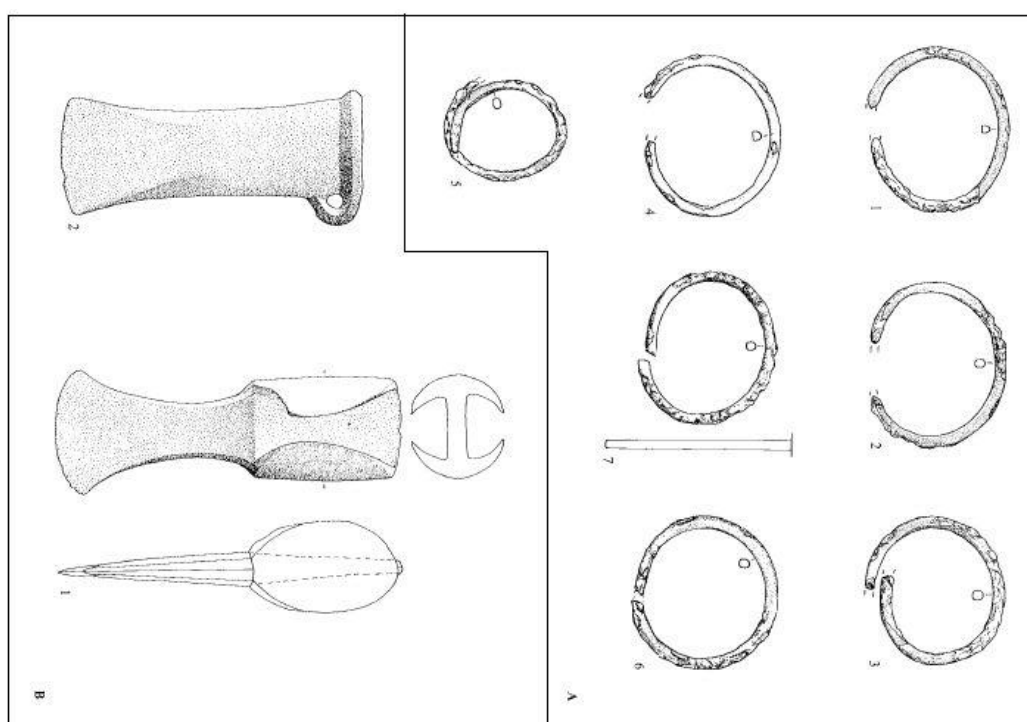
Obr. 55: Kladky. Drobný skalní převis – místo nálezu depotu Kladky 5. Foto D. Vích 23.7.2010 (podle VÍCH 2012, obr. 17).

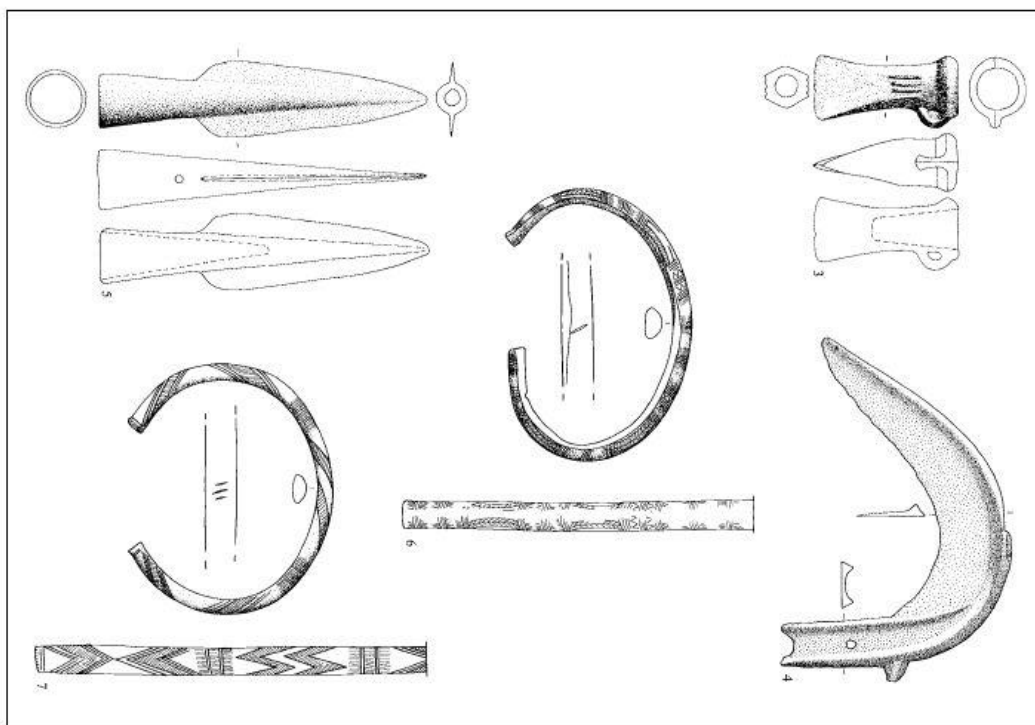
Obr. 56: Depot Kladky 2 in situ. Foto D. Vích 26.3.2011 (podle VÍCH 2012, obr. 24).

Obr. 57: Depot Kladky 3 in situ s detaily ve výřezu. Foto D. Vích 26.3.2011 (podle VÍCH 2012, obr. 27).

Obr. 58: B – Krumsín (podle SALAŠ 2005, tab. 378).

Obr. 59: Krumsín (podle SALAŠ 2005, tab. 379).

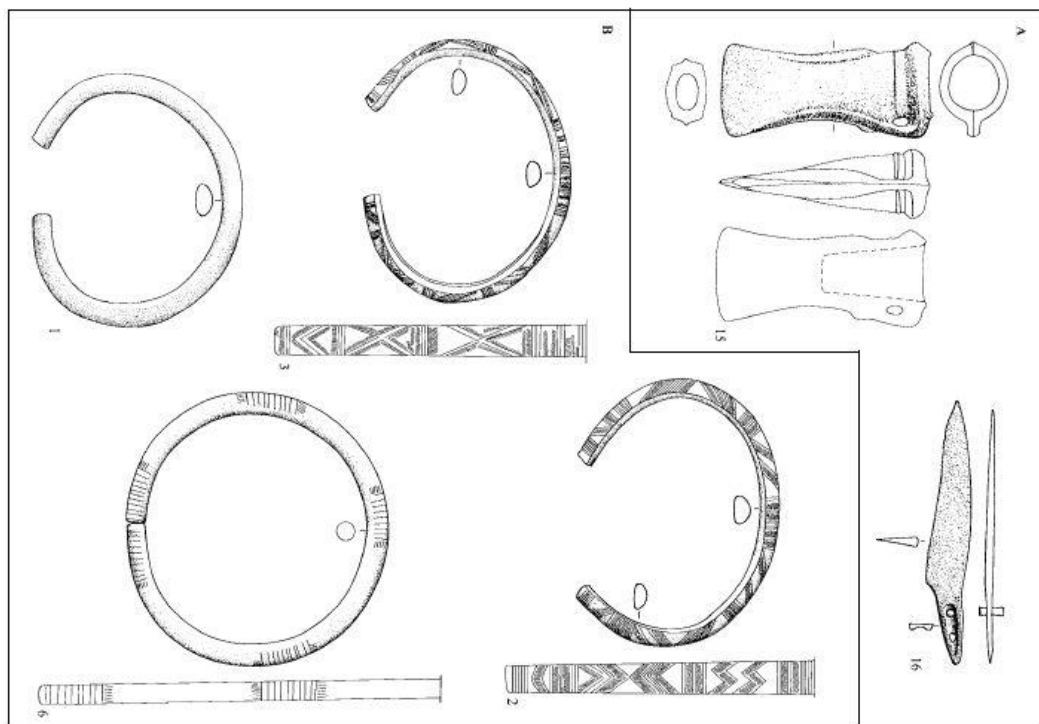
Obr. 60: Křenůvky (podle SALAŠ 2005, tab. 491:2).

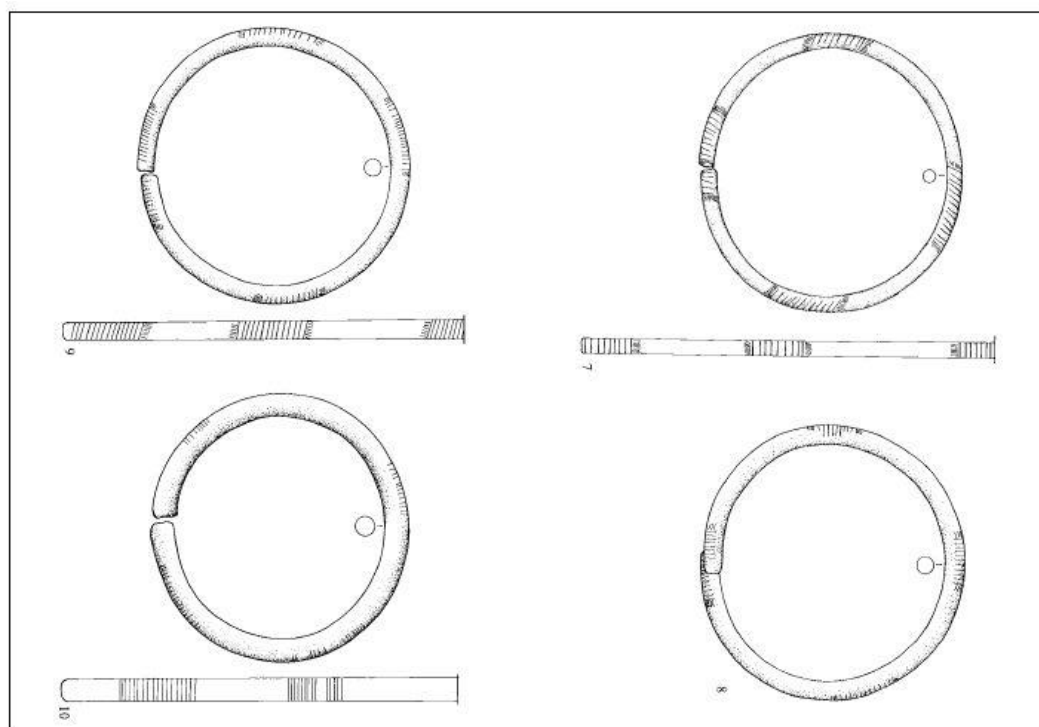
Obr. 61: Křenůvky (podle SALAŠ 2005, tab. 486:4).

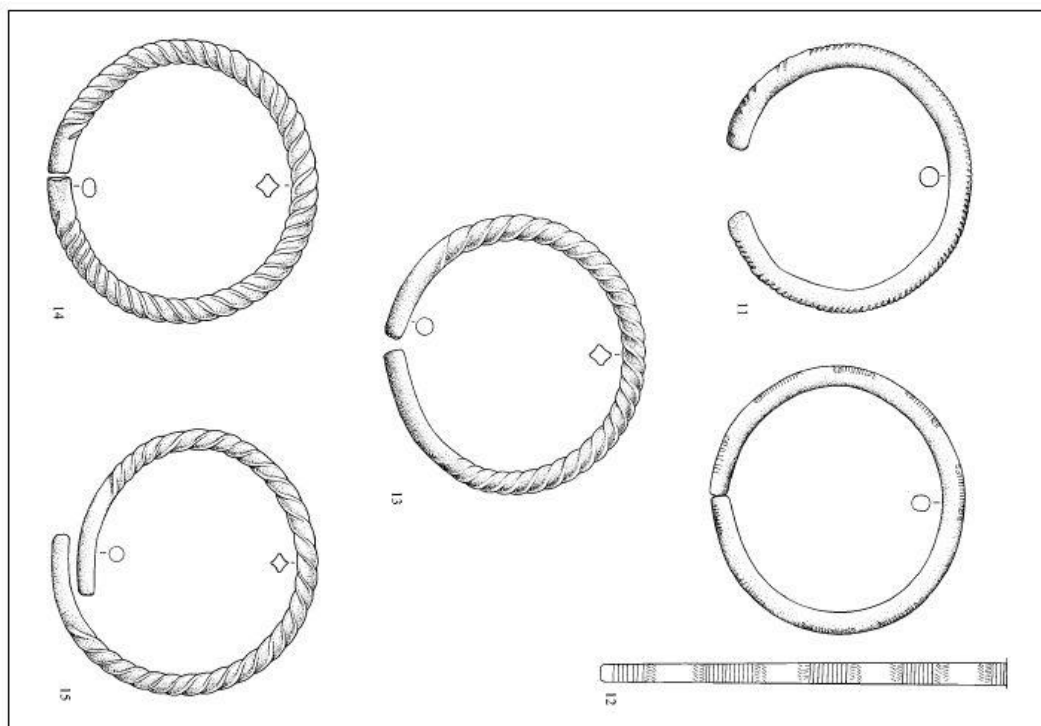
Obr. 62: Křenůvky. 1 – původní sestava bronzových šálek, 2 – detail s reparací bronzového šálku, 3 – bronzový šálek č. 3 (podle SALAŠ 2005, tab. 491:2).

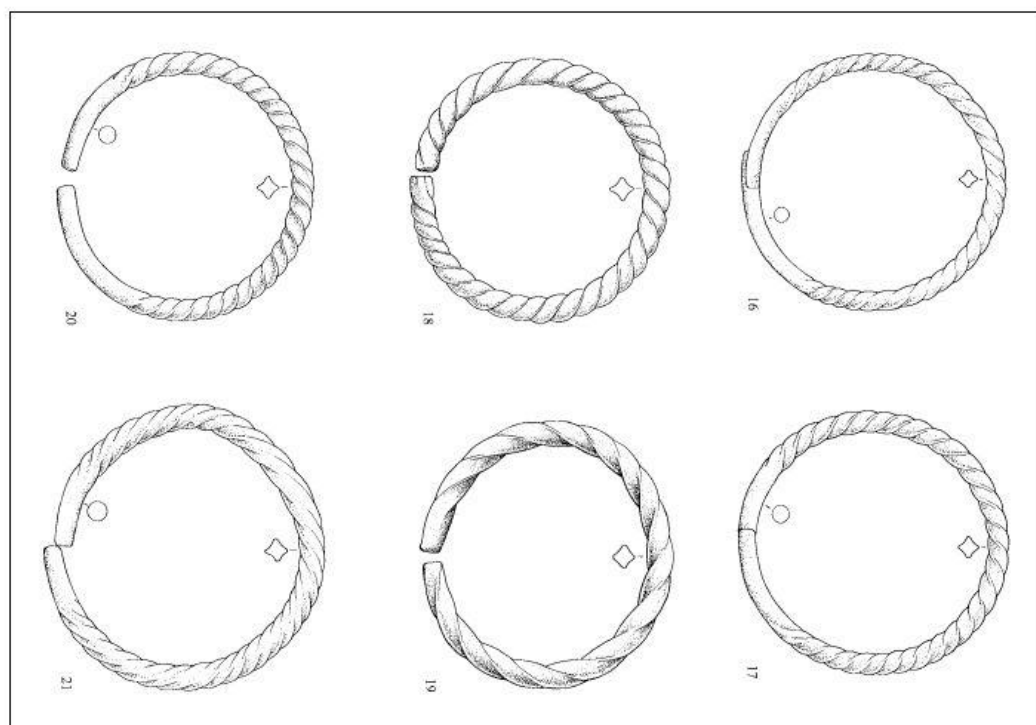
Obr. 63: B – Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 404).

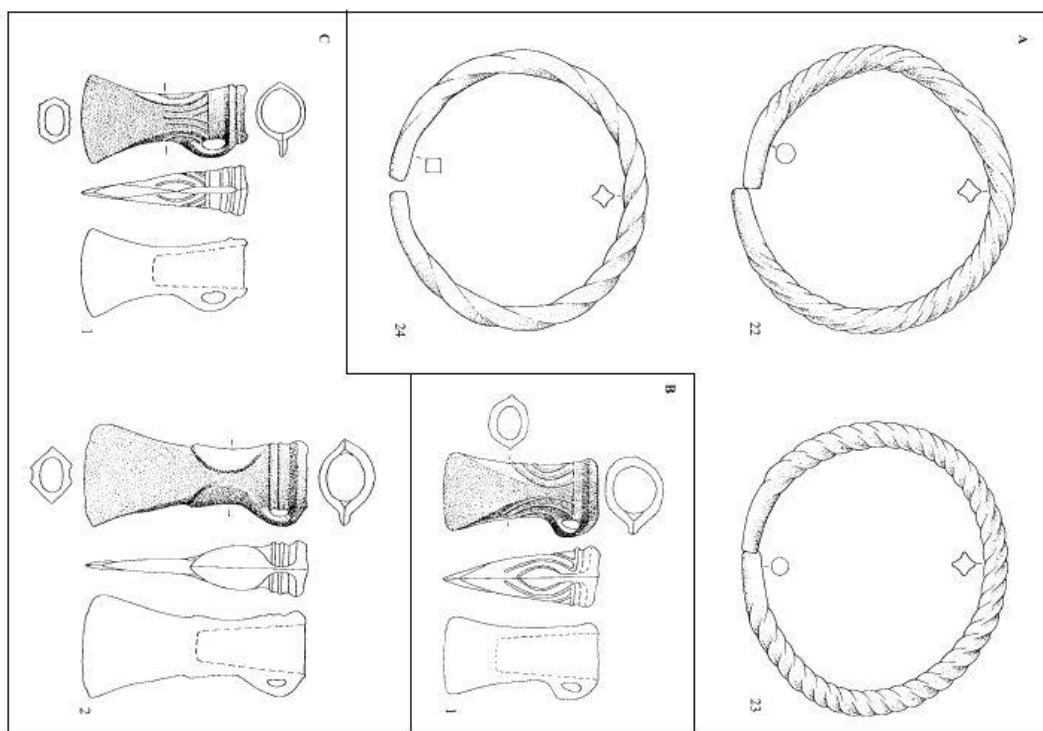
Obr. 64: Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 405).

Obr. 65: Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 406).

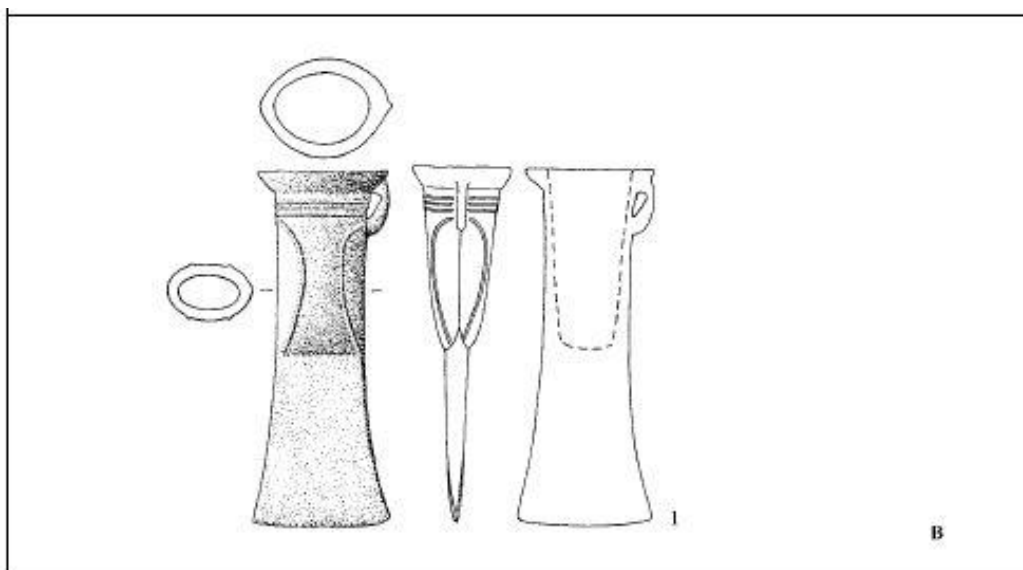
Obr. 66: Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 407).

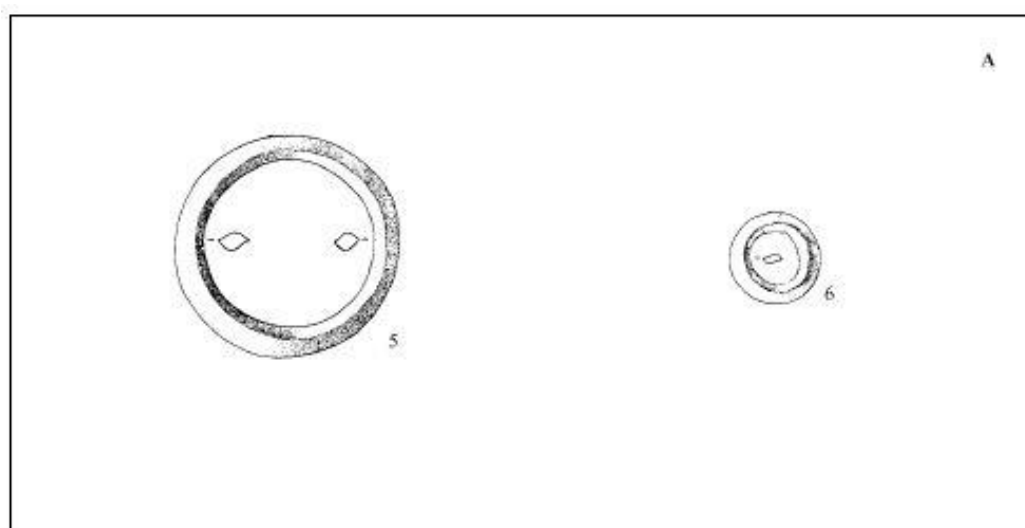
Obr. 67: A – Myslejovice 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 408).

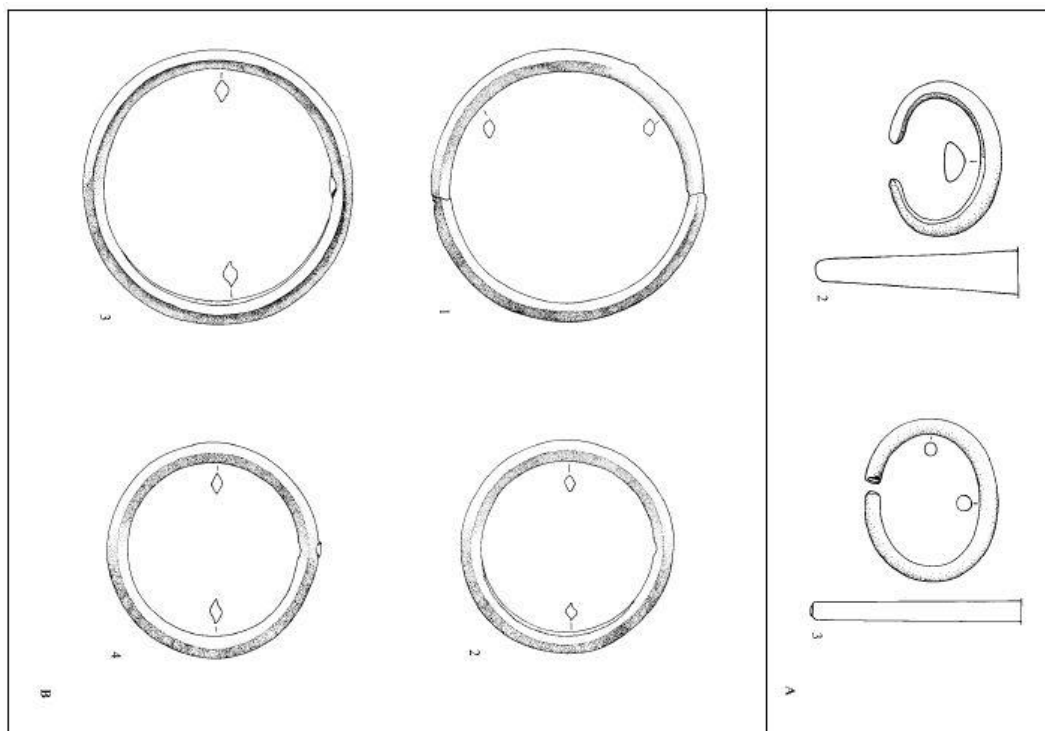
Obr. 68: Služín (podle SALAŠ 2005, tab. 492, upraveno).

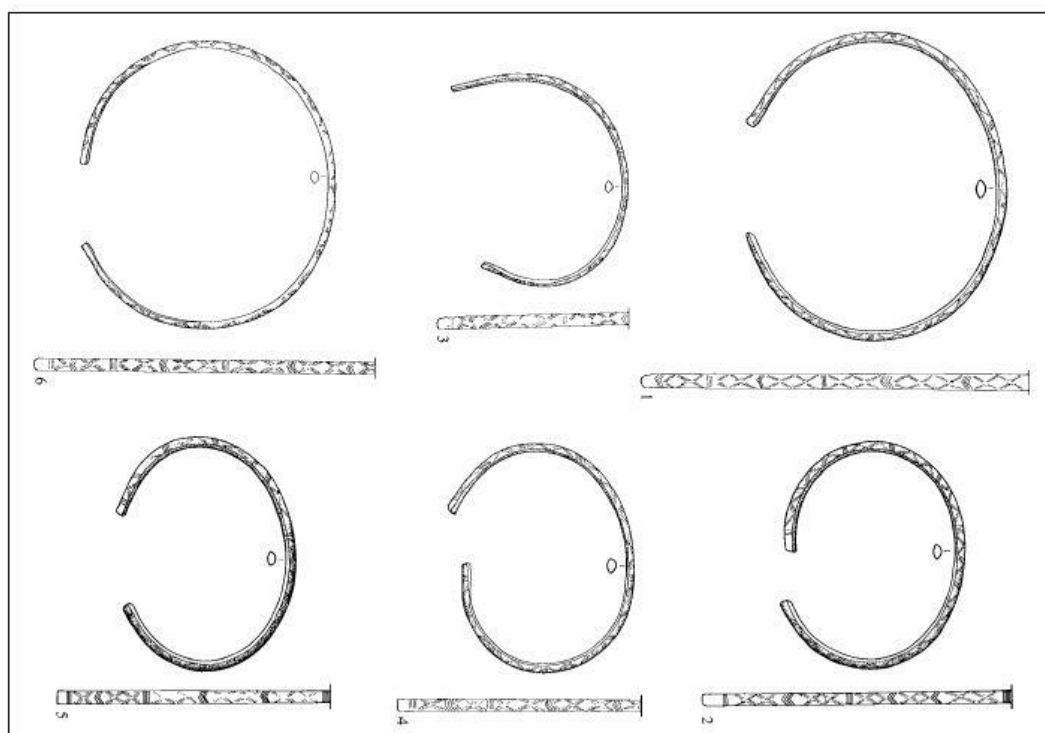
Obr. 69: Soběsuky 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 425, upraveno).

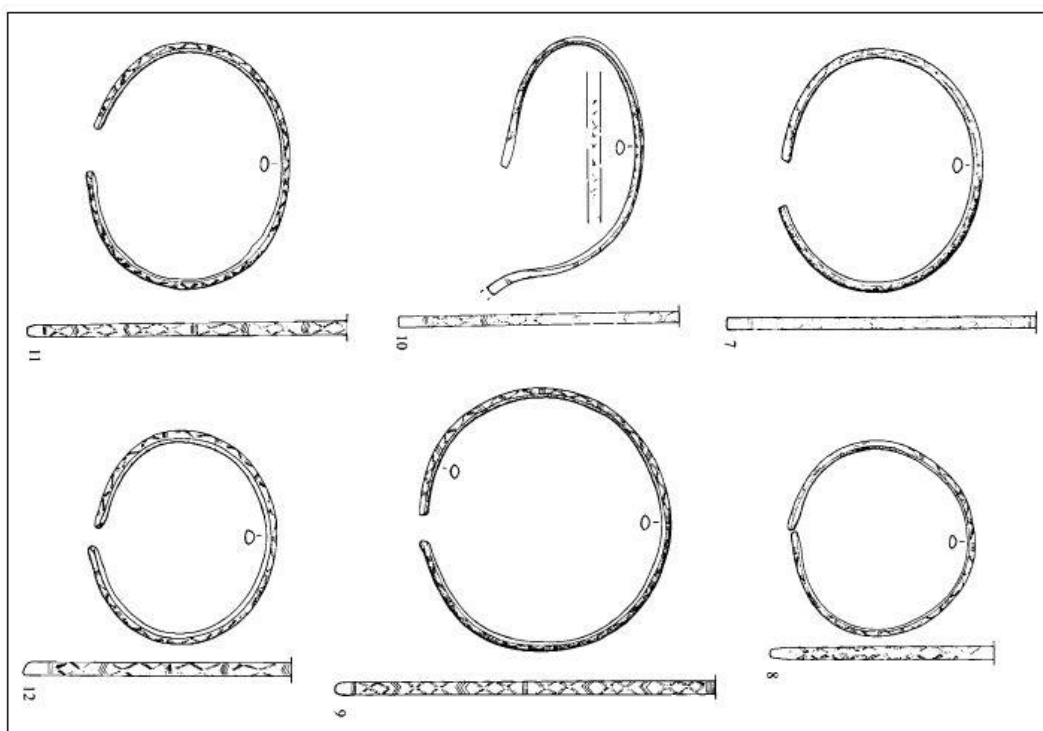
Obr. 70: Soběsuky 2 (podle SALAŠ 2005, tab. 427, upraveno).

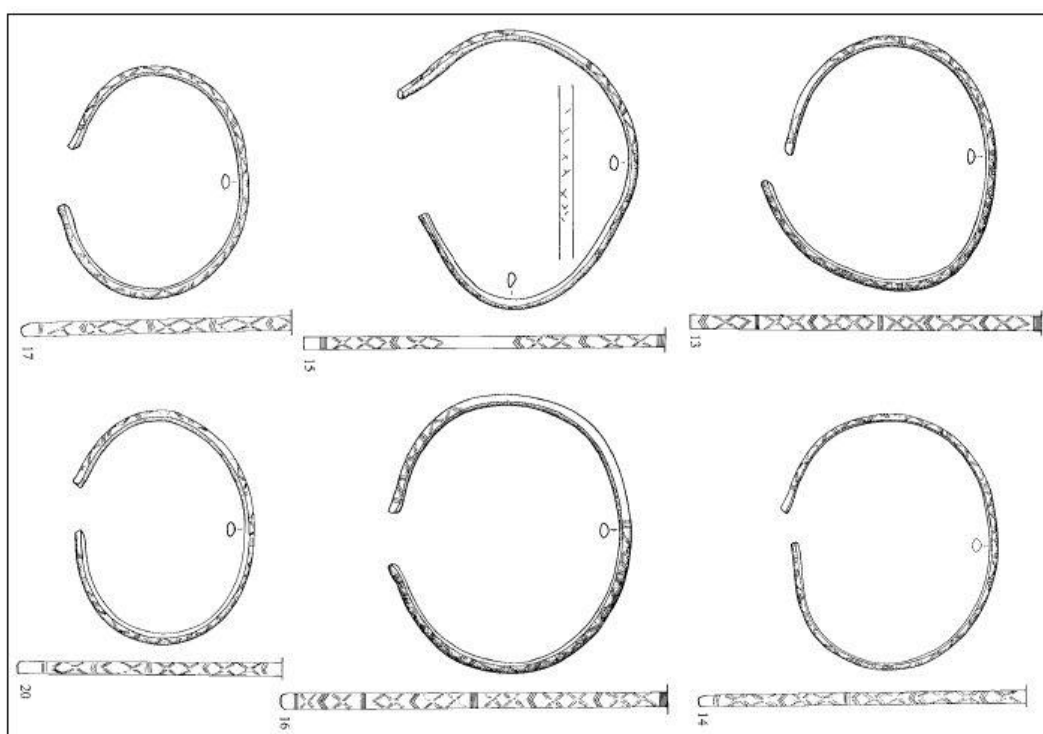
Obr. 71: A – Soběsuky 1; B – Soběsuky 2 (podle SALAŠ 2005, 426).°

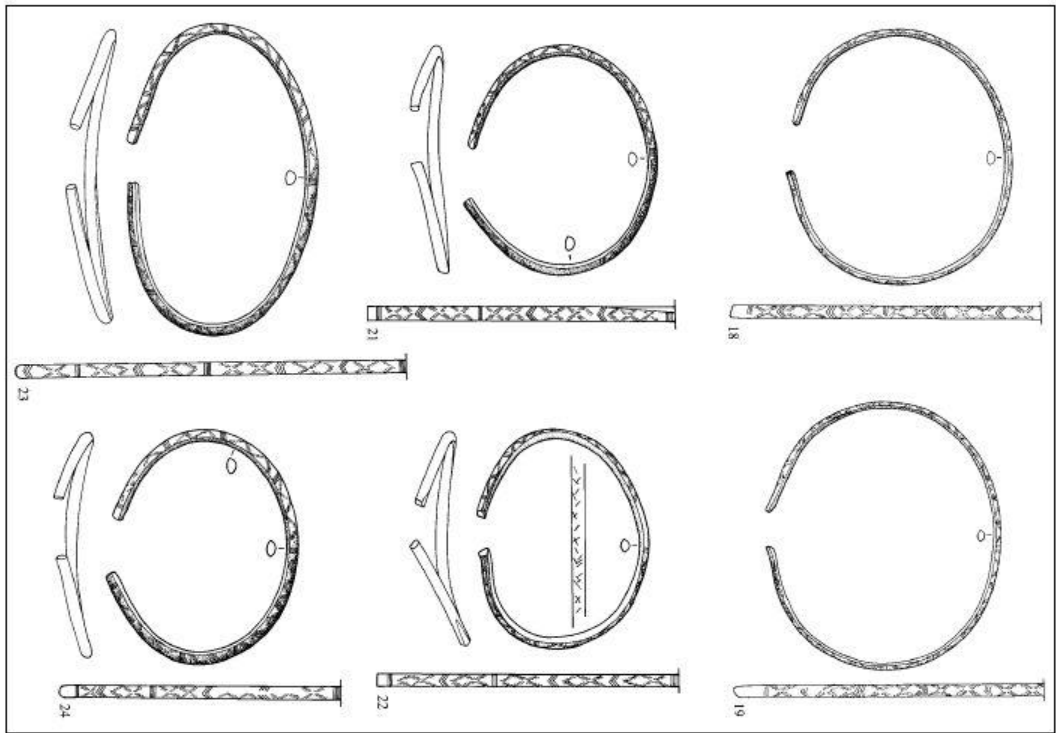
Obr. 72: Víceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 459).

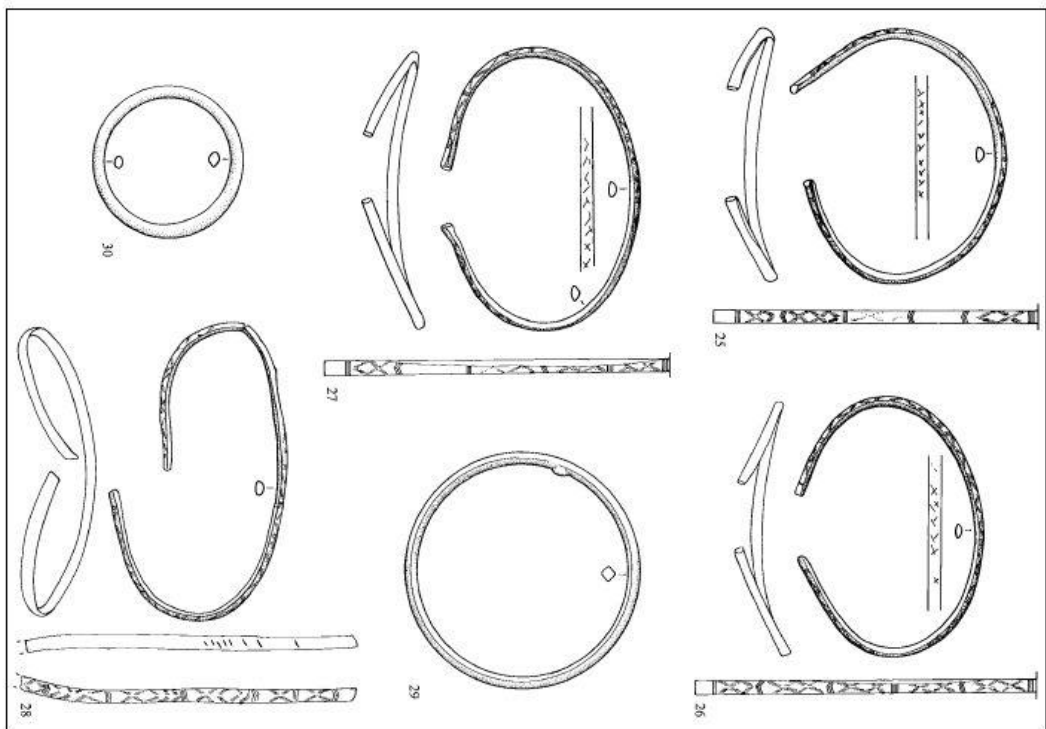
Obr. 73: Víceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 460).

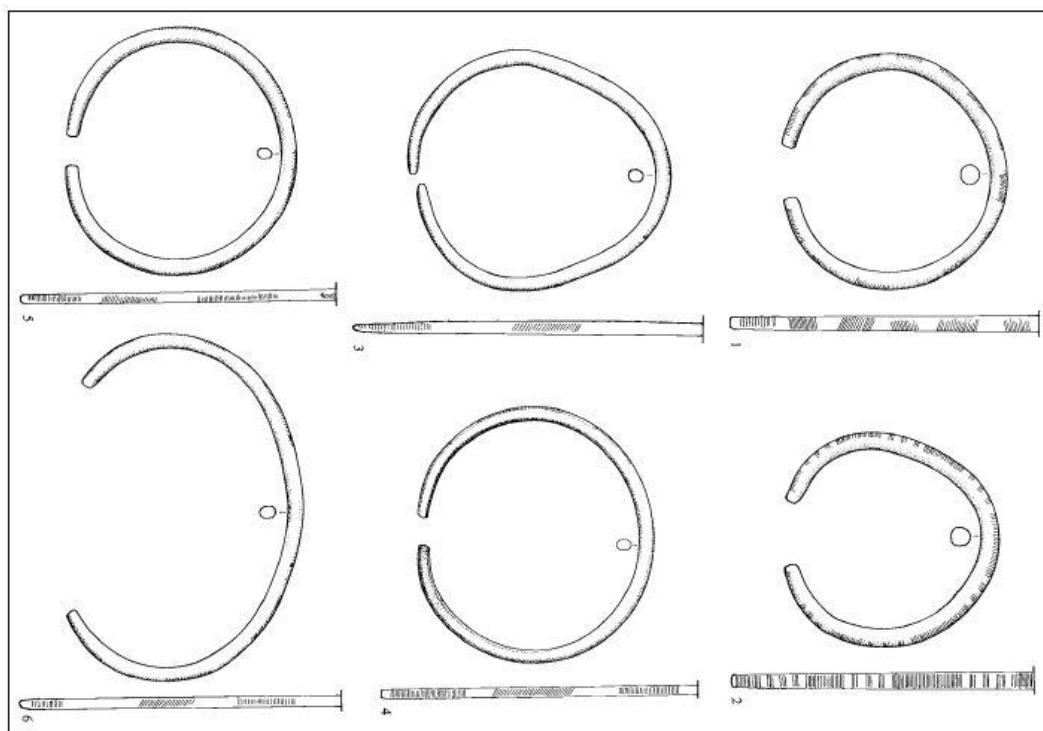
Obr. 74: Víceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 461).

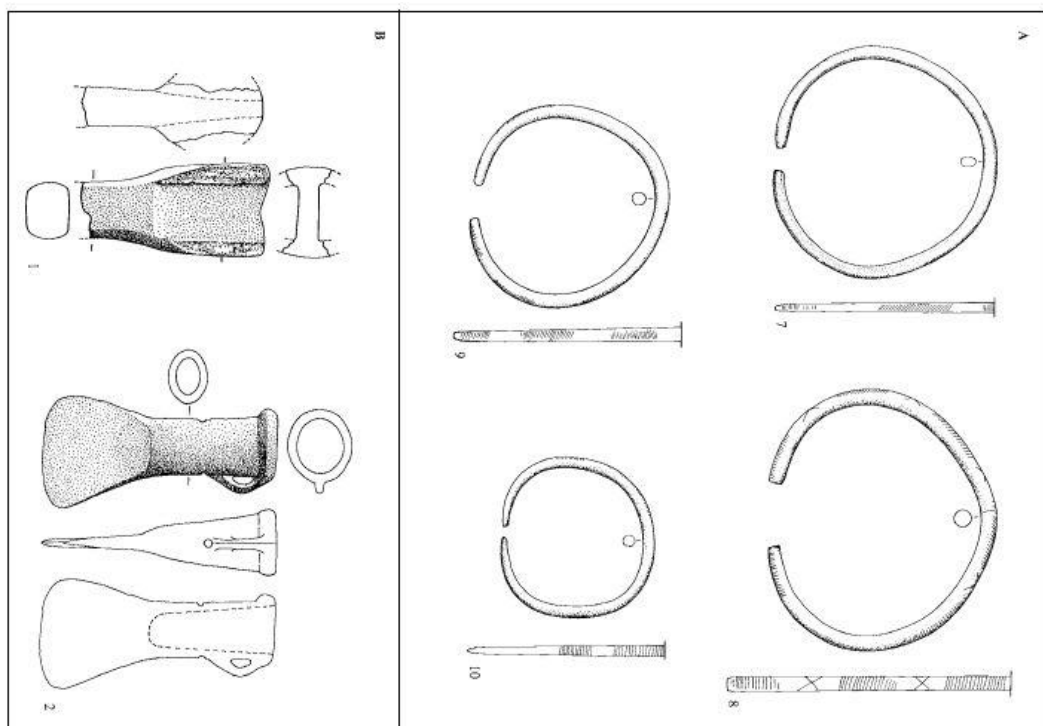
Obr. 75: Viceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 462).

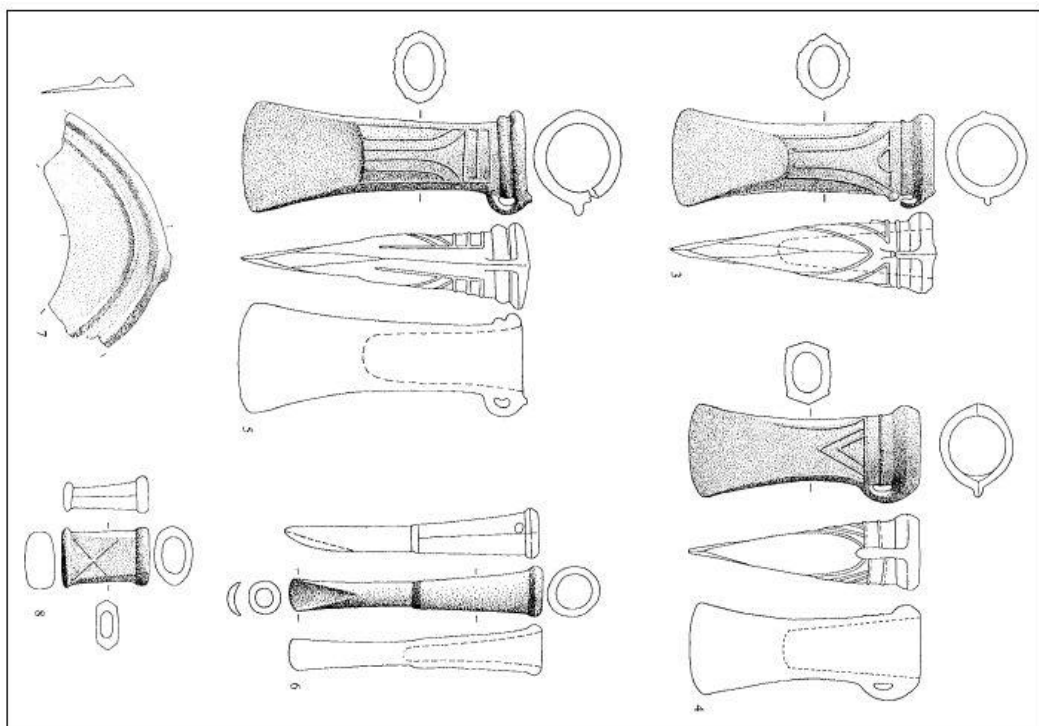
Obr. 76: Viceměřice (podle SALAŠ 2005, tab. 463).

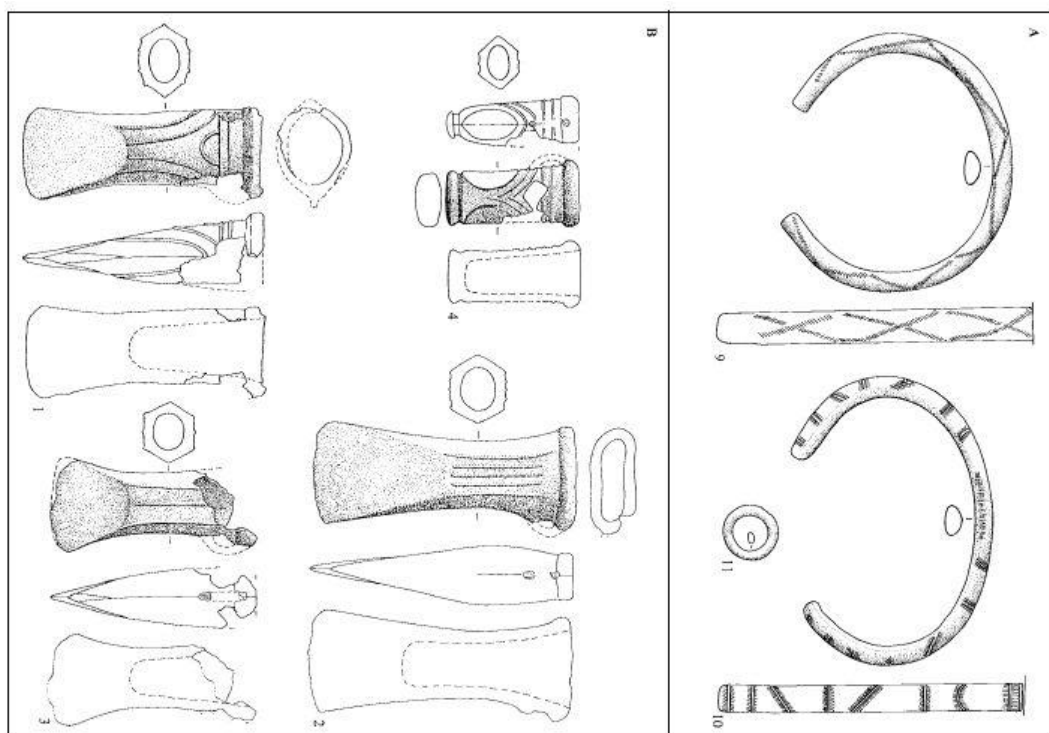
Obr. 77: Žárovice-Hamry 1 (podle SALAŠ 2005, tab. 473).

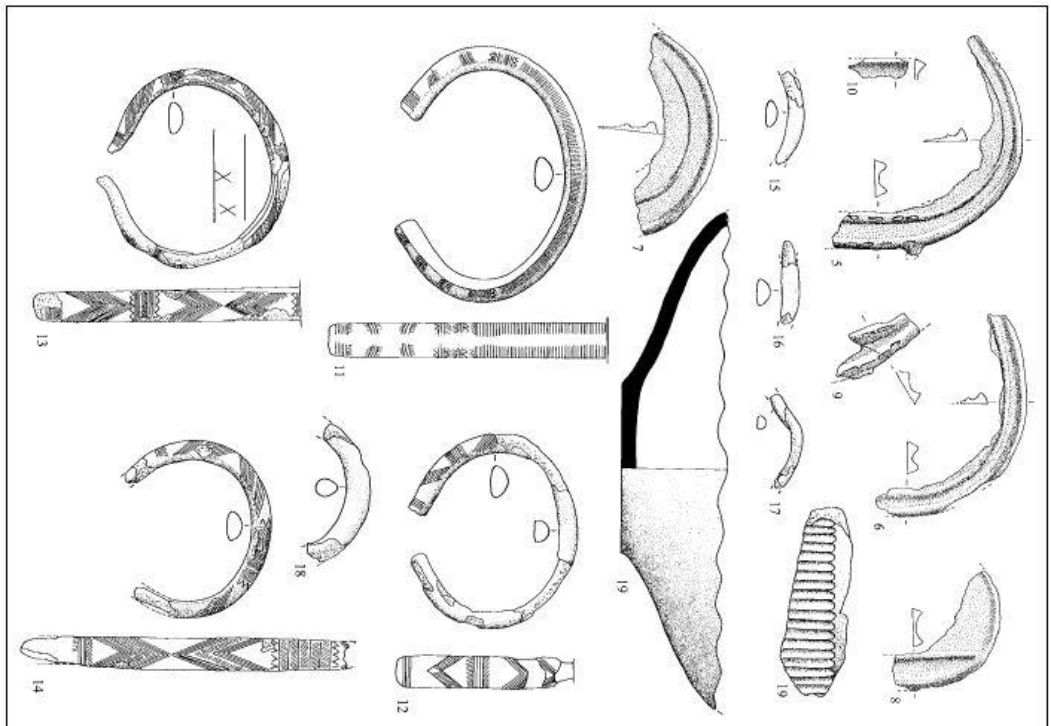
Obr. 78: A- Žárovice-Hamry 1; B – Žárovice-Hamry 3 (podle SALAŠ 2005, tab. 474).

Obr. 79: Žárovice-Hamry 3 (podle SALAŠ 2005, tab. 475).

Obr. 80: A- Žárovice-Hamry 3; B – Žárovice-Hamry 7 (podle SALAŠ 2005, 476).

Obr. 81: Žárovice-Hamry 7 (podle SALAŠ 2005, tab. 477).